

Secția Forme Industriale/Departamentul Design
The Section of Industrial Forms/The Design Department
Alumini (1969–2019)

Licență

BA

1972/1973

Albici M., Antonio Mihail
Brădulescu Victor
Burlacu M., Olimpia
Leu Radu
Maxim I., Mihai Gheorghe
Moțoc C., Bogdan
Nicolaev E., Eugen
Pătruică M., Dumitru
Tătoai N., Cristian Mircea
Scriba C., Benoni Decebal

1974/1975

Aszalos Geza
Blăndu Constantin
Dolinga Aurel
Duma Gh., Radu
Gheorghiu S., Fulga
Holtier Eugen
Kornîș G., Mariana
Ungureanu Gh., Tiberiu

1975/1976

Constantinescu Alina
Constantinescu C., Cristian
Dulea Mihaela
Munteanu Al., Alexandru
Nedorizenco A., Zoe
Preiss Petre Alexandru
Rad I., Ion Gheorghe
Stroescu Sorin Bogdan
Szabó I., Iosif
Șuşnea Svetlana
Șuteu P., Cezar
Turtureanu P., Gabriel Paul

1973/1974

Băltăteanu M., Victor
Bronciu Clemance
Bucurenciu Dumitru Cătălin
Grigoriu V., Constantin
Ilincea Arhimede
Ioan Gh., Gheorghe Dragoș
Jitaru Gheorghită
Marinescu Marc Constantin
Rosetti G., Emil
Toma Gheorghe

Udrea O., Ivonne Carmen
Zanian Rodica

1976/1977

Berechet Constantin
Bulat Mihai
Crivăț Irina
Dunst Ștefan
Ion Alexandru
Kristof Dunst Rozalia Georgeta
Sâmbu Doina Ecaterina
Toma Lucian
Vasile Cristian
Vasilescu Cătălin

1977/1978

Alexa Viorel
Angelescu Vlad
Arizan Mihai Cristian
Coliță Manuela Octavia
Drăgulescu Alexandra Elena
Duda Ghelitz Brândușa Mary
Erhan Constantin Mircea

1978/1979

Avram Mihaela Cătălina
Beleznai Gavril
Brăescu Adrian
Carageorghie Doina
Catrinescu Tania
Dragomirescu Silvia
Drăgoiescu Virgil
Eremia (?) Mihaela

1979/1980

Branca Tiberiu Adrian
Cătuneanu Mihai
Marcu Georgeta Albina

Prezenta listă nominală a fost alcătuită pornind de la reconstituirea unor fragmente din arhiva Secției Forme Industriale/Departamentului Design, depunându-se toate eforturile pentru identificarea și transcrierea corectă a documentelor. (Inclusiv ale celor scrise de mână) în perioada înainte și după 1989.

This nominal list was compiled from the reconstruction of some archival fragments from the Section of Industrial Forms/the Design Department, making every effort to identify and correctly transcribe the documents (including the handwritten ones) during the period before and after year 1989.

Gavrilescu Vlad
Gheorgescu Răzvan
Ghilduș Alexandru
Ianculescu Petre Nicolae
Ionescu Lucian
Macovei Cristian
Manu Alexandru
Nestor Alexandru
Niculescu Irina Dana
Oprîș Adriana
Pallacios Mollea Sergio Juan
Prossi Bogdan Ion
Stoica Ludmila
Șovăială Șerban

Filote Elena

Gheorghiu Dragoș
Gustescu Cristian
Hușțiu Emil
Micu Constantin
Mitrache Mihaela
Moldoveanu Mihail
Pavel Ileana
Popescu Aurelian
Rău Viorel Mihail
Săcuți Ovidiu
Sficlea Ligia Magda
Șerban Grigore Liviu
Tăutu Mihai
Teodorescu Radu Alexandru
Tili Dumitru Traian
Velescu Dan Dumitru
Vișan Miu Radu
Vlădescu Alexandru Sorin

Onescu Vasile	Moroșanu Nicolai	Hala Ahmed Abu Ghula	Simion Lucian Nicolae	Chifu Răzvan Cristian
Pojoga Adrian	Preda Ion	Ionescu Comoli Gabriela	Suciu Matei Alexandru	(2006/2007)
Puțoreanu (Klamer) Marcel	Rădulea Corneliu	Ioviță Andrei	Lazăr Cătălin Răzvan	Chircă Vladimir Alexandru
Roguski Dan Sabin	Ursulescu Bogdan Mihail	Olteanu Romulus	2000/2001	Dragomirescu Răzvan Ionuț
Turculieț Silviu Georgel	1988/1989	Scripcă Cătălin Maricel	1996/1997	Iancu Iulian
Turculieț Sorin Vasile	—	1988/1989	Aștefanei Dragoș Ioan	Mirescu Tudor
Vasile Daniel	1989/1990	Căpâlnean Bogdan	Căpâlnean Bogdan	Mușan Ciprian Vasile
Vasilescu Dan Sergiu	Cuculea Teodor	Gongea Adrian Marius	Dorobanțu Mihail	Popovici Andrei (2006/2007)
1980/1981	Müthaler Eduard Vall Rafael	Balint Ionel	Gheorghiu Mihail	Steer Monica Nicola Silva
Ahănescu Florin	Balint Ionel	Beyer György Péter	Hirth Lucian Toma	Suditu Liviana Marlina
Done Bogdan	Bogaciev Iulian	Cazan Constantin Călin	Mistreanu A.M. Margareta	Vasilii Roland Edgar
Manole Constantin	Ciupercă Marian	Cocoș Angela	Moțianu Mihaela Georgiana	Zhang Yiyang
Margarette Jubrail Tadoros	Cocoș Angela	Gavril (Radocea) R. Cristina	Negreanu Stănică D. Cătălin	2004/2005
Nazarie Mihai	1990/1991	Adel Mohammad El Amine	Stoica Ionel	Antonescu Mihnea Alexandru
Stanciu Stelian	Adel Mohammad El Amine	Bitay András Ödön	Tolvai Anamaria Corina	(2006/2006)
Theodorescu (Rusu) M. Marina	Bitay András Ödön	Pop Tiberiu Viorel	1997/1998	Calomfir Victor
1981/1982	Pop Tiberiu Viorel	1991/1992	Biel Ioana	Chioreanu Costin Alexandru
Anghel Cristian	1991/1992	Radeka Kosta	Chelu Cătălin Marinel	Diță Cristian
Buzac Sorin	Radeka Kosta	Stanic Zora	Costache Ileana	Dragomirescu Răzvan Ionuț
Drăgănescu Luiza (Berechet)	Stanic Zora	Pentiliuc Dumitru	Ioan (Bălan) Florina Violeta	Dumitrescu Alin Alexandru
Gavrillescu Valeriu	1992/1993	Cioancă Emil	Ivan Adelina	Ghilduș Mihnea Alexandru
Neagu Stelian Toma	Ștefan Ștefănel	Beștea Laurențiu	Szabo (Lazăr) Carla Melinda	Ichim Ciprian Nicolae
Papp I. Iozsef	Beștea Laurențiu	Chirilă Marcela	1998/1999	Ioăț Doru Adrian
Rain Florin	Chirilă Marcela	Florescu Bogdan Marius	Alexandrescu Bogdan Alexandru	Mare Cristian Mihai (2005/2006)
1982/1983	Florescu Bogdan Marius	Ilie Iosefina Monica	Alexandrescu Radu Cristian	Mincinopschi Alexandru Florin
Bădescu Cristian	Ilie Iosefina Monica	Lazăr Bogdan Cătălin	Baboi Elena	(2006/2007)
Grigoruță Constantin	Lazăr Bogdan Cătălin	Micu Alexandru Gabriel	Badea Claudia Monica	Pascu Ionuț Robert
Hegheșei Tiberiu	Mihalache Liviu Constantin	Mihailovici Dan	Barutciuff Ștefănel	Pintilie Roxana Georgiana
Micu Dan	Oloier Martin Sorin	Moldovan Dan Valer	Beștea Laurențiu	Popa Ciprian
Mitu Aurel	Ștef Marcel Silvestru	Moldovan Mircea Mihai	Chirilă Laurențiu Cosmin	Popa Ciprian
Răgușilă Emil	1993/1994	Nedelcu Alina Elena	Moldovan Dan Valer	Săndulescu Simona Gabriela
1983/1984	Agiu Marian Romulus	Popoviciu Claudia Florina	Moldovan Mircea Mihai	Stanciu Simona Gabriela
Barabuliă (Albu) Mihai	Krasovschi Ilie	Sâncă Elena Amelia	Nedelcu Alina Elena	Stănescu Bogdan Dragoș
Dinculescu Cristian	Beoca Viorel	Voiculescu Bogdan Cristian	Popoviciu Claudia Florina	2005/2006
Georgescu Mircea Sorin	Gherasim Laurențiu	Zaharescu Dan	Sâncă Elena Amelia	Andronic Ileana
Hurdubae Georgel	Micu Veniamin	Andrei Roxana Mihaela	Popoviciu Claudia Florina	Anghelache Oana Daniela
MartinoVICI Dan	Murărescu Vasile	Băjenaru Claudiu Adrian	Ștef Marcel Silvestru	Beldiman Raluca Florentina
Papa Sorin Virgil	Popescu Cătălin	Botea Florin George	Moldovan Dan Valer	(2006/2007)
Șetan Ion	Popescu Mugurel	Lazăr Claudia Daniela	Moldovan Mircea Mihai	Butacu Daniela
1984/1985	Popoțean Florin	Moțianu Cornelia Gabriela	Nedelcu Alina Elena	Coandă Ionuț Marius
Dumbrăvician Dinu Ioan	Toma Daniel	Stoiculescu Lucian Valeriu	Popoviciu Claudia Florina	Deca Alexandru Hany
Dumitrescu Daniel Cristian	Zamfirescu Cristian	1999/2000	Ștef Marcel Silvestru	Gheorghe Mihai Alexandru
Georgescu Gianinio Costinel	1994/1995	Alexa Florin Gheorghe	Moldovan Dan Valer	(2005/2006)
Milea Eduard Ulise	Ciobanu Ady Cornel	Atanasiu (Oprea) E. Andreea	Moldovan Mircea Mihai	Ghergu Lavinia Maria
Mușatescu Dragoș Lucian	Ion Mariano Monamour	Clondir Răzvan	Nedelcu Alina Elena	Iorga Aura Izabela Dora
Slobozianu Raluca Ioana	Petre Cristian	Danielescu Ioan Bogdan	Popoviciu Claudia Florina	Matache Ruxandra
Vinătoru Ilie	Rîmniceanu Camelia	Darie Florin	Ștef Marcel Silvestru	Mogoșanu Andreea
1985/1986	Vasilescu Nicolae Filip	Fecioru Andrei Virgil	Ștef Marcel Silvestru	Moldovan Letiția
—	Zaharescu Radu	Hirică Florin Ioan	Ștef Marcel Silvestru	Moldovan Marina
1986/1987	1995/1996	Hurjui Mihaela	Ștef Marcel Silvestru	Nițu Valeriu
Gheorghică Caragiu Dragoș	Chitea Costică	Neacșu Robert Cătălin	Ștef Marcel Silvestru	Ometiță Dragoș Gabriel
Ionescu Alexandru	Copoț Teodor Cristian	Petre Ana Iulia	Ștef Marcel Silvestru	Petcu Bogdan Andrei
Lăzăroiu Adrian Virgil	Dumitrache Bogdan Teodor	Popa Lucian Ștefan	Ștef Marcel Silvestru	Popescu Oana (2006/2007)
Matia Maria Ruxandra	Amarghioalei Dorin	Preda Carmen	Ștef Marcel Silvestru	Predescu Amalia Cristina
Pădurean Cristian	Ciuchindel M.G. Nicolae	—	Ștef Marcel Silvestru	Șelaru Dragoș Aurelian
Popa Andrei	Climenco Cezar	—	Ștef Marcel Silvestru	(2008/2009)
Tănăseescu Dănuț	Melcomian Cristinel	—	Ștef Marcel Silvestru	Șendroiu Simona
1987/1988	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Țepeș Billa Oana
Ionescu Alexandru	—	—	Ștef Marcel Silvestru	2006/2007
Lăzăroiu Adrian Virgil	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Anghel Camelia
Matia Maria Ruxandra	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Becheru Mihai Andrei
Pădurean Cristian	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Chiorean Carmen Georgiana
Popa Andrei	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Ciofuru Irene Georgiana Ecaterine
Tănăseescu Dănuț	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Cornea Silvia Gabriela
1988/1989	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Datu Valentina
Deaconu Alexandru Gabriel	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Deaconu Alexandru Gabriel
Ene Bianca Andreea	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Ene Bianca Andreea
Fulgă Mihai Alexandru	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Fulgă Mihai Alexandru
Georgescu P.G. Dona	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Georgescu P.G. Dona
Giogu Viac Alexandru	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Giogu Viac Alexandru
Grigore Daniela	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Grigore Daniela
Hulubina Alexandra Luiza	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Hulubina Alexandra Luiza
Iane Laura	—	—	Ștef Marcel Silvestru	Iane Laura

Ioniță Octavian	Scutariu Anca	Plohod Lavinia Valentina	Manole Ștefan Teodor	Chiriac Monica Maria
Lăzăreanu Alexandru Tudor	Trandafir Costin Alexandru	Stuparu Dragoș Mihai	Matyas Elena	Ciocăzan Vadim Alexandru
Marinova Biliana Valentinova	Zlotea Cătălina Corina	Ștefan Marian Claudiu	Neculai Elisabeta Valentina	Cucu Lucian
Musteață Natalia		Șănase Demetrius Alexandru	Nenci Alexandru Mihai	Dobocan Irina
Nenciu Georgeta Alina	2008/2009	Tudorică Oana Alina (2007/2008)	Nichita Cristian	Duagi Yldiz
Papuc Diana	Aron Mihai	Țigănilă Corina Mihaela	Păscălin Cornelia (2008/2009)	Dumitrescu Diana Claudia
Pădurețu Cătălin Lucian	Berea Marina Ioana	Țigănilă Cristina Eleonora	Piță Cristian Ștefan	Dumitru Laura
Rucăreanu Angelica Mihaela	Borhină Viceanțiu Eugen	Vânzariuc Caciureac Vlad	Ploscaru Mara	Gherca Loredana Sidonia
Stănescu Bogdan Dragoș	Boriceanu Georgiana Simona	Velișcu Mihai	Popa Livia Elena	Ghețu Andrei Traian
Țilea Cătălina	Borviz Robert (2003/2004)	Vranceanu Sebastian	Popa Sebastian	
Ungureanu Anca Loredana	Burturuță Bogdan Florin	Zaharia Codruț Răzvan	Popescu Suzana Isabela	Ibram Fathi
2007/2008	Cărămidă Cristina Maria		Popescu Ioana Livia	Ioniță Octavian (2006/2007)
Albu Bianca	Chiparăș Sabina Irina	2009/2010	Preda Alina Alice	Jurcă Flavia
Angelescu Laura Veronica	Codreanu Cristian Aurelian	Andronic Mădălina	Propteasa Alexandru Cătălin	Lincu Andreea
Anghelache Alexandra	Damian Radu Mirocea	Anghel Adela Flora	Rapencu Alexandra Camelia	Lungu Agnana Aura (2008/2009)
Cameniță Ana Raluca	Darie Cristina	Bărbuceanu Georgiana	Rădulescu Ionuț	Majearu Andrada Mihaela
Constantinescu Alexandru	Dragomir Cristi Alexandru	Băzoi Iuliana (2008/2009)	Roșianu Marius Adrian	Mirea Andra Iulia
Criveț Daniela	Feodor Paula (2007/2008)	Bunescu Olivia Elena	Roșica Mălina Elena	Murăruș Smaranda
Dragu Sebastian Mihai	Galin Gheorghiev	Burduja Oleseca	Surpățeanu Robert Ioan	Namașco Iulia
Dumitrașcu Andrian	Golubovici Alexandra Ileana	Chersiu Mihai (2008/2009)		Nedelcu Paul Alexandru
Grăjdeanu Adrian Nicușor	Grigor Titus (2007/2008)	Ciucă Iulia (2008/2009)	2010/2011	Nicolae Andrei
Leah Tatiana	Ignat Andrada Lucia	Damalan Alexandra Nicoleta	Aicaz Alexandru Ionuț	Olariu Ioana
Manelici Radu Matei	Ionță Corina Melania	Dragomir Andreea	Aliței Florentina Simona	Papeniuc Evgheni
Marin Liviu Florin	(2007/2008)	Dumitrașcu Bianca Adriana	Apostol Andrei	Pavel Andra Elena
Matiș Adrian (2006-2007)	Istrate Alina Maria (2007/2008)	Ghilca Nadejda	Armeanu Cătălin (2009/2010)	Preda Cristian
Nicolau Tudor Dan	Jurj Andreea Daniela	Giubega Marius Călin	Barbu Alexandra	Pulică Ioana Tamina
Pavel Gabriel Virgil	Marciuc Andreea	Gropeneanu Marta (2008/2009)	Bica Larisa Mihaela	Putu Ana
Răileanu Andreea Cătălina	Marhau Dan Andrei (2007/2008)	Gurdian Olimpia Cristina	Bundur Oana Evelin	Roșioru Oana Laura
Sbîngu Elisabeta	Mihalov Ștefan (2007/2008)	Ion Irina	Burtea Ionuț Stroica	Roznovăț Lucia Andreea
	Pavelescu Alex Vasile		Călin Constantin Alexandru	Stoian Elena Daniela
			Cercel Doru Sebastian	Suvac Albert Mihai

Enea Raluca Geanina	Hovhannisyan V. Yeva	Iordache Flavian Adrian	Butănescu Petru Andrei
Ganea Veronica	Ionel Alexandru Răzvan	Jiga Elena Cerasela	Cerneleanu Alexandra (2014/2015)
Gherghin Alexandra Elena	Laiu Smaranda Ruxandra	Lupu Andra Monica	Ciucanu Larisa Elena
Iordache Anemona Mădălina	Manea Andra Cristiana	Măceșeanu Andrei Florin	Ciupitu Oana
Liță M.A. Eugen	Marinescu Ruxandra	Mihai Ana Maria	Darie Emilia Antonia
Mihăilescu Andreea Antoaneta	Mittitelu Aurora	Mihai Iana Alexandra	David Luisa Simona
Nedelcu Ruxandra Maria	Moise Cristina	Mircescu Alexandra	Dragomiroiu Florentina
Niculae Doru Andrei	Mureșan Iulia (2013/2014)	Niță Ștefan Alexandru Valeriu	Frîncu Lucia Roberta
Niculceea Ionela Sorina	Papastere Ruxandra Monica	Parîșcu Florina Raluca	Gorcea (Podoleanu) Anna
Olar Florina Roxana	Pascu Cristina Artemisa	Popescu F. Ioana	Grigore Lețiția
Orăscu (Leonte) Ada Ramona	Ranete Adrian Alexandru	Popescu Maria Daniela	Gurgui Alexandra Maria
(2012/2013)	Săbăreanu Dragoș	Purtan Alexandra Ana Maria (2015/2016)	Masood N. Kais
Panaime Mădălina Mirela	Traciu Magdalena Denisse	Răcuilescu Pavel	Matei Alisa Maria
Petrescu C. Elisabeta	Turenici Andrei Cristian	Roșioru Ștefan	Matei Andrei
Preda C. Bogdan Mihai	Țuțu (Diaconu) Denisa Claudia (2014/2015)	Rusnac Roxana	Mirea Roxana Andreea
Preda Gh. Răzvan Ioan	Ungureanu Adrian	Sora Ștefana Lăcrimioara	Miu Miruna Maria
Preda T. Eugen Andrei	Voinea Ioana Alice	Șchiopu Luiza Eugenia	Mocanu Andra Iustina
Procopie Ștefan	Voloșenco Dmitrii	Todoran Georgiana	Neagoe Maria Magdalena
Ruiu Maria Alexandra	2016/2017	Todorova Violina (2015/2016)	Nearnțu Nicolae Mălin
Scurtu Oana Cristina	Anastasiiei Nicolae Sebastian	Vărzaru Radu Adrian	Olingheru Andrei
Stocheci Patricia	Andrei Cătălin Ștefan	Velîșcu Marius Alin	Oprîța Maria Gabriela
Stoianof Diana (2012./2013)	Anghelescu Ioana Lucia	Vențel Andrei Ionathan	Panțîța Teodora Maria
Truică Adrian Mădălin	Barbu Gabriel	Voicu Vanessa Mădălina	Parapiriu Lucia Maria
Velikova Bilyana Anatolieva	Băcescu Mădălina Izabela	Voinea Monica Ionela	Pîrcălăbescu Eva Jennifer
Vlase Mircea	Blidaru Marian	2017/2018	Salomia Matei
Vu Hoang Viet	Brîndușă Nicolae Robert (2015/2016)	Albescu Robert (2014/2015)	Sandu Alexandra
2015/2016	Carp Ermit Nicolae (2015/2016)	Albu Iacob Diana Alexandra	Slăboiu Alexandra Daniela
Ali Ahmad Mailla	Cătărațu Marina	Anghel Constantin Cristian	Slăboiu Iulia Mihaela
Bădescu Beatrice Diana	Ceobanu Alexandru	Antoci Bogdan	Stan Marius Iulian
Bălășoiu Andreea	Ciobanuc Andreea Bianca	Birtea Ioana	Stoicescu Miruna Alexandra
Cătămidaru Casiana	Cîrstea Ionuț	Bija Dana Teodora	Șendrea Andrei Codruț
Chiriță Anca (2014/2015)	Draghia Claudia	Bundur Daria Alexandra	Ștefănescu Iulia Marta
Ciucle Sandra Larisa	Dudu Ana Maria	Castrîș Andreea	Tofan Cătălina
Damian E.V. Andrei	Dumitrescu (Dobreci) C. Andreea	Circumaru Alina Daniela	Toma Mihaela Larisa
Diaconescu Antonio Eduard	Enciu Florina Cristina	Corobleanu Cristina Elena	Țâncu Georgiana
Dumbrăveanu Mircea Florian	Fălcașu Livia Daniela	Dobre Maria Alexandra	Țîrlea Alexandra Georgeta
El Amine K. Mai	Filipescu Ileana	Drăgan Nîchita Dayan	Udliă Ana Maria
El Amine K. Mai	Grozavu Anna Mihaela	Dumitrescu Oana Delia	Vlad Florentina Diana
Fofa Andreea Roxana	Guzu Anji	Florea Bianca	Zegheru Nicolae Irinel
Furnigă Niculina			Zoe Raluca Ileana
Ghiț Georgiana Denisa			
Grosu Andrei Mihai			

Masterat

MA

2004/2005

Cornea Alina

Erhan Valeriu Eugen

Fekete Arpad

2005/2006

Iancu P. Iulian

Manole Gh. Romulus Gabriel

Nițu N. Horia Andrei

Părău I. Oana Irina

Vasiliu D. Roland Edgar

2006/2007

Bacioi A. Eugen

Chiooreanu P. Costin Alexandru

Dumitrescu V. Alin Alexandru

Săndulescu D. Andreea

Stanciu G.T. Simona Gabriela

2007/2008

Mogoșanu O. Andreea

Țepeș Billa (Befort) v.l. Oana

Țuchendrea D. Dan Adrian

2008/2009

Apăvăloaei G. Andreea

Cornea C. Silvia Gabriela

Ene D. Bianca Andreea

Nenciu (Manole) D.G. Alina

Olteanu V. Ioana

Pavel S. Dan Florian

Popescu (Aron) Silvia Andreea

Țîlea vd. Catincea

2009/2010

Anghelescu E.M. Laura Veronica

Butucariu L. Vlad Rareș

Cotumbeanu Mihaela Alexandra

Cristea Andra Lavinia

Cucoeuanu Ana Iulia

Furtună Alice Georgiana

Ioniță Gheorghe Augustin

Isac I. Loreta

Lovin Raluca

Niță George Lucian

Pantiș Raluca Alexandru

Poleac Olga

Shuster Roberta

Timofei Simona

Țîrlea Cristina Georgiana

Ureche R. Octavian

Vinătoru Alin Constantin

2010/2011

Ancu Magdalena

Axinia Ioana Mădălina

Balica Cristina Elena

Bolborea Vlad

Buturugă Bogdan Florin

Cărămidă Cristina Maria

Chiparăș Sabina Irina

Chiriac Andrei Ilie

Corfu Livia Cristina

Damian Radu Mircea

Darie (Chirilă) Cristina

Georgiev Galin

Grozea Claudiu

Ignat Andrada Lucia

Ionescu Liana Gabriela

Ioniță Alexandru Gabriel

Ioniță Raluca Mădălina

Jurj Andreea Daniela

Kovacs Andreea

Manelici Radu Matei

Nae Corina Laura

Natour Sarah Samira

Nicula Alexandra Adriana

Nistor M. Andrei

Oprea Carmen Mihaela

Pascu Tudor Nicolae

Radu Magdalena

Răchișan Alexandra

Scurtulescu Dragoș Ionuț

Ștefan Marian Claudiu

2011/2012

Anghel C. Adela Flora

Berea M. Marina Ioana

Mănescu M. Anca

Mihailov A. Anca Marta

Nenciu Alexandru Mihai

Pașca v.n. Vlad Cristian

Prioteasa Alexandru Cătălin

Roșianu V. Marius Adrian

Statcă I. Iulia

Stuparu Dragoș Mihai

Tănase Demetrius Alexandru

Teler A. Mădălina

Tomulesei D. Mihaela Mădălina

2012/2013

Apostol M. Andrei

Călin Constantin Alexandru

Cucu Gh. Lucian

Kudor Bandi R.C. Cristina

Murăruș N. Smaranda

Olteanu Șt. Ioan

Pavel P. Andra Elena

Plohod V. Lavinia Valentina

Roșioru D. Oana Laura

Suvac C. Albert Mihai

Zigman M. Alice Helen

2013/2014

Bunduche Inga
Cătălinescu Cristina Silvana
Ciocăzan Vadim Alexandru
Cotoi Luciana
Cristea Ovidiu Alexandru
Holban Sebastian Ioan
Hurmuzi Cosmin Cristian
Kutukova (Nazarian) Victoria
Mihailu Andreea
Mihalcea Valentina
Modifica Belgun Miruna
Popa Liviana
Raicu Delia Monica
Roznovăț Lucia Andreea
Vică Nicoleta

2014/2015

Brăduleț Ioana Raluca
Butnaru Adelina
Cincă Lorand Emanuel
Diaconu Parascheva

Duțu Florian Dragoș
Grama Ioana Cornelia
Groapă Rodica
Istodorescu Sorina
Meleca Maria
Năstase Ilina
Pițurlea Ionuț Viorel
Rotaru Constantin
Sandu Andrei Cristian
Stetcu Lucia
Stancu Andrada Elena
Vatmanuic Nicoleta
Vișan Ana

2015/2016

Acea Armand
Badiu Cristina
Bărăscu Florin
Bilius Maria
Deneș Robert
Frățilă Ștefan Dragoș
Gheorghe Vlad Costin
Gogescu (Socaci) Alina

Gruenwald Max Theodor
Hodea Marius Cătălin
Ispas Sorin Andrei
Lăieș Maria Alina
Mihai Alexandra Maria
Mihai George Eugen
Miu Maria Cristina
Ostapova Ilona
Ștefan Ana Maria

2016/2017

Ahmed Al Yasseri
Buta Alexandru
Cadar Raul Constantin
Canache Iulia
Chera Iulia Aura
Dan Mihaela Diana
Mendișu Alina Florentina
Meteș Simona
Niculcea Ionela Sorina
Pavel Gabriel Virgil
Procopie Ștefan
Stochechi Patricia

Truică Adrian Mădălin
Veikovka Bilyana Anatolieva

2017/2018

Ciobică Radu Cristian
Constantin Andrei
Corciu Alina
Diaconescu Antonio Eduard
Dragomir Cristi Alexandru
Ghiț Georgiana Denisa
Hovhannissian Yeva
Iliescu Andra Rodica
Jardan Ana
Laliu Smaranda Ruxandra
Murzaoci Diana
Musulin Irina Ioana
Preutesei Dragoș Vasiliță
Savițchi Vasile
Traciuc Magdalena Denisse
Voinea Ioana Alice

2018/2019

Andrei Cătălin Ștefan
Angheliescu Ioana Lucia
Cioabaniuc Andreea Bianca
Cirstea Ionuț
Dumitrescu (Dobreci) C. Andreea
Enciu Florina Cristina
Eva Vlăduț Alexandru
Grăncilă Cristina
Iacoboaia Mihai Claudiu
Ilea (Mărieș) Oana Maria
Lupu Andra Monica
Măceșanu Andrei Florin
Mihai Iana Alexandra
Niță Ștefan Alexandru Valeriu
Papastere Ruxandra Monica
Parișcu Florina Raluca
Ruba Z. Melissa
Rusnac Roxana
Șchiopu (Coman) Luiza Eugenia
Vențel Andrei Ionathan

978 606 720 122 2

unarte.org

Design în România (1969–2019).

Context cronologic

Ante 1989

Design in Romania (1969–2019).

Chronological Context

Before 1989

–1840–1900

Context local

Local Context

1840

Este înființat, la Iași, de către domitorul Mihail Sturdza, „Cel mai înalt institut de arte și meșteșuguri pentru informarea industriei naționale”, primul pentru școala românească de arte și meșteșuguri.

“The first ever institute of arts and crafts for the information of national industry”, probably the first Romanian school of arts and crafts, is founded by Prince Mihail Sturdza, Iași.

1864

Este înființată, la București, Școala Națională de Belle Arte, sub directoratul pictorului Theodor Aman.

Școala Națională de Belle Arte, Iași.

The National School of Fine Arts, founded under the management of painter Theodor Aman, Bucharest.

The National School of Fine Arts, Iași.

Context internațional

International Context

Educție/școli

Education/Schools

1837

Școala de Design, Departmentul de Artă Practică (Royal College of Art din 1896), Londra. School of Design, Department of Practical Art (Royal College of Art since 1896), London.

1867

Wiener Kunstgewerbeschule/Școala de Arte și Meserii din Viena (azi, Universität für angewandte Kunst Wien), Viena. Wiener Kunstgewerbeschule/Vienna School of Arts and Crafts (today's Universität für angewandte Kunst Wien), Vienna

1870

Școala Regală Maghiară de Desen și Pedagogie (azi, MOME/Moholy-Nagy University of Art and Design), Budapesta. Hungarian Royal School of Model Drawing and Teacher Training (today's MOME/Moholy-Nagy University of Art and Design), Budapest.

1877

École Nationale Supérieure des Arts Décoratifs (Școala Națională Superioară de Arte Decorative), provenită din École royale gratuite de dessin (Școala regală gratuită de desen) fondată la 1766 (azi, ENSAD), Paris.

École Nationale Supérieure des Arts Décoratifs (National School of Decorative Arts) initially École royale gratuite de dessin (Royal Free of Charge Drawing School) founded in 1766 (today's ENSAD), Paris.

1896

Școala de Design Parsons, New York. Parsons School of Design, New York. Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.)

Events (museums, exhibitions, organizations, etc.)

1851

Are loc *Marea Expoziție Universală*, Crystal Palace, Londra (prima participare românească la o *Expoziție Universală*; Moldova trimite mostre agricole, tipăriuri și litografii, expuse sub pavilion otoman).

The *Great Exhibition*, Crystal Palace, London (first Romanian participation in an *Universal Exhibition*; Moldova sent agricultural samples, prints and lithographs, under the Ottoman flag).

1864

Este fondat Österreichische Museum für Kunst und Industrie (azi, MAK), Viena.

Österreichische Museum für Kunst und Industrie (today's MAK), Vienna.

1896

În eseu „The Tall Office Building Artistically Considered”, arhitectul Louis Sullivan conștientizează celebra expresie *Form follows function*.

In his essay, “The Tall Office Building Artistically Considered”, architect Louis Sullivan immortalizes the famous quotation *Form follows function*.

Publicații/repere

Landmark Publications

1849–1852

Journal of Design, Londra

1897

Apare revista *Art et Décoration*, la Paris. *The Art et Décoration* magazine, Paris.

Tehnologie, materiale, producători

Technology, Materials, Manufacturers

~1850

Producție mecanizată în masă de mobilier, din componente standardizate de lemn solid îndoit la abur, lipite și înșurubate, Michael Thonet. Furniture mass mechanized production, made of glued and screwed standardized components of steam-bent solid wood, Michael Thonet.

1886

Linotip/monotip – mașini mecanice de cules și turnat litere.

Linotype/monotype—type-setting and type-casting mechanical machines.

1900–1920

Context local

Local Context

1904

Introducerea Cursului de artă decorativă în cadrul Școlii de Arte Frumoase din București, predat de arhitectul George Sterian. Separarea învățământului superior de arhitectură de cel de arte, pe criterii care țin de tehnică și vocație artistică.

The introduction of the Class of Decorative Arts at the Bucharest School of Fine Arts (taught by architect George Sterian).

Separation of the higher education in architecture from the arts, on technical criteria and criteria related to artistic vocation.

1906

Este înființată Școala de Arte Naționale și Decorative de pe lângă Școala de Arte Frumoase din București (include Catedra de Arte decorative și atelierelor de transpunere în material definitiv a proiectelor studențești).

Apare revista *Arhitectura*, fondată de George Sterian; periodicul Societății Arhitecților Români.

Este fondat Muzeul de etnografie, de artă națională, artă decorativă și industrială (azi,

978 606 720 122 2

Timișoara-born Oskar Reimer attends the preliminary course (*Vorlehre*) in Bauhaus, Dessau.

1929–1931

Are loc Salonul Oficial de Arhitectură și Arte Decorative, organizat ca expoziție independentă de Salonul Oficial de Pictură, Sculptură, Desen, București.

The Official Salon of Architecture and Decorative Arts, organized as an independent exhibition by the Official Salon of Painting, Sculpture, Drawing, Bucharest.

1930

Horia Creangă, remarcabil reprezentant al modernismului interbelic, începe proiectarea de arhitectură industrială la Uzinele Malaxa din București; Creangă se implică împreună cu colaboratorii în proiectarea de caroserie și interioare pentru autoturourale fabricate la Uzinele Malaxa.

Horia Creangă, a remarkable representative of inter-war Modernism, begins the designing of industrial architecture at the Malaxa Factories in Bucharest. Creangă and his team were involved in designing the chassis and interiors of the locomotives built at the Malaxa plants.

Context internațional

International Context

Educție/școli

Education/Schools

1933

Josef și Anni Albers pun bazele unui program de tip Bauhaus la Black Mountain College în North Carolina, SUA.

Josef and Anni Albers initiate a Bauhaus-type educational program at Black Mountain College in North Carolina, USA.

1937

Se deschide Noua Școală Bauhaus de Design, fondată de László Moholy-Nagy, la Chicago, după închiderea brutală a școlii de la Berlin, în urma persecuției naziste (1933).

The New Bauhaus School of Design, founded by László Moholy-Nagy, in Chicago, after the brutal closing of the Berlin school, following Nazi persecution (1933).

Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.)

Events (Museums, Exhibitions, Organizations, etc.)

1924

Are loc expoziția *Form ohne Ornament (Formă fără ornament)*, Stuttgart, însoțită de catalogul cu același titlu; se promovea, printre altele, ideea inutilității ornamentului în arhitectura și sculptură decorativă).

The *Form ohne Ornament (Form without Ornament)* exhibition and catalogue, Stuttgart; promoting, among others, the idea of the uselessness of ornament in modern architecture and design.

1925

Are loc *Expoziția Universală de Arte Decorative și Industriale Moderne de la Paris (Art Deco)*. The *Universal Exhibition of Modern Decorative and Industrial Arts*, in Paris (Art Deco).

1928–1930

Eric Gill concepe tipul de literă Gill Sans.

Eric Gill designs the Gill Sans typeface.

1928

Debutază CIAM-urile/Congresule Internaționale de Arhitectură Modernă, manifestări de elită care promovează principiile Mișcării Moderne în arhitectură, planificare urbană, locuire, design; vor înceta să mai aibe loc în 1959.

The CIAMs/International Congresses of Modern Architecture, elite events, promoting the principles of the Modern Movement in architecture, urban planning, living, design; they stop by self-dissolution in 1959.

1929

Este înființată Union des Artistes Modernes/UAM, Paris.

Union des Artistes Modernes/UAM, Paris.

1930

Are loc prima Trienală de la Milano, expoziție internațională de artă modernă decorativă și industrială (având la origine Bienniala de la Monza, 1923).

The first Triennial of Milan: international exhibition of modern decorative and industrial art (with origins in the Biennale of Monza, 1923).

1932

la naștere Departamentul de Arhitectură și Design, în cadrul Museum of Modern Art, New York; se publică articole, cărți, studii despre designul modern, se organizează expoziții de anvergură și concursuri de design.

The Department of Architecture and Design is established within the Museum of Modern Art, New York; it publishes articles, books, studies on modern design; large-scale exhibitions and design competitions are organized.

1932

Are loc expoziția *The International Style: Architecture Since 1922*, la MOMA. Istoricul de artă Alfred Barr, directorul muzeului, este creditat cu folosirea sintagmei *International Style*. The *International Style: Architecture Since 1922* exhibition, MOMA. Art historian Alfred Barr, its director, is credited for the expression *International Style*.

1933

BBC începe să transmită o serie de conferințe dedicate designului modern – *Design in Modern Life*.

BBC starts broadcasting a series of conferences on modern design—*Design in Modern Life*.

Publicații/repere

Landmark Publications

1920–1926

Apare, la Paris, *L'Esprit Nouveau. Revue internationale d'esthétique*, revistă de avangardă editată de Amédée Ozenfant și Le Corbusier.

L'Esprit Nouveau. Revue internationale d'esthétique, avant-garde magazine edited by Amadée Ozenfant and Le Corbusier, Paris.

1923

László Moholy-Nagy publică articolul „Die Neue Typographie” în volumul *Staatliches Bauhaus in Weimar, 1919–1923*, Weimar, Bauhausverlag.

“Die Neue Typographie” in the volume *Staatliches Bauhaus in Weimar, 1919–1923*, Weimar, Bauhausverlag.

1924

Apare *novum (Gebrauchsgraphik)* (azi, *World of Graphic Design*), revistă-reper în comunicații vizuale și tehnologi de tipărire din Germania.

novum (Gebrauchsgraphik) (today's *World of Graphic Design*), landmark magazine in visual communications and printing technologies, Germany.

1928

Jan Tschichold publică volumul *Die Neue Typographie. Ein Handbuch für Zeitgemass Schaffende*, Berlin.

Novum (denumire inițială *L'Arte della Casa*), revistă fondată de arhitectul și designerul Gio Ponti.

unarte.org

Jan Tschichold publishes the volume *Die Neue Typographie. Ein Handbuch für Zeitgemass Schaffende*, Berlin.

Novum (original title *L'Arte della Casa*), magazine founded by the architect and designer Gio Ponti.

1936

Nikolaus Pevsner, *Pioneers of the Modern Movement: From William Morris to Walter Gropius*, Londra, republicată. În 1949, la New York, sub denumirea *Pioneers of Modern Design: From William Morris to Walter Gropius*. Nikolaus Pevsner, *Pioneers of the Modern Movement: From William Morris to Walter Gropius*, London, republished, in 1949, in New York, under the title *Pioneers of Modern Design: From William Morris to Walter Gropius*.

Tehnologie, materiale, producători

Technology, Materials, Manufacturers

1920

Au loc primele transmisiuni radio.

The first radio transmissions take place.

1932

Designerul finlandez Alvar Aalto folosește pentru prima oară placajul laminat mlat.

Finnish designer Alvar Aalto is the first one to use laminated bent plywood.

1937

Este inventat poliuretanal, în SUA.

Polyurethane is invented in the USA.

Evenimente socio-politice și economice

Socio-Political and Economic Events

1928

Se lansează primul plan cincinal, în cadrul economiei centralizate din URSS.

The first five-year plan within the centralized economy is launched in the USSR.

1929

Are loc Wall Street Crash.

Wall Street Crash, USA.

Context local

Local Context

1941

Școala de Arte Frumoase din Timișoara decide, din lipsă de fonduri, să se transforme în Școala de Arte Decorative, cu scopul „formării de artiști capabili să creeze modele pentru toate industriile care se referă la decorațiunile casei și al străzi” (secții: ceramică, pictură decorativă și sculptură decorativă).

The School of Fine Arts in Timișoara decides, for lack of funds, to transform into the School of Decorative Arts for the purpose of “training artists capable to create models for all the industries referring to home and street decor” (departments: ceramics, decorative painting and decorative sculpture).

1946

Este lansat „Primul automobil românesc”, produs la Reșița, în uzinele industriei Nicolae Malaxa, după un proiect pentru caroserie semnat de arhitectul Stan Bortnowski.

“The first Romanian automobile” is made in Reșița, in the factories of industrialist Nicolae Malaxa, based on a car body design signed by architect Stan Bortnowski.

1948–1950

Academia de Arte Frumoase din București este reorganizată sub numele de Institutul de Arte Plastice „N. Grigorescu”, unde funcționează un curs de specializare de arta interiorului și a mobilierului, arta industrială și a organizării

50 QUESTIONS UNARTE

Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.)

Events (Museums, Exhibitions, Organizations, etc.)

1943

Design Research Unit (DRU), agenție de consultanță în design cu expertiză în arhitectură, design grafic și industrial, Marea Britanie.

Establishment of Design Research Unit (DRU), design consultancy agency, specialized in architecture, graphic and industrial design, UK.

1949

Conferințele internaționale de design de la Aspen (International Design Conference at Aspen, IDCA), redenumite Aspen Design Summit (din 2006), Colorado, SUA.

International Design Conference at Aspen, IDCA, renamed Aspen Design Summit (2006), Colorado, USA.

1950

Institutul Polonez de Design Industrial, organizație de stat pentru promovarea semnificației sociale și economice a designului, Varșovia.

Establishment of the Polish Institute of Industrial Design, state institution promot-

ing the social and economic significance of design, Warsaw.

Publicații-reper

Landmark Publications

1944

Apare pentru prima dată *Graphis Magazine*, revistă internațională de excelență în comunicații vizuale, Zürich; relocalată la New York (1986).

It is published for the first time *Graphis Magazine*, international journal of excellence in visual communications, Zürich; it will be relocal-

ated to New York (1986).

Tehnologie, materiale, producători

Technology, Materials, Manufacturers

1948

Este creat tranzistorul, în Bell Laboratories, SUA.

The transistor is created by Bell Laboratories, USA.

Evenimente sociopolitice și economice

Socio-Political and Economic Events

1945

Încheierea celui de-al Doilea Război Mondial; Conferința de la Yalta, în urma căreia Germania și Europa sunt împărțite în zone de influență.

End of the Second World War; the Yalta Conference, by which Germany and Europe are divided into areas of influence.

1947–1991

Perioada Războiului Rece.

The Cold War.

1948

Declarația Universală a Drepturilor Omului este adoptată de ONU, la Paris.

The Universal Declaration of Human Rights adopted by the UN, Paris.

1950–1960

Context local

Local Context

1951–1955

Facultatea de Arhitectură Interioară și Mobilier de la Cluj.

The Faculty of Interior Architecture and Furniture of Cluj.

1955

Înființarea, la București, a Școlii Tehnice de Arhitectură și Construcția Orașelor (straco), prin redenumirea Școlii Medii Tehnice de Arhitectură (care înlocuise colegiul provenit din Școala de Arte și Meserii de la 1884). Cursurile de teorie și atelierele practice urmau fidel linia Bauhaus.

Establishment of the Technical School of Architecture and City Building (straco), by the

renaming of the Secondary Technical School of Architecture (replacing the college originating in the School of Arts and Crafts of 1884). Theory classes and practical workshops would be faithful to the Bauhaus line (Bucharest).

Context internațional

International Context

Educație/școli

Education/Schools

1953–1968

Funcționează Ulm School of Design (Hochschule für Gestaltung in Ulm/HfG, Republica Federală Germania), cu accent pe un design rațional și legătura cu sectorul industrial; dintre profesorii influenți fac parte Max Bill, Ott Aicher, Tomás Maldonado și Gui Bonsiepe.

Establishment of the Ulm School of Design (Hochschule für Gestaltung in Ulm/HfG, the Federal Republic of Germany) focused on a rational design related to the industrial field; among the most important teachers: Max Bill; Ott Aicher, Tomás Maldonado and Gui Bonsiepe.

1954

la ființă Scuola Politecnica di Design, Milano.

Scuola Politecnica di Design, Milan.

1955

la ființă Design Academy Eindhoven (Akademie Industriële Vormgeving Eindhoven).

Design Academy Eindhoven (Akademie Industriële Vormgeving Eindhoven).

Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.)

Events (museums, exhibitions, organizations, etc.)

1950–1955

Are loc seria de expoziții *Good Design*, MOMA, New York, prin care se afirmă și designerii Charles și Ray Eames.

The series of exhibitions *Good Design* take place at MOMA, New York; designers Charles and Ray Eames become known.

1951

L'Institut d'Esthétique Industrielle este fondat de Jacques Viénot, la Paris; va fi redenumit, în 1972, L'nstitut Français du Design.

L'Institut d'Esthétique Industrielle (the Institute of Industrial Aesthetics) is founded by Jacques Viénot, France; it will be renamed the French Institute of Design (L'Institut Français du Design) in 1972.

1957

Se înființează ICSID (Consiliul Internațional al Organizațiilor de Design Industrial).

Establishment of ICSD (the International Council of Societies of Industrial Design).

Publicații-reper

Landmark Publications

1951

Apare, la Paris, *Esthétique industrielle*, revistă redenumită ulterior; în 1967, *Design – industrie*.

Publication of the magazine *Esthétique industrielle*, lately renamed *Design – industrie* (1967), Paris.

1952

Max Bill publică volumul *Form*, Karl Werner Verlag, Basel.

Max Bill writes *Form*, Karl Werner Verlag, Basel.

1953

Apare la Tokio, *Idea*, revistă japoneză de design grafic și tipografic.

Idea, Japanese graphic design and typography magazine, is published in Tokyo.

1955

Apare la New York, volumul *Designing for People* de Henry Dreyfuss.

Henry Dreyfuss writes the book *Designing for People*, New York.

1955

Apare *Projekt*, revistă poloneză de artă și design, una dintre rarele publicații socialiste care prezenta și lucrări din Occident.

Projekt, Polish magazine of art and design, one of the rare Socialist publications also presenting Western works, is published.

Technology, materiale, producători

Technology, Materials, Manufacturers

1954

Este inventată polipropilena, în Italia.

Polypropylene, Italy.

1968

Americanul Ivan Sutherland inventează primul aparat de vr (realitate virtuală).

The American Ivan Sutherland invented the virtual reality (vr), USA.

Evenimente sociopolitice și economice

Socio-Political and Economic Events

1953–1964

Perioada destalinizării, a „dezghețului”, sub noua conducere a lui Nikita Hrușciov, în URSS.

Period of de-Stalinization, the period of the

“thaw”, under the new leadership of Nikita

Khrushchev in USSR.

1955–1975

Războiul din Vietnam.

The war in Vietnam.

1957

URSS lansează satelitul Sputnik.

Launch of the Sputnik satellite, USSR.

1960–1970

Context local

Local Context

1965–1974

Societatea românească a cunoscut o relaxare a dogmelor marxist-leniniste în această perioadă („dezghețul”), când Nicolae Ceaușescu preia puterea și proclamă principiile de des-

codării către Occident și consolidarea

societății socialiste.

The Romanian society under the Communist regime saw a relaxation of Marxist-Leninist dogma during this period (the so-called

“thaw”), when Nicolae Ceaușescu took over

the power as head of the Romanian Communist Party and proclaimed principles of openness

towards the West and the consolidation of

the Socialist society.

1966

Statul socialist încheie un contract cu firma franceză Renault pentru achiziționarea licen-

ței de fabricație a autoturismelor produse local, sub numele Dacia Renault.

The socialist state contracts the Renault French company for purchasing the manufacturing license for locally-made cars, under the name of Dacia Renault.

1968–1969

Catedra de Studiul Formei (STUFO) de la Institutul de Arhitectură din București este

restructurată pe principii de tip Bauhaus.

The Chair of Form Study (STUFO) at the Institute of Architecture in Bucharest is being restructured on Bauhaus-type principles.

1969–1974

Învățământul la Liceul de Arte Plastice din Timișoara, promotor al experimentelor peda-

gogice de tip Bauhaus, este marcat de activitatea neoconstructivistilor de la Grupul Sigma

(Constantin Flondor, Ștefan Bertalan, Doru Tulcan sunt cei mai proeminenți reprezentanți).

Education at the High School of Fine Arts in Timișoara, a promoter of Bauhaus-style peda-

gogical experiments, was marked by the activity of the Sigma Group neo-Constructivists

(Constantin Flondor, Ștefan Bertalan, Doru Tulcan are the most prominent representatives).

1969

Înființarea primei forme de învățământ superior de design din România: Secția de Forme Industriale, denumită Design de special-

liști, în cadrul Facultății de Arte Decorative a Institutului de Arte Plastice „N. Grigorescu” din București, în contextul „dezghețului”, poli-

tic și ideologic.

Profesorii fondatori: arh. Paul Bortnowski (primul șef de catedră, 1969–1974?); pictorii Ion

Bitzan (profesor remarcabil și dedicat; șef de catedră în perioada 1977–1990, apoi decan al

Facultății de Arte Decorative și Design în perioada 1990–1997) și Vladimir Șetran; graficianul I. Haimoroc Constantinescu.

Statutul designerilor după absolvire nu era clar. Deși absolvenții aveau o pregătire gene-

rală în design, ei erau repartizați în diverse sectoare industriale din toată țara, în general în

fabrici, întreprinderi și acele institute de cercetare din țară care înneau de ministerele de

resort și aveau nevoie de designeri, legitimându-se astfel necesitatea profesiei și o nevoie

reală a societății.

Establishment of the first form of higher education in design in Romania: The Department of Industrial Forms, called Design by the spe-

cialists, within the Faculty of Decorative Arts at the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest, in the context of the political and

ideological “thaw”.

Founding teachers: Architect Paul Bortnowski (first head of department, 1969–1974?);

painters Ion Bitzan (remarkable and dedicated teacher; head of department between 1977–1990, then Dean of the Faculty of

Decorative Arts and Design between 1990–1997) and Vladimir Șetran; graphic artist I. Haimoroc Constantinescu.

The designers’ status after graduation was not clear. Although graduates had a general train-

ing in design, they were distributed to various industrial sectors across the country, gener-

ally in factories, enterprises and those research institutes in the country that were subordinated

to the specialized ministries and which needed designers, thus acknowledging the necessity of

this profession and a real need of society.

1970

Arhitectul Mircea Corradino, la însărcinarea UAR,

face o vizită de documentare în Statele Unite, vizitează Cranbrook Academy, Chicago School

of Design și prestigiosul Pratt Institute, recomandând, la întoarcere, invitarea lui Charles

Eames în România.

Architect Mircea Corradino, commissioned by the UAR, makes a documenting visit to the

United States, visits the Cranbrook Academy, Chicago School of Design and the prestig-

ious Pratt Institute, recommending the invitation of Charles Eames to Romania.

Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.)

Events (Museums, Exhibitions, Organizations, etc.)

1970

Au loc, la București, *Expoziția de forme industriale din Republica Democrată Germană*, pre-

sumul și *Expoziția de design industrial sivejian*, Ateneul Român.

The Exhibition of *Industrial Forms from the German Democratic Republic*, Bucharest

and *Exhibition of Swiss industrial design*, the Romanian Athenaeum, Bucharest.

1969

Are loc *Expoziția Realizărilor Economice Naționale a Republicii Socialiste România*/EREN

'69 care legitimează și promovează realizările

economiei centralizate a statului socialist în context național.

The *Exhibition of Achievements of the National Economy of the Socialist Republic of Romania*/EREN '69, legitimizes and promotes the achieve-

ments of the centralized economy of the Socialist state in a national context.

1970

Înființarea Târgului Internațional București (TIB). Opening of the Bucharest International

Fair (TIB).

Publicații

Publications

1966

Sándor Tóth publică volumul *Litera de tipar*, București, Editura Științifică.

Sándor Tóth publishes the volume *Litera de tipar* (*The Press Type*), Bucharest,

Editura Științifică.

Context internațional

International Context

Educație/școli

Education/Schools

1961

la naștere National Institute of Design (NID), Ahmedabad, India, care avea să înglobeze filio-

safia de predare de la Bauhaus.

Founding of National Institute of Design (NID), Ahmedabad, India, it includes the Bauhaus

teaching philosophy.

1962–2013

VNIITE – Institutul Sovietic de Cercetare în Design Industrial (din 1964 va publica periodicul *Tehnickeskaiia estetika*).

VNIITE—the Soviet Institute of Research in Industrial Design (as of 1964 it will publish the *Tehnickeskaiia estetika Magazine*).

1966

Se înființează Istituto Europeo di Design (IED), Milano.

Istituto Europeo di Design (IED), Milan.

la ființă Schule für Gestaltung din Basel, cu o influență esențială în dezvoltarea designu-

lui tipografic. Profesor: Armin Hofmann, Emil Ruder și Wolfgang Weingart (fost student).

Schule für Gestaltung Basel, with an essential influence in developing typographic design. Teachers: Armin Hofmann, Emil Ruder and

Wolfgang Weingart (ex-student).

Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.)

Events (Museums, Exhibitions, Organizations, etc.)

1957

Max Miedinger creează tipul de literă Helvetica.

Max Miedinger designs Helvetica typeface.

1963

Se înființează ICGRADA (Asociația Internațională a Designerilor Grafici), la Londra, și IFI

(Asociația Internațională a Designerilor de Interior), la Copenhaga.

Founding of ICGRADA (International Council of Graphic Design Associations), London and IFI (International Federation of Interior Architects/Designers), Copenhagen.

1964

First Things First Manifesto, semnal de alarmă pentru etica în designul grafic, este redactat și

apoi publicat de Ken Garland. La el aderă peste

400 de designeri grafici.

First Things First Manifesto, warning signal for ethics in graphic design, written and

published by Ken Garland; signed by 400 graphic designers.

1969

Are loc expoziția *Qu'est ce que le design?* (*Ce este designul?*), la Musée des Arts

Décoratifs, Luuru.

Exhibition *Qu'est ce que le design?* (*What is Design?*), Musée des Arts Décoratifs, Louvre.

Publicații-reper

Landmark Publications

1962

Marshall McLuhan publică *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*.

Marshall McLuhan publishes *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*.

Apare revista *form+zwack* (*Fachzeitschrift für Industrielle Formgestaltung*), periodic fondat

de Institutul de Design Industrial din Berlinul de Est, Republica Democrată Germania.

form+zwack (*Fachzeitschrift für Industrielle Formgestaltung*) magazine is founded by the

Industrial Design Institute of Eastern Berlin, the German Democratic Republic.

1965

Armin Hofmann publică *Methodik der Form und Bildgestaltung. Aufbau. Synthese. Anwendung* (*Manual de design grafic. Formă, sinteză, practică*), ediție trilingvă, Teufen, Elveția.

Christopher Jones, *Design. Metode și aplicații (Design Methods: Seeds of Human Futures)*, translation from English by Engineer Margareta Dan and Architect Virgil Salvanu of the 1970 edition, Editura Tehnică, Bucharest.

1976

Apare *Walter Gropius și Bauhaus-ul* de Carlo Giulio Argan, traducere din limba italiană de Sanda Șora, după ediția 1961, Editura Meridiane, București.

Carlo Giulio Argan, *Walter Gropius și Bauhaus-ul*, translation from Italian by Sanda Șora, of the 1961 edition, Editura Meridiane, Bucharest.

1977

Paul Constantin publică *Mică Enciclopedie de Arhitectură, Arte Decorative și Aplicație Moderne*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.

Paul Constantin publishes *Mică Enciclopedie de Arhitectură, Arte Decorative și Aplicație Moderne (Small Encyclopedia of Modern Architecture, Decorative and Applied Arts)*, Editura Științifică și Enciclopedică, Bucharest.

1979–1981

Design), caietele selective bilingve ale Centrului Român de Design (publicație anuală), *Design*), bilingual selective books of the Romanian Design Centre (annual publication).

Context internațional

International context

Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.)

Events (Museums, Exhibitions, Organizations, etc.)

1972

Design o&A, scurtmetraj realizat de Eames Office, care explică profesia de designer în vizuina lui Charles și Ray Eames.

Design o&A, short film made by Eames Office, explaining the profession of designer in the eyes of Charles and Ray Eames.

1976

Milton Glaser creează logoul I love New York logo.

Milton Glaser designs the I love New York logo.

Publicații-reper

Landmark Publications

1971

Martin Klein publică *Produktgestaltung im Sozialismus. Die Produktgestaltung als Merkmal der Qualität (Design in Socialism. Design of the product as a mark of quality)*, Berlin, the German Democratic Republic.

Victor Papanek publică *Design for the Real World. Human Ecology and Social Change*, prima ediție, New York.

Martin Klein publishes *Produktgestaltung im Sozialismus. Die Produktgestaltung als Merkmal der Qualität (Product Design in Socialism. Product Design as a Mark of Quality)*, Berlin, the German Democratic Republic.

Victor Papanek publishes *Design for the Real World. Human Ecology and Social Change* (first edition), New York.

1975

Nigel Cross publică *Design Methods Manual*, Londra.

Nigel Cross publishes *Design Methods Manual*, London.

1977

Charles Jencks publică *The Language of Post-Modern Architecture*, Londra.

Charles Jencks publishes *The Language of Post-Modern Architecture*, London.

Tehnologie, materiale, producători

Technology, Materials, Manufacturers

1979

Ericsson dezvoltă primele telefoane mobile.

Sony lansează primul Walkman.

Ericsson develops the first mobile phones.

Sony launches the first personal Walkmen.

Evenimente sociopolitice și economice

Socio-Political and Economic Events

1973

Criza globală a petrolului.

Global oil crisis.

1980–1989–

Context local

Local Context

1981

România participă la Congresul internațional de design de la (Helsinki) și obține Marele Premiu icso acordat designerilor Mihai Nazarie, Dan Velescu și Radu Vișan, pentru proiectul „Jocul, alt mijloc de comunicare”, la tema *Design pentru comunități*.

Romania participates in the International Design Congress (Helsinki) and receives the icso Grand Prize, awarded to designers Mihai Nazarie, Dan Velescu and Radu Vișan for their project “The Game, Another Means of Communication”, under the theme *Design for communities*.

1981

Designerul Alexandru (Șura) Manu, emigrat în Canada după absolvirea Secției de Forme Industriale de la București (1978), începe prima ediție, la Sala Dalles din Ontario (1981–1985), ulterior devine membru al consiliului icso (1992–1995) și, din 1999, profesor la Ontario College of Art and Design, Toronto. Designer Alexandru (Șura) Manu, defected to Canada after the graduation of the Department of Industrial Forms of Bucharest (1978), starts teaching at the Fanshawe College in Ontario (1981–1985), he then becomes a member of the icso Council (1992–1995) and, since 1999, professor with the Ontario College of Art and Design, Toronto.

1982

Sub auspiciul *uap* are loc *Expoziția triennială sau Republicană de design româneșc*, prima ediție, la Sala Dalles din București (dec. 1982–ian. 1983), constituită după modelul triennialelor milaneze.

The Republican Design Exhibition (the Triennial of Design, 1st Edition, Sala Dalles, Bucharest, Dec. 1982–Jan. 1983) takes place under the auspices of the *uap*; it was set up on the model of Milan triennials.

1983

România devine membru icso prin Secția de design a UAP (1983–1985).

Romania becomes an icso member through the Design Department of the UAP (1983–1985).

1989

În cadrul TMB, se lansează Dacia 500/Lăstun, „mașina românească pentru toți”, designul de caroserie îi aparține lui Radu Teodorescu, absent al școlii de la București în 1979, iar designul de interior a fost conceput de Adrian Marian, absolvent al școlii de la Cluj în același an.

Dacia 500 Lăstun car is launched, “the Romanian car for all”, at the Bucharest International Trade Fair; the car body design was made by Radu Teodorescu, graduate of the Bucharest School, class of 1979, and the interior design was imagined by Adrian Marian, graduate of the school of Cluj in 1979.

Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.)

Events (Exhibitions, Congresses, Organizations, etc.)

1981

Expoziție *Ambalajaj SUA*, București.

USA Packaging exhibition, Bucharest.

1985

Triennale de Design, ediția a II-a (Sala Dalles, București, dec. 1985–ian. 1986).

The Design Triennale, 2nd edition (Sala Dalles, Bucharest, Dec. 1985–Jan. 1986).

1987

Bienna de Design, ediția a III-a (Sibiu).

The Design Biennial, 3rd edition (Sibiu).

Publicații

Publications

1985

Apar două reviste de design, *Mobila–Design* și *Mobila: Obiect și Spațiu*, editate de designerul Dragoș Gheorghiu (absolvent al Secției de Forme Industriale de la București, 1979), în care sunt prezentați designerii activi la acea vreme.

Mobila–Design and *Mobila:Obiect și Spațiu*, two design magazines on design, edited by designer Dragoș Gheorghiu (graduate of the Bucharest Department of Industrial Forms, 1979), presenting active designers of the time.

1988

Gheorghe Achiței publică volumul *Frumosul dincolo de ară*, Editura Meridiane, București.

Gheorghe Achiței publishes *Frumosul dincolo de ară (Beauty Beyond Art)* Editura Meridiane, Bucharest.

1989

Apare volumul *Funcțiune și formă*, coord. Nicolae Lascu, Editura Meridiane, București.

(Function and Form), edited by Nicolae Lascu, Editura Meridiane, Bucharest.

Context internațional

International Context

Educație/școli

Education/Schools

1982

Este înființată Domus Academy, la Milano, școală de studii aprofundate în design, concepută ca un laborator de cercetare multidisciplinară.

Foundation of Domus Academy, school of advanced design studies, conceived as a multidisciplinary research laboratory, Milan.

1985

Cele *10 principii de good design* formulate de Dieter Rams au fost enunțate prima dată, în această formulă binecunoscută, la Congresul icso de la Washington.

The *10 principles for good design* formulated by Dieter Rams were stated for the first time in this well-known formula at the icso Congress, Washington.

Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.)

Events (Museums, Exhibitions, Organizations, etc.)

1981

Ettore Sottsass pune bazele Grupului de design Memphis, la Milano.

The Memphis design group is founded by Ettore Sottsass in Milan.

1989

Se înființează London Design Museum, instituție privată, fondată de Sir Terence Conran.

The London Design Museum, private institution, is founded by Sir Terence Conran.

Publicații-reper

Landmark Publications

1980

Norman Potter publică *What Is a Designer: things, places, messages*, Londra.

1985

Are loc expoziția aniversară *Memoria reversibilă*, ce marchează 25 de ani de la înființarea Catedrei Design din București, deschisă în cadrul expoziției de sfârșit de un universitar a studenților, la Galeria Etaj 3/4 TMB. Concept: Cristina Sabău; Structură expunere: Radu Zaharescu; Design grafic: Romulus Agiu.

Anniversary exhibition, *Memoria reversibilă (Reversible Memory)*, celebrating 25 years since the set-up of the Chair of Design of Bucharest, opened within the students' exhibition at the end of the academic year, Gallery Floor 3/4, National Theatre of Bucharest.

Concept: Cristina Sabău; Exhibition structure: Radu Zaharescu; Graphic design: Romulus Agiu.

1986

Este adoptată Legea Dreptului de Autor care statuează drepturile autorului unei opere (literară, artistică, muzicală etc.) asupra respectivelor opere.

The Copyright Law is passed, stating the author's rights over his/her work (literary, artistic, musical, etc.).

1987

Se înființează Fundația Română pentru Design – FRD (1987–2004), organizată românească de design, inspirată după modelul britanic (Design Council). Fundația a funcționat pe trei paliere: instruire, informare (a găzduit o bibliotecă de specialitate), bază de date (Desnet).

Fundația Română pentru Design—FRD (Romanian Foundation for Design) is established (1987–2004), Romanian design organization, inspired by the British model (Design Council). The foundation worked on three levels: training, information (it also hosted a specialized library), database (Desnet).

1988

Se lansează Desnet – un serviciu național de informații și referințe de design pentru comunitatea designerilor și întreprinzătorilor din România, inițiat de FRD.

Prima ediție a Premiilor pentru Eficiența Designului, inițiate de FRD.

Desnet is launched—a national service of information and design references for the community of Romanian designers and entrepreneurs, initiated by the FRD.

First edition of the Awards in Design Efficiency, initiated by FRD.

1989

Are loc *FormForum*, eveniment organizat de prof. Marina Ciocnea, Universitatea Transilvania, Brașov. Manifestarea a fost ulterior integrată în evenimentul anual Etnovember, organizat de aceeași universitate.

ized by Professor Marina Ciocnea, Transylvania University, Brașov. The design event was later included in the yearly Etnovember event, organized by the same university.

2000

Are loc Expoziția *100 de obiecte de design italian 1949–1990* (100 Italian Design Objects 1949–1990), Galeria Etaj 3/4, TMB, București,

una dintre primele expoziții de design european din România.

The exhibition *100 de obiecte de design italian 1949–1990* (100 Italian Design Objects 1949–1990), Gallery Floor 3/4, the National Theatre, Bucharest, is one of the first European design exhibitions showcased in Romania.

Norman Potter publishes *What Is a Designer: things, places, messages*, London.

1984–2005

În această perioadă apare *Emigre*, revista americană de design grafic experimental și de literă, editată de Rudy VanderLans și Zuzana Licko.

Emigre, American magazine of experimental and type graphic design, is edited by Rudy VanderLans and Zuzana Licko.

1984

Apare *Design Issues*, periodic internațional de istoria și teoria designului, inițiat și editat de School of Art and Design, University of Chicago, azi de MIT.

Design Issues, international magazine of design history and theory, is initiated and edited by the School of Art and Design, University of Chicago, today by the MIT.

1988

Apare *Journal of Design History*, periodic de excelență dedicat designului, studiiilor vizuale și culturii materiale, Oxford University.

Don(ald) Norman publică *The Design of Everyday Things (The Psychology of Everyday Things)*, Philadelphia.

Heinz Hirdina publică *Gestalten für die Serie: Design in der DDR 1949–1985* (*Design de produs în serie. Design din aog 1949–1985*), ediție bilingvă, Dresda, Republica Democrată Germană.

Journal of Design History, magazine of excellence, dedicated to design, visual studies and material culture, is published by Oxford University.

Don(ald) Norman publishes *The Design of Everyday Things (The Psychology of Everyday Things)*, Philadelphia.

Heinz Hirdina publishes *Gestalten für die Serie: Design in Der DDR 1949–1985* (*Mass-Produced Design: Design in the DDR 1949–1985*), bilingual edition, Dresden, the German Democratic Republic.

Tehnologie, materiale, producători

Technology, Materials, Manufacturers

1981

Bitstream, prima fonderie digitală.

Bitstream, first digital foundry.

1983

Este creat discul compact (cd-*u*l), lansat de Philips și Sony.

The Compact disc (cd) is launched by Philips and Sony.

1984

Apple Computer lansează computerul personal (pc) cu mouse – Macintosh.

The Personal Computer (pc) featuring a mouse—Macintosh is launched by Apple Computer.

1985

Apare programul Fotografer design.

Fotographer design programme.

1985

Zenith lansează primul *touch screen*.

Zenith launches the first touch screen. Evenimente sociopolitice și economice

Socio-Political and Economic Events

1986

Dezastrul nuclear de la Cernobil, unss.

The nuclear disaster at Chernobyl, USSR.

1989

Începe prăbușirea regimurilor comuniste în Europa de Est (Căderea „Zidului Berlinului”).

Demolition of Berlin Wall. The fall of Eastern European Communist regimes.

Publicații, emisiuni TV

Publicații, Television Programs

1990

Lansarea revistei *Arhitekt Design*, publicație de arhitectură și design, acoperind teme locale și internaționale.

Launch of the *Arhitekt Design* magazine, architecture and design publication, covering local and international topics.

1997

Apare *Design Buletin* (1997–2004), revistă românească de specialitate cu rol informativ și educativ, dedicată comunității designerilor – studenți și profesioniști – și celor interesați de design. Inițiatorul proiectului, designerul grafic și directorul revistei a fost Gabriel Cojoc, absolvent al Catedrei Design. În 1983, Concept editorial realizat de Cristina Sabău, redactor-șef (1986–2001). La redacție au urmat: Mirela Duculescu (2001–2003), Monica Crănganu (2004).

Design Buletin (1997–2004), specialized Romanian magazine, with an informative and educational role, dedicated to the community of designers—student and professional—and to those interested in design. The initiator of the project, the graphic designer and the manager of the magazine was designer Gabriel Cojoc, graduate of the Chair of Design in 1983. Editorial concept developed by Cristina Sabău, chief editor (1986–2001). The redaction later welcomed: Mirela Duculescu (2001–2003), Monica Crănganu (2004).

Romanian magazine, with an informative and educational role, dedicated to the community of designers—student and professional—and to those interested in design. The initiator of the project, the graphic designer and the manager of the magazine was designer Gabriel Cojoc, graduate of the Chair of Design in 1983. Editorial concept developed by Cristina Sabău, chief editor (1986–2001). The redaction later welcomed: Mirela Duculescu (2001–2003), Monica Crănganu (2004).

1999

Emisiunea *Tv Casa de piatră* (1999–2008) a fost prima care a vorbit unui public larg despre proiecte de arhitectură și design interior preponderent din România și din lume.

The Tv show *Casa de piatră* (1999–2008) was the first one to address a wide public about architecture and interior design projects, mainly in Romania, and abroad.

Tehnologie, materiale

Technology, Materials

1995

Lansarea automobilului Dacia Super – primul model proiectat și creat integral în România,

realizat inițial în 1983 și reluat în 1995 – a beneficiat de contribuția majoră a designerului Alexandru Alămoreanu, graduate of the “Ion Andreescu” Institute of Fine Arts, Cluj-Napoca.

Launch of the Dacia Super car—the first model that was fully designed and created in Romania, initially made in 1983 and resumed in 1995, it benefited from the major contribution of designer Alexandru Alămoreanu, graduate of the “Ion Andreescu” Institute of Fine Arts, Cluj-Napoca.

1997

Apare în România telefonia mobilă cu doi furnizori de servicii: Mibifon și MobilRom.

Mobile telephony comes on the Romanian market, with two service providers: Mibifon and MobilRom.

Context internațional

International Context

Educație/școli

Education/Schools

1999

Central Saint Martins din Londra lansează proiectul de cercetare *Design against crime* (1999–2009), axat pe design social și dezvoltarea de noi metodologii de design ca soluție la violența din spațiile publice urbane.

Central Saint Martins in London launches the research project *Design against crime* (1999–2009), focused on social design and the development of new design methodologies as a solution to violence in urban public spaces.

Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.) Events (Museums, Exhibitions, Organizations, etc.)

1993

Este înființat European Institute for Design and Disability (EIDD, azi EDD-Design for All Europe), o federație de organizații având ca scop

„să îmbunătățească calitatea vieții prin design pentru toți”. Dublin.

Founding of the European Institute for Design and Disability (EIDD), a federation of organizations devoted to „enhancing the quality of life through Design for All”. Dublin.

Publicații+reper

Landmark Publications

1990

Apare revista *Eye*, publicație britanică trimisă-trială de design grafic pentru profesioniști, studenți și cei interesați de domeniu.

Issuing of the *Eye* magazine, quarterly British graphic design magazine for professionals, students and aficionados.

1999

Apare *designboom*, revistă digitală de arhitectură și design, dedicată profesioniștilor, fondată de Birgit Lohmann și Massimo Mini.

designboom, digital architecture and design magazine dedicated to professionals, students and aficionados.

1994

Inaugurarea colecției *Looking closer: Critical Writings on Graphic Design*, editori: Michael Bierut, Steven Heller, Allworth Press, New York.

Inauguration of the collection *Looking closer: Critical Writings on Graphic Design*, Michael Bierut, Steven Heller et al., eds., Allworth Press, New York.

Technologie, materiale

Technology, Materials

1990

Apare pe piață primul aparat foto digital portabil, creat de Fuji.

The first portable digital photo camera, created by Fuji, comes on the market.

1992

Apare ThinkPad creat de IBM, primul computer portabil (3 kg), care anunță tipul ulterior de laptop.

Launch of the ThinkPad created by IBM, the first portable computer (3 kg), announcing the later laptop.

1993

Designerul industrial și inventatorul britanic James Dyson lansează primul aspirator fără sac.

Massachusetts Institute of Technology dezvoltă imprimanta 3D, bazată pe tehnologia de prototipare rapidă.

British industrial designer and inventor James Dyson launches the first bagless vacuum cleaner.

Massachusetts Institute of Technology develops the 3D printer, based on the rapid prototyping technology.

1994

Apar primele jocuri video care utilizează VR (*virtual reality*).

Apare *Aeron*, scaunul de birou al cărui design combină materiale și tehnologii avansate cu rezolvări ergonomice inovatoare.

The first video games using VR (virtual reality).

Launch of the *Aeron* office chair, combining materials and advanced technologies and innovative ergonomic solutions.

1995

Lansarea Turbinei eoliene moderne, creată de Jakob Jensen, designerul companiei Bang&Olufsen (1964–1985); a primit iF Design Award, în 1997.

Launch of the Modern wind turbine, created by Jakob Jensen, designer of the Bang&Olufsen company (1964–1985; he received the iF Design Award, in 1997.

1997

Lansarea Toyota Prius, prima mașină electrică hibrid, produsă și comercializată în masă.

Launch of Toyota Prius, first hybrid electric car, mass manufactured and marketed.

1998

Se lansează iMac, computer compact inovator care introduce suprafața colorată și transparentă în corpur computerului.

Launch of the iMac, innovative compact computer, introducing coloured and transparent surfaces inside the computer.

Evenimente socio-politice și economice Socio-Political and Economic Events

1990

Reunificarea Germaniei.

Reunification of Germany.

1991

Căderea regimului comunist în unss. Război civil în Iugoslavia.

The fall of the communist regime in the USSR. Civil war in Yugoslavia.

2000–2010–

Context local

Local context

Educație/școli

Education/Schools

2002

Înființarea Facultății de Arhitectură de Interior (UAMU București) cu două programe de studii: Design de produs și Arhitectură de Interior și Mobilier.

The establishment of the Faculty Interior Architecture, of the UAMU, consisting of two study programs: Product design and Interior Architecture and Furniture.

2005

Introducerea sistemului de învățământ universitar inițiat la Bologna în 1999, odată cu anul universitar 2005–2006. Parcursul academic al unui student cuprinde 3 stadii: Licență+Master+Doctorat (3+2+3 ani).

Introduction of the academic system of studies initiated at Bologna in 1999, starting with the 2005–2006 academic year. A student’s academic track comprises 3 stages: BA+MA+PhD (3+2+3 years).

Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.) Events (Museums, Exhibitions, Organizations, etc.)

2001

Revista *Design Buletin* este prezentată în cadrul întâlnirii regionale (COGRADA, Zagreb, de redactorul-șef Cristina Sabău.

Lansarea competiției Internetics, dedicată creației online, proiect inițiat de The Institute.

The *Design Buletin* magazine is presented during the regional COGRADA meeting, Zagreb, by chief editor Cristina Sabău.

Launch of the Internetics competition, dedicated to online creation, project initiated by The Institute.

2005

Lansarea Societății Designerilor Profesioniști din România, la inițiativa Departamentului Design al UAP.

Are loc expoziția *Au Invățat în România*, Galeria Simeza, București. Printre expozanți s-au numărat: Marcel Klamer, Ion Șetran, Ștefan și Rozalia Dunst, Daniel Toma, Nicolae Ciuchindei.

Are loc expoziția *Prototip. De la virtual la material*, Galeria Apollo, București.

Launch of the Professional Designers Society of Romania, upon the initiative of the Design Department of the UAP.

The exhibition *Au Invățat în România (They Studied in Romania)*, Simeza Gallery, Bucharest. The designers included: Marcel Klamer, Ion Șetran, Ștefan and Rozalia Dunst, Daniel Toma, Nicolae Ciuchindei.

The *Prototip. De la virtual la material (Prototype. From virtual to material)* exhibition, the Apollo Gallery, Bucharest.

2006

Crearea Renault Technologie Roumanie, centru regional de tehnologie al grupului francez, cu 3 sedii, deschise pe parcurs: București (proiectare), Titu (testare), Mioveni (asistență).

The creation of Renault Technologie Roumanie, regional technology center of the French group, with 3 offices, open in Bucharest (design), Titu (testing), Mioveni (assistance).

2007

Catedra de Design organizează evenimentul *Atelier tipografic*, cu participarea studenților-designeri români și olandezi: ateliere, expoziții, discuții și prelegeri.

The *Atelier tipografic* event, organized with the participation of Romanian and Dutch designer students, taking place at the Chair of Design: workshops, exhibitions, discussions, lectures.

2010

Asociația Producătorilor de Mobiliă lansează concursul de design de mobilier, în cadrul *Bucharest International Furniture Exhibition*.

Launch of the furniture design competition, by the Furniture Manufacturers Association, within the *Bucharest International Furniture Exhibition*.

Publicații, emisium TV

Publications, television programmes

2001

Lansarea revistei *Habitat*, devenită *Igloo*, din 2003, cu teme, subiecte, articole și interviuri despre arhitectură și design.

Launch of the *Habitat* magazine, which became *Igloo* since 2003, with topics, subjects, articles and interviews on architecture, and design.

2002

Emisiunea TV *Design – Armonie în cotidian* (2002–2003) este prima emisiune din România dedicată integral designului, realizator Gabriel Cojoc, editor Mirela Duculescu, documentare Cerasela Barbone, difuzarea cu TVR.

The TV show *Design – Armonie în cotidian* (2002–2003) is the first show in Romania fully dedicated to design, producer Gabriel Cojoc, editor Mirela Duculescu, documentation Cerasela Barbone, broadcast on TVR.

Technologie, materiale

Technology, Materials

2003

lese din linia de producție ultimul automobil de teren ARO Cămpulung.

După 34 de ani de existență, avionul Concorde, primul avion supersonic de pasageri, își încetează existența, în urma unui accident (2000).

Manufacturing of the last ARO Cămpulung SUV. Concorde airliner, the first supersonic passenger plane, ceases its 34-year existence following an accident (2000).

2007

Lansarea primului tramvai românesc cu poddea coborâtă Bucur Low Floor (LF) creat de designerul Mihai Maxim, producător Uzina de Reparații a RATB.

Launch of the first Romanian low-floor tram, Bucur Low Floor (LF) created by designer Mihai Maxim, manufactured by the Repair Factory of the RATB.

Context internațional

International Context

Manifestări (muzee, expoziții, organizații etc.)

Events (Museums, Exhibitions, Organizations, etc.)

2006

Expoziția *Cold War Modern Design 1945–1970* este deschisă la Victoria&Albert Museum, Londra; expunerea este însoțită de un volum de cercetare (2008).

The *Cold War Modern Design 1945–1970* exhibition, opened at Victoria&Albert Museum, London; the exhibition is accompanied by a research publication (2008).

2007

Gary Hustwit începe realizarea trilogiei de film documentar *Design Trilogy: Helvetica* (2007), *Objectified* (2009), *Urbanized* (2011).

Gary Hustwit, *Design Trilogy* documentary film: *Helvetica* (2007), *Objectified* (2009), *Urbanized* (2011).

Publicații+reper

Landmark Publications

2006

Lansarea *Dezeen*, inițiator Marcus Fairs, revistă online de design, arhitectură și design interior.

Launch of *Dezeen*, initiator Marcus Fairs, online design, architecture and interior design magazine.

Technologie, materiale

Technology, Materials

2007

Se lansează primul iPhone, un telefon mobil conceput ca un substitut al mai multor dispozitive pe care o persoană le folosește zilnic, rezeumate în telefon și computer.

Launch of the first iPhone, mobile phone designed as a substitute of several devices used every day by a person, summarized in phone and computer.

2007

Lansarea XEL-1, primul televizor cu ecran OLED, creat de compania Sony, tehnologie care redă cea mai realistă și intensă paletă cromatică și cel mai profund negru.

Launch of XEL-1, first OLED-screen TV, created by Sony, a technology rendering the most realistic and intense colour palette, and the deepest black.

2008

Lansarea Tesla Roadster, prima mașină cu motor electric produsă în serie pentru circulație pe șosele, cu acumulator litiu-ion, având autonomie de 300 km.

Launch of Tesla Roadster, the first mass-made electric engine car for road traffic, with Lithium-Ion rechargeable battery and an autonomy of 300 km.

Evenimente socio-politice și economice Socio-Political and Economic Events

2007

România devine stat membru al Uniunii Europene.

Debutul Marii recesiuni, criză care se va acutiza în 2008, odată cu prăbușirea burselor de valori și a mai multor bănci.

Romania becomes a member of the European Union.

The onset of the Great Recession, a crisis that will worsen in 2008 with the collapse of stock exchanges and several banks.

2010–2019–

Context local

Local context

Educație/școli

Education/Schools

2014

Are loc *Atelier tipografic 2* desfășurat în cadrul Catedrei Design a unarte, cu participarea studenților la design din România, Austria și Olanda.

Aniversarea a 150 de ani de la fondarea UNARTE (1864–2014), eveniment major marcat de o serie de expoziții ale fiecărui departament și de publicarea catalogului aferent.

The *Atelier tipografic 2* event took place within the Design Department of UNARTE, with the participation of Romanian, Austrian, and Dutch design students.

The 150th anniversary of the establishment of UNARTE (1864–2014), a major event marked by a series of exhibitions of each department and by the publication of the specific catalogue.

2019

Catedra de Design organizează, în parteneriat cu Cele mai frumoase cărți (CMFC, concurs national de design editorial), atelierul Type Design Week cu designerul olandez Fred Smeijers.

The Type Design Week workshop, with Dutch type designer Fred Smeijers, is organized by the Chair of Design in partnership with CMFC.

2011

Lansarea magazinului roo (Romanian Design) cu expunere și comercializare de design românesc, librăria Cărturești Verona, București.

Launch of the roo (acronym of Romanian Design) store, showcasing and trading Romanian design products, Cărturești Verona bookstore, Bucharest.

2012

Deschiderea Galeriei 15 Design, Hanul cu Tei, București, la inițiativa Departamentului Design al UAP. Este un spațiu expozițional pentru studenți și absolvenți de design.

Gala industriei de carte Bun de tipar (2012–2015), eveniment care a premiat celelta din industria editorială din România și care a cuprins și categoria design editorial.

from *Poland*, MMAC, București, a prezentat expoziția *Unpolished Design. Young Design*

Este lansat concursulUI Cele mai frumoase cărți, competiție dedicată designului de carte din România.

Lansarea Made in ro, o inițiativă a platformei online Designist, un târg de design românesc.

Opening of Galeria 15 Design, Hanul cu Tei, Bucharest, upon the initiative of the Design Department of the UAP. This is an exhibition space for design students and graduates.

Bun de tipar (Ready for Press) Book Industry Gala (2012–2015), event rewarding excellence in Romanian editorial industry, including the editorial design category.

The exhibition *Unpolished Design. Young Design from Poland*, MMAC, Bucharest, presented a representative selection of objects by emerging Polish designers.

Launching of the Cele mai frumoase cărți (The Most Beautiful Books) competition, dedicated to Romanian book design.

Launch of Made in ro, an initiative of the Designist online platform, a Romanian design trading fair.

2013

Debutează festivalul național Romanian Design Week, inițiat de The Institute.

Debut of the Romanian Design Week national festival, initiated by The Institute.

2014

Expoziția *Tipografica*, Galeria Galateca, București, este prima expoziție consistentă cu lucrări realizate de studenții la Design grafic, UNARTE.

Lansarea festivalului Diploma, eveniment anual dedicat absolvenților de facultăți creative – arte vizuale și design, arhitectură, teatru și film –, un proiect The Institute.

The *Tipografica* exhibition, Galateca Gallery, Bucharest, is the first substantial exhibition showcasing works made by graphic design students at UNARTE.

The launch of the Diploma festival, yearly event dedicated to graduates of creative colleges—visual arts and design, architecture, theatre and film—, a The Institute project.

2016

Se lansează CINETIC – Centrul Internațional de Cercetare și Educație în Tehnologii Inovativ Creative, înființat în cadrul UNATC „I.L. Caragiale”, București.

Launch of CINETIC—International Center for Research and Education in Creative Innovative Technologies, established within UNATC (Drama and Film School) “I.L. Caragiale”, Bucharest.

2017

Lansarea Platformei Tradițiilor Creative în contextul Romanian Design Week – o secțiune din expoziție a fost dedicată meșteșugurilor.

The launch of the Platform of Creative Traditions in the context of the RW— a section of the exhibition was dedicated to crafts.

Publicații+reper

Landmark Publications

2019

Expoziția *The Other Side of Things: Polish Design Since 1989*, Muzeul Național din Cracovia, este dedicată modului în care design-erii polonezi s-au adaptat la piața capitalistă.

Gary Hustwit realizează *Rams*, film documentar despre Dieter Rams, unul dintre cei mai influenți designeri moderni de produs.

Expoziția *Victor Papanek: The Politics of Design* este inaugurată la Vitra Design Museum, Weil am Rhein, Germania.

The exhibition *The Other Side of Things: Polish Design Since 1989*, the National Museum, Krakow, presents the results of the adaptation of Polish designers to the capitalist market.

Gary Hustwit, *Rams*, documentary film about Dieter Rams, one of the most influential modern product designers.

Victor Papanek: The Politics of Design, Vitra Design Museum, Weil am Rhein, Germany.

2019

Expoziția *The Value of Good Design*, MOMA, New York, ilustrează conceptul *good design* printr-o serie de obiecte din perioada anilor ‘30–‘50.

The Value of Good Design exhibition, MOMA, New York, illustrates the concept of good design through a series of objects from the late 1930s–1950s.

Publicații+reper

Landmark Publications

2015

Victor Margolin publică *World History of Design*, vol. 3, Bloomsbury Academic, London.

Victor Margolin, *World History of Design*, three volumes, Bloomsbury Academic, London.

2016

Apare *Domus mille*, revista *Domus* cu numărul 1.000, un omagiu adus deopozită fondatorilor – Gio Ponti și Gianni Mazzocchi –, redactorilor și designului italian.

Domus mille, the 1000th issue of *Domus magazine*, is a tribute to the founders—Gio Ponti and Gianni Mazzochi, the editors and Italian design.

Tehnologie, materiale

Technology, Materials

Răspândirea producției de *smart textiles* ce încorporează componente și circuite electronice și digitale.

The spread of the production of smart textiles that incorporate electronic and digital components and circuits.

2019

Lansarea Gacha, primul autobuz fără șofer, creat de compania japoneză Muji.

Launch of Gacha, the first bus without a driver, created by the Japanese company Muji.

The book *Design pentru lumea reală. Ecologie umană și schimbare socială (Design for the Real World: Human Ecology and Social Change)*, Victor Papanek, translated by Cristina Sabău and Roxana Aneculăeșei, Publica, Bucharest.

Graphic design: Alexe Popescu.

2019

Lansarea revistei de specialitate *Foi*, prima revistă dedicată designului editorial, celui de literă și producției tipografice din România.

Participarea Asociației Local Design Circle, București, la festivalul Graphic Days Torino.

Launch of the specialized magazine *Foi*, a magazine dedicated to editorial design, type design, typographic production from Romania.

Local Design Circle Association, Bucharest, participates at the Graphic Days Torino festival.

Tehnologie, materiale

Technology, Materials

50
design
unorte

50
design
UNORTE

O istorie vizuală a școlii de la
București (1969–2019)

A Visual History of the Bucharest
School (1969–2019)

Editura UNArte
București
2019

Cuvântul Rectorului The Rector's Foreword

Cătălin Bălescu

9-10

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
50 Design unarte. O istorie vizuală a Școlii de la București (1969-2019)/
Ruxandra Demetrescu, Miirela Duculescu, Dinu Dumbrăviciian ...;
ed.: Miirela Duculescu; red.: Ioana Gruenwald; trad.: Anamaria Sasu
București: Editura unarte, 2019

ISBN

978 606 720 122 2

- I. Demetrescu, Ruxandra
- II. Duculescu, Miirela
- III. Dumbrăviciian, Dinu
- IV. Gruenwald, Ioana (red.)
- V. Sasu, Anamaria (trad.)

73

Ruxandra Demetrescu

Designul la UNArte sau despre șansele modernizării învățământului artistic
Design at the UNArte or on the Chances of Modernizing Artistic Education

13–24

Mirela Duculescu

Construind o istorie complicată: Secția de Forme Industriale (Design)
Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București
(1969–1989)
Designing an Intricate History: The Department of Industrial Forms (Design)
The “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest
(1969–1989)

25–110

Anca Oroveanu

Amintiri (oarecum disparate) despre cursul de Istoria Designului din anii 1979–1985
(Somewhat Disparate) Memories of the History of Design Class between 1979–1985

111–120

Cristina Sabău

Școala de design de la București la vremea schimbării
The Design School in Bucharest at the Time of Change

121–158

Dinu Dumbrăvician

Privind înapoi, cu nostalgie
Looking Back with Nostalgia

159–172

Anexe
Appendices

Secția Forme Industriale/Departamentul Design
Profesori (1969–2019)
The Section of Industrial Forms/The Design Department
Professors (1969–2019)

A1   **173–188**

Secția Forme Industriale/Departamentul Design
The Section of Industrial Forms/The Design Department
Alumni (1969–2019)

A2   **C1–C4**

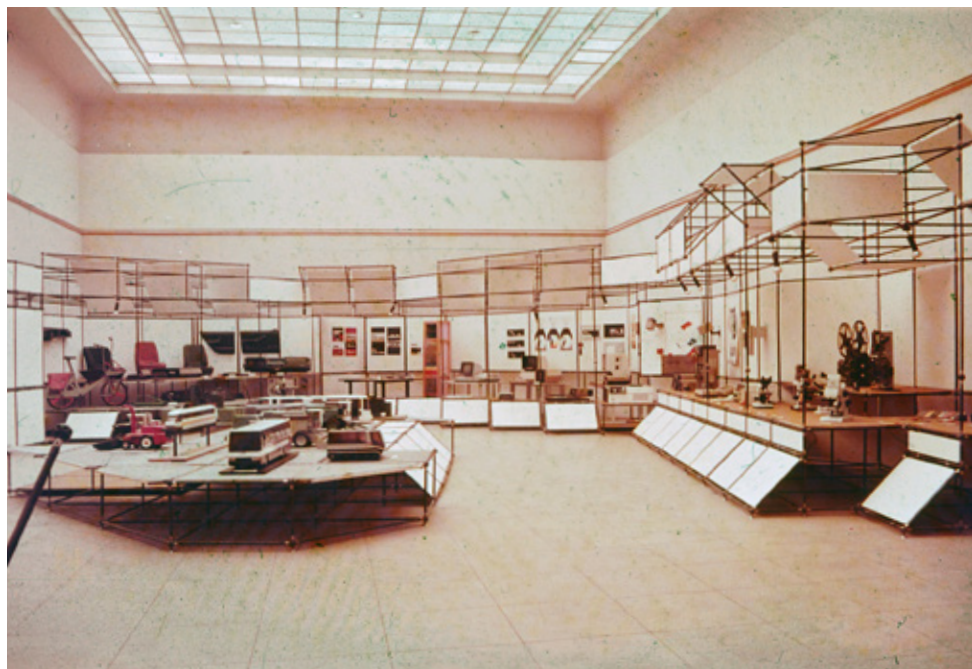
Design în România (1969–2019)
Cronologie
Design in Romania (1969–2019)
Timeline

A3   **S1–S4**

Expoziția Republicană de Design, Sala Dalles, București, dec. 1982–ian. 1983, organizată sub auspiciul Uniunii Artiștilor Plastici și sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste, în colaborare cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Uniunea Arhitecților. Vedere exterioară. FAD Design, Dioteca UNARTE

The Republican Design Exhibition, Sala Dalles, Bucharest, Dec. 1982–Jan. 1983, organized under the auspices of the Union of Plastic Artists and under the aegis of the Council of Socialist Culture and Education, in cooperation with the National Council for Science and Technology and the Union of Architects. Exterior view. FAD Design, the UNARTE Slide Collection

Expoziția Republicană de Design, Sala Dalles, București, dec. 1982–ian. 1983. Vedere interioară

The Republican Design Exhibition, Sala Dalles, Bucharest, Dec. 1982–Jan. 1983. Interior view

Înființat într-o perioadă de deschidere a culturii vizuale românești, în 1969, Departamentul de Design al Universității Naționale de Arte din București a avut o evoluție continuă, consistentă prin calitatea absolvenților lui și prin modul în care a structurat gustul unor epoci cu nuanțe politice atât de controversate.

Designul românesc, prin toate specializările sale, s-a constituit sub formă de program educațional la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București. În acest context, credem că este bine să amintim numele unor profesori și artiști vizionari precum Paul Bortnowski, Ion Bitzan și Vladimir Șetran care au avut cultura și informația necesare pentru a convinge autoritățile vremii de importanța designului și de faptul că această specializare își are locul în Institutul de Arte Plastice de atunci, și nu în altă parte.

Evoluția unor absolvenți meritorii a justificat și justifică în continuare designul ca program universitar.

Diferit în datele sale fundamentale de ceea ce a însemnat designul în anul 1969, Departamentul de Design rămâne una dintre specializările cele mai solicitate, argumentând astfel conținutul și necesitatea lui ca program de studiu universitar.

Dincolo de obligația de a-l menține și dezvolta ca domeniu de studiu, ne revine și aceea de a conserva tradițiile și istoricul evoluției limbajului specific în contextul unei specializări legate de contemporaneitate.

Într-un moment jubiliar, dorim mult succes celor care se profesionalizează în design, așa cum dorim succes actualei generații de profesori, absolvenți și studenți.

Cătălin Bălescu
rector al UNArte

Set up in a period of opening of Romanian visual culture, in 1969, the Design Department of the National University of Arts in Bucharest had a continuous evolution, consistent by the quality of its graduates and by the way it structured the taste of an era of such controversial political nuances.

Romanian design, through all its specializations, was created as an educational program at the “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts in Bucharest. In this context, we believe it is worth mentioning the names of visionary professors and artists, such as Paul Bortnowski, Ion Bitzan and Vladimir Şetran, who had the necessary culture and information to convince the authorities of those times of the importance of design and of the fact that this specialization belonged to the Institute of Fine Arts, and nowhere else.

The evolution of meritorious graduates has been justifying design as an academic program.

Different in its fundamental data from what design was in 1969, the Department of Design remains one of the most sought-after specializations, thus arguing its contents and necessity as an academic study program.

Beyond the obligation to maintain and develop it as a field of study, we must also preserve the traditions and the history of the specific language in the context of a specialization that is related to contemporaneity.

At anniversary, we wish all the best to those training as design professionals, as we wish all the best to the current generation of professors, graduates, and students.

Cătălin Bălescu
Rector of UNArte

Fotografie de grup, an II, 1977; de la stânga la dreapta, de jos în sus: Marcel Puțoreanu (Klamer), Adrian Pojoga, Sorin Turculeț, Dan Vasilescu, Silviu Turculeț, Vasile Daniel, Arhiva Marcel Klamer Group photo, 2nd year, 1977; left to right, bottom to top: Marcel Puțoreanu (Klamer), Adrian Pojoga, Sorin Turculeț, Dan Vasilescu, Silviu Turculeț, Vasile Daniel, Marcel Klamer's archive

Designul la UNArte sau despre șansele modernizării învățământului artistic

13–23

Istoria de un secol și jumătate a învățământului artistic modern din București a înregistrat, dincolo de schimbările inerente, datorate modificărilor structural-instituționale operate de-a lungul timpului, și câteva mutații fundamentale.

Prima o constituie înființarea însăși a școlii de belle-arte, după modelul academiilor artistice europene, ca semn al occidentalizării culturii autohtone și ca alternativă viabilă la învățământul tradițional constituit de bresle. O a doua mutație în evoluția învățământului artistic bucureștean aparține istoriei recente și poate fi identificată în fenomenul de masificare. Din perspectiva istoriei cantitative a artei, frapează contrastul dintre numărul mare al studenților și parcursul concentrat al

Design at the UNArte or on the Chances of Modernizing Artistic Education

14-24

The history of modern artistic education in Bucharest, spanning over a century and a half, has also recorded, beyond inherent changes, due to the structural and institutional changes occurring over the time, some fundamental mutations.

The first one is the very establishment of the belle-arte school itself, modelled on European art academies, as a sign of westernization of the local culture, and as a viable alternative to the traditional guild-based education. A second mutation in the evolution of the art education in Bucharest occurs in the recent history and can be identified in the phenomenon of massification. From the point of view of art's quantitative history, what is striking is the contrast between the

anilor de studii (trei ani la licență, continuați, pentru o parte a absolvenților, cu doi ani la master), care a generat o schimbare fundamentală în formarea artistului vizual.

În spațiul UNArte, această masificare se conjugă adesea cu existența atelierelor/claselor paralele de studiu, conduse de profesori diferiți. Prezența atâtor voci distincte anulează uniformitatea discursului academic, tradițional, în favoarea unei binevenite democratizări a pedagogiei artistice, care cultivă principiul diferenței și al egalității între metode, viziuni și concepții distincte. Școala de arte de la București nu are ambiția să formuleze o „lecție” autoritară, ci aspiră la o diversitate de propuneri pedagogice și artistice, într-o multitudine de medii. Efortul conjugat al artiștilor-profesori repune, cred, în discuție conceptul însuși de „școală de artă”, care este mai degrabă deconstruit, în acord cu exigențele învățământului artistic contemporan. Așa cum remarca în urmă cu mai bine de două decenii unul dintre directorii celebrei academii de artă pariziene, școala de artă se distinge, în lumea contemporană, prin două caracteristici fundamentale: abandonarea dominației maestrului asupra elevului și instaurarea unui spațiu de confruntare între practicile voite actuale și modalități pedagogice deliberat ancorate în tradiție. Altfel spus, raportul dintre tradiție și inovație trebuie să fie prin excelență dinamic în spațiul învățământului artistic, care trăiește din tensiunea incitantă dintre cele două componente, dintre adepții lor, dintre modelele pe care le propun. De la icoană la arta digitală, spectacolul artei românești contemporane poate fi infinit și imprezibil, ceea ce reprezintă mai mult decât o criză de creștere. Este un risc asumat. O a treia mutație o reprezintă conjugarea practicii de atelier cu exigențele cercetării artistice.

Privit din această perspectivă, parcursul Departamentului de design poate constitui o fericită excepție. Înființată în 1969, în epoca maximei „liberalizări” (de fapt, o deschidere controlată de regimul comunist) din România socialistă, secția de Forme Industriale a avut, de la bun început, o vocație interdisciplinară și un regim distinct în atmosfera inevitabil tradițională a unei academii artistice. În primul rând, datorită inițiatorilor: un arhitect – care practica, bunăoară, cu mare succes scenografia (Paul Bortnowski) – și un grup de artiști plastici care se distingeau prin interesul pentru experiment (Ion Bitzan Îndeosebi) și (mai ales) prin strădania de a depăși mijloacele mediilor tradiționale (ale picturii în primul rând, considerată – atunci, ca și acum – „regina artei”). S-a creat astfel, dacă nu mă înșel, o alianță indestructibilă între imperativele politicii culturale ale epocii (arta în slujba societății, arta aliată cu știința și industria) și elemente de pedagogie modernă moștenite din avangarda istorică. Modelul Bauhaus este de obicei, pe bună dreptate, invocat: reactivat direct (prin accesul la unele cărți

large number of students and the concentrated track of academic years (three BA years, then, for a part of the students, continued with two MA years), which generated a fundamental change in the training of the visual artist.

Within the UNArte, this massification will often go hand in hand with the experience of workshops/parallel study classes, managed by different teachers. The presence of so many distinct voices negates the uniformity of the traditional academic discourse, in favour of a welcome democratization of artistic pedagogy, which cultivates the principle of difference and equality between distinct methods, visions, and concepts. The art school of Bucharest does not dream of formulating an authoritarian 'lesson', but it aspires to a diversity of pedagogic and artistic proposals, in a multitude of environments. The combined efforts of artist-professors reopens, I believe, the discussion on the very concept of 'art school', a concept which is rather deconstructed, according to the demands of contemporary artistic education. As one of the directors of the famous academy of arts in Paris was saying more than two decades ago, the art school is distinguished, in the contemporary world, by two fundamental characteristics: the abandonment of the master's domination on the student, and the establishment of a confrontation area between current practices, and pedagogical means that are deliberately anchored in tradition. In other words, the relationship between tradition and innovation needs to be dynamic *par excellence* with artistic education, which lives off the exciting tension between the two components, between their supporters, between the models they bring forth. From icon to digital art, the show of contemporary Romanian art can be infinite and unpredictable, which is more than a growth crisis. This is an assumed risk. A third mutation is the conjugation of workshop practice and the demands of artistic research.

Seen from this perspective, the track of the design department can be a happy exception. Set up in 1969, in the age of maximum 'liberalization' (in fact, an opening controlled by the communist regime) in Socialist Romania, the Department of Industrial Forms had, since the very beginning, an inter-disciplinary vocation, and a distinct regime in the unavoidably traditional atmosphere of an artistic academy. First, due to the initiators: an architect—who would, for instance, practice set design with great success (Paul Bortnowski)—and a group of artists distinguished by their interest in experimenting (especially Ion Bitzan) and by the endeavour of exceeding the means of traditional media (first those of painting, considered—then as it is now—'the queen of arts'). This is how, if I'm not mistaken, an indestructible alliance was created between the imperatives of the age's cultural

atelier tipografic

ROMANIA

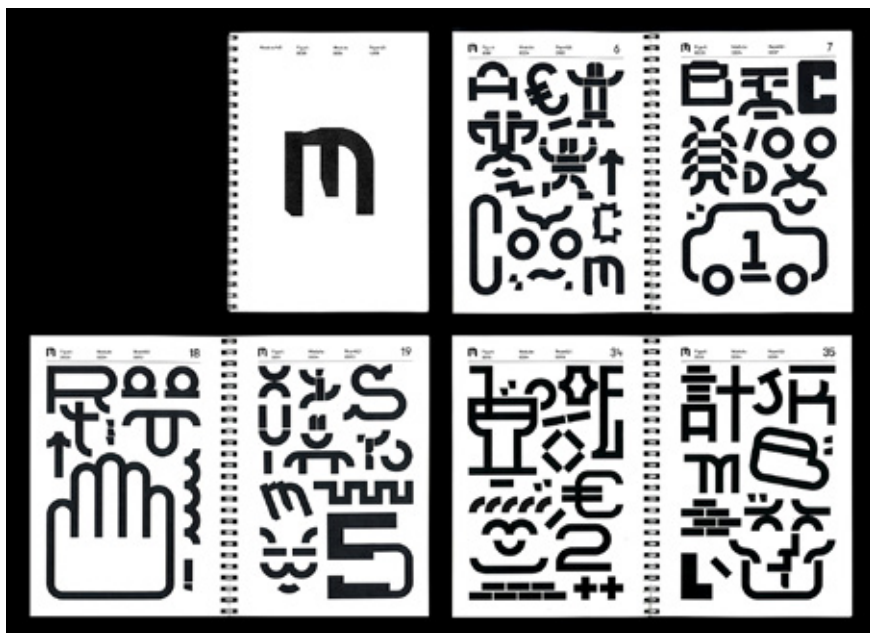
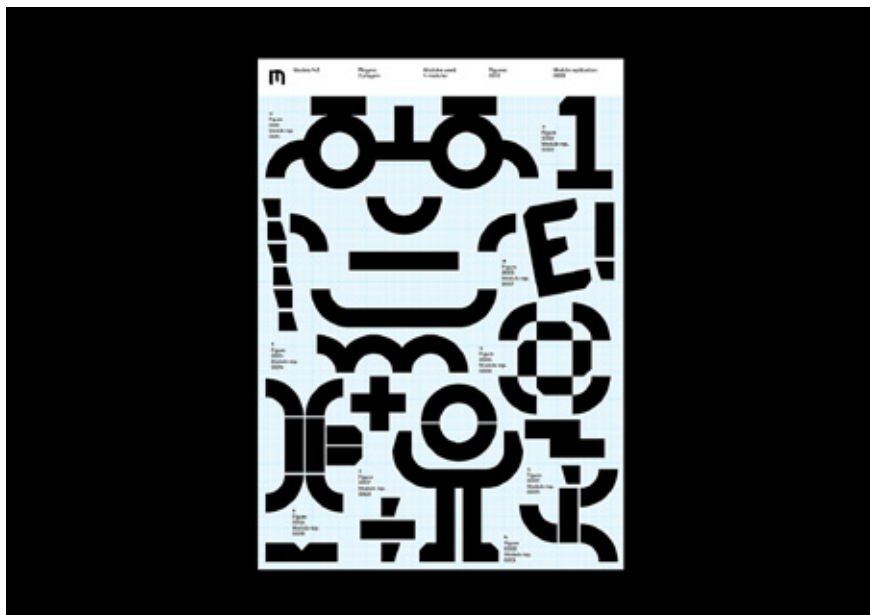
16–22 November 2007 UNArte Design

Bianca Albu ○ **Julien Arts** ⊙ **Eefje van den Berg** ⊙
Hans Bockting / Sabine Bockting ● **Rémi Bouwer** ⊙
Vlad Butucariu ○ **Sarah Charalambides** ⊙ **Baer Cornet** ●
Berend Damen ⊙ **Frits Deys** ● **Edo van Dijk** ●
Bram de Does ● **Merijn van Essen** ⊙ **Piet Gerards** ●
Mieke Gerritzen ● **Sanne van de Goor** ⊙ **Titus Grigor** ○
Lucas de Groot ● **Melle Hammer** ● **Reynoud Homan** ●
Opera / Schoutsen ● **Laure van den Hout** ⊙
Kim Hoyer ⊙ **Paul Janse** ⊙ **Erik Kessels** ●
René Knip ● **Jacques Koeweiden** ● **Richard van der Laken /**
Pepijn Zurburg ● **Horia Lăzureanu** ○ **Esther Lögers** ⊙
Radu Manelici ○ **Dan Marhau** ○ **Anca Mateescu** ○
Daniel Melse ⊙ **Ștefan Mihailov** ○ **Richard Niessen /**
Esther de Vries ● **Mădălina Pavel** ○ **Martin Pyper** ●
Cătălina Raileanu ○ **Lex Reitsma** ● **Lies Ros** ●
Geert Setola ● **Fred Smeijers** ● **Ewald Spieker** ●
Ana Tilca ○ **Thonik** ● **Gerard Unger** ● **Chris Vermaas /**
Chin-Lien Chen ● **Cătălina Zlotea** ○

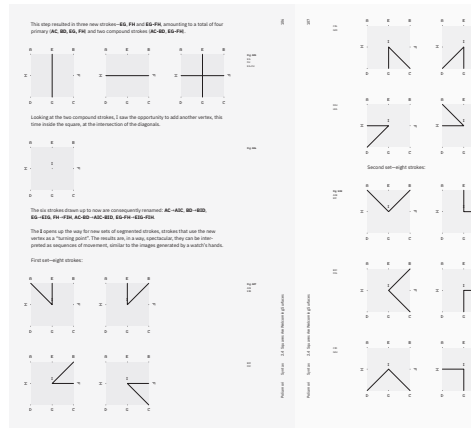
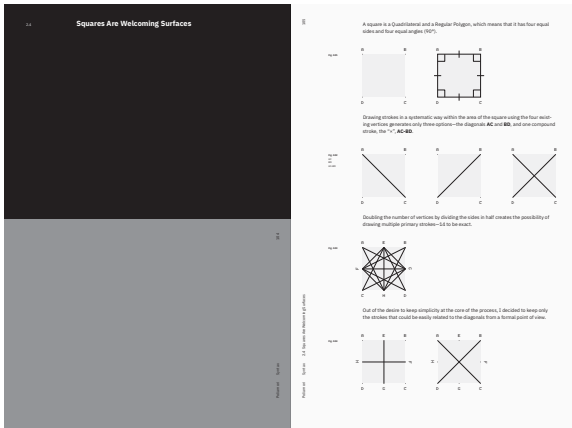
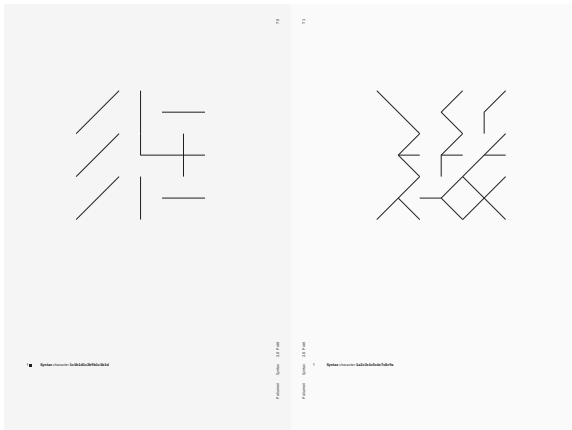
Artemisa Pascu, *Degradări termice ireversibile*, proiect de licență, 2016. Premiul pentru Experiment Tipografic, concursul Cele mai frumoase cărți din România, 2016

Artemisa Pascu, *Irreversible Thermal Degradation*, BA proiect, 2016. The Award for Typographic Experiment, the Most Beautiful Romanian Books competition, 2016

Sebastian Anastasiei, Modeta 4.0, proiect de licență, 2017. Certificat de excelență tipografică, TDC – Type Directors Club, New York, 2018

Sebastian Anastasiei, Modeta 4.0, BA project, 2017. Certificate of Typographic Excellence, TDC—Type Directors Club, New York, 2018

Radu Manelici, *Poliamori. O rețetă matematică pentru nouate*, disertație doctorală, 2018, coord. Alexandru Ghilduș

Radu Manelici, *Poliamori. A Mathematical Recipe for Newness*, doctoral dissertation, 2018, coord. Alexandru Ghilduș

fundamentale care circulau în epocă) sau indirect (prin exemplul „școlii lui Maxy”), și-a dovedit eficacitatea în dimensiunea curriculară, de la studiul fundamental al desenului și culorii până la ergonomie.

Diversitatea de formații și interese artistice ale inițiatorilor – arhitecți, pictori, graficieni – a contribuit la instaurarea unei atmosfere înnoitoare, aducând un „suflet proaspăt” menit să chestioneze tenacitatea poncifulor academiste. Cultura teoretică s-a aliat cu intuiția și talentul pentru a da naștere unui program de studiu coerent și complex, ce a favorizat o evoluție continuă, fără mari sincope, chiar și în anii '80 (cei mai dificili pentru învățământul artistic românesc, din cauza drasticei micșorări a numărului de locuri și a trecerii unor secții în regim de „seral”).

Secția de Design din actuala UNArte a fost de la bun început o poveste de succes: audiența a fost mereu una dintre cele mai mari, vizibilă în concurența la examenul de admitere și exigențele cărora trebuiau să le facă față viitorii studenți, ceea ce a creat conștiința unei elite, păstrată nealterată de la o generație la alta.

Masificarea a fost astfel un rezultat firesc, practicat fără (prea mari) compromisuri, permițând, între altele, diversificarea în cele trei direcții de studiu actuale. După 1990, este simptomatic interesul crescând și constant pentru *graphic design*. Cred că la ora actuală performanțele cele mai notabile se înregistrează tocmai în acest sector: experimentele Atelierului tipografic (proiect de anvergură internațională, inițiat de Dinu Dumbrăvician împreună cu importante școli de design din Olanda și concretizat în două ediții în perioada 2007–2010), strădaniile de a impune o nouă conștiință a designului de carte, preocupările în zona identității vizuale o demonstrează cu prisosință. Am avut ocazia și privilegiul de a colabora cu Dinu Dumbrăvician și colegii săi mai tineri (toți foști elevi ai săi, ceea ce ne îndreptățește să vorbim despre „școala” sa) în diverse proiecte (VISART de pildă) și am înțeles ce importantă este dimensiunea vizuală a unei publicații, devenind parte esențială a identității sale culturale.

Iată de ce consider că cercetarea artistică a fost adoptată (sau „implementată”) firesc: la design, noțiunea de proiect artistic nu a fost niciodată, după știința mea, concurată de imperativul nostalgic al „ucenicii”. Rezultatele sunt vizibile în proiectele de cercetare derulate în ultimul deceniu și, în egală măsură, în tezele de doctorat realizate de studenții departamentului care au dorit să absolve și al treilea ciclu de studii universitare. În privința unora dintre proiectele de cercetare, se poate identifica un surprinzător parcurs *à rebours* ce pornește de la tehnologiile contemporane pentru a recupera (reînvia) tehnicile

policy (art subservient to society, art allied with science and industry), and modern pedagogical elements, inherited from the historical avant-garde. The Bauhaus model is usually invoked, and rightfully so: reactivated directly (by access to some fundamental books that circulated at the time) or indirectly (by the example of 'Maxy's school'), it has proven effective in its curricular dimension, from the fundamental study of drawing and colour, to ergonomics.

The diversity of trainings and artistic interests of its initiators—architects, painters, graphic artists—has contributed to the establishment of an innovative atmosphere, bringing forth a 'fresh perspective', meant to question the tenacity of standard academics. The theoretical knowledge was allied with intuition and talent, to give rise to a coherent and complex studies program, which encouraged a constant evolution, without big gaps, even in the '80s (the most difficult years for the Romanian artistic education, caused by the drastic reduction of available places and the transformation of some departments in 'part-time' ones).

The design department of the current UNArte has been a success story, ever since its beginnings: the audience was always one of the largest, visible in the admission exam competition, and the demands that the future students had to meet, which created the awareness of an elite, preserved unaltered from one generation to the next.

Massification was thus a natural result, practiced without (too much) compromise, allowing, among others, diversification in the three current directions of study. The increasing and constant interest in graphic design after 1990 is symptomatic. I believe that, today, the most notable performances are recorded here: the experiments of the Typographic Workshop (an international project, initiated by Dinu Dumbrăvician together with important schools of design in the Netherlands, and resulting in two editions over the 2007–2010 period), the endeavour to impose a new awareness of book design, the visual identity concerns, all these amply demonstrate it. I have had the opportunity and privilege to collaborate with Dinu Dumbrăvician and his younger colleagues (all former students of his, which allows us to speak of his 'school'), in various projects (for instance, VISART), and I have understood the importance of a publication's visual dimension, making it an essential part of its cultural identity.

This is why I consider that artistic research was adopted (or 'implemented') naturally: in design, the notion of artistic project has never been, as far as I know, in competition with the nostalgic imperative of 'apprenticeship'. Results are visible in the research projects carried

tradiționale (mă refer în primul rând la proiectele conduse de Dragoș Gheorghiu sub semnul *Artheologiei*, care au grupat și colegi sau studenți de la alte departamente, realizând experimente inedite).

Unele dintre tezele de doctorat susținute recent (voi evoca aici, cu titlul de exemplu, remarcabila cercetare a lui Radu Manelici, intitulată *Poliamori. O rețetă matematică pentru noutate*, redactată în limba engleză) se apropie de un model ideal, evocat de James Elkins, conform căruia o teză poate fi concepută ca o lucrare artistică (text și imagine) de sine-stătătoare, în care dimensiunea vizuală primează, susținută și coroborată cu o vastă literatură teoretică. Aceste cercetări contribuie decisiv la credibilitatea doctoratului practicat de artiștii vizuali, demonstrând că imaginea și obiectul au o dimensiune (sau vocație) cognitivă distinctă.

Privind retrospectiv la istoria semicentenară a învățământului de design din universitatea noastră, se poate afirma că șansa a fost de ambele părți: pentru disciplinele de design, deoarece confruntarea cu cele tradiționale a permis practicarea consecventă a genului proxim (desen și culoare, studiul formelor tridimensionale), dar și o mai clară afirmare a diferenței specifice (identificabilă în primul rând în configurarea unei identități vizuale distincte). Pentru venerabila școală de artă bucureșteană, prezența designului (explicită în chiar numele Facultății de Arte Decorative și Design) a constituit mereu alibiul modernizării și inovației; voi menționa aici doar abandonarea – pentru prima dată în școala noastră – a modelului tradițional maestru–elev în organizarea atelierelor de studiu. Studentul nu este astfel un ucenic, ci mai degrabă un argonaut, care, așa cum afirma un pictor german crescut în fosta RDG, călătorește liber prin arta sa pe tărâmul imaginației, pentru a aduce ceva – palpabil, am adăuga noi – înapoi.

out over the past decade and, in equal measure, in the PhD theses defended by the department's students, who wanted to complete the third cycle of university studies as well. As for some of the research projects, one can identify a surprising track *à rebours*, starting from contemporary technologies to recover (revive) traditional techniques (I mean first of all the projects led by Dragoş Gheorghiu by under the sign of *Artchaeology*, also bringing together colleagues or students from other departments, making unique experiments).

Some of the recently defended theses (I will evoke here, by way of example, Radu Manelici's remarkable research, entitled: *Poliamori. A Mathematical Recipe for Newness*, written in English) approach an ideal model, evoked by James Elkins, who considered that a thesis can also be imagined as an artistic work (text and image) in itself, where the visual dimension takes precedence, supported and fortified by a vast corpus of theory. These research works have a decisive contribution to the credibility of PhDs by visual artists, proving that image and object have a distinct cognitive dimension (or vocation).

Looking back at the semi centenary history of design education in our university, one can say that chance sided with both parties: for the design subjects, as the confrontation with the traditional ones allowed the consistent practice of related fields (drawing and colour, the study of three-dimensional shapes), but also a clearer affirmation of the specific difference (identifiable, first of all, in the configuration of a distinct visual identity). For the venerable school of arts in Bucharest, the presence of design (explicit in the very name of the Faculty of Decorative Arts and Design) has always been the alibi of modernization and innovation; I will only note here the departure—for the first time in our school—from the traditional master-student model in organizing study workshops. Thus, the student is not an apprentice, but more of an Argonaut, who, as a German painter raised in former GDR was saying, is freely travelling through their art in the land of imagination, to bring something—tangible, we may add—back.

Construind o istorie complicată: Secția de Forme Industriale (Design)
Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București
(1969–1989)*

25–109

„Noi, cei care practicăm designul, știm că este vorba întâi de funcționalitate, al doilea – de economie, și al treilea – de frumos, de forme estetice.”

Ion Bitzan, *Arta* 11–12 (1979): 29

„În concepția noastră estetica industrială reprezintă o disciplină științifică complexă, bazată pe estetica marxistă și care colaborează strâns cu științele economice, tehnice, umaniste etc. (...) Estetica industrială contribuie direct la formarea personalității umane, multilateral dezvoltată, și la edificarea modului de viață socialist.”

Iulian Crețu, *Estetica industrială* 1 (1971): 5–6

Mirela Duculescu

Designing an Intricate History: The Department of Industrial Forms (Design)
The “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest
(1969–1989)*

26–110

“We, design-makers, know that design is first and foremost about functionality, second—about economy, and third—about beauty, about aesthetic forms.”

Ion Bitzan, *Arta* 11–12 (1979): 29

“As we see it, industrial aesthetics stands for a complex scientific discipline, based on the Marxist aesthetics, closely collaborating with the economic and technical sciences, with the humanities, etc. (...) Industrial aesthetics has a direct contribution to the shaping of the multilaterally developed human personality, and to the building of the Socialist lifestyle.”

Iulian Crețu, *Estetica industrială* 1 (1971): 5–6

Instituție-etalon privind învățământul artistic superior din România – Școala Națională de Belle-Arte din București (1864), redenumită Academia de Arte Frumoase (1931), Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” (1950), Academia de Artă (1990), Universitatea Națională de Arte București (2001) include în inima sa și prima formă de învățământ superior de design din România. Sub denumirea de Secția de Forme Industriale, aceasta a fost fondată în 1969, fiind inclusă în structura Facultății de Arte Decorative care a luat ființă în cadrul Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București (prin reforma învățământului din 1948–1950).⁰⁰¹

Premise ale designului. Încercări

Apariția învățământului superior de design în România, în anii '70, în conjuncție cu practica promoțiilor de designeri, se suprapune cu perioada socialistă, reflectând problematica, incertitudinile și frământările specifice deschizătorilor de drumuri. Nașterea școlii românești de design face parte din „deschiderea” pe care partidul comunist a promovat-o în toate mediile sociale timp de un deceniu (1964–1974). În ciuda încorsetării politice și socio-economice, efortul fondatorilor și-a extras seva nu din modelul școlii sovietice⁰⁰², ci din modelul generat de Bauhaus (1919–1933), școala-creuzet din care s-a născut designul modern și de la care alte instituții de învățământ superior din Vestul și Estul Europei postbelice s-au revendicat insistent, în plin Război Rece, disputând-o drept „moștenire legitimă”.⁰⁰³

- 001** În cadrul nou-înființatului Institut de Arte Plastice din București, funcționa un curs de specializare de *arta interiorului și a mobilierului, arta industrială și a organizării de expoziții*, impulsionate de „importanța artelor decorative aplicate și în educația estetică a maselor”. Raul Șorban, coord., *100 de ani de la înființarea Institutului de Arte Plastice Nicolae Grigorescu din București, 1864–1964*, Editura Meridiane, București, 1964, p. 100.
- 002** Creat în 1962, prin decret al Consiliului de Miniștri al URSS și pentru a concura Occidentul, în plin „dezgheț” sovietic, bazat pe reforma lui Nikita Hrușciiov, Institutul de Cercetare Științifică pentru Estetică Tehnică – ВНИИТЕ – a fost condus de Iuri Soloviev (1962–1987), o figură emblematică și influentă pentru designul sovietic, cu experiență în promovarea designului la nivel guvernamental. ВНИИТЕ a fost precedat de Vkhutemas (1917–1930) ce a funcționat independent, dar aproape ca o paralelă a școlii germane Bauhaus în intenția sa, organizarea și domeniul de aplicare. La fel ca Bauhaus, Vkhutemas a fost formată (în baza unui decret semnat de Lenin) prin fuziunea a două școli anterioare de arte aplicate și arte plastice. Cele două instituții au fost primele care au educat și format artiști-ingineri (designeri) într-o manieră modernă, au căutat să fuzioneze tradiția cu tehnologia industrială, au oferit cursuri de bază în construcția imaginii, structuri, cursuri de teoria culorii, design industrial și arhitectură.
- 003** Urmașii postbelici europeni ai Școlii Bauhaus și-au disputat astfel filiația: Școala de Design din Ulm (Hochschule für Gestaltung in Ulm/HfG, 1951–1968), Republica Federală Germania, milita pentru un design rațional, eficient, practic și științific; Școala Bauhaus de la Dessau (care funcționa în clădirea originală proiectată de Walter Gropius), Republica Democrată Germană, a promovat, într-un final (după o raportare ambiguă și

A benchmark institution for the Romanian artistic higher education—the Belle Arte School in Bucharest (1864), renamed the Fine Arts Academy (1931), the “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts (1950), the Art Academy of Bucharest (1990), the National University of Arts of Bucharest (2001) also includes at its core the first form of higher education for design in Romania. Under the name of Department of Industrial Forms, it was set up in 1969, being included in the structure of the Faculty of Decorative Arts, established within the “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (through the education reform of 1948–1950).⁰⁰¹

Premises of Design. Trials

The appearance of design in Romanian higher education during the '70s, together with the practical work of designer graduates, overlaps the socialist period, reflecting the issues, the uncertainties and the concerns, that are specific to pioneers. The birth of the Romanian school of design is part of the ‘openness’ promoted by the Communist Party in all the social strata over a decade (1964–1974). Despite the political and socioeconomic limitations, the founders’ effort has drawn its sources not from the Soviet School model⁰⁰², but from the model generated by Bauhaus (1919–1933), the crucible school that generated modern design, and which was strongly claimed as source by other higher education institutions in the post-war Western and Eastern Europe, in full Cold War, disputing it as a “legitimate inheritance”.⁰⁰³

001 The newly set-up Institute of Fine Arts of Bucharest also included a specialization course in *the art of interior design and furniture, industrial art, and the art of organizing exhibitions*, triggered by the “importance of applied decorative arts in the aesthetic education of the masses”. Raul Șorban, coord., *100 de ani de la înființarea Institutului de Arte Plastice Nicolae Grigorescu din București, 1864–1964*, Editura Meridiane, Bucharest, 1964, p. 100.

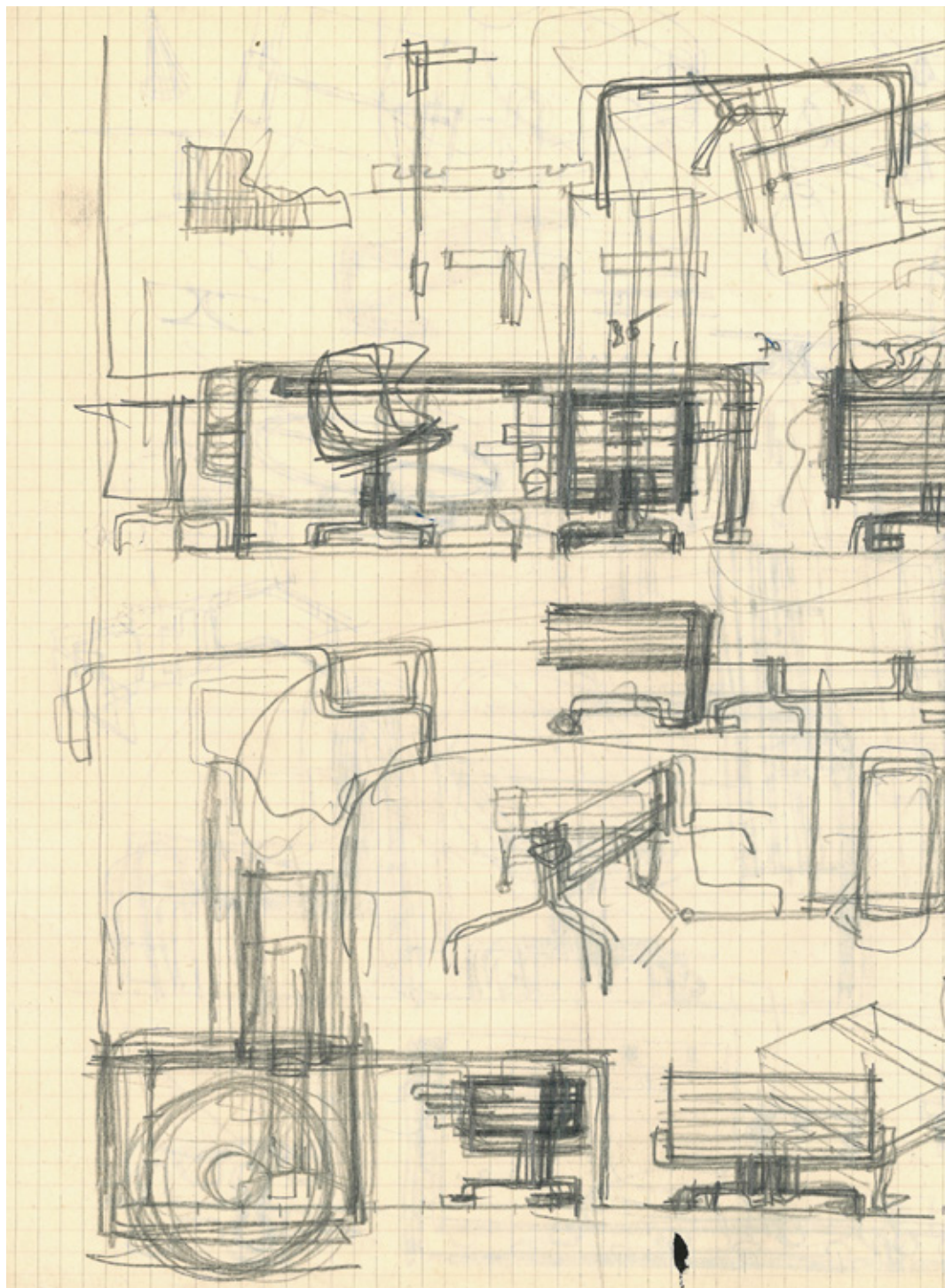
002 Created in 1962, by order of the USSR Council of Ministers, to compete against the West, in full Soviet ‘thaw’, based on the reform led by Nikita Khrushchev, the Scientific Research Institute for Technical Aesthetics—VNIITE—was led by Yuri Solovyev (1962–1987), an emblematic and influential figure for Soviet design, experienced in promoting design at government level. VNIITE was preceded by Vkhutemas (1917–1930), which functioned independently, but almost as a parallel to the Bauhaus German school in terms of intention, organization and applicability. Just like Bauhaus, Vkhutemas was formed (under a decree signed by Lenin) by the merger of two previous schools of applied arts and fine arts. The two institutions were the first to educate and train engineer artists (designers) in a modern manner, to attempt to merge tradition and industrial technology, to offer basic training in image building, structures, the theory of colour, industrial design, and architecture.

003 The European post-war descendants of the Bauhaus school disputed their filiation as follows: The Ulm Design School (Hochschule für Gestaltung in Ulm/HfG, 1951–1968), the Federal Republic of Germany, was pleading for a rational, efficient, practical and scientific design; the Bauhaus School of Dessau (functioning in the original building, designed

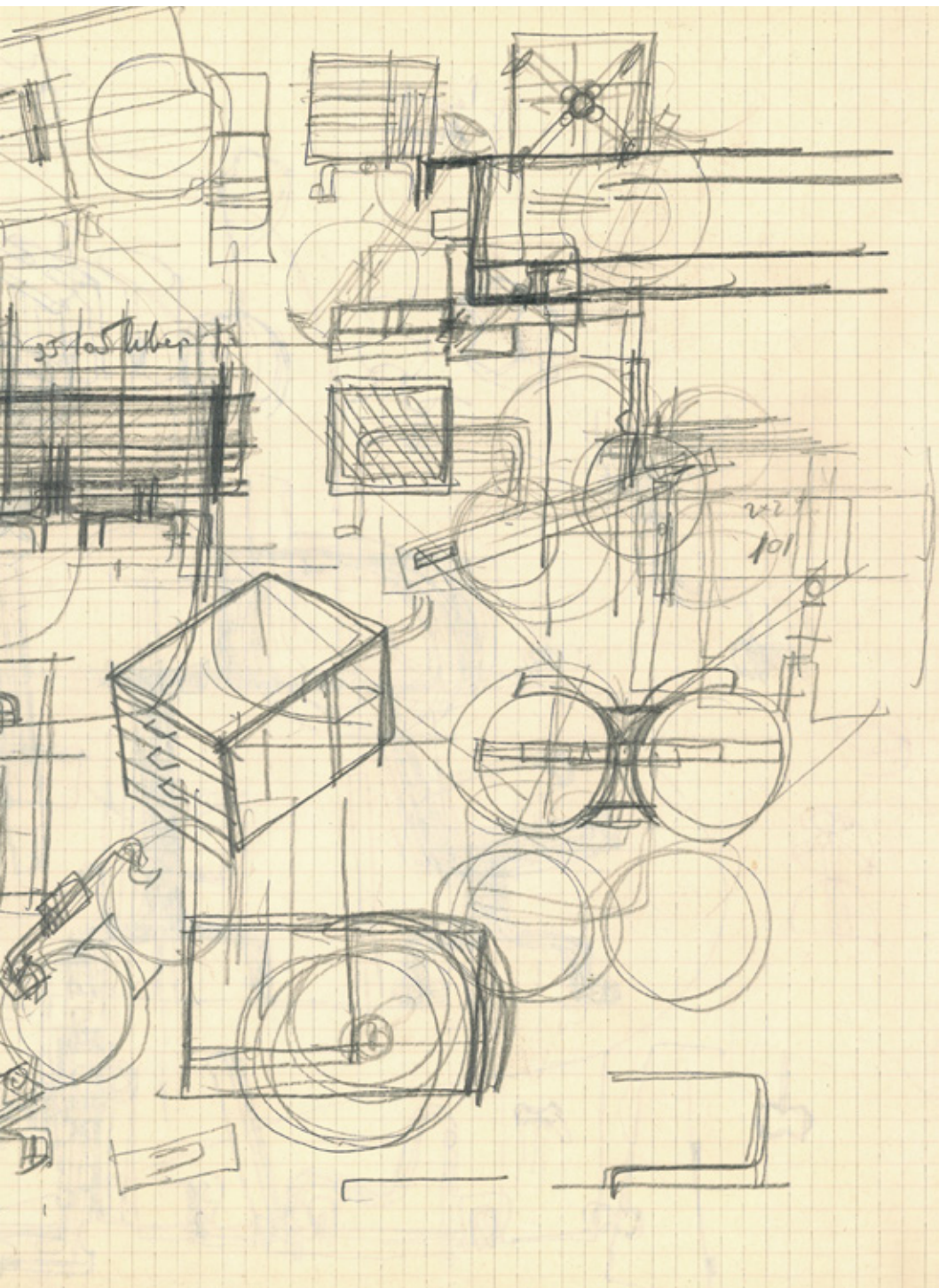

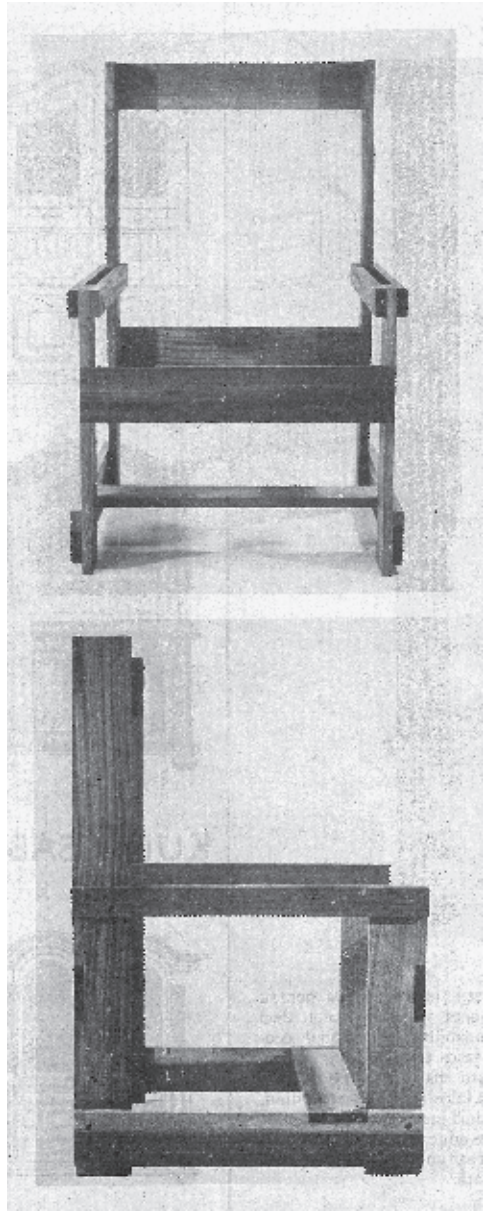
Autor neidentificat, Studiu pentru logo, Întreprinderea de Transport în Comun Constanța. FAD Design, Diateca UNArte

Unidentified author, Logo study, the Constanța Public Transportation enterprise. FAD Design, the UNArte Slide Collection

Decebal Scriba, Mobilier de birou din țevă curbată, schiță, an III, 1971/1972, coord. Paul Bortnowski. Arhiva Decebal Scriba
Decebal Scriba, Curved pipe office furniture, sketch, 3rd year, 1971/1972, coord. Paul Bortnowski. Decebal Scriba's archive

Marina Theodorescu, Ambient pentru un local din Slatina – mobilier, proiect de licență, 1981, coord. Ion Bitzan. Machetă scaun. Sursa: Revista *Mobila-Design* 1985, realizată de Dragoș Gheorghiu, rubrica Profil/Marina Theodorescu – designer, p. 13

Marina Theodorescu, interior design for a bar in Slatina—furniture, BA project, 1981, coord. Ion Bitzan. Chair model. Source: *The Mobila-Design Magazine*, 1985, made by Dragoș Gheorghiu, the Profile column/Marina Theodorescu—designer, p. 13

Premise ale designului sunt identificate în artele decorative din România (1900–1944), care s-au vrut în sincronism cu cadrul european occidental și a căror dezvoltare a avut loc într-un context marcat de efortul oficial de construire a identității naționale. Necesitatea de a înființa în România un sistem de „școlire” în meșteșuguri artistice a fost susținută de personalități ale artei și culturii, la sfârșitul secolului al XIX-lea. Ele accentuau importanța democratizării artelor și a artelor decorative ca factor esențial al dezvoltării oricărei industrii și al afirmării unui stat național puternic. În 1904 are loc organizarea *Cursului de artă decorativă* în cadrul Școlii de Arte Frumoase din București; predat de arhitectul George Sterian, cursul va deveni peste doi ani Secția de Arte Naționale și Decorative; tot în 1904 se produce separarea învățământului superior de arhitectură de cel de arte, pe criterii care țin de tehnică și vocație artistică.⁰⁰⁴

După Primul Război Mondial ia naștere învățământul alternativ pentru ceea ce se va numi mai târziu design, și anume Academia de Arte Decorative (1924–1929), condusă de Andrei Vespremie și Max Herman Maxy, percepută ca semn al modernității și sincronizării cu spiritul culturii europene.⁰⁰⁵ De asemenea, manifestarea locală a ecourilor modernismului internațional din perioada interbelică (motorul modernismului în România și inițiator al expoziției din 1924 fiind arhitectul Marcel Iancu⁰⁰⁶) și efortul de industrializare a țării, în efortul de

tensionată, mai întâi de respingere ideologică a „formalismului” imperialist lipsit de ornament, „ostil poporului” și apoi de reabilitare), filosofia funcționalistă a proiectării economice având la bază producția de masă standardizată.

004

Raul Șorban, coord., *100 de ani de la înființarea Institutului de Arte Plastice Nicolae Grigorescu din București, 1864–1964*, Editura Meridiane, București, 1964, pp. 56–58.

005

„Academia de arte decorative”, *Contemporanul* 52 (1925): 7. În paralel cu manifestările moderniste continuă activitatea industriașilor români în spiritul Arte și Meserii. De asemenea, fondată inițial, se pare, de Max Herman Maxy, după modelul Bauhaus, sub numele Studioul Artei Deconstructiviste, și această manifestare ia naștere după expoziția românească din 1924, care reprezintă un moment important pentru integrarea României în avangarda europeană. M.H. Maxy era interesat de artele aplicate și a realizat o serie de obiecte domestice pentru interior. Carmen Popescu, coord., „M.H. Maxy – Arta «interiorului modern»”, *Spațiul modernității românești 1906–1947/The Space of Romanian Modernity 1906–1947*, Fundația Arhitect design, București, 2011, pp. 62–63. Irina Cărăbaș, „The Shadow of the Object. Modernity and Decoration in Romanian Art”. *(Dis)continuities. Fragments of the Romanian Modernity in the First Half of the 20th Century*, Carmen Popescu, ed., Editura Simetria, București, 2010, pp. 101–140.

006

Printre altele, scopul era de a forma „gustul public” și de a realiza „succese practice”. Vezi *Contemporanul* 100 (toamnă 1931): 2. Expoziția românească are loc în același an cu cea organizată la Stuttgart de organizația profesională Deutscher Werkbund, *Forme ohne Ornament*, ce promova ideea inutilității ornamentului în arhitectura și designul modern.

Premises of design are identified in the decorative arts in Romania (1900–1944), which attempted to be synchronous to the Western European framework, and their development took place in a context marked by official efforts of building a national identity. The need to set up a system of artistic crafts ‘training’ in Romania was supported by personalities of art and culture at the end of the 19th century. They emphasized the importance of the democratization of arts and decorative arts as an essential factor in developing any industry and in affirmation of a strong national state. 1904 sees the introduction of the *decorative arts course* within the Fine Arts School of Bucharest; taught by Architect George Sterian, the course would become, in two years, the Department of National and Decorative Arts; still in 1904, the higher education in architecture was separated from the one in arts, on criteria related to technical aspects and artistic vocation.⁰⁰⁴

After World War I, there appeared the alternative education for what would be later called design, namely the Academy of Decorative Arts (1924–1929), led by Andrei Vespremie and Max Herman Maxy, seen as a sign of modernity and of synchronization with the spirit of European culture.⁰⁰⁵ Also, the local manifestation of international modernism echoes, during the inter-war period (the driver of Modernism in Romania and the initiator of the 1924 Exhibition was Architect Marcel Iancu⁰⁰⁶), and the effort to industrialize the country, in an attempt to

by Walter Gropius), the German Democratic Republic, promoted, up to the end (after an ambiguous and tense relation, first of ideologically rejecting the ornament-devoid imperialistic ‘formalism’, that was ‘hostile to the people’ and then of rehabilitation), the functionalist philosophy of economic design, based in standardized mass production.

004

Raul Șorban, coord., *100 de ani de la înființarea Institutului de Arte Plastice Nicolae Grigorescu din București, 1864–1964*, Editura Meridiane, Bucharest, 1964, pp. 56–58.

005

“Academia de arte decorative”, *Contemporanul* 52 (1925): 7. In parallel to Modernist manifestations, there continued the activity of Romanian industrialists, in the spirit of Arts and Crafts. After apparently being initially set up by Max Herman Maxy following the Bauhaus model, under the name of the Deconstructivist Art Studio, this manifestation was also born after the Romanian Exhibition in 1924, which represented an important moment for Romania’s integration within the European avant-garde. M.H. Maxy was interested in applied arts and made a series of interior domestic objects. Carmen Popescu, coord., “M.H. Maxy – Arta «interiorului modern»”, *Spațiul modernității românești 1906–1947/The Space of Romanian Modernity*, Fundația Arhitecturii, Bucharest, 2011, pp. 62–63. Irina Cărbăș, “The Shadow of the Object. Modernity and Decoration in Romanian Art”. (*Discontinuities. Fragments of the Romanian Modernity in the First Half of the 20th Century*, Carmen Popescu, ed., Editura Simetria, Bucharest, 2010, pp. 101–140.

006

Among others, the goal was to shape ‘public taste’ and to achieve ‘practical success’. See *Contemporanul* 100 (Fall 1931): 2. The Romanian exhibition took place the same year as the one organized in Stuttgart, by the Deutscher Werkbund professional organization, the *Forme ohne Ornament*, promoting the idea of the futility of the ornament in modern architecture and design.

a depăși economia agrară, ocazionaază încercări singulare de creație originală românească.⁰⁰⁷

Deși puține la număr și poate lipsite de anvergura evenimentelor majore, aceste momente au conturat mentalitatea și atmosfera în care apar, în preajma și după cel de-al Doilea Război Mondial, primele forme de învățământ modern de design din România.

Context. Avatarurile termenului „design”

După cum aminteam, apariția școlii românești de design, în jurul anului 1970, face parte din perioada „dezghețului” din aceeași perioadă.⁰⁰⁸ Astfel apar Secția de Forme Industriale, în cadrul Institutului de Arte Plastice din București (1969), și cea din Cluj (1971), și departamente de design în liceele de artă din București și Timișoara (1969). Acestea preiau într-o formă adaptată programa de învățământ elaborată la Bauhaus și formează primele generații de designeri angajați în industria socialistă. Totodată, nu trebuie ignorată orientarea învățământului superior către industrie – politică promovată și susținută legislativ de regimul politic din anii '70 prin care „politehnizarea” și „supra-tehnici-zarea” devin obiective-cheie.⁰⁰⁹

Ni se pare important că, în 1969, în aceeași perioadă cu fondarea Catedrei de Studiul Formei (STUFO) de la Institutul de Arhitectură din București, se înființează Secția de Forme Industriale (redenumită Design, în 1990) în cadrul Facultății de Arte Decorative a Institutului de

007 De exemplu, încercarea de a proiecta și fabrica primul automobil românesc, produs în 1946 la Reșița, în uzinele industriașului Nicolae Malaxa, după un proiect pentru caroserie semnat de arhitectul Stan Bortnowski, al cărui prototip a fost executat de ingineri și tehnicieni români sub coordonarea ing. Petru Carp. Stan Bortnowski, arh., „Automobilul Românesc «Malaxa»”, *Revista Tehnică. Comunicații și Lucrări Publice* 1, Ministerul Lucrărilor Publice, București (iulie 1947): 41–43.

008 Funcționarea societății românești sub regimul comunist a cunoscut o relaxare a dogmelor marxist-leniniste în perioada 1965–1974, când Nicolae Ceaușescu preia puterea în fruntea Partidului Comunist Român și proclamă principiul de deschidere către Occident și consolidarea societății socialiste. De așa-numitul „dezgheț” și noua „efervescentă culturală” (la început deschisă și apoi tot mai restrictivă), conectată la realitatea internațională vizând literatura, artele plastice, filmul etc. beneficiază și designul aflat la începuturi. Faimoasele teze din iulie 1971 au un rol hotărâtor în promovarea politicii culturale. Vezi Magda Cărneci, „Liberalizarea culturală”, *Artele Plastice în România 1945–1989*, Editura Meridiane, București, 2000, pp. 65–127. Katherine Verdery, *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, traducere de Mona și Sorin Antohi, Editura Humanitas, București, 1994.

009 Andrei Florin Sora, *Evoluția calificărilor din învățământul universitar românesc (1968–2011)*, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Dezvoltării, Editura Autoritatea Națională pentru Calificări, București, 2011, p. 31.

overcome the agrarian economy, led to singular attempts of original Romanian creation.⁰⁰⁷

Although limited in number and perhaps devoid of the extent of major events, these moments shaped the mentality and the atmosphere in which the first forms of modern design education were appearing around and after World War II in Romania.

Context. The Avatars of the Term 'Design'

As mentioned above, the appearance of the Romanian school of design around 1970 is part of the 'thawing' period of the '70s.⁰⁰⁸ This is how the Department of Industrial forms within the Institute of Fine Arts of Bucharest (1969), and the one in Cluj (1971) appeared, together with the design departments in art high schools in Bucharest and Timisoara (1969), which took over, in an adapted form, the curriculum developed at Bauhaus, training the first generations of designers employed in the Socialist industry. At the same time, one should not ignore the industry-oriented higher education—a policy that was promoted and supported by laws by the political regime of the '70s, whereby the 'polytechnization' and 'over-technicization' became key objectives.⁰⁰⁹

We find it relevant that, in 1969, at the same time when the Department for the Study of Form (stuFO) was founded at the Bucharest Institute of Architecture, The Department of Industrial Forms (renamed Design in 1990) was set up within the Faculty of Decorative Arts of the Bucharest

⁰⁰⁷ For instance, the attempt to design and manufacture the first Romanian car, made in 1946 in Reșița, in the factories of industrialist Nicolae Malaxa, after a car body design signed by Architect Stan Bortnowski, whose prototype was made by Romanian engineers and technicians under the coordination of Engineer Petru Carp. Stan Bortnowski, Arch., "Automobilul Românesc «Malaxa»", *Revista Tehnică. Comunicații și Lucrări Publice* 1, Ministerul Lucrărilor Publice, Bucharest (July 1947): 41–43.

⁰⁰⁸ The functioning of the Romanian society under the Communist regime saw a relaxation of Marxist-Leninist dogma between 1965–1974, when Nicolae Ceausescu took over the power as head of the Romanian Communist Party and proclaimed principles of openness towards the West and the consolidation of the Socialist society. This so-called 'thaw' and the new 'cultural effervescence' (initially open and then increasingly restrictive), connected to the international reality concerning literature, fine arts, cinema, etc., was also beneficial for design, still in its early days. The famous 1971 July Theses had a defining role in promoting cultural policy. See Magda Cârneli, "Liberalizarea culturală", *Artele Plastice în România 1945–1989*, Editura Meridiane, Bucharest, 2000, pp. 65–127. Katherine Verdery, *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, translated by Mona and Sorin Antohi, Editura Humanitas, Bucharest, 1994.

⁰⁰⁹ Andrei Florin Sora, *Evoluția calificărilor din învățământul universitar românesc (1968–2011)*, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Dezvoltării, Editura Autoritatea Națională pentru Calificări, Bucharest, 2011, p. 31.

Arte Plastice din București, structură care se va păstra, în mare, alături de secțiile de scenografie, textile, ceramică, sticlă și metal.

Pentru designul din România, momentul esențial *avant la lettre* este activitatea „constructiviștilor” de la Liceul de Arte Plastice din Timișoara, în perioada 1970–1974, adevărat promotor al experimentelor pedagogice de tip Bauhaus⁰¹⁰. Excelentul studiu al Andreei Flondor încearcă să identifice elementele majore ale pedagogiei și spiritului școlii de la Timișoara și să sistematizeze materialul documentar păstrat din această perioadă – programa experimentală din anii 1970–1974 și ecurile din deceniul următor.⁰¹¹

Apariția învățământului superior de design în România, în anii '70, a fost în conjuncție cu legitimarea profesiei de designer în România socialistă, la care au contribuit eforturile arhitecților de educație modernistă, ale pictorilor și specialiștilor din domeniul artei și ale reprezentanților oficiali (care au promovat noțiunea de design în relație directă cu industrializarea socialistă, precum Iulian Crețu⁰¹²), convinși de necesitatea designului pentru industrie și calitatea vieții.

Etimologia engleză a termenului „design” complică istoria domeniului, marcată de dificultăți și incertitudini: cuvântul *design* (ortografiat uneori ca *dizain*) intră în vocabularul cotidian în 1974, odată cu Seminarul

010 Bauhaus (1919–1933), instituție organizată după un model experimental antiacademist unde profesorii și studenții, adică meșterii, ucenicii și calfele, experimentau colectiv, învățau și se formau împreună ca echipă într-un laborator de cercetare. Jeannine Fiedler, ed., *Bauhaus*, Könemann, Köln, 2006.

011 Andreea Flondor Palade, *O nouă viziune în învățământul de artă românesc. Liceul de arte plastice din Timișoara (1960–1980)*, disertație doctorală la Universitatea de Vest Timișoara, 2010. Ea oferă și o listă a absolvenților de la Timișoara care vor juca un rol important în domeniul designului, arhitecturii și artelor vizuale. Laurențiu Ruță, Marius Sângeorzan, Dinu Dumbrăvician, Dieter Penteliuc etc. sunt nume importante în design; Maria Peici în scenografie și costum; în arhitectură Radu Mihăilescu etc.; în teorie și critică de artă, Cristian Velescu. În artele vizuale, Iosif Király, Valeriu Mladin, Sorin Vreme, Alexandru Patatics etc.

012 Iulian Crețu (n. ?), probabil inginer, a fost extrem de activ în promovarea esteticii industriale din partea instituțiilor oficiale; președinte al Comisiei de Estetică Industrială a Municipiului București (1970), director științific al Institutului de Creație Industrială și Estetica Produselor (1971–1974?), el a reprezentat România la întruniri internaționale de specialitate (congresele ICSID de la Ibiza/1971, Tokyo/1973 etc. Crețu a fost creionat ca o figură controversată, un „activist (de partid, n.a.)”, de către Decebal Scriba, absolvent al primei promoții de design de la București (1973), o persoană „care nu avea veleități de designer, dar a încercat să facă ceva în domeniu”, de Al. Ghilduș, și drept un „oportunist care făcea pe specialistul în fața partidului [PCR, n.a.] de Vlad Calboreanu; pe de altă parte, Cristian Cheșuț, absolvent în 1989 al Secției de Design de la Cluj, vede în Iulian Crețu un „pionier al designului” în România.

Institute of Fine Arts, a structure that would be largely preserved, alongside the departments of set design, textiles, ceramics, glass, and metalworks.

For Romanian design, the essential *avant la lettre* moment was the activity of the ‘constructivists’ of the Fine Arts High School of Timisoara, between 1970–1974, a true promoter of Bauhaus-type pedagogical experiments⁰¹⁰. The excellent study by Andreea Flondor attempts to identify the major elements of the pedagogy and spirit of the Timisoara school, and to systematize the preserved documentary material—the experimental curriculum of 1970–1974 and the echoes in the following decade.⁰¹¹

The appearance of design higher education in Romania, in the '70s, came together with the legitimacy of the profession of designer in Socialist Romania, aided by the efforts of Modernist-trained architects, of painters and of specialists in the field of art, and of official representatives (who promoted the notion of design in direct relationship with the Socialist industrialization, such as Iulian Crețu⁰¹²), convinced of the necessity of design for the industry and for the quality of life.

The English etymology of the term ‘design’ complicates the history of this field, marked by difficulties and uncertainties: the word *design*

- 010 What could serve as a source of inspiration refers to the first school of modern design in the history of this discipline, Bauhaus (1919–1933) which was organized according to an experimental, anti-academic model, where the teachers and the students, rather than the masters, apprentices and journeymen, were experimenting collectively, learning and training together as a team in a research laboratory. Jeannine Fiedler, ed., *Bauhaus*, Könnemann, Cologne, 2006.
- 011 Andreea Flondor Palade, *O nouă viziune în învățământul de artă românesc. Liceul de arte plastice din Timișoara (1960–1980)*, PhD thesis with the West University of Timisoara, 2010. She also provides a list of the Timisoara graduates, who would play an important role in design, architecture, and visual arts. Laurențiu Ruță, Marius Sângeorzan, Dinu Dumbrăvician, Dieter Penteliuc, etc. are important names in design; Maria Peici in set design and costume; in architecture, Radu Mihăilescu etc.; in art theory and criticism, Cristian Velescu. In visual arts, Iosif Király, Valeriu Mladin, Sorin Vreme, Alexandru Patatics, etc.
- 012 Iulian Crețu (b. ?), probably an engineer, was particularly active in promoting industrial aesthetics by official institutions; president of the Committee for Industrial Aesthetics for the Municipality of Bucharest (1970), scientific director of the Institute for Industrial Creation and Product Aesthetics (1971–1974?), he represented Romania in specialized international meetings (the ICSD Congresses of Ibiza/1971, Tokyo/1973, etc.) Crețu was described as a controversial figure, a ‘(party, *a.n.*) activist’, by Decebal Scriba, graduate of the first design class of Bucharest (1973), a person “without any aptitude as a designer, yet someone who attempted to do something in this field”, by Al. Ghilduș, and as an “opportunist playing the specialist in front of the [Communist, *a.n.*] party” by Vlad Calboreanu; on the other hand, Cristian Cheșuț, graduate of the 1989 class of the design department of Cluj, regards Iulian Crețu as a “pioneer of design” in Romania.

Național de Design⁰¹³, până atunci fiind utilizate sintagme precum *estetică industrială* (în concordanță cu accepțiunea franceză⁰¹⁴ și, mai ales, cu cea sovietică – *tehnieskaia estetika*⁰¹⁵) sau *artă industrială, forme industriale* sau *forme utile*.

Ca urmare, multă vreme sintagma *artist-lucrător în industrie, artist-decorator, creator industrial, proiectant* sau *constructor* au fost echivalente ale profesiei în România (unii autori au folosit chiar sintagma *proiectant-estetician industrial*). Profesia de designer nu a fost inclusă în nomenclatorul oficial al meseriilor din România socialistă. Totuși, interesant este faptul că școala românească de estetica formelor industriale își propunea să pregătească încă din 1969, cu prilejul înființării secției și elaborării primei programe de la București, absolvenți cu calificarea profesională oficială în *estetica formelor industriale (designer)*.⁰¹⁶

O altă chestiune care a complicat statutul designului și al designerilor este discontinuitatea raportării la tradiție pe linia școlilor de arte și meserii. Statul socialist a considerat că nu a existat o tradiție presocialistă în design de la care școala de design din România socialistă să se revendice sau pe care să o nege.

- 013** Prin temă („Design și dezvoltare economică”) și subiectele abordate, seminarul transmita și viziunea designerilor români asupra integrării și dezvoltării designului în România; la un cincinal distanță după organizarea SND ia ființă și Centrul Român de Design (1979), o organizație receptată ambivalent de designeri. Organizarea seminarului, finalizat cu un volum tipărit (coperta creată de arh. Romeo Simirș), a fost coordonată de Asociația Română de Marketing. Pe lângă reprezentanții oficiali ai ministerelor, în organizarea SND s-au implicat arhitecții Ion Popa și Vlad Calboreanu; de asemenea, au fost invitați să participe la organizare și Paul Bortnowski, Constantin Flondor, Virgil Salvanu, Paul Constantin etc. *Seminarul Național de Design*, Editura Științifică, București, 1974.
- 014** Potrivit definiției și teoriei designerului francez Jacques Viénot (1893–1959), sintagma *esthétique industrielle* sau *estetică industrială* a reprezentat echivalentul termenului *design industrial* în perioada 1950–1970, cu accent exagerat pe relația dintre categoria de frumos și producția industrială. Institutul de Estetică Industrială (*L'Institut d'Esthétique Industrielle*) fondat de Viénot în 1951 a editat celebra revistă *Esthétique industrielle*, care se reintitulează *Design – industrie* abia în 1967. Paul Constantin, *Industrial Design*, Editura Meridiane, București, 1973, pp. 85–86.
- 015** VNIITE va publica, începând cu 1964, revista de design *Tekhnieskaya Estetika* (*Estetica tehnică*). Se pare că termenul *tekhnieskaya estetika* a fost tradus ca atare din limba cehă, deoarece tovarășii din Cehoslovacia erau foarte buni în proiectarea de mașini-unelte pentru care foloseau această sintagmă. Dmitry Azrikan, „VNIITE, Dinosaur of Totalitarianism or Plato's Academy of Design?”, *Design Issues* 15.3 (toamnă 1999): 45–77, p. 49.
- 016** Potrivit Planului de învățământ în design, 1972–1973, Arhiva Universității Naționale de Arte București.

(sometimes spelled *dizain* in Romanian) enters the daily vocabulary in 1974, with the National Design Seminar (NDS)⁰¹³, with phrases such as *industrial aesthetics* (according to the French meaning⁰¹⁴ and, especially, to the Soviet one—*tehničeskaia estetika*⁰¹⁵) or *industrial art*, *industrial forms* or *useful forms* having been used up to that moment.

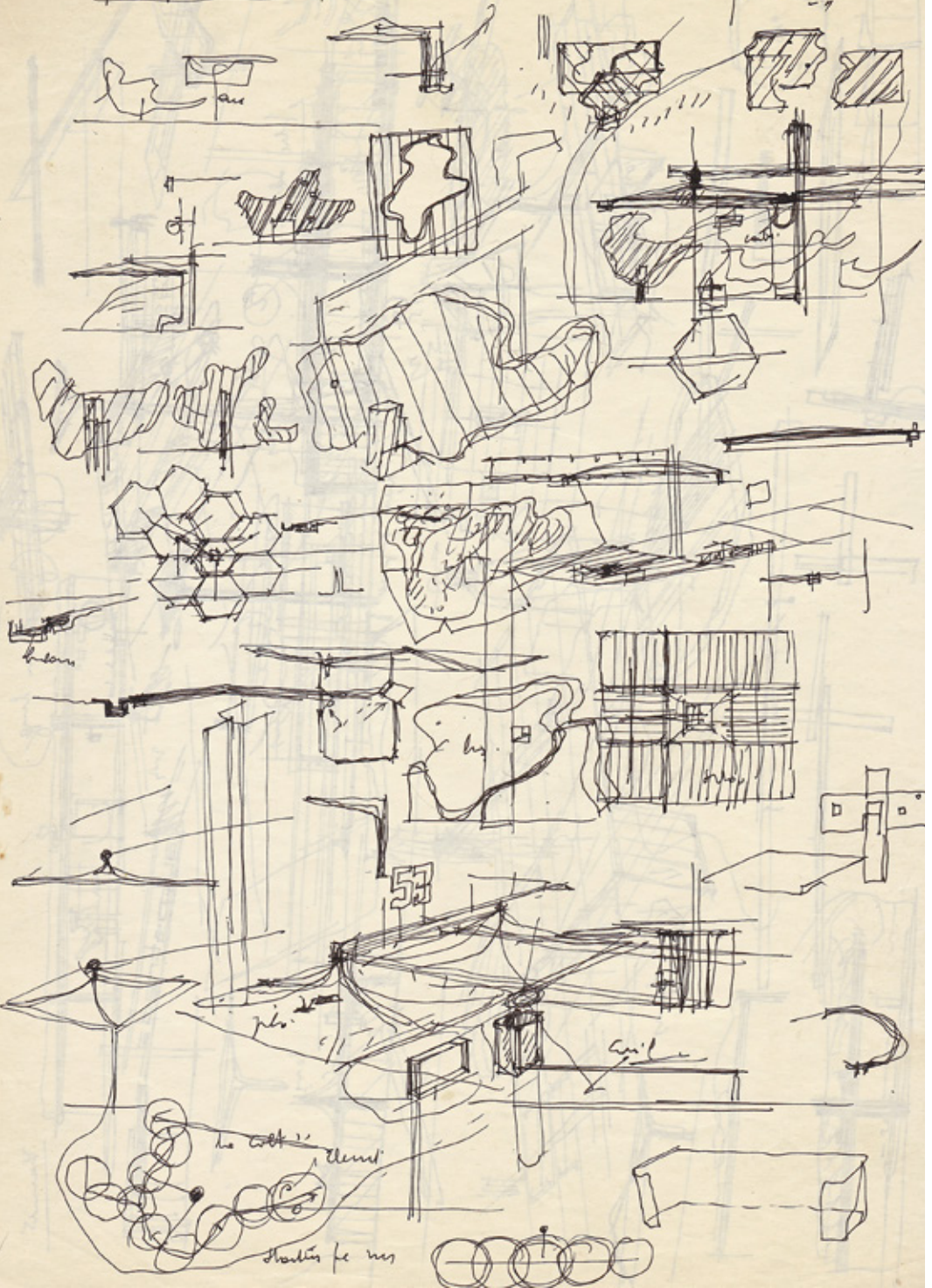
Therefore, for quite some time, the phrase *artist-worker in industry*, *decorating artist*, *industrial creator*, *draftsman* or *constructor* were equivalents for the designer profession in Romania (some authors even used the phrase *industrial draftsman-aesthetician*). The profession was never included in the official catalogue of jobs in Socialist Romania. It is nevertheless interesting that the Romanian school of aesthetics of industrial forms aimed to train, as of 1969, when the department was created and the first curriculum was drafted in Bucharest, graduates with the official professional qualification in the *aesthetics of industrial forms (designer)*.⁰¹⁶

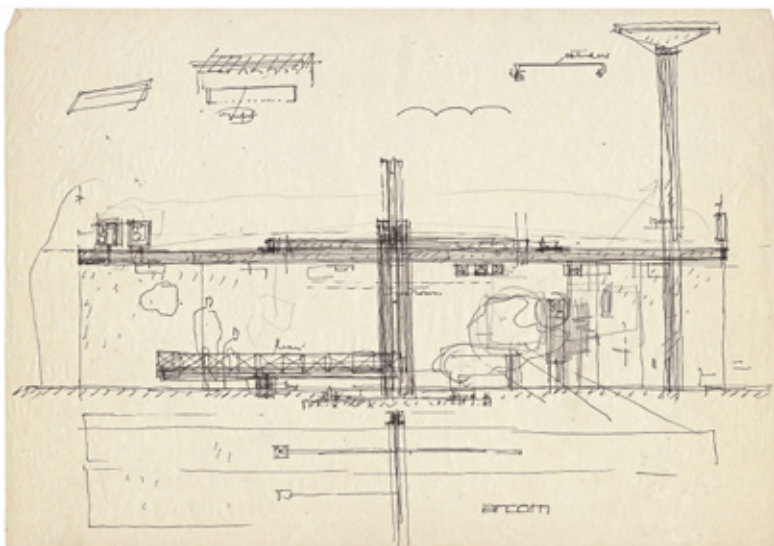
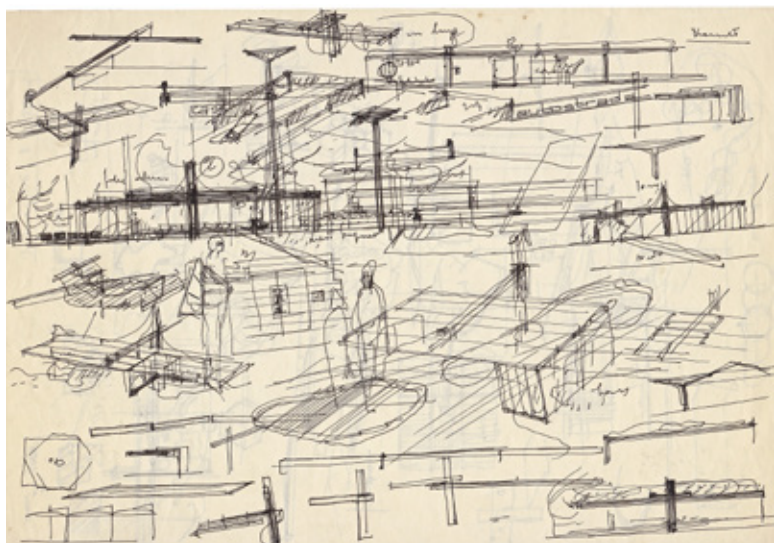
Another issue complicating the status of design and designers is the lack of continuity in relating to tradition along the line of arts and crafts schools. The Socialist state considered that there had been no pre-Socialist design tradition that the school of design in Socialist Romania would claim or which it should deny, and which could be used as a basis for growth.

- 013 Through its theme ("Design and Economic Development") and the subjects approached, the seminar also conveyed the Romanian designers' vision of integrating and developing design in Romania; five years from the organization of the NDS there also appeared the Romanian Centre of Design (1979), an organization that was received with mixed feelings by the designers. The organization of the Seminar, complete with a printed book (cover created by Architect Romeo Simiș), was coordinated by the Romanian Marketing Association. Besides official representatives of ministries, Architects Ion Popa and Vlad Calboreanu were also involved in the organization of the NDS; Paul Bortnowski, Constantin Flondor, Virgil Salvanu, Paul Constantin, etc. were also invited to take part in the organization. *Seminarul Național de Design*, Editura Științifică, Bucharest, 1974.
- 014 According to the definition and theory by French designer Jacques Viénot (1893–1959), the phrase *esthétique industrielle* or *industrial aesthetics* was the equivalent of *industrial design* between 1950–1970, with exaggerated emphasis on the relationship between the category of beauty and industrial production. The Institute of Industrial Aesthetics (*L'Institut d'Esthétique Industrielle*), founded by Viénot in 1951, edited the famous magazine *Esthétique industrielle*, renamed *Design—industrie* only in 1967. Paul Constantin, *Industrial Design*, Editura Meridiane, Bucharest, 1973, pp. 85–86.
- 015 VNIITE would publish, as of 1964, the *Tekhnicheskaya Estetika* (*Technical Aesthetics*) design magazine. It seems that the term *tekhnicheskaya estetika* was translated as such from the Czech language, as the comrades of Czechoslovakia were particularly good at designing machine tools for which they would use this phrase. Dmitry Azrikan, "VNIITE, Dinosaur of Totalitarianism or Plato's Academy of Design?", *Design Issues* 15.3 (Autumn 1999): 45–77, p. 49.
- 016 According to the Design Curriculum, 1972–1973, Archives of the National University of Arts of Bucharest.

Project 1 suspended

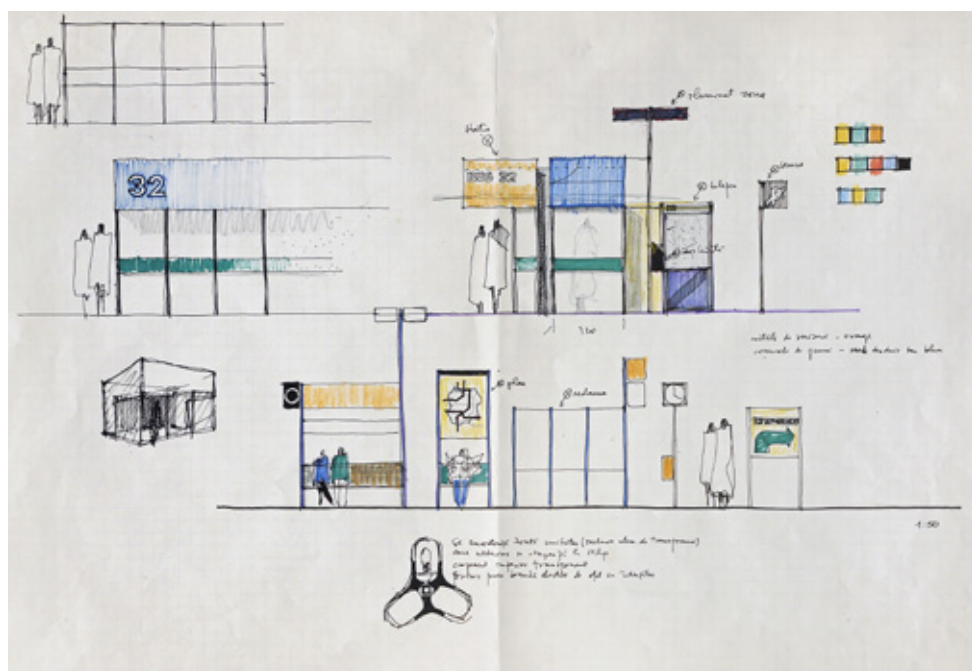
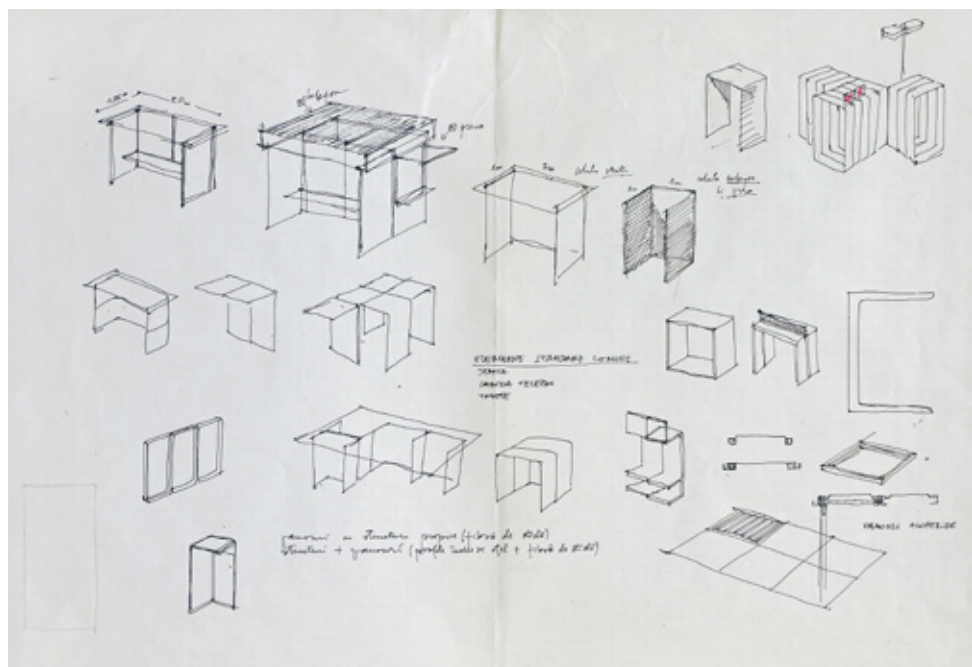
ABICI - MONACO
- M
- H

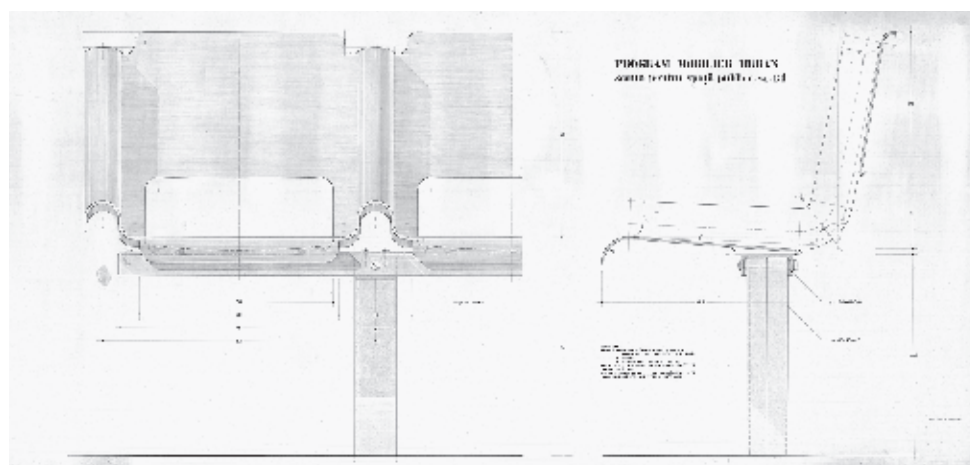
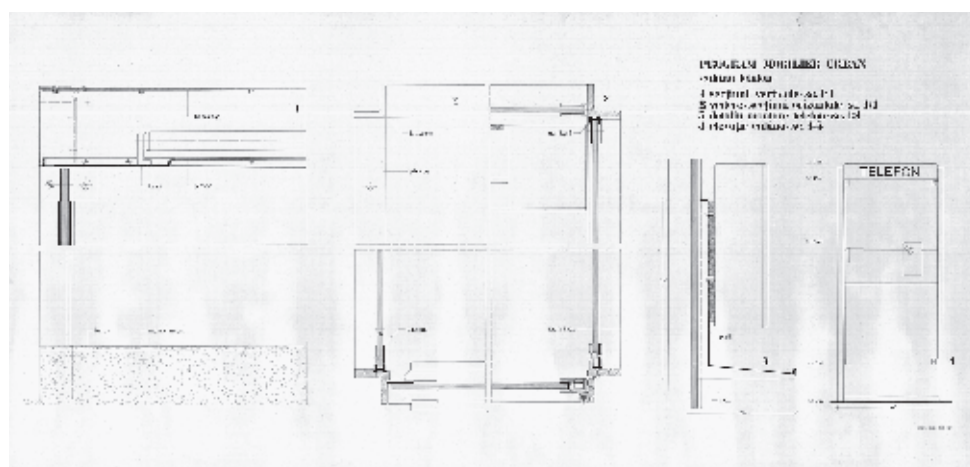
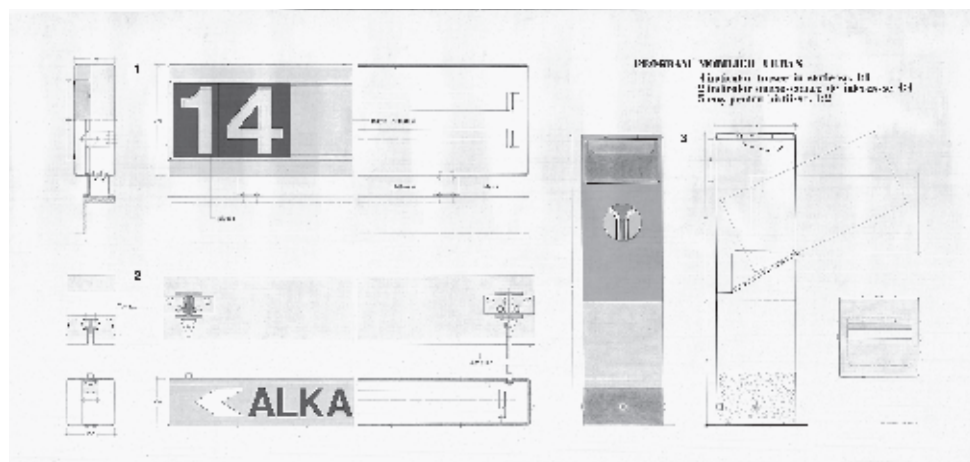

Decebal Scriba, Program de mobilier urban, proiect de diplomă; schițe și desene de lucru cu corecturile lui Paul Bortnowski; studii (elemente și formule modulare pentru adăpost de călători; signaletică și cod de culoare pentru stație de autobuz; chioșc de presă); planșe tehnice, coord. Paul Bortnowski, 1973. Arhiva Decebal Scriba

Decebal Scriba, Urban furniture program, BA project; sketches and working drawings with corrections by Paul Bortnowski; studies (modular elements and passengers' shelter; signing and colour code for bus station; press stand); technical drawings, coord. Paul Bortnowski, 1973. Decebal Scriba's archive

Complexitatea designului a făcut dificilă integrarea lui strictă în sistemul superior de învățământ artistic, de arhitectură sau politehnic. Încă de la început au existat discuții sau „interminabile dezbateri din primii ani, privind cadrul cel mai adecvat integrării unei școli de design: la Arte Plastice, la Arhitectură sau la... Politehnică?”⁰¹⁷ Chiar colegi de la Institutul de Arte Plastice din București s-au opus înființării unei secții de design, deoarece, din lipsă de informare, îi asimilau pe designeri cu inginerii, considerând că aceștia nu au ce căuta în școala de arte, subliniază pictorul Vladimir Șetran, care a făcut parte din primul nucleu de profesori care au pus bazele Secției de Forme Industriale/Design, Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București.⁰¹⁸ În paralel, vocea oficială, manifestată prin (probabil inginer?) Iulian Crețu, susținea și pregătirea pentru a deveni „creatori industriali” (designeri) a cadrelor existente în producție, chiar dacă fără studii superioare, dar cu „realizări valoroase” și vechime în câmpul muncii socialiste, „care practică de cel puțin 10 ani proiectarea de forme industriale”.⁰¹⁹

Astfel, prin strădania unor arhitecți și artiști deschizători de drumuri, iau naștere secțiile de Forme Industriale (denumite design de către specialiștii din școală) de la București (1969) și Cluj (1971)⁰²⁰; programa de învățământ urma școala Bauhaus, fiind articulată pe studiul formei, iar tatonările perioadei de început, legate de tipul de învățământ (artistic, tehnic, de arhitectură) în care putea să funcționeze școala de design, reflectă problematica internațională.

Fondarea secției de la București se datorează efortului susținut de un grup de practicieni pasionați, arhitecți și artiști, în special pictori, care au pregătit terenul și s-au format odată cu studenții: arh. Paul Bortnowski⁰²¹ (care preda la Catedra de Scenografie de la Arte și era

⁰¹⁷ Corespondență cu Decebal Scriba, mai 2012; interviu cu Vl. Șetran, dec. 2011.

⁰¹⁸ Interviul cu Vladimir Șetran, dec. 2011.

⁰¹⁹ Iulian Crețu, *Inițiere în estetica produselor*, Editura Tehnică, București, 1973, p. 51.

⁰²⁰ Înființarea Secției de Forme Industriale la Facultatea de Arte Decorative din Institutul de Arte Plastice „Ioan Andreescu” de la Cluj-Napoca, tot la începutul anilor '70, se leagă de pasiunea pentru design a primului șef de catedră, arhitectul de orientare funcționalistă Virgil Salvanu (1924–2017); studii la Politehnică din Budapesta (1942–1944), Facultatea de Arhitectură din București (1948); stagii de specializare în design industrial, SUA, 1971; din 1948 este cadru didactic la Institutul de Arte Plastice „Ioan Andreescu” din Cluj-Napoca.

⁰²¹ Paul Bortnowski (1922–2007), arhitect (Facultatea de Arhitectură din București, 1949), a avut o contribuție esențială în design, scenografie de film (din 1951) și tehnică teatrală (din 1956). A predat, a îndrumat ateliere și a coordonat lucrări de diplomă în design; a formulat o politică coerentă de dezvoltare a designului, în calitate de președinte al comisiei de design a Uniunii Artiștilor Plastici. Președinte al Centrului Român de Design (1979).

The complexity of design made it difficult to be clearly integrated in the artistic, architectural, or polytechnical higher education system. Ever since the beginning, there were discussions, or “endless debates during the first years, regarding the most appropriate framework of integrating a design school: Fine Arts, Architecture, or ... The Polytechnical School?”⁰¹⁷ Even colleagues at the Institute of Fine Arts of Bucharest were against establishing a design department as, for lack of information, they would regard designers as engineers, considering that they had no place in the arts school, as pointed out by painter Vladimir Şetran, part of the first nucleus of professors setting up the base work of the Department of Industrial Forms/Design, the “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest.⁰¹⁸ In parallel, the official voice, heard from (probably Engineer?) Iulian Creţu, would also support training for becoming ‘industrial creators’ (designers) of existing employed personnel, even if they did not have a higher education, but having “valuable achievements” and Socialist job seniority, “having practised the design of industrial forms for at least 10 years”.⁰¹⁹

Thus, through the endeavours of pioneer architects and artists, the Industrial Forms departments (called design by the specialists in the school) were created in Bucharest (1969) and Cluj (1971)⁰²⁰; the curriculum would follow the Bauhaus school, being articulated on the study of form, and the first attempts, related to the type of education (artistic, technical, architectural) where the design school could function, reflected the international issues.

The opening of the department in Bucharest is the result of the sustained effort of a group of passionate practitioners, architects and artists, especially painters, who broke the land and trained together with the students: Architect Paul Bortnowski⁰²¹ (who was teaching

⁰¹⁷ Correspondence with Decebal Scriba, May 2012; interview with Vl. Şetran, Dec. 2011.
⁰¹⁸ Interview with Vladimir Şetran, Dec. 2011.

⁰¹⁹ Iulian Creţu, *Iniţiere în estetica produselor*, Editura Tehnică, Bucharest, 1973, p. 51.

⁰²⁰ The creation of the Department of Industrial Forms within the Faculty of Decorative Arts at the “Ioan Andreescu” Institute of Fine Arts of Cluj-Napoca, again, in the early '70s, is related to the passion for design of the first head of department, Functionalism-oriented Architect Virgil Salvanu (1924–2017); studies with the Polytechnical School of Budapest (1942–1944), the Faculty of Architecture of Bucharest (1948); specialization in industrial design, USA, 1971; as of 1948 he was a teacher with the “Ioan Andreescu” Institute of Fine Arts of Cluj-Napoca.

⁰²¹ Paul Bortnowski (1922–2007), Architect (the Faculty of Architecture of Bucharest, 1949), had an essential contribution in design, film set design (as of 1951) and technical theatre arts (as of 1956). He taught, managed workshops and coordinated BA design projects;

oficial angajat al Teatrului Național din București; primul șef de catedră al Secției de Forme Industriale, 1969–1974?); pictorii Ion Bitzan⁰²² (profesor remarcabil și dedicat; lector la Catedra de Scenografie de la Arte, titularizat la Forme Industriale în 1975; șef de catedră al Secției de Forme Industriale în perioada 1977–1990; decan al Facultății de Arte Decorative și Design în perioada 1990–1997) și Vladimir Șetran⁰²³; graficianul I. Hainoroc Constantinescu.⁰²⁴ Un loc aparte îl ocupă pictorul Ion Bitzan, recuperat recent din perspectiva neo-avangardei, a conceptualismului și minimalismului internațional.⁰²⁵ Profesor eminent, cu o contribuție esențială în învățământul superior de design unde a predat și a coordonat lucrări de atelier și de diplomă, Ion Bitzan a marcat prin pedagogia sa numeroase generații de absolvenți.

Promotorul secției de la București a fost arhitectul Paul Bortnowski, care a adunat primul nucleu de profesori, întrucât considera că „este momentul să se facă design și în țara noastră”.⁰²⁶ În urma unor discuții cu inginerul Ion Crăciun,⁰²⁷ la acea vreme ministru al Industriei Ușoare (1969–1974), a obținut sprijinul politic privind necesitatea și justificarea practică a unei astfel de profesii – cea de designer – pentru industria și economia socialistă.

Arhitectul Paul Bortnowski a fost o personalitate complexă, cu o minte intuitivă și analitică, pasionat de felul în care sunt făcute lucrurile și care nu contenea să explice structura unui obiect. Cu un aport deosebit în domeniul scenografiei, el lucra și schița încontinuu fie pentru

- ⁰²² Ion Bitzan (1924–1997), pictor, absolvent al Institutului de Artă „Nicolae Grigorescu” din București. Multiplu premiat, expoziții naționale și internaționale, expune la Bienala de la Veneția (1964, 1997) și la Bienala de la Sao Paolo (1967, 1969, 1981), prezent cu numeroase lucrări în colecții publice (Museum of Modern Art, Kunsthalle etc.). Lucrări de pictură, colaje, instalații-obiect, cărți-obiect etc.
- ⁰²³ Vladimir Șetran (n. 1935, ținutul Hotinului), pictor, absolvent al Institutului de Artă „Nicolae Grigorescu” din București (1957, clasa Ion Marșic), cadru didactic al aceleiași instituții din 1964. Numeroase premii și expoziții naționale și internaționale, autor de lucrări perietale, monumentale, sculpturi și tapiserii.
- ⁰²⁴ Ion Hainoroc Constantinescu (1929–2011), grafician, spirit enciclopedic, preda bazele designului, furniza bibliografii și copii după materiale teoretice, emigrat în Suedia în 1978, unde a predat arte vizuale la o școală de artă.
- ⁰²⁵ Vezi expoziția retrospectivă *Prizonierii avangardei. O retrospectivă Ion Bitzan/ The Prisoners of the Avant-garde. A Ion Bitzan Retrospective*, curator Călin Dan, MNAC, București (23 noiembrie 2017–01 aprilie 2018).
- ⁰²⁶ Interviu cu Vladimir Șetran, decembrie 2011.
- ⁰²⁷ Interviu cu Vladimir Șetran, decembrie 2011. Interesant este că Ministru al Educației era atunci matematicianul Mircea Malița (1970–1972), cel care a aprobat și înființarea Secției de Design la Liceul de Arte Plastice de la Timișoara. O posibilă cale de comunicare mai facilă între Paul Bortnowski și Ion Crăciun poate să fie sugerată și de faptul că erau vecini, locuind pe străzi alăturate în zona Matei Voievod/Foișorul de Foc din București; interviu cu arhitectul Vlad Bortnowski, fiul lui Paul Bortnowski, august 2012.

Arhitectul Paul Bortnowski în atelierul său din București, cca 1980, © Vlad Bortnowski
 Artistul Ion Bitzan în atelierul său din Casa Robescu, București, cca 1997, © Darie Dup. Arhiva Darie Dup
 Pictorul Vladimir Șetran, 1969, © Decebal Scriba. Arhiva Decebal Scriba
 Arhitect Paul Bortnowski in his Bucharest workshop, approx. 1980, © Vlad Bortnowski.
 Artist Ion Bitzan in his studio in Robescu House, Bucharest, approx. 1997, © Darie Dup. Darie Dup's archive
 Painter Vladimir Șetran, 1969, © Decebal Scriba. Decebal Scriba's archive

intervenții scenografice, fie pentru atelierul de design, își amintesc fiul și foștii studenți.⁰²⁸ Grupului inițial de profesori i s-au adăugat în scurt timp arhitecții Anton (Tony) Dâmbaianu (conf. arh. la Institutul de Arhitectură din București), Adrian Vișan⁰²⁹ (pasionat de design auto), apoi Vlad Calboreanu⁰³⁰ și Ion (Nelu) Popa.⁰³¹

Este important de menționat că Paul Bortnowski se cunoștea și lucra deja în echipă cu Ion Bitzan și Vladimir Șetran (de ex., la un concurs de decorație pentru peretele de la intrarea în clădirea TVR, ante 1969), înainte de înființarea Secției de Design de la București, ei funcționând și ca o comunitate de prieteni, din care făcea parte și Hainoroc Constantinescu. De asemenea, cu Anton Dâmbaianu a fost coleg de facultate, fiind și prieteni „pe lângă respectul mutual și discret pe care și-l purtau unul altuia”.⁰³² Avem toate datele să credem că neobositul Paul Bortnowski este cel care a adunat, fără tăgadă, în jurul său și la Catedra de Forme Industriale de la Arte, prieteni – arhitecți, artiști plastici – și cunoscuți preocupați de raportul dintre formă și funcție și interesați de crearea unui nou domeniu de învățământ.⁰³³

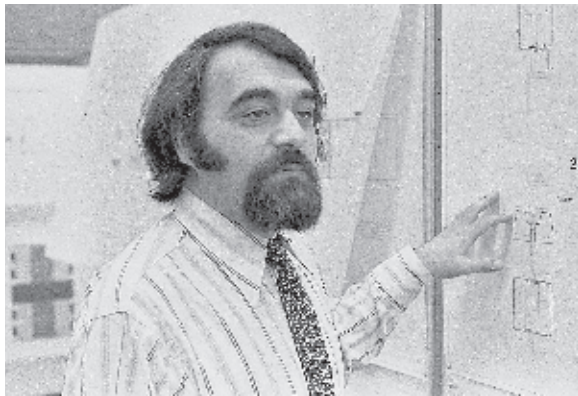
Profesorii își desfășurau activitatea didactică în contextul în care se traduceau fragmente⁰³⁴ și se discutau concepte, metode și probleme de etică și responsabilitate în design, formulate de teoreticieni

- 028** Interviu cu Vlad Bortnowski, august 2012. Corespondență cu Decebal Scriba, mai 2012.
- 029** În 1973 arhitectul Adrian Vișan era lector la Facultatea de Arte Decorative a IAP. Vezi *Proces-verbal încheiat azi, 18.vii.1973, în prezența Biroului Facultății de Arte Decorative lărgit, pentru propunerile de repartizare în Institutele de Cercetare și proiectare, în Institutele de Creație estetică a producției, FAD/D, Secția Forme Industriale, Arhiva UNArte, fila 1. Emigrat în 1973, până atunci făcând parte pentru scurt timp din Comisia de estetică industrială a Municipiului București condusă de ing. Iulian Crețu.*
- 030** Vlad Ion Calboreanu (n. 1946, București). Arhitect, absolvent al Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” din București (1970, prof. Anton Dâmbaianu). Membru al studioului de design DA alături de arhitecții Romeo Simiraș, Francisc Echeriu și Ion Popa (și cu participarea arhitectei Marica Solomon) (1974–1977?). Din 1978, cadru didactic la Secția de Forme Industriale, Facultatea de Arte Decorative și Design, IAP din București, unde îndrumă ateliere, studii și proiecte de diplomă. După 1990, designer liber-profesionist, membru al Secției de Design a UAP. Interviu cu Vlad Calboreanu, octombrie 2013.
- 031** Ion (Nelu) Popa (1944–1990). Arhitect, absolvent al Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” din București, Secția Arhitectură de interior (1972, prof. Anton Dâmbaianu), arhitect la Centrul de Consulting în creație industrială, ambalaje și promovarea produselor, Facultatea de Comerț Exterior, Academia de Studii Economice (1972–1976). Din 1977, cadru didactic la IAP din București, Secția Forme Industriale.
- 032** Corespondență cu arhitectul Vlad Bortnowski, septembrie 2012.
- 033** Interviu cu arhitectul Ștefan Bortnowski, martie 2013.
- 034** Revista *Estetica Industrială (Design)* este publicată în perioada 1971–1973 de redacția de Teoria și Istoria Literaturii și Artei din cadrul Centrului de Informare și Documentare în Științele Sociale și Politice.

with the Set Design team at the Institute of Arts and was an official employee of the National Theatre in Bucharest; the first head of the Department of Industrial Forms, 1969–1975?); painters Ion Bitzan⁰²² (a remarkable and dedicated teacher; initially a lecturer with the Set Design Department at the Institute of Arts, full-time teacher for Industrial forms in 1975; then head of the Department of Industrial Forms between 1977–1990; Dean of the Faculty of Decorative Arts and Design between 1990–1997), and Vladimir Şetran⁰²³; graphic artist I. Hainoroc Constantinescu.⁰²⁴ A special place is reserved to Ion Bitzan, recently recovered from the perspective of Neo Avant-Garde, of Conceptualism and of international Minimalism.⁰²⁵ An eminent professor, with an essential contribution to the design higher education, where he taught and coordinated workshop and BA papers, Ion Bitzan marked, through his pedagogy, numerous generations of graduates.

The promoter of the Bucharest department was Architect Paul Bortnowski, who gathered the first nucleus of teachers, as he believed that “it is high time design was done in our country as well”⁰²⁶. Following discussions with engineer Ion Crăciun,⁰²⁷ at the time the Minister of Light Industry (1969–1974), he secured the political support on the necessity and practical justification of such a profession—the designer profession—for the Socialist industry and economy.

- as President of the design committee of the Visual Artists Union, he formulated a coherent design development policy. President of the Romanian Centre for Design (1979).
- 022** Ion Bitzan (1924–1997), painter, graduate of the “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest. With multiple awards, national and international exhibitions, exhibits at the Venice Biennale (1964, 1997) and at the Sao Paolo Biennale (1967, 1969, 1981), present with numerous works in public collections (Museum of Modern Art, Kunsthalle, etc.). Paintings, collages, object installations, object books, etc.
- 023** Vladimir Şetran (n. 1935, Land of Hotin), painter, graduate of the “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (1957, class of Ion Marşic), teacher in the same institution since 1964. Numerous awards and national and international exhibitions, author of mural and monumental works, sculptures and tapestries.
- 024** Ion Hainoroc Constantinescu (1929–2011), graphic artist, encyclopaedic mind, teaching design basics, was providing bibliographies and copies of theoretical materials. He emigrated to Sweden in 1978 where he taught visual arts for an art school.
- 025** See the retrospective exhibition *Prizonierii avangardei. O retrospectivă Ion Bitzan/ The Prisoners of the Avant-garde. A Ion Bitzan Retrospective*, curator Călin Dan, MNAC, Bucharest (23 November 2017–01 April 2018).
- 026** Interview with Vladimir Şetran, December 2011.
- 027** Interview with Vladimir Şetran, December 2011. Another interesting fact is that the Minister of Education at the time was mathematician Mircea Maliţa (1970–1972), who also approved the creation of the design department at the Fine Arts High School of Timişoara. Paul Bortnowski and Ion Crăciun were also neighbours, living on adjacent streets in the Matei Voievod/Foişorul de Foc area of Bucharest and we may assume that they were often in contact; interview with Architect Vlad Bortnowski, Paul Bortnowski’s son, August 2012.

Graficianul Ion Hainoroc Constantinescu la susținerea primei promoții de absolvenți (1973) de la secția Forme Industriale (pe fundal se observă proiectul tehnic pentru program de mobilier urban, proiect de diplomă Decebal Scriba, coord. arh. Paul Bortnowski). © Decebal Scriba. Arhiva Decebal Scriba
 Arhitectul Adrian Vișan, probabil în atelierul lui Ion Bitzan, 1972. © Eugeniu Lupu. Arhiva Eugeniu Lupu
 Fotografice cu profesorii de la Facultatea de Arte Decorative, specializarea Forme Industriale (de la stânga la dreapta): Ion Popa, Vlad Calboreanu, Vladimir Șetran, Ion Bitzan, 1979 (1980?), București (Sala Dalles, Quadriennaia Artelor Decorative?). © Emil Hușțiu. Arhiva Emil Hușțiu

Graphic artist Ion Hainoroc Constantinescu at the BA presentation of the first class of the Department of Industrial Forms (1973) (in the background, the technical project for urban furniture program, BA project by Decebal Scriba, coordinated by Architect Paul Bortnowski). © Decebal Scriba. Decebal Scriba's archive

Architect Adrian Vișan, probably in Ion Bitzan's studio, 1972. © Eugeniu Lupu. Eugeniu Lupu's archive

Photo of the professors at the Faculty of Decorative Arts, specialization of Industrial Forms (left to right): Ion Popa, Vlad Calboreanu, Vladimir Șetran, Ion Bitzan, 1979 (1980?), Bucharest (Sala Dalles, the Quadrennial of Decorative Arts?). © Emil Hușțiu. Emil Hușțiu's archive

Architect Paul Bortnowski was a complex personality, with an intuitive and analytical mind, passionate about the way things are made, who would not cease explaining the structure of an object. With a special contribution in the field of set design, he was always working and sketching, either for set design interventions, or for the design workshop, as his son and former students remember.⁰²⁸ The initial group of teaching staff was soon joined by Architects Anton (Tony) Dâmboianu (Associate Professor at the Institute of Architecture in Bucharest), Adrian Vișan⁰²⁹ (passionate about car design), and later by Vlad Calboreanu,⁰³⁰ and Ion (Nelu) Popa.⁰³¹

It is important to mention that Paul Bortnowski was already acquainted and teamed up with Ion Bitzan and Vladimir Șetran (for instance, for a decorating competition for the entrance wall of the National Television building, prior to 1969), before the establishment of the design department in Bucharest, and they were also friends, alongside Hainoroc Constantinescu. He went to university together with Anton Dâmboianu, who was also his friend “besides the mutual and discreet respect they felt for each other”.⁰³² We have all the data to believe that the tireless Paul Bortnowski was undoubtedly the one who brought together, within the Faculty of Industrial Forms at the Arts Institute,

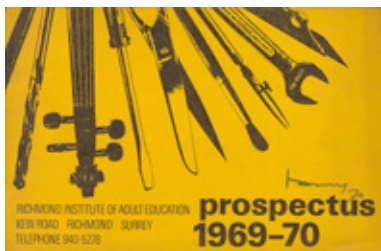
028 Interview with Vlad Bortnowski, August 2012. Correspondence with Decebal Scriba, May 2012.

029 In 1973, Architect Adrian Vișan was a lecturer with the Faculty of Decorative Arts at the Institute of Fine Arts. See *Proces-verbal încheiat azi, 18.vii.1973, în prezența Biroului Facultății de Arte Decorative lărgit, pentru propunerile de repartizare în Institutetele de Cercetare și proiectare, în Institutetele de Creație estetică a producției (Protocol concluded this, 18.vii.1973, in the presence of the full Faculty of the Department of Decorative Arts, concerning the proposals for repartition within the Research and Design Institutes, within the Manufacturing Aesthetic Creation Institutes)*, FAD/D, Department of Industrial Forms, UNArte Archives, tab 1. He defected in 1973, up to that moment briefly participating in the Committee for Industrial Aesthetics of the Municipality of Bucharest, chaired by engineer Iulian Crețu.

030 Vlad Ion Calboreanu (b. 1946, Bucharest). Architect, graduate of the “Ion Mincu” Institute of Architecture of Bucharest (1970, Professor Anton Dâmboianu). Member of the DA design studio, together with Architects Romeo Simiraș, Francisc Echeriu and Ion Popa (and with the participation of Architect Marica Solomon) (1974–1977?). Since 1978, professor with the Department of Industrial Forms, the Faculty of Decorative Arts and Design, the Fine Arts Institute of Bucharest, where he managed workshops, studies and diploma projects. After 1990, freelance designer, member of the design section of the University of Fine Arts. Interview with Vlad Calboreanu, October 2013.

031 Ion (Nelu) Popa (1944–1990). Architect, graduate of the “Ion Mincu” Institute of Architecture of Bucharest, Department of Interior Architecture (1972, Professor Anton Dâmboianu), Architect with the Consulting Centre for industrial creation, packaging and product promotion, the Faculty of Foreign Trade, the Academy of Economic Studies (1972–1976). Since 1977, teacher with the Institute of Fine Arts of Bucharest, the Department of Industrial Forms.

032 Correspondence with Architect Vlad Bortnowski, September 2012.

industrial design (Leading to the degree of Bachelor of Fine Arts)

① Freshman Year

Design 1A, Design 1B, Design 1C, Design 1D, Design 1E, Design 1F, Design 1G, Design 1H, Design 1I, Design 1J, Design 1K, Design 1L, Design 1M, Design 1N, Design 1O, Design 1P, Design 1Q, Design 1R, Design 1S, Design 1T, Design 1U, Design 1V, Design 1W, Design 1X, Design 1Y, Design 1Z	12
Total	12

② Second Semester

Design 2A, Design 2B, Design 2C, Design 2D, Design 2E, Design 2F, Design 2G, Design 2H, Design 2I, Design 2J, Design 2K, Design 2L, Design 2M, Design 2N, Design 2O, Design 2P, Design 2Q, Design 2R, Design 2S, Design 2T, Design 2U, Design 2V, Design 2W, Design 2X, Design 2Y, Design 2Z	12
Total	12

③ Sophomore Year

Design 3A, Design 3B, Design 3C, Design 3D, Design 3E, Design 3F, Design 3G, Design 3H, Design 3I, Design 3J, Design 3K, Design 3L, Design 3M, Design 3N, Design 3O, Design 3P, Design 3Q, Design 3R, Design 3S, Design 3T, Design 3U, Design 3V, Design 3W, Design 3X, Design 3Y, Design 3Z	12
Total	12

④ Junior Year

Design 4A, Design 4B, Design 4C, Design 4D, Design 4E, Design 4F, Design 4G, Design 4H, Design 4I, Design 4J, Design 4K, Design 4L, Design 4M, Design 4N, Design 4O, Design 4P, Design 4Q, Design 4R, Design 4S, Design 4T, Design 4U, Design 4V, Design 4W, Design 4X, Design 4Y, Design 4Z	12
Total	12

⑤ Senior Year

Design 5A, Design 5B, Design 5C, Design 5D, Design 5E, Design 5F, Design 5G, Design 5H, Design 5I, Design 5J, Design 5K, Design 5L, Design 5M, Design 5N, Design 5O, Design 5P, Design 5Q, Design 5R, Design 5S, Design 5T, Design 5U, Design 5V, Design 5W, Design 5X, Design 5Y, Design 5Z	12
Total	12

Total

12	12	12	12	12
48	48	48	48	48

As a requirement for graduation the student must attain a minimal grade point average of 2.0 in 36 credit hours of the following: Comm. Art IV, Industrial Illustration III, Industrial Design I, II, III, IV, and V.

28 school of fine arts

114 hours for graduation
 started February 23, 1968

MISSOURI COLLEGE OF ART AND DESIGN

SEMESTER YEAR	COURSE	CREDITS	GRADE	QUALIFYING			
FRESHMAN YEAR	Design 1A, Design 1B, Design 1C, Design 1D, Design 1E, Design 1F, Design 1G, Design 1H, Design 1I, Design 1J, Design 1K, Design 1L, Design 1M, Design 1N, Design 1O, Design 1P, Design 1Q, Design 1R, Design 1S, Design 1T, Design 1U, Design 1V, Design 1W, Design 1X, Design 1Y, Design 1Z	12	B	Y			
	TOTAL	12					
	SOPHOMORE YEAR	Design 2A, Design 2B, Design 2C, Design 2D, Design 2E, Design 2F, Design 2G, Design 2H, Design 2I, Design 2J, Design 2K, Design 2L, Design 2M, Design 2N, Design 2O, Design 2P, Design 2Q, Design 2R, Design 2S, Design 2T, Design 2U, Design 2V, Design 2W, Design 2X, Design 2Y, Design 2Z	12	B	Y		
		TOTAL	12				
		JUNIOR YEAR	Design 3A, Design 3B, Design 3C, Design 3D, Design 3E, Design 3F, Design 3G, Design 3H, Design 3I, Design 3J, Design 3K, Design 3L, Design 3M, Design 3N, Design 3O, Design 3P, Design 3Q, Design 3R, Design 3S, Design 3T, Design 3U, Design 3V, Design 3W, Design 3X, Design 3Y, Design 3Z	12	B	Y	
			TOTAL	12			
			SENIOR YEAR	Design 4A, Design 4B, Design 4C, Design 4D, Design 4E, Design 4F, Design 4G, Design 4H, Design 4I, Design 4J, Design 4K, Design 4L, Design 4M, Design 4N, Design 4O, Design 4P, Design 4Q, Design 4R, Design 4S, Design 4T, Design 4U, Design 4V, Design 4W, Design 4X, Design 4Y, Design 4Z	12	B	Y
				TOTAL	12		
				TOTAL	48		

U. of KANSAS

Documente aparținând lui Paul Bortnowski: cataloage și buletine de prezentare ale programelor de studii ale unor universități americane și britanice, anii '70. Documents belonging to Paul Bortnowski: catalogues and brochures presenting the curricula of some American and British universities, the '70s.

The Department provides a three-year course for full-time students only, leading to the Diploma in Art and Design. The aims of the course are to develop the critical faculties of the student, to stimulate an interest in all forms of art and design and to encourage a methodical and scientific approach to design through experiment and research. The course aims to equip the student with sufficient technical knowledge to enable him to design in a wide variety of materials.

Due to the increased applications of industrialised methods of production and the growing use of plastics, metals and synthetic raw materials in the construction of furniture, the two areas of study, Engineering and Furniture, which were formerly separate courses, have now been brought together under one department. The programme of lectures has therefore been re-arranged and co-ordinated so as to give all students the same technical training. Specialisation occurs only in the final year of the Diploma course and in post graduate study.

Facilities The Department is equipped with machinery for metal-work and woodwork, for metal casting and other industrial processes, and has facilities for moulding and forming plastics. Facilities for photography, ceramics, textiles and graphic design are made available by other departments.

General In the first and second years, lectures are given on technical subjects which are later examined in written test papers. Lectures include mechanics, physics, production engineering in wood, metal and plastics, industrial management, factory organisation, work study, professional practice, methodology and design appreciation. As far

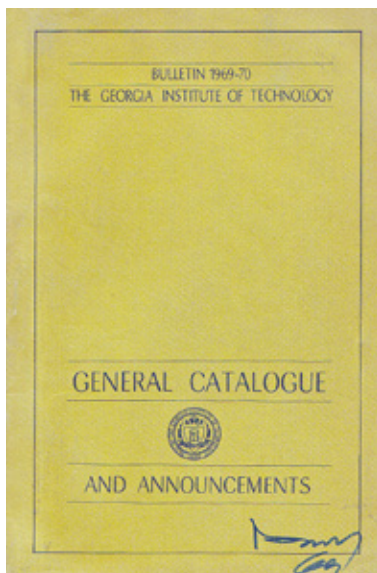
as practicable, the programme of lectures has been phased to correspond with related design tasks. Visits are arranged periodically to factories, showrooms, exhibitions and museums. Throughout the course, students are trained in the use of machines and have full use of the workshops for making models and prototypes, with the assistance of skilled technical staff.

First year studio work comprises elementary design tasks in wood, metal and plastics, technical and presentation drawing and projective geometry. One day a week is spent in practical work and the study of machine processes.

In the second year, design tasks become more sophisticated involving a greater degree of mechanical and electrical engineering and advanced technology. Design briefs are selected to give a comprehensive programme teaching on all important aspects of modern production methods.

Group projects are also undertaken in order to give experience in team work. A strict timetable of completion dates is observed for all design tasks. At the end of the year, during the Summer vacation, all students must spend at least one month in a factory or design office.

In the final year, advanced design work is undertaken and close contact with industry enables students to develop their designs in a professional manner. During the last two terms, a major Diploma Task is carried out in which the student is largely enabled as to the choice of subject and the over all development of his design, though he may receive some guidance in materials on technical matters and consults with industry. The purpose of this task is to test the student's initiative and self reliance in preparation for professional life.

THE EDUCATION OF INDUSTRIAL DESIGNERS

Report of a seminar organized under the auspices of UNESCO by the International Council of Societies of Industrial Design. The discussions took place at Trogen, Belgium, from 21 to 24 March, 1964

January, 1965

Documente aparținând lui Paul Bortnowski: articole din 1962 (dactilografiat) și 1964 (publicat în *Industrial Design Magazine*) despre practica și educația în design industrial, scrisse de reputatul profesor și designer industrial american Arthur Pulos (adnotări și scurte traduceri în limba română, scrise cu creionul de Paul Bortnowski); raport privind seminarul ICSID din 21-24 martie 1964, cu tema *The Education of Industrial Design*.

Documents belonging to Paul Bortnowski: articles from 1962 (typewritten) and 1964 (published in *Industrial Design Magazine*) on the practice and education in industrial design, written by the famous American professor and industrial designer Arthur Pulos (annotations and brief translations to Romanian, written in pencil by Paul Bortnowski); report on the ICSID seminar of 21-24 March 1964, on the topic *The Education of Industrial Design*.

THE PROFESSION OF INDUSTRIAL DESIGN

Arthur J. Pulos, Professor in Charge
Industrial Design Program
Syracuse University, Syracuse, N.Y., U.S.A.

A decade ago Raymond Levy authored a book with the provocative title "Never Leave Well Enough Alone" reflecting thirty years of glowing success in helping create an Art for the Machine Age. He was one of the group of pioneer Industrial Designers who together with others like Lucille Guild, Harry Dreyfus, Norman Bel Geddes, John Vasson, Harold Van Dorem and Walter Dorothe Feagoe proved that the imagination and skills of a designer could be successfully applied to the task of solving the problems of an industrial economy attainable to a buying public in a competitive society.

The simple tools and objects of man acquire an eloquence of form through a process of natural selection and refinement transcending temporal influences. The glowering and sailing vessel provide ample evidence that beauty and function are not separable and that man is not insensitive to his common goods. Even so, one hundred years of technological progress of the Industrial Revolution in the United States had separated the arts and sciences to the point where manufacturers had become insensitive to the importance of humanistic values in their products. While the sciences had learned that natural process could be directed through research and experimentation to produce new materials and techniques the arts stood still watching the unrelenting progress of an unnamed Machine Age in historic costume.

In the period following the first World War when the ability of industry to produce began to outstrip existing capacity to absorb, it became evident that improved product appearance and function could stimulate lagging sales. Thus on the one hand that every product must have an ideal form, industrial design was conceived as a means by which the products of an industrial economy could achieve such aesthetic and utilitarian perfection. The scientific method of analysis and experiment was adapted to introduce design principles of ergonomic action and form development to industrial products transcending their form-stress-strain mechanical survival into twentieth century luxuries with no sacrifice of functional value.

Silbert Helwig has written about this period that, "In 1929 about all there was known about Industrial Design in the United States was that a great many objects made by machine processes were definitely not attractive. Presumably two objectives began to arise; first, that these objects didn't have to be ugly and ugly; and second, that making them more agreeable to see and use might be a help in the sales department".

THE PROFESSION OF INDUSTRIAL DESIGN

The increasingly competitive economy of the 1920's rebalancing in the great American Depression of 1929-1933 awakened Industrial Designers with the longing and opportunity to demonstrate their services. This the same value of appearance design was tested and established, often with spectacular results. Products which had been redesigned looked and tripled their previous sales records. In one case a redesigned radio increased its sales 700 percent. In addition, it was discovered that volume sales could be obtained by selling a product a fashion item - subject to evanescent taste. The annual model change was introduced as a form of merchandising tactics. Industrial Design provided a means by which manufacturers could improve their products, upgrade their processes where they existed or provide them where they were absent encouraging and satisfying public aspiration for a higher standard of living.

In the process, the designers of the 1930's their courage and appetite sharpened by success, introduced into their services a concern for the product that went much deeper than appearance. They sought products from materials to ocean liners proving that design analysis of products which had evolved slowly could result in products which were less expensive to produce, which required fewer parts in manufacture, which incorporated new materials and processes with attendant savings in cost and service, which produced not stylistic or modernistic products but contemporary goods which were more functional in the hands of the consumer and in his home than their earlier counterparts had been. The design revolution which began in the 1930's was to spread eventually to encompass every aspect of the consumer's life, his home his work, his transportation, his leisure. By way of example, Norman Bel Geddes transferred the kitchen stove from a unit from another table a group of white enameled metal modules for the Standard Gas Equipment Company, where the client had been seeking 100 different stoves composed of several hundred different units, Bel Geddes was able to reduce them to an equivalent of four models using only 12 standardized units in various combinations.

Industrial Design had made the concept of an artist in industry respectable and indispensable. Although the number of first generation American designers was limited and concentrated largely in New York City and Chicago, they had irrevocably altered the character of American products. They had come into Industrial Design from other disciplines such as typography, the design of architecture, advertising art and engineering and by their success created a demand for designers specifically educated in the area of product design. Several universities responded by establishing Industrial

Design Education

Future curricula must encompass that body of principles which enables man to anticipate problems affecting his environment and to evolve viable social and humanistic solutions.

By Arthur J. Fuku

There is a fresh wind blowing which promises to dispel further the general apathy of society to design education as the preparation of workers for industry. Despite the fact that industrial design has been continually concerned for years with product aesthetics as a means of attracting buyers, there is evidence that consumers are demanding a deeper contribution from the products of technology. Manufacturers are beginning to press their liability for product safety and service on the designer of the product. Therefore, if it is to continue to have economic design education must reflect the humanistic base.

Most efforts to date have been developed or reformulated by the practice, the academic and influence of two institutions, one academic and the other practical. In order to find a basis in the academic knowledge industrial design found it necessary to align itself with an established academic discipline. In most cases, students always came to see, in schools or departments, an inconsistency with the conventional image of the designer as an artist. In other instances, it found a home at architecture, engineering, sciences, liberal arts, industrial arts and home economics, being on in the process the necessary academic collaboration of faculty. More often than not, industrial design found itself in a furnace of apocryphal learning supported by a pedagogical model from other disciplines. It is peculiar to instructors of higher learning that they are separated traditionally along the disciplines of specialization.

However, the concept of the university as an enclave of intelligentsia and a specialization of culture is changing to that of a dynamic technical and plural center for society with a stream of all ages

flowing in and out at every level of consciousness and processes of knowledge and experience. The academic faculty in "normal" sorts of situations may become maladjustable even the "best" sort of practice as distinctions between student, faculty and designer become meaningless. The respective specialization of students are learning, even though within they must strive to reach the surface of academic responsibility may well disintegrate into an insular ether form of learning mechanism. It is inevitable that a suitable system of learning for young designers will become established. If it, practicing designers will no longer be forced to rely upon student skills as the only measurable quality in considering them for employment.

Criticism without equality

In the second instance, the professional establishment has found it difficult to abandon its stamp of the design school graduate as a trained technician who must be conditioned to "think right." No, certainly, unjustly, it has needed to be forced without agreed upon criteria for design education, the reality from given, to school with very widely different purposes, that have some common or common upon which educational means could be based.

For nearly fifty years industrial designers have been living in a recognized garden of Eden watched, the Adam in an different portrait, the have been in comfortable physically so they have been uncomfortable spiritually. It should not be surprising that this discomfort is beginning to influence the character of industrial design education.

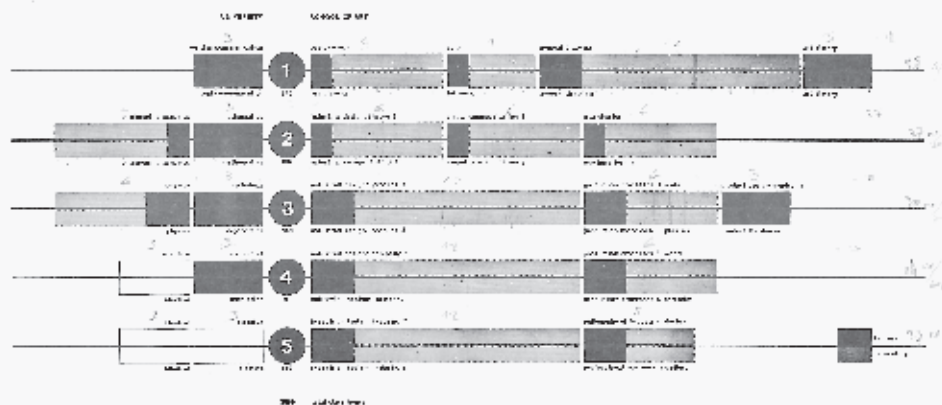
There are three factors emerging which characterize the present academic and professional conformity. Dr. Shigenji Huihima has expressed a

deep concern about the "orthodoxy imposed for more and more incompromisably being" which "seems to encourage freedom, law, and democracy" and seems that "precepts of humanity turn upon its ability to fail the laws that will direct technology to human uses." Design students of the next generation will be more acutely attuned to a "National Design Ethic" which index cannot worth above material value and will insist on controlling and controlling the flow of technology so as to benefit the whole of society. The design school will realize that society structure establish a universe base which places more emphasis on fulfilling the physical needs of society rather than satisfying its goals. The difference is vital to the evolution of industrial design.

Even now the student is indoctrinated with product aesthetics which makes it awkward to suggest to him that he cannot humanly with solving just the right, shape of a bicycle given in class when his draft card is burning in the great hole in his pocket. He is reluctant to entertain the shape of a new model, both as the grapple of a gasoline engine spin him he feels that he may be contributing to the physical and social pollution which plague the contemporary environment. And despite education to create elegant automatic forms, he cannot forget the ERT's lightning people who will die as the year in more visible incidents. There is, therefore, an emerging Design Ethic which will reflect the emphasis of design education.

To serve the public design education of the future will not continue to confuse personal experience with public service. It will accept, perhaps reluctantly, the fact that esthetic

Syracuse University Industrial Design program

Industrial Design at Syracuse University is a five-year program leading to the professional degree of Bachelor of Industrial Design. The curriculum coordinates courses in the art, theory and practice of Industrial Design with studies in the sciences and the humanities.

Seminarul Național de Design, București, 1974, luări de cuvânt. Sursă necunoscută
National Design Seminar, Bucharest, 1974, speeches. Unknown source

Decebal Scriba (anul de specializare) și Irina Crivăț (anul I?), atelierul Secției de Forme Industriale din Calea Griviței, București, 1974, © Dragoș Spițeru. Arhiva Decebal Scriba

Decebal Scriba (specialization year) and Irina Crivăț (1st year?), workshop of the Department of Industrial Forms in Calea Griviței, © Dragoș Spițeru. Decebal Scriba's archive

friends—architects, artists—and acquaintances concerned with the relationship between form and function, interested in creating a new field of education.⁰³³

The teaching staff would carry out their activity as fragments were translated⁰³⁴ and there were discussions on the concepts, methods and issues concerning ethics and responsibility in design, formulated by niche Western theoreticians and practitioners—Victor Papanek,⁰³⁵ Richard Buckminster Fuller.⁰³⁶ The teachers were also using course materials and translations of current books on the history and theory of design.⁰³⁷

Besides the initial teaching core who were coordinating workshops, the following also taught at the Design Department: Gheorghe Achiței (Aesthetics), E. Pamfil (Psycho-Sociology), Architect Paul Constantin (History of Design), Anca Oroveanu (History of Design, 1979–1985), D. Popescu (Anatomy), (Eng.) Mircea Ionescu-Muscel (Plastics Technology), subsequently Director of the Institute for Industrial Creation and Product Aesthetics (ICIEP), (Eng.) Mircea Ivănescu (elective course, probably Ergonomics), Gh. Dumitrescu (Marketing), A. Călinescu (English), M. Stroe (Philosophy), I. Ardeleanu (Scientific

033 Interview with Architect Ștefan Bortnowski, March 2013.

034 *Estetica Industrială (Design)* Magazine was published between 1971–1973 by the editors of the Theory and History of Literature and Arts department within the Centre for Information and Documentation in Social and Political Sciences.

035 In 1971, Victor Papanek (1927–1999), American designer and university professor, published in 1971 an essential book—*Design for the Real World. Human Ecology and Social Change*—where he drew attention on the urgency of environmental problems, technology, consumption, waste management, pollution, and design for the disabled. See *Victor Papanek. O alternativă*, presentation by N. Constantinescu starting from Papanek's article, "An Alternative to Sterility", *Mobilia* 182 (1970), pp. 30–40, publication found in the library of the University of Fine Arts, *Estetica Industrială (Design)* 1–2 (1972): 107–111. To this day, he is seen as an activist designer, one of the most influential pioneers in ecologic design and social design, see Mateo Kries, Amelie Klein, Alison J. Clarke, eds., *Victor Papanek: The Politics of Design*, Vitra Design Museum, 2018 (catalogue of the homonymous exhibition, *Vitra Design Museum*, 29 September 2018–10 March 2019).

036 Richard Buckminster Fuller (1895–1993), designer, architect, professor and theoretician, whose solutions were centred on technology and would usually solve social issues on a collective level, focused on achieving maximum effect with minimum effort (e.g. the type of living based on recycling resources, transportation, etc.). R. Buckminster Fuller, *Responsabilitatea designului* (translation by Horia Florian Popescu of the article "Design Responsibility", *Industrial Design* April, 1969, found in the library of the Technical Documentation Institute), *Estetica Industrială (Design)* 1–2 (1972): 112–123.

037 Christopher Jones, *Design. Metode și aplicații*, translation from English by Engineer Margareta Dan and Architect Virgil Salvanu of the 1970 edition, Editura Tehnică, Bucharest, 1975; Carlo Giulio Argan, *Walter Gropius și Bauhaus-ul*, translation from Italian by Sanda Șora of the 1951 edition, Editura Meridiane, Bucharest, 1976.

și practicieni occidentali de nișă – Victor Papanek,⁰³⁵ Richard Buckminster Fuller.⁰³⁶ De asemenea, profesorii aveau ca suport de curs și traduceri ale unor cărți actuale ale vremii despre istoria și teoria designului.⁰³⁷

Alături de nucleul inițial de profesori care coordonau atelierile au mai predat în timp la Secția de Design și următorii: Gheorghe Achiței (Estetică), E. Pamfil (Psiho-sociologie), arh. Paul Constantin (Istoria designului), Anca Oroveanu (Istoria designului, 1979–1985), D. Popescu (Anatomie), (ing.) Mircea Ionescu-Muscel (Tehnologia materialelor plastice), ulterior director al Institutului de Creație Industrială și Estetica Produselor (ICIEP), (ing.) Mircea Ivănescu (curs electiv, probabil de Ergonomie), Gh. Dumitrescu (Marketing), A. Călinescu (Engleză), M. Stroe (Filosofie), I. Ardeleanu (Socialism științific), Gh. Berescu (Etică) etc.⁰³⁸ Cu timpul, foștii absolvenți se vor alătura catedrei sub diverse formule.⁰³⁹ De asemenea, pentru scurte perioade de

- 035** În 1971, Victor Papanek (1927–1999), designer american și profesor universitar, publică o carte esențială – *Design for the Real World. Human Ecology and Social Change* – în care atrage atenția asupra urgenței problemelor de mediu, tehnologie, consum, managementul deșeurilor, poluare și ale designului pentru persoanele cu dizabilități. Vezi *Victor Papanek. O alternativă*, prezentare de N. Constantinescu, pornind de la articolul lui Papanek, „An Alternative to Sterility”, *Mobilia* 182 (1970), pp. 30–40, publicație aflată în biblioteca UAP, *Estetica Industrială (Design)* 1–2 (1972): 107–111. Este considerat acum drept un designer activist, unul dintre cei mai influenți pionieri în design ecologic și design social, vezi Mateo Kries, Amelie Klein, Alison J. Clarke, eds., *Victor Papanek: The Politics of Design*, Vitra Design Museum, 2018 (catalogul expoziției omonime, *Vitra Design Museum*, 29 septembrie 2018–10 martie 2019).
- 036** Richard Buckminster Fuller (1895–1993), designer, arhitect, profesor și teoretician ale cărui soluții se bazau pe tehnologie și, de obicei, rezolvau probleme sociale la nivel colectiv cu accent pe obținerea de efect maxim cu minimum de efort (de ex., tipul de locuire bazat pe reciclare de resurse, transport etc.). R. Buckminster Fuller, *Responsabilitatea designului* (trad. de Horia Florian Popescu a articolului „Design Responsibility”, *Industrial Design* aprilie, 1969, aflată în biblioteca Institutului de Documentare Tehnică), *Estetica Industrială (Design)* 1–2 (1972): 112–123.
- 037** Christopher Jones, *Design. Metode și aplicații*, traducere din limba engleză de ing. Margareta Dan și arh. Virgil Salvanu după ediția din 1970, Editura Tehnică, București, 1975; Carlo Giulio Argan, *Walter Gropius și Bauhaus-ul*, traducere din limba italiană de Sanda Șora după ediția din 1951, Editura Meridiane, București, 1976.
- 038** Corespondență cu Decebal Scriba, mai 2012.
- 039** Repartizat după absolvirea specializării Forme Industriale (1979) la Institutul de Cercetare Științifică și Tehnologică pentru Industria Construcțiilor de Mașini (ICTCM), transferat apoi la Institutul Național de Motoare Termice (INMT) din București (1981–1985), Radu Teodorescu se va alătura catedrei în perioada 1985–1990; el va reveni la sfârșitul anilor '90 și va preda design ambiental. De asemenea, Cezar Șuteu (absolvent în 1976) coordonează teme de practică pentru studenți pe bază de contract economic (1980–1982), în timp ce lucrează în calitate de cercetător științific la Institutul Național pentru Creație Științifică și Tehnică/INCREST – Institutul de Aviație din București (1976–1989) –, alegând cariera didactică în creație de produs industrial, începând cu 1990.

Socialism), Gh. Berescu (Ethics) etc.⁰³⁸ In time, graduates would join the staff under various formulas.⁰³⁹ Also, for short, one-semester periods, art history classes were held at the Design Department by personalities such as Victor Ieronim Stoichiță or Yvonne Hasan.⁰⁴⁰

The Curriculum. Teaching Resources

We assume that the structure of the first design curriculum was conceived by Paul Bortnowski, who did a comprehensive research, owning catalogues and flyers presenting curricula from prestigious American universities.⁰⁴¹ Some of them would also provide design education, with stand-alone diplomas, within the larger framework of architecture or fine arts education: University of Illinois at Urbana-Champaign (1969–1970), University of Cincinnati/College of Design, Architecture, and Art (1969–1970), Portsmouth Polytechnic (1970–1971) etc.⁰⁴² In addition to those, a few catalogues with information on the curricula and diplomas offered by schools in the United Kingdom (still for the 1969–1970 period), with a tradition in the higher education of art and design, including the pioneering institution now known as Central Saint Martins⁰⁴³.

⁰³⁸ Correspondence with Decebal Scriba, May 2012.

⁰³⁹ Assigned, after graduating from the Industrial Forms specialty (1979), to the Institute of Scientific and Technological Research for the Machine Building Industry (ICTCM), then transferred to the National Institute of Thermal Engines (INMT) of Bucharest (1981–1985), Radu Teodorescu would join the teaching staff between 1985–1990; he would return at the end of the '90s and teach ambient design. Cezar Șuteu (1976 graduate) was also coordinating practical work themes for students under economic contract (1980–1982), while working as a scientific researcher with the National Institute for Scientific and Technical Creation/INCREST—the Aviation Institute in Bucharest (1976–1989)—, choosing the teaching career for industrial product creation since 1990.

⁰⁴⁰ Interview with Alexandru Ghilduș, September 2012.

⁰⁴¹ We never learned how he got hold of them. But we do know, for instance, that, in 1970, Architect Mircea Corradino (a collaborator of Paul Bortnowski and Anton Dâmboianu), on a research visit to the USA, was impressed by the 50 design schools there; he visited Cranbrook Academy, Chicago School of Design (founded in 1937 as The New Bauhaus School of Design under the management of László Moholy-Nagy, emigrated after the Nazis closed the Bauhaus of Berlin in 1933) and the prestigious Pratt Institute, recommending, among others, inviting the valuable designer Charles Eames to Romania. Central National Historical Archives, UAP repository, file 42/1971–1976, Design Documentation Department, tab 9.

⁰⁴² The publications belonging to Paul Bortnowski, having his signature and sometimes the year (1970) and/or a typewritten label with his name, on the back cover, with his annotations, were kindly provided by Decebal Scriba, who received them from their owner in 1990.

Paul Bortnowski joins in 1974 the International Design Conference in Aspen, Colorado, under the theme *Between Self and System*.

⁰⁴³ Ibidem.

un semestru, la Secția de Design au fost ținute cursuri de istoria artei de personalități precum Victor Ieronim Stoichiță sau Yvonne Hasan.⁰⁴⁰

Planul de învățământ. Resurse pedagogice

Structura primei programe de învățământ în design presupunem că i se datorează lui Paul Bortnowski, care s-a documentat consistent, fiind în posesia unor cataloage și buletine de prezentare a programei de studii ale unor prestigioase universități americane.⁰⁴¹ Unele dintre ele ofereau, în cadrul mai larg al învățământului de arhitectură sau arte plastice, și educație în design, cu diplomă de sine-stătătoare: University of Illinois at Urbana-Champaign (1969–1970), University of Cincinnati/College of Design, Architecture, and Art (1969–1970), Portsmouth Polytechnic (1970–1971) etc.⁰⁴² Acestora li se adaugă câteva cataloage care fac cunoscută programa și diplomele oferite de școli din Marea Britanie (tot pentru perioada 1969–1970), cu tradiție în învățământul superior de artă și design, printre care și instituția-pionier care astăzi poartă numele Central Saint Martins⁰⁴³.

De asemenea, efortul de a studia caracterul complex al învățământului de design este dublat de prezența lui Paul Bortnowski la un seminar desfășurat la Varșovia, în 1970 (cu participanți din URSS, Japonia, Republica Federală Germania etc.), având ca temă educația în design (necesitatea specializării, procesul educațional, stimularea gândirii abstracte etc.).⁰⁴⁴ În mod surprinzător, arhitectul Bortnowski se afla

⁰⁴⁰ Interviu cu Alexandru Ghilduș, septembrie 2012.

⁰⁴¹ Nu am aflat cum a intrat în posesia lor. Dar știm, de exemplu, că, în 1970, arhitectul Mircea Corradino (colaborator al lui Paul Bortnowski și Anton Dâmboianu), aflat în vizită de documentare în SUA, se arată impresionat de cele 50 de școli de design existente, vizitând Cranbrook Academy, Chicago School of Design (fondată în 1937 ca The New Bauhaus School of Design sub conducerea lui László Moholy-Nagy, emigrat după închiderea Bauhaus de la Berlin de către naziști în 1933) și prestigiosul Pratt Institute, recomandând, printre altele, invitarea valorosului designer Charles Eames în România. Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond UAP, dosar 42/1971–1976, Secția Documentare Design, fila 9.

⁰⁴² Publicațiile aparținând lui Paul Bortnowski, cu semnătură însoțită uneori de an (1970) și/sau etichetă cu numele dactilografiat, lipită pe coperta iv, și sublinierile sale, ne-au fost puse la dispoziție cu amabilitate de către Decebal Scriba care le-a primit de la posesor în 1990.

Paul Bortnowski participă în 1974 la Conferința Internațională de Design de la Aspen, Colorado, intitulată *Between Self and System*.

⁰⁴³ Ibidem.

⁰⁴⁴ Vezi scrisoarea din 06.04.1974 adresată lui Paul Bortnowski de către de Rajmund Ziemski, președintele board-ului editorial, prin care i se transmite poștal un exemplar din *Anuarul Academiei de Arte Plastice* din Varșovia ce conține rezumatul seminarului de educație în design (Varșovia, Kazimierz, 18 septembrie 1970) la care Bortnowski luase parte alături de Paul Constantin.

The effort of studying the complex character of the design education was doubled by Paul Bortnowski's presence at a seminar held in Warsaw in 1970 (with participants from the USSR, Japan, the Federal Republic of Germany, etc.), on the topic of design education (the need for this specialty, the educational process, stimulating abstract thinking, etc.).⁰⁴⁴ Surprisingly enough, Architect Bortnowski also held the report on the first ICSID seminar (International Council of Societies of Industrial Design, a professional organization, founded in 1957) of 21–24 March 1964 (Bruges), with the topic of *The Education of Industrial Design*. The report was accompanied by a series of documents, together with a typewritten article of the famous American industrial professor and designer Arthur Pulos, on the profession and becoming of industrial design education in the USA since 1940.⁰⁴⁵ The seminar included the participation, among others, of Arthur Pulos (at that time, professor with the Syracuse University), Misha Black (industrial design professor with the London Royal College of Art), Tomas Maldonado (influential industrial designer and theoretician, professor with the Ulm School) and Zvonimir Radici (vice-president of the Institute of Industrial Design of Zagreb), discussing the role of industrial design, the most effective model of academic institution for industrial design education, the structure of the curriculum, the duration and weight of technical or arts classes, the role and effectiveness of practical work, the moment when a student can be considered to be professionally qualified.

Thus, the professional issues (somewhat beyond the ideological framework of the Cold War) raised by these seminars were a reflection of their times and overlapped the Romanian concerns on the set-up of the Romanian higher education in design. The early years, and then the consolidation ones, were also the years of issuing publications including the latest information and of Western (British, Swiss, American), and East-European (East German, Czech) design objects exhibitions in Bucharest.⁰⁴⁶

⁰⁴⁴ See the letter of 06.04.1974 addressed to Paul Bortnowski by Rajmund Ziemiński, President of the editorial board, mailing a copy of the *Yearbook of the Academy of Arts* of Warsaw, including the summary of the seminar on design education (Warsaw, Kazimierz, 18 September 1970), which Bortnowski had attended together with Paul Constantin.

⁰⁴⁵ The article is accompanied by notes and brief translations to Romanian, written in pencil by Paul Bortnowski.

⁰⁴⁶ *The Exhibition of Industrial Forms from the German Democratic Republic* opened in Bucharest in November 1970, in the context of the official set-up of design departments in Romania, see M.D., "Funcționalitate-formă-calitate", *Arta* 12 (1970): 37; the exhibition of Swiss industrial design, the Romanian Athenaeum (Dec. 1970), Paul Petrescu, "Industrial Design în Elveția", section *Simeze*, *Arta* 2 (1971): 37; the exhibition of the *Halle Higher School of Industrial Creation of Forms*, GDR (the Kalinderu Hall, September

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE

Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 5, centrala: telefon 26-92-01

Editorial Board

L. dz.

Warszawa, dnia 6.04. 1974 r.

Dear Professor Bortnowski:

I am enclosing a copy of the Annual of the Academy of Fine Arts in Warsaw / 1/1970 / which contains a summary of the Seminar of Design Education in which you participated - Warszawa - Kazimierz 1970.

Unfortunately because of technical problems this edition is published late. I hope, however that the late publication of this edition did not cause you any inconvenience.

Sincerely

Rajmund Ziemiński

Rajmund Ziemiński

Chairman of the Editorial Board

Scrisoarea din 06.04.1974 adresată lui Paul Bortnowski prin care i se transmite un exemplar din Anuarul Academiei de Arte Plastice din Varșovia ca urmare a participării la un seminar de educație în design (Varșovia, Kazimierz, 18 sept. 1970)

Letter of 06.04.1974 addressed to Paul Bortnowski, accompanying a copy of the Yearbook of the Academy of Arts in Warsaw, following the participation in a seminar on design education (Warsaw, Kazimierz, 18 Sept. 1970)

NOTELE

OBTINUTE IN TIMPUL SCOLARITĂȚII DE ABSOLVENTUL
HUȘTIU EMIL

ANEXĂ la Diploma nr. 48232/2279/28-XII-1981

Anul I (1975/1976)

ANUL II (1976/1977)

Nr. crt.	DISCIPLINA	Notele			Nr. crt.	DISCIPLINA	Notele		
		Ex.	Alte forme de verificare	Pv.			Ex.	Alte forme de verificare	Pv.
1	Studiul desenului	10	8		1	Studiul desenului	10	10	
2	Compoziție bi și tridimensională	10	8		2	Compoziție bi și tridimensională	10	10	
3	Creație de produs industrial și ambient	8			3	Creație de prod. ind. și ambient	8	9	
4	Comunicații vizuale	10			4	Comunicații vizuale	10		
5	Modelare machetare	10	8		5	Modelare machetare	10	6	
6	Istoria artei universale	10			6	Bazele proiectării	10		
7	Bazele proiectării	10			7	Tehnologie de specialitate	10	10	
8	Tehnologie de specialitate	9	10		8	Capitole speciale de geom.			
9	Capitole speciale de matematică și fizică	10			9	Capitole speciale de matematică și fizică	10		
10	Perspectivă	9			10	Anatomie aplicată	10		
11	Anatomie aplicată	9			11	Istoria artei universale	10		
12	Filozofie	10			12	Socialism științific	10		
13	Limba engleză	10			13	Limba engleză	10		
14	Știință fizică	10			14	Știință fizică	10		
15	Practică documentare	10			15	Practică documentare	9		
16	Promovat,				16	Promovat,			

ANUL III (1977/1978)

ANUL IV (1978/1979)

Nr. crt.	DISCIPLINA	Notele			Nr. crt.	DISCIPLINA	Notele		
		Ex.	Alte forme de verificare	Pv.			Ex.	Alte forme de verificare	Pv.
1	Compoziție bi și tridimensională	10			1	Creație de prod. industrial și ambient	10	10	
2	Creație de produs industrial	10	10		2	Comunicații vizuale	10		
3	Comunicații vizuale	10	10		3	Modelare machetare	10		
4	Modelare-machetare	10	10		4	Tendințe și orientări în arta plastică	10		
5	Istoria artei românești	10			5	Tehnologie	9		
6	Tehnologie de specialitate	10	10		6	Elemente de econ. ind. și marketing	10		
7	Desen geom. geom. descript.	10			7	Estetică	10		
8	Perspectivă	10			8	Probleme fundamentale ale ist. patriei și PCR	10		
9	Istoria designului	10			9	Sociologia culturii	10		
10	Estetică	10			10	Absolvent,			
11	Practică documentare	10			11	Lucrarea diplomă	10		
12	Promovat,				12	Absolvent,			
13					13				
14					14				

Foie matricolă, fragmente: absolvent Emil Huștiu, 1979, absolvent Dinu Dumbrăvician, 1985, Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, Facultatea de Arte Decorative, specializarea Forme Industriale

Academic transcript, fragments: graduate Emil Huștiu, 1979; graduate Dinu Dumbrăvician, 1985, the “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest, the Faculty of Decorative Arts, specialization of Industrial Forms

Die Zeitschrift
form+ zweck
erschließt die gesamte
Formgebung
in allen
Bereichen
der
Industrie

form+ zweck

Fachzeitschrift für industrielle Formgebung

676 Inhalt

- Industrie**
- 1. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 2. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 3. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 4. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 5. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 6. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 7. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 8. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 9. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 10. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 11. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 12. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 13. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 14. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 15. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 16. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 17. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 18. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 19. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124
  - 20. Automobilbau: Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Beleuchtung

Beleuchtung
Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Beleuchtung
Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Beleuchtung
Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Beleuchtung
Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Beleuchtung
Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Beleuchtung
Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

Beleuchtung
Industrie
Automobilbau
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124
Mercedes-Benz W 124

și în posesia raportului privind primul seminar ICSID (International Council of Societies of Industrial Design, organizație profesională fondată în 1957) din 21–24 martie 1964 (Bruges), care a avut ca temă *The Education of Industrial Design*. Raportul era însoțit de o seamă de documente alături de un articol dactilografiat al reputatului profesor și designer industrial american Arthur Pulos despre profesia și devenirea educației în design industrial din SUA, începând cu 1940.⁰⁴⁵ La seminar au participat, printre alții, Arthur Pulos (la acea vreme profesor la Syracuse University), Misha Black (profesor de design industrial la Royal College of Art din Londra), Tomas Maldonado (designer industrial și teoretician influent, profesor la Școala de la Ulm) și Zvonimir Radici (vicepreședintele Institutului de Design Industrial din Zagreb), care discutau rolul designului în relație cu industria, cel mai eficace model de instituție academică pentru educația în design industrial, structura programei, durata și raportul cursurilor tehnice sau de arte plastice, rolul și eficiența practicii, când se poate considera că un student este calificat profesional.

Astfel, problematica profesională (cumva dincolo de grila ideologică a Războiului Rece) ridicată de aceste seminare reflectă temporal și se suprapune cu preocupările românești privind înființarea învățământului universitar de design. Anii de început și apoi cei de consolidare au fost și anii apariției unor publicații cu informații de ultimă oră și a unor expoziții la București cu obiecte de design occidental (britanic, elvețian, american) și est-european (est-german, ceh).⁰⁴⁶

De la început au existat teme și proiecte de atelier care vizau cele trei direcții fundamentale (deși specializarea de pe diploma de licență era una generală și se referea la „profilul arte decorative; specializarea forme industriale”)⁰⁴⁷ – design de produs, design ambiental și design grafic – având inițial un număr relativ mic de studenți absolvenți (15),

⁰⁴⁵ Articolul este însoțit de adnotări și scurte traduceri în limba română, scrise cu creionul de Paul Bortnowski.

⁰⁴⁶ *Expoziția de forme industriale din Republica Democrată Germană* deschisă la București în noiembrie 1970, în contextul înființării oficiale a secțiilor de design în România, vezi M.D., „Funcționalitate–formă–calitate”, *Arta* 12 (1970): 37; expoziția de design industrial elvețian, Ateneul Român (dec. 1970), Paul Petrescu, „Industrial Design în Elveția”, rubrica *Simeze*, *Arta* 2 (1971): 37; expoziția *Școlii superioare de creație industrială a formelor din Halle*, RDG (Sala Kalinderu, septembrie 1974), I.H. Constantinescu, rubrica *Simeze I*, *Arta* 12 (1974): 39; expoziție britanică și conferință *Designul industrial, educație și progres*, Institutul de Arhitectură „Ion Mincu” (nov. 1975), *Arta* 1 (1975): 16–17; expoziția *Ambalaje SUA* (1–25 feb. 1981, București), *D(esign)* 3 (1981): 48–52 etc.

⁰⁴⁷ Vezi diploma de licență a lui Emil Huștiu, absolvent al promoției 1979, sau a lui Dinu Dumbrăvician, absolvent al promoției 1985.

Ever since the beginning, there were workshop themes and projects targeting the three fundamental directions (although the specialization on the BA diploma was a general one, referring to “profile Decorative Arts; specialization Industrial Forms”)⁰⁴⁷—product design, ambient design, and graphic design—initially having a relatively small number of graduates (15), which doubled between 1977–1979⁰⁴⁸, then returning to a small number (7–10) over the next years. After 1989, the number increased significantly. An estimate, based on the list of graduates of the Design Department of Bucharest, indicates 168 graduates between 1973–1989, most of which emigrated before or right after 1989.⁰⁴⁹

At first, when the new design department was set up and even later, students learned about the existence of design from those close to the field and transferred from other artistic departments or joined it by competition otherwise. Mihai Maxim, graduate of the first class of 1973, was already studying graphics and had an issue with one of the teachers, when he learned about the existence of the design department from Hainoroc Constantinescu, and transferred there.⁰⁵⁰ Alexandru Manu learned from Architect Adrian Vișan about the existence of the design section. Alexandru Ghilduș found out about the field of design (“a beautiful thing, good for man”) from his former high school teacher of Romanian, whose son was already a student at

1974), I.H. Constantinescu, section *Simeze I*, *Arta* 12 (1974): 39; British exhibition and conference on *Industrial Design, Education and Progress*, the “Ion Mincu” Institute of Architecture (Nov. 1975), *Arta* 1 (1975): 16–17; the exhibition *USA Packaging* (1–25 Feb. 1981, Bucharest), *D(esign)* 3 (1981): 48–52, etc.

047 See the BA diploma of Emil Huștiu, class of 1979, or of Dinu Dumbrăvician, class of 1985.

048 Following the transfer, by equivalence of studies, to the Design Section of the Institute of Fine Arts of Bucharest, of architect coordinators from the “Ion Mincu” Institute of Architecture of Bucharest/IAIM who, because of their average grades, could no longer take the classes for the higher education architect diploma. Interviews with Alexandru Ghilduș, September 2012, and Marina Theodorescu, August 2013.

049 From the first generations of graduates (1973–1976) the following emigrated: Decebal C. Benoni Scriba (France), Victor Brătulescu (Canada), Eugen Holtier (USA), Mariana Kornîș (Germany), Aszalos Geza (Canada), Petre-Alexandru Preiss (Israel) etc. Interview with Decebal Scriba, April 2012. From other, later, generations, the following were also emigrating designers: Alexandru Manu (class of 1978, emigrated straight after graduating, now in Canada), Șerban Șovăială (class of 1978, defected to the USA, probably deceased in 2006), Marcel (Klamer) Puțoreanu (class of 1980, now in Hamburg), Ion Șetran (class of 1984, now in Italy), Mihai Arizan (class of 1978, now in the USA), Bogdan Stroescu (class of 1976, now in the USA), Rodica Zanian (class of 1976, now in Paris), Cristian Dinculescu (class of 1984, now in Columbia) etc.

050 “Estetica Industrială și Evoluția RATB” (*Industrial Aesthetics and the Evolution of RATB*), interview with Mihai Maxim, November 2010, www.zona3d.ro/01_corp_site/0001_start/07_interviu/03_mihai_maxim/01interviu_mihai_maxim_designer.htm, accessed on 4 April 2011.

care se dublează în perioada 1977–1979⁰⁴⁸ și revine la un număr foarte mic (7–10) în anii ce urmează. După 1989, numărul se mărește semnificativ. O estimare pe baza listei absolvenților de la Secția de Design din București ne indică 168 de absolvenți în perioada 1973–1989, dintre care o mare parte au emigrat înainte sau imediat după 1989.⁰⁴⁹

Inițial, la înființarea noii secții de design și chiar mai târziu, studenții au aflat despre domeniul designului de la apropiatii disciplinei și s-au transferat de la alte secții artistice ori s-au înscris la concurs prin diverse căi. Mihai Maxim, absolvent al primei promoții din 1973, era deja student la grafică și avea o problemă cu unul dintre profesori, când a aflat de existența designului de la Hainoroc Constantinescu și s-a transferat la design.⁰⁵⁰ Alexandru Manu a aflat de la arhitectul Adrian Vișan de existența Secției de Design. Alexandru Ghilduș a aflat de domeniul designului („un lucru frumos, care face bine omului”) de la fosta sa profesoară de limba română din liceu, al cărei fiu era deja student la design.⁰⁵¹ Ulterior, o parte dintre absolvenții liceului Tonitza se vor orienta profesional către învățământul superior de design.⁰⁵²

La București, primele examene de admitere conțineau probe tradiționale pentru artele plastice (compoziție, desen, studiu), care s-au rafinat în timp, prin includerea de probe eliminatorii (schițe rapide de obiect – foarfecă, fier de călcat haine, scaun, avionul Concorde etc.) și testarea aptitudinilor estetice și a îndemnării candidaților (compoziție de obiecte din materiale diferite – ceramică, metal, sticlă, lemn – potrivit testelor de admitere la Bauhaus).⁰⁵³ Nu toți viitorii designeri

- 048** În urma transferării, prin echivalare, la Secția de Design a IAP București, a conducto-
rilor arhitecți de la Institutul de Arhitectură „Ion Mincu” din București/IAIM care, din
cauza mediei, nu mai puteau urma cursurile pentru a obține diploma de arhitect cu stu-
dii superioare. Interviu cu Alexandru Ghilduș, septembrie 2012, și Marina Theodorescu,
august 2013.
- 049** Din primele generații de absolvenți (1973–1976) au emigrat: Decebal C. Benoni Scriba
(Franța), Victor Brătulescu (Canada), Eugen Holtier (sUA), Mariana Korniș (Germania),
Aszalos Geza (Canada), Petre-Alexandru Preiss (Israel) etc. Interviu cu Decebal Scriba,
aprilie 2012. Din alte generații mai târzii, de asemenea, au fost designeri emigranți:
Alexandru Manu (promoția 1978, emigrat direct după absolvire, acum în Canada), Șerban
Șovăială (promoția 1978, emigrat în sUA, decedat probabil în 2006), Marcel (Klamer)
Puțoreanu (promoția 1980, acum la Hamburg), Ion Șetran (promoția 1984, acum în Italia),
Mihai Arizan (promoția 1978, acum în sUA), Bogdan Stroescu (promoția 1976, acum în
sUA), Rodica Zanian (promoția 1976, acum la Paris), Cristian Dinculescu (promoția 1984,
acum în Columbia) etc.
- 050** „Estetica Industrială și Evoluția РАТВ”, interviu cu Mihai Maxim, noiembrie 2010,
www.zona3d.ro/01_corp_site/0001_start/07_interviu/03_mihai_maxim/01interviu_mihai_maxim_designer.htm, accesat la 4 aprilie 2011.
- 051** Interviu cu Alexandru Ghilduș, septembrie 2012.
- 052** Interviu cu Marina Theodorescu, august 2013.
- 053** Corespondență cu Alexandru Manu, iulie–august 2012.

the design section.⁰⁵¹ Afterwards, a part of the Tonitza Art High School graduates would choose to continue professionally with design higher education.⁰⁵²

In Bucharest, the first admission exams consisted of traditional tests for fine arts (composition, drawing, study), which refined over time, including eliminatory tests (quick object sketches—scissors, flat iron, chair, the Concorde plane, etc.) and testing the aesthetic skills and abilities of candidates (composition of objects made of different materials—ceramics, metal, glass, wood—according to the Bauhaus admission tests).⁰⁵³ Not all future designers got into the design section on the first try, especially since some of them had no technical training, although they had the skills.

Designed in the same way in Bucharest and Cluj⁰⁵⁴, the initial 4-year (8-semester) curriculum was articulated on the Bauhaus model.⁰⁵⁵ It comprised classes in colour study, drawing, basics of design, design—visual communications, design-product-ambient, design-working with materials (laboratory), bi- and tri-dimensional compositions and structures, ergonomics, the psychology of form, models and simulations, materials and industrial processes, specialized technologies, aesthetics, marketing, the history of art and design (special course) etc. Afterwards, a year of specialisation, similar to today's Master's studies, was also included.⁰⁵⁶ The new study program placed the study of form, colour, and design at the core of the curriculum, as a fundamental discipline underlying any education in the field of fine arts.

051 Interview with Alexandru Ghilduş, September 2012.

052 Interview with Marina Theodorescu, August 2013.

053 Correspondence with Alexandru Manu, July–August 2012.

054 Virgil Salvanu would receive, in 1971, a UNESCO scholarship awarded to Romania (possibly against the background of Western sympathy generated by Nicolae Ceausescu's decision not to participate in the invasion of Czechoslovakia, in 1968) in industrial design to America, with the subject of US design organization and methodology. He would go on and visit 22 specialized institutions (including the school of Chicago), and bring back in 1971 the documentation for a curriculum, based on which the ministry would approve the curriculum for the industrial forms department, initiated, it is claimed, by Iulian Crețu. Mihnea-Dulfu George-Ciprian, Appendix 2—Interview with Virgil Salvanu, "Romanian Design in Search of Identity", PhD thesis, the University of Arts and Design in Cluj-Napoca, 2014.

055 Interview with Alexandru Alămoreanu, December 2012.

056 For instance, Dragoș Gheorghiu, class of 1979, would also undergo a year of specialization (1980), completed by a lay-out project for the park of the Kogălniceanu House in Miroslava, Iași County, for which he would receive the Silver Hexagon international architecture award for living space (Milan, 1981), published in the anthology of compared modern architecture, *Habitation Space*, vol. 3, 1981. See "Dragoș Gheorghiu", the section *Portret de designer-industrial design*, *Arhitectura* 1 (1985): 88.

au intrat la design din prima încercare, mai ales că unii dintre ei nu erau pregătiți tehnic, deși aveau aptitudini.

Concepută asemănător la București și Cluj⁰⁵⁴, programa inițială de patru ani (opt semestre) a fost articulată după modelul Bauhaus.⁰⁵⁵ Ea cuprindea cursuri de studiul culorii, desen, bazele designului, design-comunicații vizuale, design-produs-ambianță, design-lucrări în material (laborator), compoziții și structuri bi și tridimensionale, ergonomie, psihologia formei, modelare și machetare, materiale și procese industriale, tehnologii de specialitate, estetică, marketing, istoria artei și a designului (curs special) etc. Ulterior s-a inclus și un an de specializare, asemănător unui master actual.⁰⁵⁶ Noul program de studiu a plasat studiul formei, culorii și desenului în centrul programei de învățământ, ca disciplină fundamentală pe care se bazează orice educație în domeniul artelor plastice.

Paul Bortnowski era un veritabil explorator de idei. Intervențiile lui pedagogice se bazau pe corecturi minuțioase, dublate de informații teoretice, lucrând la mai multe soluții simultan alături de studenți, importante fiind procesul și modul de gândire flexibil. Uneori se ajungea la suprapuneri de linii, schițe și desene realizate de îndrumător și student, după ore întregi de stat la planșetă, își amintește Decebal Scriba despre lucrul la propria diplomă.⁰⁵⁷ Aptitudinile pedagogice și gândirea în design manifestate de profesorii Bitzan și Șetran sunt descrise sugestiv de fostul student Alexandru (Șura) Manu, acum el însuși reputat profesor de design la Ontario College of Art and Design (OCAD) din Toronto, pentru care important a fost „stilul lor [Vladimir Șetran și Ion Bitzan], simțul estetic fără prea multe vorbe. Expresia preferată a lui Bitzan «vopsește-o, domnule, în alb și pune-o pe perete».

054 Virgil Salvanu va beneficia în 1971 de o bursă UNESCO acordată României (posibil pe fondul simpatiei occidentale generate de decizia lui Nicolae Ceaușescu de a nu participa la invadarea Cehoslovaciei în 1968) în design industrial în America, având ca temă organizarea și metodologia de design din SUA. El va vizita 22 de instituții de profil (inclusiv școala de la Chicago) de unde va aduce în 1971 documentație pentru programa școlară pe baza căreia ministerul va aproba programa secției de forme industriale, inițiată, se susține, de Iulian Crețu. Mihnea-Dulfu George-Ciprian, Anexa 2 – Interviu cu Virgil Salvanu, „Designul românesc în căutarea identității”, teză de doctorat, Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca, 2014.

055 Interviu cu Alexandru Alămoreanu, decembrie 2012.

056 De exemplu, Dragoș Gheorghiu, absolvent al promoției 1979, va urma și un an de specializare (1980), finalizat cu un proiect de amenajare a parcului Casei Kogălniceanu de la Miroslava, jud. Iași, pentru care va primi premiul internațional de arhitectură pentru spațiul de locuit Silver Hexagon (Milano, 1981), publicat în antologia de arhitectură modernă comparată *Habitation Space*, vol. 3, 1981. Vezi „Dragoș Gheorghiu”, rubrica *Portret de designer-industrial design*, *Arhitectura* 1 (1985): 88.

057 Interviu cu Decebal Scriba, iulie 2019.

Paul Bortnowski was a true explorer of ideas. His pedagogical interventions were based on thorough corrections, doubled by theoretical information, working with the students on several solutions at a time, placing emphasis on the process and the flexible way of thinking. Sometimes, it would come down to overlapping of lines, sketches and drawings, made by the tutor and the student, after long hours in front of the sketching board, as Decebal Scriba remembers of the work on his own graduation project.⁰⁵⁷ The pedagogical skills and the design thinking expressed by professors Bitzan and Şetran are suggestively described by former student Alexandru (Şura) Manu, now a reputed professor of design himself, with the Ontario College of Art and Design (OCAD) of Toronto, for whom what mattered was “their [Vladimir Şetran and Ion Bitzan’s] style, the aesthetic sense, without too many words. Bitzan’s favourite expression was ‘just paint it white, man, and put it up on the wall’. This was brilliant as an education expression, instead of saying ‘the colour will ruin it, I just want to see the shape of the object...’”⁰⁵⁸

The way of ‘picking up skills’, through extended corrections during the workshop hours of professor Bitzan (who would not theorize, but do), was decisive for his students⁰⁵⁹, who learned the freedom to experiment. The focus was on learning and on structured thinking in design as a practical subject, without allusions or ideological indoctrination.

The four-year curriculum, the three fields, the number of students (15) and the first projects of the Romanian school of design of Bucharest disseminated in Eastern Europe through the East German magazine *form+zweck* (*Fachzeitschrift für Industrielle Formgestaltung*), founded by the Industrial Design Institute of Eastern Berlin, which was published regularly, between 1964 and 1989. In the 1976 issue, professor Paul Constantin presents the Department of Industrial Forms/Design of Bucharest and the 2nd year project, “Expo-Train”, made by students Alex. Munteanu, Alex. Preiss and Iosif Szabo under the coordination of professors Ion Bitzan and Vladimir Şetran.⁰⁶⁰

The structure of the design education, similar to the philosophy applied in the Bauhaus school, was explained by professor Bitzan during the colloquium “Design–culture–civilization, definition, strategy, social impact” (Bucharest, 1979). The content of the curriculum needs

057 Interview with Decebal Scriba, July 2019.

058 Correspondence with Alexandru Manu, July–August 2012.

059 Interview with Dinu Dumbrăvician, January 2012.

060 Paul Constantin, “Lehrplan in Experiment (Ausbildung s.R. Rumänien)”, *form+zweck* 5 (1976): 46–47.

Genial ca expresie de educație, în loc să spună «culoarea o distruge, eu vreau să văd numai forma obiectului...»⁰⁵⁸

Modul în care „se fura meserie”, prin îndelungi corecturi la orele de atelier ținute de profesorul Bitzan (care nu teoretiza, ci făcea), a fost hotărâtor pentru studenții lui⁰⁵⁹ care au învățat libertatea de a experimenta. Accentul se punea pe învățare și gândire structurată în design ca disciplină practică, fără aluzii sau îndocrinări ideologice.

Planul de învățământ de patru ani, cele trei domenii, numărul de studenți (15) și primele proiecte de școală de design românesc din București sunt făcute cunoscute în Europa de Est prin intermediul revistei est-germane *form+zweck* (*Fachzeitschrift für Industrielle Formgestaltung*), fondată de Institutul de Design Industrial din Berlinul de Est, care a apărut regulat, între 1964 și 1989. În numărul din 1976, prof. arh. Paul Constantin prezintă Secția de Forme Industriale/Design de la București și proiectul Expo-Train de anul II, realizat de studenții Alex. Munteanu, Alex. Preiss și Iosif Szabo, sub coordonarea profesorilor Ion Bitzan și Vladimir Șetran.⁰⁶⁰

Structura învățământului de design, asemănătoare cu filosofia aplicată la școala Bauhaus, este explicată de profesorul Bitzan cu ocazia colocviului „Design–cultură–civilizație, definire, strategie, impact social” (București, 1979). Conținutul programei educaționale trebuie să se axeze pe trei componente interdependente și corelate: partea artistică, adică lucrul cu elemente specifice pentru elaborarea formei produsului; partea practică, având ca scop familiarizarea cu materiale și tehnologii; partea teoretică, având ca scop înțelegerea problemelor și operarea cu noțiuni abstracte în relație cu găsirea celor mai potrivite soluții în rezolvarea de probleme.⁰⁶¹

Teme, studii și proiecte de atelier

Temele de atelier abordate la București erau diverse și în relație cu nevoile reale ale societății (proiectare de mobilier modulat pentru apartamente socialiste tip⁰⁶², corpuri de iluminat pentru bucătărie,

⁰⁵⁸ Corespondență cu Alexandru Manu, iulie–august 2012.

⁰⁵⁹ Interviu cu Dinu Dumbrăvician, ianuarie 2012.

⁰⁶⁰ Paul Constantin, „Lehrplan in Experiment (Ausbildung s.r. Rumänien)”, *form+zweck* 5 (1976): 46–47.

⁰⁶¹ Ion Bitzan, „Design–cultură–civilizație, definire, strategie, impact social”, colocviu, *Arta* 11–12 (1979): 32.

⁰⁶² Vezi tema de examen pentru anul II, 1977, „Program unitar privind proiectarea mobilierului pentru garsonieră și apartamente de 2, 3 și 4 camere”, IAP „Nicolae Grigorescu”/FAD/

to focus on three inter-dependent and correlated components: the artistic side, namely working with specific elements to create the form of the product; the practical side, aiming at getting familiar with materials and technologies; the theoretical side, aiming at understanding problems and operating with abstract notions in relation to finding the most appropriate solutions in problem-solving.⁰⁶¹

Workshop Themes, Studies, and Projects

The workshop themes approached in Bucharest were varied and related to the actual needs of society (designing modular furniture for standardized Socialist apartments⁰⁶², kitchen lighting appliances, cutlery, toys, medical instruments and equipment, cars, vans, etc.) and those of the industry (trucks, reorganization of space at the Aversa Pump Factory, tractors, etc.). Other themes consisted of: bent pipe office furniture⁰⁶³, fiberglass office chair, hairdryer, logo for the Romanian Airlines, kitchen systematization (with all the furniture and equipment), etc.⁰⁶⁴

The Design department was equipped with a model shop, where students used utensils (cutter, saw, rasp, pencils, sandpaper, templates, airbrushes, Letraset, etc.) and materials (ABS and fibreboard sheets, various wood essences, factory-made fluid resins, gypsum, glue, Duco paint, polyester lacquer, etc.), which became increasingly difficult to obtain as the '80s approached. The daily workshop hours usually produced non-functional models, by the processing of materials, polishing, priming and painting⁰⁶⁵; during practical activities, students would get functional models (2nd year) or the finished piece (3rd year).⁰⁶⁶

Practical work was done, inasmuch as possible, in the industry and in the institutions that would have needed designers, precisely to justify

061 Ion Bitzan, "Design—cultură—civilizație, definire, strategie, impact social", colloquium, *Arta* 11–12 (1979): 32.

062 See exam theme for the 2nd year, 1977, "Unitary program for designing furniture in studios and 1-, 2-, and 3-bedroom apartments", the "Nicolae Grigorescu" Institute of Fine Arts/FAD/Design Section, created by Arch. Ion Popa, head of department Associate Professor Ion Biț[itz]an (handwritten signatures), archives of Emil Huștiu. Correspondence with Emil Huștiu, July 2019.

063 This was a theme drawn up by Paul Bortnowski and used at least in the first years of the department's existence. Interview with Decebal Scriba, July 2019.

064 Correspondence with Alexandru Manu, July 2012.

065 In order to compensate for the scarcity of the system, the students would make their own utensils needed to work on certain materials—for instance, a knife cut on the end and with a cavity-like finish on one side, used for cutting and scratching hard ABS sheets, also called 'Scratchy'. Interview with Dinu Dumbrăvician, 2013/2019.

066 Alba Delia Popa, "Secția de Design", *Arhitectura* 4 (1976): 79–80.

PROGRAM UNITAR PRIVIND PROIECTAREA MOBILIERULUI
PENTRU GARSONIERA ȘI APARTAMENTE DE 2,3 și 4 camere

Standardul ridicat de viață al societății Contemporane impune sarcini sporite în fața designului obiectelor din imediata vecinătate a omului. Pe de altă parte, democratizarea vieții sociale presupune accesul tuturor la produse de calitate, adesevate unor comportamente diverse, cu valențe stilistice certe. Întâ de ce tipizarea, serializarea, industrializarea, trebuie pusă în concordanță cu nevoia de personalizare și individualizare a mediului artificial.

Se propune a se elabora setul de elemente și unități funcționale, generatoare de ambianțe specifi ce, pe baza concluziilor din etapa de documentare și studiu parcursă.

Folosind ca material PAL-ul de 18 mm și 16 mm grosime, modulul la 16 mm și 9 mm, în dimensiune maximă de 2120 mm, în proporție de 75-80% finisat lucios, semimat, mat, cu furnir, melamină sau vopsea, se vor studia elementele și unitățile funcționale care să asigure depozitarea, odihna, relaxarea, recepția, lucrul (hobby) și informarea.

Se vor reprezenta pe hirtie sau cale format 70/100 cm următoarele:

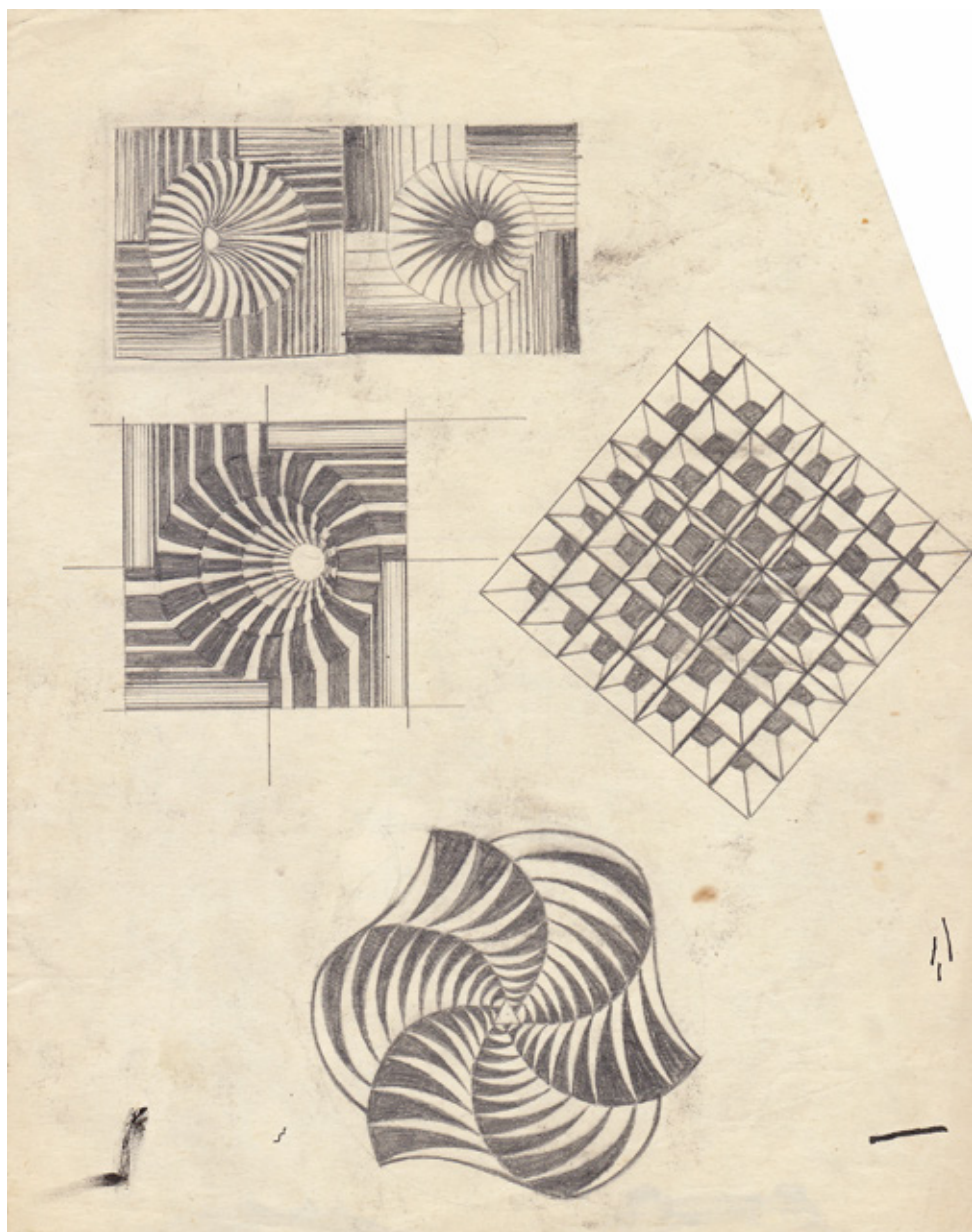
- * - planul mare cu soluțiile de mobilare a spațiilor locuibile scara 1:50 alb-negru, în vederea verificării indicelui de 35-40% a ocupării suprafeței
- * - schema de modulare, construcție și componibilitate a elementelor funcționale diferite (elementele cu procent mic de PAL - ex. scaunul - se studiază și se vor fi preluate din fondul existent sau documentație, "lb-negru, la mână liberă;
- * - elementele funcționale diferite (minimum 6) - 3 vederi fiecare, color, și două secțiuni caracteristice alb-negru, scara 1:10;
- * - perspective axonometrice ale unităților funcționale, la alegere, sc 1:1 color;
- * - detaliile de îmbinare, moduri, alb-negru sc 1:1

Șef secție
Conf. Ion Bițjan

Întocmit
Arh. Ion Popa

Temă de examen pentru anul II, 1977, „Program unitar privind proiectarea mobilierului pentru garsonieră și apartamente de 2, 3 și 4 camere”, IAP „Nicolae Grigorescu”/FAD/Secția Design, întocmit arh. Ion Popa, șef secție conf. Ion Bițjan (semnături olografe), material dactilografiat. Arhiva Emil Huștiu

Exam theme for the 2nd year, 1977, “Unitary program for designing furniture in studios and 1-, 2-, and 3-bedroom apartments”, the “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts/FAD/Design Section, created by Arch. Ion Popa, head of department Associate Professor Ion Bițjan (handwritten signatures), typewritten material. Emil Huștiu's archive

Decebal Scriba, Compoziții, an I, 1969/1970. Arhiva Decebal Scriba

Decebal Scriba, Compositions, 1st year, 1969/1970. Decebal Scriba's archive

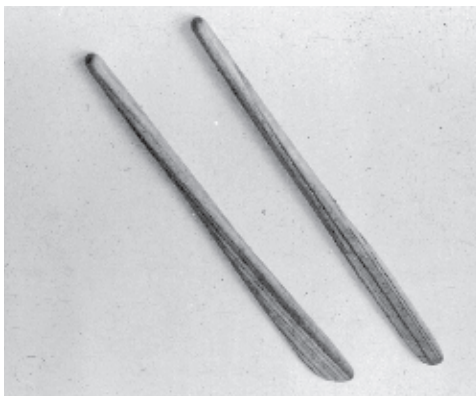
Decebal Scriba, Documentare și studiu de identitate vizuală pentru Întreprinderea Industrial Export, București, practică școlară, an II, 1970/1971. Arhiva Decebal Scriba

Decebal Scriba, Documentation and visual identity study for the Industrial Export Enterprise, Bucharest, school practical work, 2nd year, 1970/1971. Decebal Scriba's archive

Alexandru (Șura) Manu, structură tridimensională, foto cu autorul, an I, 1974/1975. Arhiva Alexandru Manu

Alexandru (Șura) Manu, three-dimensional structure, photo with the author, 1st year, 1974/1975. Alexandru Manu's archive

Alexandru Ghilduș, Fotoliu din carton ondulat, machetă, an IV, 1977/1978, coord. Ion Bitzan. Arhiva Alexandru Ghilduș
 Sorin Buzac, Tacâmuri din lemn, an IV, 1978/1979, clasa Vladimir Șetran. FAD Design, Dioteca UNArte
 Constantin Grigoruță, Studiu de design pentru produsele Întreprinderii de Echipamente Periferice București, contract cu IEPER București, coord. Ion Bitzan, 1975. Arhiva UNArte
 Ionuț Șetran, Studiu ARO 245, proiect și variante de recarosare, 1983 (?), clasa I. Popa și Vlad Calboreanu (?). FAD Design, Dioteca UNArte

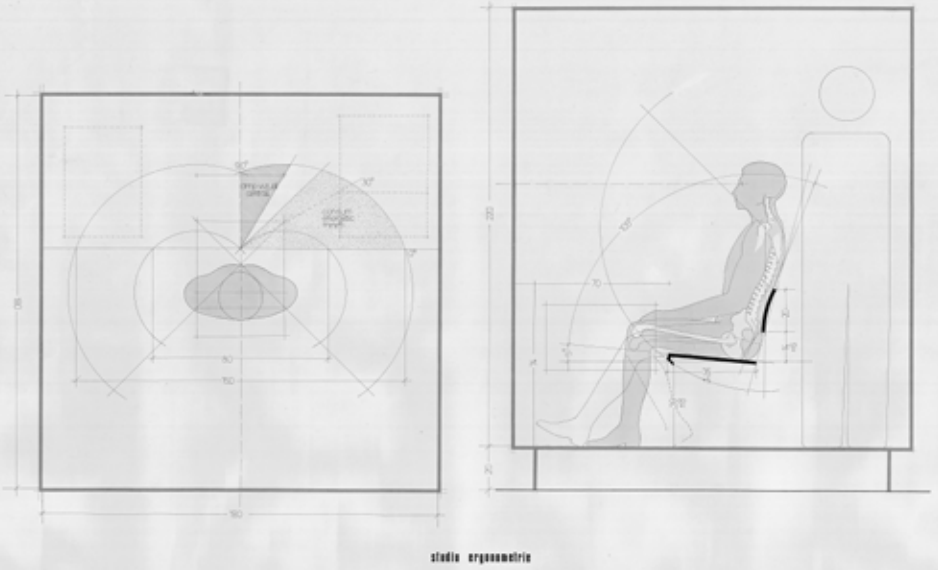
Alexandru Ghilduș, Corrugated cardboard armchair, model, 4th year, 1977/1978, coord. Ion Bitzan.

Alexandru Ghilduș's archive

Sorin Buzac, Wooden cutlery, 4th year, 1978/1979, class of Vladimir Șetran. FAD Design, the UNArte Slide Collection
 Constantin Grigoruță, Design Study for the Products of the Peripherals Enterprise of Bucharest, contract with IEPER Bucharest, coord. Ion Bitzan, 1975. UNArte Archives

Ionuț Șetran, ARO 245 Study, project and car body options, 1983 (?), class of I. Popa and Vlad Calboreanu (?). FAD Design, the UNArte Slide Collection

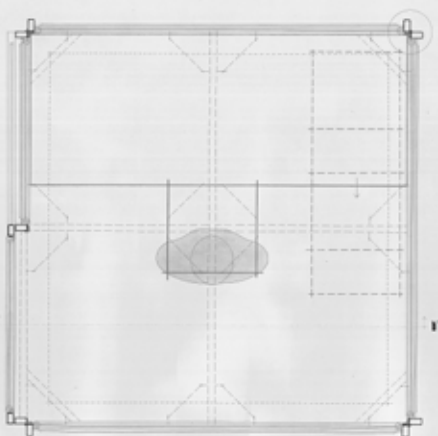
CABINA DE MAISTRU - PENTRU HALA INDUSTRIALĂ

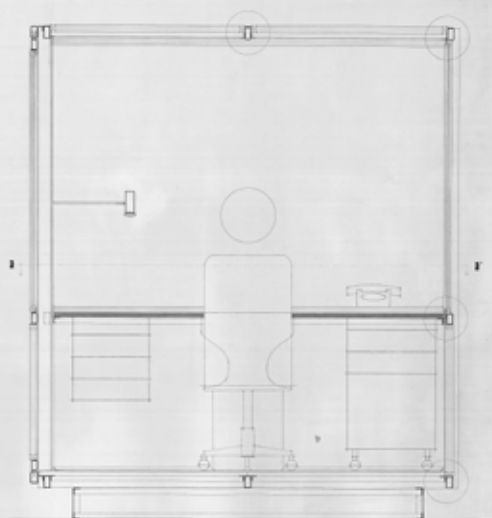
Decebal Scriba, Cabină de șef de atelier (maistru) pentru hală industrială de fabricație, studiu de ergonomie, secțiuni, an III, 1971/1972, coord. ing. Mircea Ivănescu (?). Arhiva Decebal Scriba

Decebal Scriba, Workshop manager (foreman) cabin for industrial manufacturing building, study of ergonomics, sections, 3rd year, 1971/1972, coord. Eng. Mircea Ivănescu (?). Decebal Scriba's archive

ALA

sezione a-a

sezione b-b

es. 1.1

Arch. Scabia 4

tacâmuri de menaj, jucării, instrumente și echipament medical, autoturism, autoutilitară etc.) și ale industriei (camioane, reorganizarea spațiului la Întreprinderea de pompe Aversa, tractoare etc.). Alte teme constau în: mobilier de birou din țeavă curbată⁰⁶³, scaun de lucru din fibră de sticlă, uscător de păr, logo pentru Liniile Aeriene Române, sistematizare de bucătărie (cu tot mobilierul și aparatura) etc.⁰⁶⁴

Secția de Design era dotată cu un atelier de machete unde se lucra cu ustensile (cater, fierăstrău, rașpel, creioane, glaspapir, șabloane, aérografe, letraset etc.) și materiale (plăci de ABS și PAL, diverse esențe de lemn, rășini fluide obținute din fabrici, ghips, prenadez, vopsea Duco, lac poliesteric etc.), care au devenit din ce în ce mai greu de procurat spre anii '80. La orele zilnice de atelier se lucrau de obicei machete nefuncționale prin prelucrarea materialelor, polizare, grunduire și vopsire⁰⁶⁵; în cadrul practicii, studenții obțineau machete funcționale (anul II) sau piesa definitivă (anul III).⁰⁶⁶

Practica se făcea, pe cât posibil, în industrie și în instituțiile care ar fi avut nevoie de designeri, tocmai pentru a justifica necesitatea acestei profesii. În general, o bună parte din întreaga perioadă dedicată activității practice era centrată pe întocmirea propriu-zisă de studii de design⁰⁶⁷, cel puțin în programele oficiale de practică, la care se adăugau activități nonprofesionale dedicate protecției muncii, prezentării secțiilor din uzine etc.⁰⁶⁸ Au existat și studii comandate de industrie

Secția de Design, întocmit arh. Ion Popa, șef secție conf. Ion Biț[ț]an (semnături olografe), Arhiva Emil Huștiu. Corespondență cu Emil Huștiu, iulie 2019.

063 Era o temă elaborată de Paul Bortnowski și prezentă cel puțin în primii ani de funcționare a secției. Interviu cu Decebal Scriba, iulie 2019.

064 Corespondență cu Alexandru Manu, iulie 2012.

065 Pentru a compensa precaritatea sistemului, studenții își confecționau propriile ustensile necesare pentru prelucrarea unor materiale – de exemplu, un cuțit tăiat la capăt și finisat lateral cu o cavitate, folosit pentru tăierea și zgărierea plăcilor dure de ABS, supranumit „zgârieaciul”. Interviu cu Dinu Dumbrăviciu, 2013/2019.

066 Alba Delia Popa, „Secția de Design”, *Arhitectura* 4 (1976): 79–80.

067 De exemplu, Decebal Scriba efectuează practica de două săptămâni corespunzătoare anului II (III?, 1972?) la Indexport, o întreprindere care exporta utilaj petrolier pentru care întocmește un studiu de documentare și cercetare pentru identitate vizuală și stand expozițional. Interviu cu Decebal Scriba, iulie 2019.

068 De exemplu, în programul perioadei de practică, desfășurată între 22 iunie și 20 iulie 1974 de studenții anului II design la Întreprinderea Autobuzul București (IAB), figurau „studiul și întocmirea unui plan de pavazare (*sic!*), decorare și orientare interioară a secției Montaj final (26–30 iunie)”, „întocmirea unui studiu de design pentru bordul (*sic!*) unei utilitare de perspectivă... (15–20 iulie)” etc. Vezi *Program de practică pentru anul II Design la Întreprinderea Autobuzul București, perioada 22 iunie–20 iulie 1974*, întocmit de ing. I. Rădulescu de la IAB, Arhiva UNArte din București.

the necessity of this profession. A large part of the period dedicated to practical activities was centred on the actual drafting of design studies⁰⁶⁷, at least in the official practical work curricula, plus non-professional activities related to labour safety, the presentation of factory departments, etc.⁰⁶⁸ The design department also received study orders from factories.⁰⁶⁹ For example, a contribution to a project commissioned by the Institute of Fine Arts of Bucharest for the Factory of Peripherals of Bucharest (IEPER) was signed by student Emil Huștiu. Working in a group coordinated by Architect Ion Popa, Huștiu made, all by himself, in 1978–1979, the functional layout for the data entry system, the SID 100 computer:

“With the help of the RECOM factory we then proceeded to make the prototype by building the moulds for the computer and CRT monitor case, including the surface embedding the keyboard (panel). At that time the Peripherals Enterprise manufactured it as a series product and changed its name to SIDM. The computer had been sold, at the time, in a few Eastern European countries and in Brazil.”⁰⁷⁰

Also, graduation projects were mostly focused on social impact themes, for instance: bionic operating table (graduate Dragoș Gheorghiu, coord. Vladimir Șetran, 1979); housing furniture (graduate Aszalos Geza, 1975); body concept for the Estafette Renault pick-up truck (graduate Radu Teodorescu, coord. Ion Popa and Vladimir

⁰⁶⁷ For instance, Decebal Scriba does his two-week practical activity for the 2nd year (3rd?, 1972?) with Indexport, an enterprise that would export oil rigging equipment, for which he conducted a documentation and research study for visual identity and exhibition stand. Interview with Decebal Scriba, July 2019.

⁰⁶⁸ For instance, the curriculum of the practical work period, carried out between 22 June and 20 July 1974 by 2nd-year design students with the Bus Factory of Bucharest (IAB), included the “study and set-up of a plan for the adornment, decoration and interior orientation for the Final Mounting Section (26–30 June)”, “creating a design study for the board (*sic!*) of a perspective utility vehicle... (15–20 July)”, etc. See *Program de practică pentru anul II Design la Întreprinderea Autobuzul București, perioada 22 iunie–20 iulie 1974*, created by Engineer I. Rădulescu of IAB, Archives of UNArte Bucharest.

⁰⁶⁹ Constantin Grigoruță, student, “Studiu de design pentru produsele Întreprinderii de Echipamente Periferice București” (*Design Study for the Products of the Peripherals Enterprise of Bucharest*), contract with IEPER Bucharest, coord. Associate Professor Ion Bitzan, IAP, 1975; Zoe Nedorizenco, “TAROM – echipament menajer” (*TAROM—household equipment*), IAP, 1975; Viorel Rău, student, “O fundamentare de marketing a studiului de design a corpurilor de iluminat pentru bucătării” (*A Marketing Foundation for the Design Study of Kitchen Lighting Equipment*), mentor Assistant V. Calboreanu, IAP, 1975, etc. Archives of UNArte Bucharest.

⁰⁷⁰ Correspondence with Emil Huștiu, July 2013.

Secției de Design.⁰⁶⁹ De exemplu, o contribuție într-un proiect contractat de IAP din București pentru Întreprinderea de Echipamente Periferice București (IEPER) este cea a studentului Emil Huștiu. Funcționând într-un colectiv coordonat de arhitectul Ion Popa, Huștiu realizează singur între 1978 și 1979 macheta funcțională pentru sistemul de introducere a datelor, calculatorul SID 100:

„Cu ajutorul fabricii RECOM am realizat ulterior prototipul prin construirea matrițelor pentru cutia calculatorului și a ecranului CRT, plus a suprafeței ce încadra tastatura (pupitrul). Întreprinderea de Echipamente Periferice l-a produs mai apoi în serie și i-a schimbat numele în SIDM. Calculatorul fusese vândut la vremea aceea în câteva țări est-europene și în Brazilia.”⁰⁷⁰

De asemenea, diplomele de absolvire erau axate, în majoritate, pe teme cu impact social, de exemplu: masă de operații bionică (absolvent Dragoș Gheorghiu, coord. Vladimir Șetran, 1979); mobilier locativ (absolvent Aszalos Geza, 1975); concept de caroserie pentru utilitara Estafette Renault (absolvent Radu Teodorescu, coord. Ion Popa și Vladimir Șetran, 1979)⁰⁷¹; mobilier urban (absolvent Decebal Scriba, coordonator arh. Paul Bortnowski, 1973). Li se adăugau teme specifice industriei socialiste, acestea fiind legate de realitatea existentă în industrie (materiale, tehnologii): instalație de nitrurare ionică (durificare a pieselor din fontă și oțel), realizată pentru Institutul de Fizică și Tehnologia Aparatelor cu Radiații (IFTAR), unde absolventul Alexandru Ghilduș își făcuse practica (coord. Ion Bitzan, 1978); rulotă (absolvent Eugen Nicolcev, 1973); aparatură electronică și componente electronice (absolvent Nestor Alexandru, conducător arh. Ion Popa, 1978); Dacia 1300 – caroserie modificată (absolvent Vlad Angelescu, coordonator arh. Ion Popa, 1978); mașină de frezat longitudinal (absolvent Cezar Șuteu, coordonator arh. Paul Bortnowski și

⁰⁶⁹ Constantin Grigoruță, stud., „Studiu de design pentru produsele Întreprinderii de Echipamente Periferice București”, contract cu IEPER București, coord. conf. Ion Bitzan, IAP, 1975; Zoe Nedorizenco, „TAROM – echipament menajer”, IAP, 1975; Viorel Rău, stud., „O fundamentare de marketing a studiului de design a corpurilor de iluminat pentru bucătărie”, îndrumător asis. V. Calboreanu, IAP, 1975 etc. Arhiva UNArte din București. Corespondență cu Emil Huștiu, iulie 2013.

⁰⁷⁰ Radu Teodorescu este autorul designului de caroserie pentru mașina populară de foarte mic litraj Dacia 500 – model Lăstun (omologat 1986); designul de interior a fost conceput de Adrian Marian (absolvent al școlii de la Cluj, în 1979). Procesul de creație, proiectare și producție reflectă modul în care designerii au funcționat la nivel profesional în măsura în care le-au permis sistemul politic decizional, limitările tehnologice și precari-tatea resurselor din economia socialistă.

⁰⁷¹

Şetran, 1979)⁰⁷¹; urban furniture (graduate Decebal Scriba, coordinator Architect Paul Bortnowski, 1973). These were joined by themes specific to Socialist industry, related to the existing industry realities (materials, technologies): an installation for ionic nitridation (hardening of cast iron and steel pieces), made for the Institute of Physics and the Technology of Radiation Devices (IFTAR), where graduate Alexandru Ghilduş had done his practical work (coord. Ion Bitzan, 1978); caravan (graduate Eugen Nicolcev, 1973); electronic devices and electronic components (graduate Nestor Alexandru, coordinator Architect Ion Popa, 1978); Dacia 1300—modified body (graduate Vlad Angelescu, coordinator Architect Ion Popa, 1978); longitudinal milling machine (graduate Cezar Şuteu, coordinator Architect Paul Bortnowski and Engineer V. Bunescu, 1976)⁰⁷²; recipients for the chemical industry (graduate Marcel Puţureanu [Klamer], coordinator Ion Bitzan, 1989)⁰⁷³, etc. Where needed, the coordination of the graduation project was made by professors in cooperation with industry specialists, mainly engineers.⁰⁷⁴ Another category of diplomas were those on interior design, with potential practical applicability: for instance, the interior design of a bar in Slatina—table, chair, and bar stool (graduate Marina Theodorescu, coord. Ion Bitzan, 1981).⁰⁷⁵

An exception for the school of Bucharest (both from the point of view of the collective authors, and from that of international recognition beyond the Eastern European Socialist enclave) was a graduation project from 1979, coordinated by Architect Ion Popa, on game design. The authors were Mihai Nazarie, Dan Velescu and Radu Vişan, the last two—graduates of the class of 1979. The original concept was based on the capacity of communication of the game as a cultural phenomenon; the project included 10 games divided into three categories (fixed-rules games, games with rules adapted by the players, and games without rules, which the players invent). In 1981, Romania presented this project at the International Design Congress (Helsinki) and

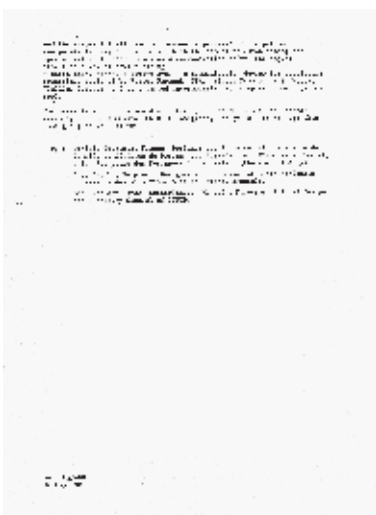
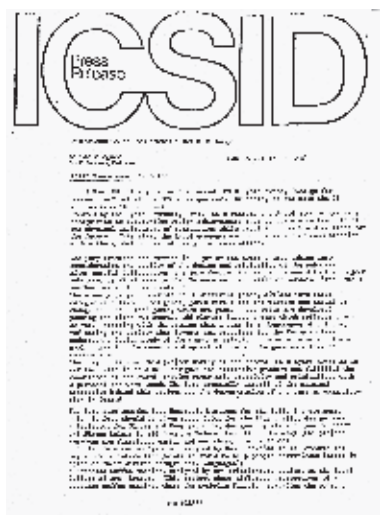
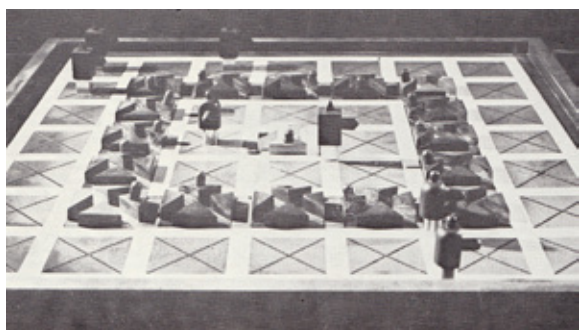
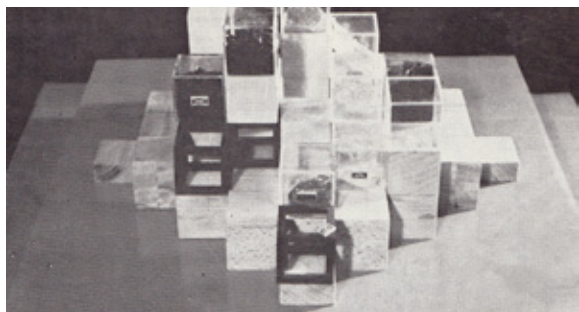
⁰⁷¹ Radu Teodorescu is the author of the car body design for the popular very small capacity Dacia 500—the “Lăstun” model (approved in 1986); the interior design was created by Adrian Marian (graduate of the Cluj school, class of 1979). The creation, design, and production process reflects how designers worked, to the extent allowed by the decisional political system, the technological limitations, and the scarcity of resources in Socialist economy.

⁰⁷² Graduation projects in the archives of UNArte in Bucharest.

⁰⁷³ Archives of Marcel Klamer, correspondence, February 2013.

⁰⁷⁴ E.g., the project with the theme “Film Montage Assembly”, graduate Alexandru Preiss, class of 1976, was made “under the coordination of lecturer Ion Bitzan, lecturer Vladimir Şetran and with the support of Engineer Coloman Ondrejcsik, head of the research laboratory of the ‘România Film’ Centre”.

⁰⁷⁵ Interview with Marina Theodorescu, August 2013.

Dan Velescu, Radu Vişan, Mihai Nazarie, Design în sfera jocului, proiect de diplomă, coord. Ion Popa, 1979, Marele Premiu ICSID 1981

Dan Velescu, Radu Vişan, Mihai Nazarie, Game design, BA proiect, coord. Ion Popa, 1979, ICSID Grand Prize, 1981

Alexandru Ghilduș, Instalație de nitrare ionică, proiect de diplomă (1978) realizat pentru Institutul de Fizică și Tehnologie Aparatelor cu Radiații (IFTAR), coord. Ion Bitzan. Premiul I la Conferința Națională a Cercurilor Științifice Studențești, 1979. Arhiva Alexandru Ghilduș și UNArte

Alexandru Ghilduș, Installation for ionic nitridation, BA project (1978) made for the Institute of Physics and the Technology of Radiation Devices (IFTAR), coord. Ion Bitzan. 1st prize at the National Conference of Student Scientific Workshops, 1979. Archives of Alexandru Ghilduș and UNArte

Viorel Alexa, Studiu de caroserie pentru tractorul românesc, machetă nefuncțională, proiect de atelier, 1978–1979 (?). Arhiva Vlad Calboreanu

Emil Huștiu, Calculatorul SID 100, prima machetă (1978); macheta funcțională (alături de autor în sediul FAD din str. Transilvaniei, 1979) pentru monitor și tastatură (pupitru), ABS și polistiren vacuumat, an IV/1978–1979, coord. arh. Ion Popa, contract cu Întreprinderea de Echipamente Periferice București (IEPER). Arhiva Emil Huștiu

Viorel Alexa, Card body study for the Romanian tractor, workshop project, 1978–1979 (?).

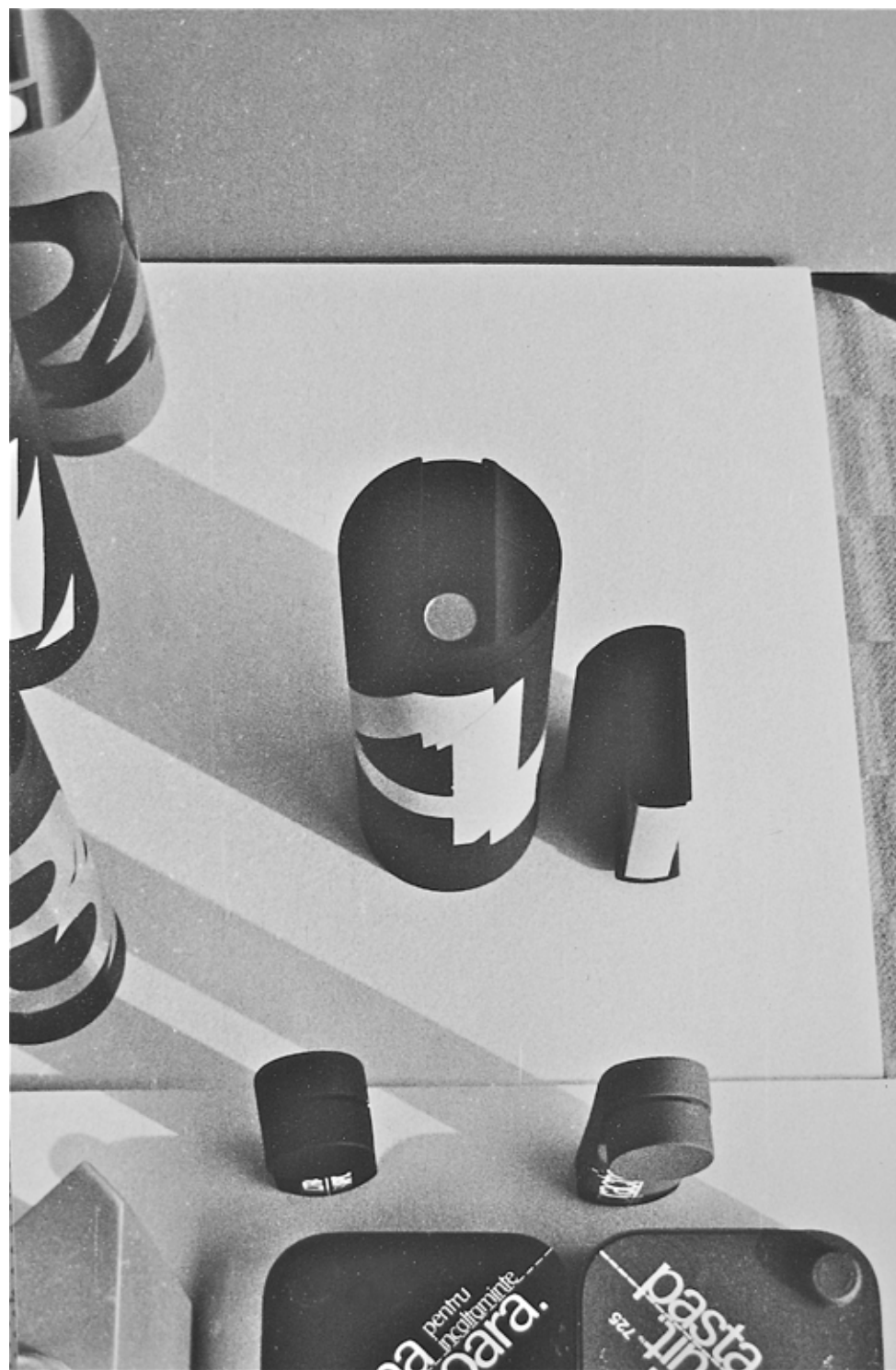
Vlad Calboreanu's archive

Emil Huștiu, the SID 100 Computer, first model (1978); functional model (next to the author in the FAD offices of Transilvaniei St, 1979) for monitor and keyboard (console), ABS and vacuumed polystyrene, 4th year/1978–1979, coord. Architect Ion Popa, contract with the Peripherals Enterprise of Bucharest (IEPER). Emil Huștiu's archive

Alexandru (Șura) Manu, ALM – un studiu de carosare în domeniul echipamentelor electronice de audiție, proiect de diplomă, coord. Ion Bitzan, 1978. Arhiva UNArte Emil Huștiu, Robot de bucătărie (mixer), proiect de diplomă, contract între IAP București și Întreprinderea de produse electronice și electrotehnice Electro-Argeș, Curtea de Argeș, coord. Vi. Șetran, 1979. Arhiva Emil Huștiu

Alexandru (Șura) Manu, ALM—a bodywork study in the field of electronic listening equipment, BA project, coord. Ion Bitzan, 1978. UNArte Archives
Emil Huștiu, Food processor (mixer), BA project, contract between the Institute of Fine Arts of Bucharest and the Electro-Argeș Enterprise of electronics and electrotechnical devices of Curtea de Argeș, coord. Vi. Șetran, 1979. Emil Huștiu's archive

ing. V. Bunescu, 1976)⁰⁷²; recipiente pentru industria chimică (absolvent Marcel Puțureanu [Klamer], coordonator Ion Bitzan, 1989)⁰⁷³ etc. Acolo unde era necesar, coordonarea proiectului de diplomă era făcută de profesori în colaborare cu specialiști din industrie, în general ingineri.⁰⁷⁴ O altă categorie de diplome o reprezentau cele de amenajare, cu o tematică având o potențială aplicabilitate practică directă: de exemplu, amenajarea de ambient pentru un bar din Slatina – măsuță, scaun și scaun de bar (absolvent Marina Theodorescu, coord. Ion Bitzan, 1981).⁰⁷⁵

O situație de excepție pentru școala de la București (atât la nivel de colectiv de autori, cât și la nivel de recunoaștere internațională dincolo de enclava socialistă din Europa de Est) o constituie un proiect de diplomă din 1979, coordonat de arhitectul Ion Popa, având ca temă designul pentru jocuri. Autori sunt Mihai Nazarie, Dan Velescu și Radu Vișan, ultimii doi absolvenți ai promoției 1979. Conceptul original se bazează pe capacitatea de comunicare a jocului ca fenomen cultural; proiectul conține 10 jocuri divizate în trei categorii (jocuri bazate pe reguli fixe, jocuri cu reguli pe care jucătorii le adaptează și jocuri fără reguli pe care jucătorii le inventează). În 1981 România participă la Congresul internațional de design (Helsinki) cu acest proiect și obține Marele Premiu ICSID 1980–1981, acordat celor trei designeri pentru proiectul „Jocul, alt mijloc de comunicare”, la categoria *Design pentru comunități*.⁰⁷⁶

Deși se pare că s-a manifestat o preferință pentru designul de obiect, au existat și teme de diplomă axate pe design grafic, cum ar fi un sistem de identitate vizuală și informare pentru Întreprinderea de Transport București/ITB sau Întreprinderea Județeană de Transport

072

Proiecte de diplomă aflate în Arhiva UNArte din București.

073

Arhiva Marcel Klamer, corespondență, februarie 2013.

074

De ex., diploma cu tema „Ansamblu de montaj pentru film”, absolvent Alexandru Preiss, promoția 1976, a fost realizată „sub coordonarea lector univ. Ion Bitzan, lector univ. Vladimir Șetran și cu sprijinul ing. Coloman Ondrejcsik, șeful Laboratorului de cercetări al Centralei «România Film»”.

075

Interviu cu Marina Theodorescu, august 2013.

076

Proiectul a fost prezentat de designerul Constantin Marinescu (absolvent în 1973 al primei promoții de la București) și șeful Secției de Design a UAP în revista *Arta* ca „un prestigios succes al designului românesc”. Constantin Marinescu, „Design 1981 – Icograda, Icsid, Ifi”, (Helsinki) *Arta* 9 (1981): 18. La congres au participat din partea României, prezentând rapoarte, designerul Alexandru Ghilduș (Întreprinderea Optică Română), Constantin Marinescu (Centrala industrială de pielărie, cauciuc, încălțăminte) și Radu Vișan (Uzina Automatica).

received the ICSID Award 1980–1981, granted to the three designers for their project: “The Game, Another Means of Communication”, under the theme *Design for communities*.⁰⁷⁶

Although there seems to have been a preference for object design, there were also graduation projects focused on graphic design, such as a system of visual identity and information for the Transport Enterprise of Bucharest/ITB and for the County Enterprise of Local Transport of Timiș/IJTLT (graduate Dinu Dumbrăvician, coordinator Ion Bitzan, 1985), which was also put into practice.⁰⁷⁷

The diplomas of the first generation (1973) were presented at the headquarters of the Romanian Marketing Association (AROMAR, founded in 1971) in the new wing of the building of the Academy of Economic Studies of Bucharest, the action continuing with meetings of the AROMAR, “where discussions were mainly focused on defining our professional status and the relationship between design and marketing”.⁰⁷⁸ The presentation of diplomas was attended by professors Paul Bortnowski, Anton Dâmboianu, Ion Popa, Ion (Norocel) Constantinescu, Architect Mircea Corradino⁰⁷⁹ and graduates Decebal Scriba, Mihai Maxim, Cristian Tatoli and Antonio Albici (who would later take on set design⁰⁸⁰). In the well preserved photos of Decebal Scriba’s archive, one can notice in the background drawings

- 076** The project was presented by designer Constantin Marinescu (graduate, in 1973, of the first class of Bucharest) and the head of the Design section of the Visual Artists Union of Romania in the *Arta* magazine, as “a prestigious success of Romanian design”. Constantin Marinescu, “Design 1981—Icograda, Icsid, Ifi”, (Helsinki) *Arta* 9 (1981): 18. The Romanian side was represented at the congress by reports from designer Alexandru Ghilduș (the Romanian Optical Enterprise), Constantin Marinescu (the Industrial Centre for leather, rubber, footwear), and Radu Vișan (the Automatica Factory).
- 077** Interview with Dinu Dumbrăvician, January 2013; Dinu Dumbrăvician, “Design urban”, *Arta* 9 (1985): 25.
- 078** Correspondence with designer Decebal Scriba, June 2012. The presentation of the diplomas for the first class of graduates of industrial forms/design in Bucharest (1973/1974) was probably held at the AROMAR offices according to the design promotion policy, as suggested by Paul Bortnowski as president of the Design Commission of the Visual Artists Union, established in 1971 as a consultative body.
- 079** Mircea Corradino (1927–?), Architect, graduate of the “Ion Mincu” Institute of Architecture of Bucharest (1950). Teacher at IAİM: assistant of Professor Anton Dâmboianu for the workshop of design/furniture/decoration in the ‘60s, then an associate professor. He would defect to France in the mid ‘70s. He exhibited furniture design in Bucharest (1974), see Mircea Corradino, “Design I”, statement on the *DESIGN I* exhibition, Galeria Apollo, February–March 1974, under the section “Cronica”, *Arta* 3 (1974): 16–17. Vlad Calboreanu also remembers that Mircea Corradino wanted to be “the first designer in Romania” therefore the exhibition was called *Design I*; interview with Vlad Calboreanu, October 2013.
- 080** See the biography of Antonio Albici. MNAC Archives, Antonio Albici file.

Suținerea diplomelor primei promoții de absolvenți (designeri) de la secția Forme industriale/IAP București, 1973, la sediul AROMAR (Asociația Română de Marketing), ASE, București: Paul Bortnowski, pe fundal: proiectul tehnic pentru recarosarea Mobra/motocicleta de capacitate mică, proiect de diplomă Mihai Maxim, coord. arh. Adrian Vișan; absolvent Decebal Scriba (diploma cu program de mobilier urban, coord. arh. Paul Bortnowski) și Ion Hainoroc Constantinescu. © Decebal Scriba, autor neidentificat. Arhiva Decebal Scriba

Defending the BA projects of the first generation of (designer) graduates of the department of Industrial Forms/the Institute of Fine Arts of Bucharest, 1973, at the AROMAR offices (The Romanian Marketing Association), the Academy of Economic Studies, Bucharest: Paul Bortnowski, in the background: the technical project for remodelling the body of the Mobra/the small capacity motorcycle, BA project Mihai Maxim, coord. Architect Adrian Vișan; graduate Decebal Scriba (BA with a program of urban furniture, coord. Architect Paul Bortnowski) and Ion Hainoroc Constantinescu. © Decebal Scriba, unidentified author. Decebal Scriba's archive

Ședință de lucru/reuniune AROMAR, ASE, București, 1973. © Decebal Scriba, cu excepția celei de-a cincea imagini de la stânga la dreapta, de sus în jos (© Ion Hainoroc Constantinescu). Arhiva Decebal Scriba

Working session/meeting AROMAR, the Academy of Economic Studies, Bucharest, 1973.

© Decebal Scriba, except for the fifth image from left to right, from top to bottom (© Ion Hainoroc Constantinescu). Decebal Scriba's archive

Local Timiș/IJTLT (absolvent Dinu Dumbrăvician, coordonator Ion Bitzan, 1985), care s-a și realizat în practică.⁰⁷⁷

Diplomele primei promoții de absolvenți (1973) au fost prezentate la sediul Asociației Române de Marketing (AROMAR, fondată în 1971) din aripa nouă a clădirii ASE din București, acțiunea fiind continuată cu reuniuni AROMAR, „unde discuțiile erau axate în principal pe definirea statutului nostru profesional și relația dintre design și marketing”.⁰⁷⁸ La prezentarea diplomelor au fost prezenți profesorii Paul Bortnowski, Anton Dâmboianu, Ion Popa, Ion (Norocel) Constantinescu, arhitectul Mircea Corradino⁰⁷⁹ și absolvenții Decebal Scriba, Mihai Maxim, Cristian Tatoli și Antonio Albici (care se va ocupa mai târziu de scenografie⁰⁸⁰). Din fotografiile care s-au păstrat în arhiva lui Decebal Scriba se pot observa pe fundal planșe cu diploma lui Mihai Maxim – recarosarea motoretei Mobra (coord. arh. Adrian Vișan).

„Tema a fost o motocicletă cu piese românești. Noi făceam doar Mobra, și-atunci, de la motorul acela, trebuia să dezvolt ceva. Și, în afară de proiect, am executat și o machetă 1:1 din materiale diferite. Astfel am fost remarcat de profesori, fiind și prima serie. Era prima dată când un proiect era abordat până la ultima etapă, cea a stadiului de machetă.”⁰⁸¹

Unii dintre foștii absolvenți consideră că, în perioada anilor 1970–1980, metodele de lucru la atelier și rezultatele așteptate sublimau într-un fel de proces rigid bazat pe îmbunătățirea formei în contextul existent (diferit față de filosofia Școlii de la Ulm din anii '60 care se axa

077 Interviu cu Dinu Dumbrăvician, ianuarie 2013; Dinu Dumbrăvician, „Design urban”, *Arta* 9 (1985): 25.

078 Corespondență cu designerul Decebal Scriba, iunie 2012. Probabil că prezentarea diplomelor primei promoții de absolvenți de forme industriale/design de la București (1973/1974) s-a ținut la sediul AROMAR potrivit politicii de promovare a designului, propusă de Paul Bortnowski în calitate de președinte al Comisiei de Design a Uniunii Artiștilor Plastici, înființată în 1971 ca organism consultativ.

079 Mircea Corradino (1927–?), arhitect, absolvent al Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” din București (1950). Cadru didactic la IAIM: asistent al profesorului Anton Dâmboianu la atelierul de design/mobilier/decorație în anii '60, apoi conferențiar. Emigrează în Franța la mijlocul anilor '70. Expune design de mobilier la București (1974), vezi Mircea Corradino, „Design I”, statement despre expoziția *DESIGN I*, Galeria Apollo, februarie–martie 1974, la rubrica „Cronica”, *Arta* 3 (1974): 16–17. De asemenea, Vlad Calboreanu își amintește că Mircea Corradino dorea să fie „primul designer din România” și, de aceea, expoziția s-a numit *Design I*; interviu cu Vlad Calboreanu, octombrie 2013.

080 Vezi biografia lui Antonio Albici. Arhiva MNAC, dosar Antonio Albici.

081 „Estetica Industrială și Evoluția РАТВ”, interviu cu Mihai Maxim, noiembrie 2010, www.zona3d.ro/01_corp_site/0001_start/07_interviu/03_mihai_maxim/01interviu_mihai_maxim_designer.htm, accesat la 4 aprilie 2011.

Mihai Maxim's final project—reworking of the Mobra moped body (coord. Architect Adrian Vișan).

“The theme was a motorcycle with Romanian parts. We were only manufacturing the Mobra, therefore I needed to develop something starting from that engine. And, besides the project, I also made a full-scale model made of various materials. This is how I was noticed by the teachers, besides, I also belonged to the first generation. It was the first time that a project was approached until the last stage, the full-scale model one.”⁰⁸¹

Some of the former graduates believe that, between 1970–1980, the workshop working methods and expected results would sublimate in a sort of rigid process based on improving form in the existing context (differing from the philosophy of the School of Ulm in the '60s, which was programmatically focused on representing material, on the dominance of function and of simplicity). Alexandru Manu considers that “(...) our results were humble improvements of form, applied to some pre-existing functions (chairs, hairdryers, all sorts of devices, kitchen furniture, etc.). So instead of 're-thinking' objects, we would 're-design' them. I mean what we were taught”.⁰⁸²

Marcel Puțoreanu (Klamer), a student of design since 1976, after having graduated the STACO school⁰⁸³, where theory classes were faithful to the Bauhaus line, considers that the practical part in the Design Department (still centred on the Bauhaus model—making models, prototypes, tests, experiments, etc.) was focused on modelling form at the expense of function.⁰⁸⁴

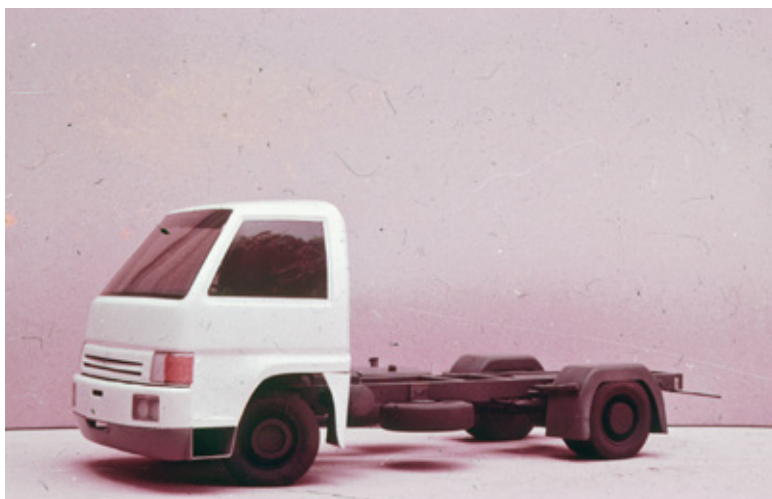
Other graduates of the Bucharest design school, emigrated before 1989, also consider that what they learned was good and very useful in their career abroad; the education received in Bucharest was

⁰⁸¹ “Estetica Industrială și Evoluția RATB” (*Industrial Aesthetics and the Evolution of RATB*), interview with Mihai Maxim, November 2010, www.zona3d.ro/01_corp_site/0001_start/07_interviu/03_mihai_maxim/01interviu_mihai_maxim_designer.htm, accessed on 4 April 2011.

⁰⁸² Correspondence with Alexandru Manu, July–August 2012.

⁰⁸³ The Technical School of Architecture and City Building, a post-secondary school of architecture and a haven for professors and students who were not admitted in the Faculty of Architecture for political reasons, was created in 1955 through the renaming of the Secondary Technical School of Architecture. The latter originated in the School of Arts and Crafts, set up in 1884, see the *Education Reform* of 1948. Ana Maria Zahariade, *Arhitectura în proiectul comunist. România 1944–1989/Architecture in the Communist Project. Romania 1944–1989*, Editura Simetria, Bucharest, 2011, p. 29, footnote 42/p. 30.

⁰⁸⁴ Correspondence with Marcel Puțoreanu (Klamer), February 2013.

Radu Teodorescu, Concept de caroserie pentru utilitara Estafette Renault, proiect de diplomă, machetă, 1979, coord. Ion Bitzan și Vladimir Șetran. Arhiva Radu Teodorescu Nicolae Ciuchindel, Mașină utilitară, proiect de diplomă, machetă, 1988. FAD Design, Diateca UNArte

Radu Teodorescu, Car body concept for the Estafette Renault pick-up truck, BA project, model, 1979, coords. Ion Bitzan and Vladimir Șetran. Radu Teodorescu's archive Nicolae Ciuchindel, Utility vehicle, BA project, model, 1988. FAD Design, the UNArte Slide Collection

Dinu Dumbrăvician, Identitate vizuală și sistem de informare pentru Întreprinderea Județeană de Transport Local Timiș/UTLT, proiect de diplomă, 1985, coord. Ion Bitzan. Arhiva Dinu Dumbrăvician

Dinu Dumbrăvician, Visual identity and information system for the Timiș County Public Transportation Enterprise/UTLT, BA project, 1985, coord. Ion Bitzan. Dinu Dumbrăvician's archive

Fotografie de grup, an IV, 1979, film Orwo; de la stânga la dreapta: Adrian Branea în prim-plan, Marcu Georgeta Albina, Mihai Cătuneanu, Dan Roguski, Vasile Daniel, Dan Vasilescu, Vasile Oncescu, Adrian Pojoga și Sorin Turculeț, sediul din str. Transilvaniei, Secția Forme Industriale, © Marcel Klamer. Arhiva Marcel Klamer

Group photo, 4th year, 1979, Orwo film; left to right: Adrian Branea in foreground, Marcu Georgeta Albina, Mihai Cătuneanu, Dan Roguski, Vasile Daniel, Dan Vasilescu, Vasile Oncescu, Adrian Pojoga and Sorin Turculeț, the offices of Transilvaniei St, the Department of Industrial Forms, © Marcel Klamer. Marcel Klamer's archive

programatic pe reprezentarea materialului, pe dominanța funcției și a simplității). Alexandru Manu apreciază că „(...) rezultatele noastre erau modeste îmbunătățiri de formă, aplicate pe niște funcții preexistente (scaune, phoenuri, aparate de tot felul, mobile de bucătărie etc.). Deci în loc să «re-gândim» (re-think) obiecte, noi le «re-design-am». Mă refer la ce am fost învățați”.⁰⁸²

Marcel Puțureanu (Klamer), devenit student la design în 1976 după ce a absolvit școala STACO⁰⁸³, unde cursurile de teorie urmau fidel linia Bauhaus, este de părere că partea practică de la Secția de Design (axată tot pe modelul Bauhaus – realizarea de machete, prototipuri, teste, probe, experimente etc.) punea accent pe modelarea formei în detrimentul funcției.⁰⁸⁴

Și alți absolvenți ai școlii de design de la București, emigrați înainte de 1989, consideră că ceea ce au învățat a fost bun și foarte util în cariera lor din străinătate; educația primită la București a fost „enormă, mai ales prin abilitatea de a desena și randa obiecte și subiecte diverse”.⁰⁸⁵ Decebal Scriba, absolvent al primei promoții, crede că profesorii au reușit să se conecteze la realitatea internațională și să transmită studenților o parte din spiritul aflat în siajul modernismului: „Dacă suntem însă de acord că atât experimentele de la Bauhaus, cât și școala americană de design, în spiritul cărora am fost în bună parte formați, integrau ideea/conceptul de modernism, atunci se poate spune că eram – cel puțin primele promoții ale Secției de Design – influențați între altele și de modernism”.⁰⁸⁶

⁰⁸² Corespondență cu Alexandru Manu, iulie–august 2012.

⁰⁸³ Școala Tehnică de Arhitectură și Construcția Orașelor – școala postliceală de arhitectură unde se refugiau profesori și cei neadmiși politic la Facultatea de Arhitectură – apare în 1955, prin redenumirea Școlii Medii Tehnice de Arhitectură. La rândul ei, aceasta provenea din Școala de Arte și Meserii înființată în 1884), vezi *Reforma învățământului* din 1948. Ana Maria Zahariade, *Arhitectura în proiectul comunist. România 1944–1989/Architecture in the Communist Project. Romania 1944–1989*, Editura Simetria, București, 2011, p. 29, nota 42/p. 30.

⁰⁸⁴ Corespondență cu Marcel Puțureanu (Klamer), februarie 2013.

⁰⁸⁵ Corespondență cu Emil Huștiu (emigrat în Canada, în 1982, în urma unei experiențe traumatice sub regimul totalitar comunist), iulie 2013.

⁰⁸⁶ Corespondență cu Decebal Scriba, mai–iunie 2012. Ca reacție la contextul regimului totalitar, Decebal Scriba abordează zona de experiment artistic (performance, fotografie, instalație, video art)/artă conceptuală în care integrează desenul, participând la expoziții încă din 1974. Emigrează în Franța în 1991 unde va lucra ca designer grafic. Decebal și Nadina Scriba au inițiat și organizat la reședința lor din București acțiunea colectivă House party despre relația spațiu public/spațiu privat (1987, 1988). Alături de ei, au participat: Wanda Mihuleac, Dan Stanciu, Călin Dan, Andrei Oișteanu, Dan Mihălițianu, Teodor Graur (1988) și Iosif Király (1988); vezi Adriana Oprea, „House party 1987–1988. Dialog cu Decebal Scriba”, *Arta* 4–5 (2012): 76–79; volumul *house party. 1987, 1988*,

“enormous, especially through the skill of drawing and rendering various objects and subjects”.⁰⁸⁵ Decebal Scriba, first generation graduate, believes also that the teachers managed to connect to the international reality and to transmit to the students a part of the spirit then in the wake of Modernism: “However, if we agree that both Bauhaus experiments, and the American design school, in whose spirit we were mostly trained, were integrating the idea/concept of Modernism, then we can say that we were—at least the first classes of the design department—also influenced, among others, by Modernism”.⁰⁸⁶

Instead of a Conclusion: A Different Kind of Beginning

The pedagogical resources provided by the architects and painters teaching in the first department of Industrial Forms/Design of Romania, set up in 1969 with the Art Institute of Bucharest, were focused on learning by observation, workshop experiment, and design thinking, and not so much on the theorization of the design process itself. The way of learning the study of form shifted from the relationship of function and form, in the early years, to a rigid remodelling of the form in the '80s, according to former students. Although the graduation specialization was a general one, teachers would still train students along the three design areas, decanted from the Bauhaus experiment, and transposed in the post-war design education (interior design, graphic design, and product design). The design education and practice in Socialist Romania attempted to connect to the international reality, forever officially raising the issue of synchronicity and, unofficially, the fact that design could not compensate for the scarcity of material resources and technological deficiencies in a de-structured economic system.

⁰⁸⁵ Correspondence with Emil Huștiu (defected to Canada in 1982, following a traumatic experience under the communist totalitarian regime), July 2013.

⁰⁸⁶ Correspondence with Decebal Scriba, May–June 2012. As a reaction to the context of the totalitarian regime, Decebal Scriba addressed the artistic experiment area (performance, photography, installation, video art)/conceptual art, where he integrated drawing, participating in exhibitions as early as 1974. He emigrated to France in 1991, where he worked as a graphic designer. Decebal and Nadina Scriba initiated and organized in their Bucharest residence the collective action *House party* on the relationship between public space/private space (1987, 1988). They were joined by: Wanda Mihuleac, Dan Stanciu, Călin Dan, Andrei Oişteanu, Dan Mihălțianu, Teodor Graur (1988) și Iosif Király (1988); see Adriana Oprea, “House party 1987–1988. Dialog cu Decebal Scriba”, *Arta* 4–5 (2012): 76–79; volume *house party. 1987, 1988*, in *Colecția Expoziției, IDEA Design & Print Editură, Cluj, 2017*. Olivia Nițiș and Doina Talmann, eds., *Decebal Scriba. 70s–80s Works*, Verlag Kettler, Dortmund, 2017.

Resursele pedagogice puse în joc de arhitecții și pictorii care predau la prima secție de Forme Industriale/Design din România, înființată în 1969, în cadrul Institutului de Artă din București, puneau accentul pe învățarea prin observare, experiment de atelier și gândire în design, mai puțin pe teoretizarea procesului de design propriu-zis. Felul în care se învăța studiul formei a parcurs drumul de la relația funcție–formă, în anii de început, până la o rigidă remodelare a formei în anii '80, potrivit unor foști studenți. Deși specializarea la absolvire era una generală, profesorii formau totuși pe cele trei zone de design decantate în urma experimentului Bauhaus și transpuse în educația de design postbelică (design de interior, design grafic și design de produs). Educația și practica în design din România socialistă au încercat să se conecteze la realitatea internațională, ridicându-se mereu oficial problema sincronicității și, neoficial, cea a faptului că designul nu poate compensa precaritatea resurselor materiale și deficiențele tehnologice dintr-un sistem economic destructurat.

După 1989, designerii și profesorii de design din România trăiesc momente de încredere și efervescență încercând să promoveze, prin forțe proprii, designul ca resursă în dezvoltarea economică și socială. Ei încearcă, cu mari eforturi, să se organizeze profesional⁰⁸⁷ și, mai ales, să obțină de la noul stat român includerea designului pe agenda publică, precum și sprijin legislativ. Pe fondul deschiderii granițelor, dar și în debusolarea produsă de valul de privatizări și restructurări ale ministerelor și întreprinderilor de stat subordonate, mulți dintre absolvenții de design emigrează pentru a profesa într-o lume cu economie

în Colecția Expoziții, IDEA Design & Print Editură, Cluj, 2017. Olivia Nițș și Doina Talmann, eds., *Decebal Scriba. 70s–80s Works*, Verlag Kettler, Dortmund, 2017.

087

Astfel, în luna mai 1990, are loc la București cea de-a treia trienală de design sau Salonul Național de Design, organizat prin efortul secției Design a Uniunii Artiștilor Plastici din România și Oficiul Național de Documentare și Expoziții de Artă. Vezi Catalogul *DESIGN 90*, expoziție de design, Sala Dalles, București, mai 1990, f.p. În preambulul catalogului, Alexandru Ghilduș, secretarul secției Design (apoi președinte al secției Design a UAP în perioadele 1990–1994, 1996–1999), afirmă că rolul demersului este „intenția de a sublinia potențialul creativ al designului și de a face cunoscute viitorilor beneficiari domeniile pe care profesioniștii au capacitatea de a le aborda”. Strădaniile designerilor nu se opresc aici. În 1996 ia ființă Fundația Română pentru Design, cu expertiză și cofinanțare britanică, ce se dorea o platformă de întâlnire între reprezentanții industriei românești, care să ofere servicii de pregătire și informare și o bază de date digitală pentru antreprenori și designeri (DESnet). Deși anunțat cu entuziasm, din cauza problemelor financiare (fundația nu a devenit autosustenabilă după finalizarea investiției britanice) proiectul FRD se disipează rapid, în preajma anului 1998, și nu își atinge scopul pentru care a fost creat. Chris Spencer, „Ce vor managerii români cu adevărat?”, *DESIGN Bulletin* 1 (1997): 4–5.

After 1989, Romanian designers and teachers of design experienced moments of confidence and effervescence, trying to promote, on their own, design as a resource in economic and social development. They tried, with huge efforts, to form a professional organization⁰⁸⁷ and, moreover, to get the new Romanian state to include design on the public agenda and to receive legislative support. Against the background of opening borders and also in the mayhem created by the wave of privatizations and the restructuring of the ministries with the subordinated state enterprises, many of the design graduates emigrated to work in a world with an efficient market economy, others trying to work as freelancers, employees or teachers of design in '90s Romania.⁰⁸⁸

Therefore, the inflection point between two political and socio-economic systems generated a renewal effort of pedagogical resources for the Bucharest school of design. The nucleus consisting of professors Ion Bitzan and Vladimir Şetran would be supplemented by new workshop tutors, from the ranks of graduates who had worked in the Socialist industry, who would gradually connect to the evolution of the international specialised education (Alexandru Ghilduş and Cezar Şuteu in industrial product creation, Dinu Dumbrăvician in visual communications and typographic design, Marina Theodorescu in visual communications, Dragoş Gheorghiu in space planning, ambient and habitat in context, etc.). The first results of the mid-'90s educational

087 Thus, in May 1990, the third Design Triennial or the National Design Exhibition, took place in Bucharest, organized by the Design division of the Visual Artists Union of Romania and by the National Office for Documentation and Art Exhibitions. See the Catalogue *DESIGN 90*, design exhibition, Sala Dalles, Bucharest, May 1990, *f.p.* In the foreword to the catalogue, Alexandru Ghilduş, secretary of the Design Department (then president of the Design Department of the UAP between 1990–1994, 1996–1999), stated that the endeavour was “to underline the creative potential of design and to inform future beneficiaries of the fields that professionals could approach”. The efforts did not stop there. The Romanian Design Foundation (RDF) was created in 1996, with British expertise and co-financing, intended to be a meeting platform between the representatives of Romanian industry, to provide training and information services, and a digital book database for entrepreneurs and designers (DESnet). Although enthusiastically hailed, due to financial issues (the foundation was not self-sustainable after the end of the British investment), the RDF project quickly dissipated, around 1998, and failed to achieve the purpose for which it had been created. Chris Spencer, “Ce vor managerii români cu adevărat?”, *DESIGN Buletin* 1 (1997): 4–5.

088 Subsequently, besides the design schools of Bucharest and Cluj, right after 1989, new design departments were created in the public education system, within the Faculty of Visual Arts and Design, the “George Enescu” Art University of Iaşi (1990, the founders included, among others, Magda Ligia Sficlea and Dan Micu, graduates of the Bucharest school in 1979 and, respectively, 1983) and within the Faculty of Arts and Design, the West University of Timisoara, as well as within the private education system, at the Design Faculty of the Tibiscus University of Timișoara (1991/1992).

Acest text are la bază un fragment din articolul Mirelei Duculescu, „Preocupări privind designul în România socialistă (1969–1989): învățământul superior de design între teorie și practică”, din volumul *Arta în România între anii 1945–2000. O analiză din perspectiva prezentului*, coord. Călin Dan, Iosif Király, Anca Oroveanu, Magda Radu, Fundația Noua Europă, Editura UNArte, MNAC București, 2016, 71–91.

de piață performantă, alții încearcă să-și exercite profesia ca liber-profesioniști, angajați sau profesori de design în România anilor '90.⁰⁸⁸

Nucleului format din profesorii Ion Bitzan și Vladimir Șetran i se vor adăuga noi îndrumători de ateliere, din rândul absolvenților care lucrașeră în industria socialistă, ce se vor conecta gradual la evoluția învățământului internațional de specialitate (Alexandru Ghilduș și Cezar Șuteu în creație de produs industrial, Dinu Dumbrăvician în comunicații vizuale și design tipografic, Marina Theodorescu în comunicații vizuale, Dragoș Gheorghiu în planificarea spațiului, ambientare și habitat în context etc.). Primele rezultate ale procesului educațional, de la jumătatea anilor '90, se vor reflecta public și în numerele primei reviste de design din România după 1989, *DESIGN Buletin*.⁰⁸⁹

Pe de o parte, accentul pus pe gândirea structurată în design se va dovedi un element invariant, esențial și consecvent folosit în procesul educațional înainte și după 1990. A învăța reperele profesiei, a învăța ce să faci și ce să nu faci, a învăța să faci alegeri pe baza reperelor (a gândi divergent pentru o soluție convergentă care răspunde unor nevoi și rezolvă probleme) reprezintă un proces în sine, bazat pe acumulări succesive și înfăptuit în medii și tehnici diferite, infuzat cu teme, studii și proiecte de atelier și cursuri teoretice. Pe de altă parte, programa educațională, inițiată curajos de nucleul fondator al școlii de design de la București, în anii '70 (într-un sistem politic și socio-economic limitativ, coercitiv și utopic), va păstra, după 1989, structura de tip Bauhaus, care va fi adaptată nuanțat la nivel de relevanță a conținutului, mai ales după 2007, la o realitate complicată și eterogenă, la noi tehnologii și la responsabilitate socială și civică.

*

088

Ulterior, pe lângă școlile de design de la București și Cluj, imediat după 1989, se înființează noi secții de design în învățământul de stat, la Facultatea de Arte Vizuale și Design, Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași (1990, fondatori fiind, printre alții, Magda Ligia Sficlea și Dan Micu, absolvenți ai școlii de la București în 1979 și, respectiv, 1983) și la Facultatea de Arte și Design, Universitatea de Vest din Timișoara, precum și în învățământul privat la Facultatea de Design de la Universitatea Tibiscu din Timișoara (1991/1992).

089

Publicația trimestrială *DESIGN Buletin*, cu design grafic și politică editorială originale, a apărut în perioada 1997–2004, cu scopul de a face educație în design, de a promova și prezenta realizările în designul românesc și internațional (concepție, producție, management). Creația grafică i-a aparținut designerului Decebal Gabriel Cojoc (absolvent al școlii de la București, promoția 1993), iar redactori-șefi au fost istoricii de artă Cristina Sabău (1996–2001), Mirela Duculescu (2001–2003) și Monica Crânganu (2004).

* This text is based on Mirela Duculescu's article, "Preocupări privind designul în România socialistă (1969–1989): învățământul superior de design între teorie practică" (*Romanian Design in Socialist Romania (1969–1989): Higher Design Education between Theory and Practice*), included in the volume *Arta în România între anii 1945–2000. O analiză din perspectiva prezentului (Romanian Art between 1945–2000. An Analysis from the Present Perspective)*, coords. Călin Dan, Iosif Király, Anca Oroveanu, Magda Radu, Fundația Noua Europă, Editura UNArte, MNAC Bucharest, 2016, 71–91.

089

process would also be publicly reflected in the issues of the first design magazine in Romania after 1989, *DESIGN Buletin*.⁰⁸⁹

On the one hand, the emphasis placed on structured thinking in design would prove to be an invariant, essential, and consistent element, used in the education process before and after 1990. Learning the landmarks of the trade, learning what to do and what not to do, learning to make choices based on landmarks (thinking divergently for a convergent solution that would answer needs and solve problems), is a process in itself, based on successive accumulation, and is made in different environment and techniques, infused with themes, workshop studies and projects, and theory classes. On the other hand, the curriculum, bravely initiated by the founding core of the Bucharest school of design in the '70s (in a limitative, coercive and utopian political and socioeconomic system), would maintain its Bauhaus structure, after 1989, to be adapted in a nuanced way to the level of content relevance, especially after 2007, to a complicated and heterogeneous reality, new technologies, social and civic responsibility.

The quarterly *DESIGN Buletin*, with original graphic design and editorial policy, was issued between 1997–2004, focused on design education, promoting and showcasing the achievements in Romanian and international design (concept, production, management). Graphic designer: Decebal Gabriel Cojoc (graduate of the Bucharest school, 1993), and chief editors: art historians Cristina Sabău (1996–2001), Mirela Duculescu (2001–2003), and Monica Crânganu (2004).

Amintiri (oarecum disparate) despre cursul de Istoria Designului din anii 1979–1985

111–119

Încerc să răspund rugăminții pe care mi-a adresat-o Mirela Duculescu de a scrie câteva rânduri despre cursul de istoria designului pe care l-am ținut cândva studenților acestei secții din Universitatea de Arte (pe atunci Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”). Cum nu mai țin acest curs de vreo 25 de ani, amintirile mele cu privire la el sunt ceptoase, iar tentativele de a regăsi printre hârtii ceva de genul unei „programe analitice” a cursului au eșuat: lipsa mea de apetit pentru „autoarhivare” se răzbună. Ce am putut regăsi pentru a-mi reactiva memoria e un dosar cu notițe pentru acest curs, incomplet – cu siguranță –, dar de un oarecare ajutor. Îmi cer de pe acum scuze dacă unii dintre studenții mei din acei ani nu vor regăsi aceleași amintiri despre aceste cursuri.

(Somewhat Disparate) Memories of the History of Design Class between 1979–1985

112–120

I am trying to answer to Mirela Duculescu's request to write a few lines about the lecture on the history of design, which I used to give to the students of this department at the University of Arts (at that time, the "Nicolae Grigorescu" Institute of Fine Arts). As I haven't been giving this lecture for some 25 years, my memories are a bit blurry, and my attempts to find something like a 'syllabus' among my papers have failed: my lack of appetite for 'self-archiving' is coming back at me. What I could find to re-activate my memory is a file of notes for this course, definitely incomplete, but of some help. I apologise from the start if some of my students back then will not find the same memories of this lecture.

PROFILUL : ARTE PLASTICE SI ARTE DECORATIVE
Specializarea :
Componenta specializării : FORME INDUSTRIALE

PROGRAMA ANALITICA - C A D R U

Disciplina : ISTORIA DESIGNULUI
Total ore : 90 ore 78
Curs : 52 ore 46
Seminar : 38 ore 42

Cursul de Istoria Designului este o disciplină teoretică utilă secției de forme industriale. Studenții urmăresc aici elementele de bază ale formării conceptului de design, condiționarea apariției diferitelor tipuri de produse, rolul lor social, economic, estetic, rolul designului în societatea modernă. De asemenea cursul oferă studenților o panoramă a evoluției fenomenelor de design în secolele XIX-XX, precum și a felului cum se pun cele mai acute probleme ale designului de azi.

CONTINUTUL CURSULUI

Sen. V - 24 ore 28

- Prămilele apariției și dezvoltării industrial designului.
- tehnica și arta :
- Iuzea obiectelor
- Preistoria designului :
  - primii matori, evoluția tehnicii fierului, noile produse industriale
  - paradoxurile : eclecticismul și mașinoplastia, și fundarea conceptului funcționalist.
- Istoria designului
- Arts 1900
- Deutscher Werkbund și vremea sa.

Sen. VI - 24 ore 28

- Istoria designului
- Școala Bauhaus și mișcările contemporane
- Le Corbusier și F. Pl. Weeicht
- Designul după cel de al doilea război mondial
- Problemele actuale ale designului
- Clasificarea obiectelor și definiția

././.

Plan de învățământ, specializarea Forme Industriale, Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București: Istoria designului, Compoziție bi și tridimensională, Comunicații vizuale, Creație de produse industriale și ambient - fragmente, 1990 (?). Sursă necunoscută

Curriculum, Industrial Forms specialization, the “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest: History of Design, Bi- and Tri-dimensional Composition, Visual Communications, Industrial Products and Ambient Creation—fragments, 1990 (?). Unknown source

PROFIL: ARTE PLASTICE SI ARTE DECORATIVE

Specializarea :

Componenta specializării : FORME INDUSTRIALE

PROGRAMA ANALITICA - C A D R U

Disciplina: COMPOZITIA BI SI TRIDIMENSIONALA

Total ore: -276-ore- 235

Cura practica -276-ore- 235

Cursul își propune abordarea sistematică și riguroasă fundamentată a principalelor aspecte ale expresiei plastice, privind organizarea plastică a cimpului bi și tridimensional. Pornindu-se pe de o parte de la structura cimpurilor elementare și pe de altă parte de la elemente de combinatorică matematică, se parcurg succint principalele probleme ale organizării compoziționale. Se alternează cercetarea fundamentală cu cea aplicativă.

La structurile tridimensionale se va pune accentul pe conceperea și realizarea structurilor prin contactul nemijlocit cu diverse materiale. Însușirea elementelor de bază ale compoziției este de o utilitate esențială pentru viitorul proiectant. Cercetarea structurală crează obișnuința ordinii absolut necesară în munca de proiectare. Temele de studiu au un marcat caracter educativ. Problematika nouă se introduce progresiv realizându-se un ciclu logic de dezvoltare. Tote temele sînt date împreună cu fundamentarea teoretică a cercetării și cu prezentarea contribuțiilor mondiale în acest domeniu.

CONTINUTUL CURSULUI

Sem. I - 72 ore

56

- Organizarea plastică sistemică a cimpului bi dimensional
- Structura cimpurilor elementare
- Elemente de combinatorică, legi, sisteme.
- Aplicații în diferite materiale și tehnici
- Expresivitatea determinării psihologice.

Sem. II - 54 ore

42

- Principiul modularității, rețele
- Aranjamente, combinații, permutări,
- Seturi de probleme cu diverse destinații aplicative
- Studii în materiale și tehnici diverse

Sem. III - 48 ore

42

- Organizarea spațiului bazată pe structura corpurilor geometrice regulate.

///.

PROFILUL : ARTE PLASTICE SI ARTE DECORATIVE
Specializarea :
Componenta specializării: FORME INDUSTRIALE

PROGRAMA ANALITICA - C A D R U

Discipline : COMUNICATII VIZUALE
Total ore : 672 589
Curs practic : 336 386
Activitate de producție artistică
proiectare, cercetare. 336 ore 200

In cadrul cursului practic de comunicații vizuale se vor aborda următoarele domenii esențiale de probleme :

- Fenomenologia comunicării și informării
- Sisteme de limbaje
- Limbajul comunicării vizuale, morfologia și sintaxa comunicării prin semne vizuale
- Sisteme de clasificare a semnelor și aplicarea lor în practică.

SEM I - 36 ore CONFIGURAREA CUREULUI

Sem. II - 28 ore 28

- Introducere în teoria comunicării
- Sisteme de informare, relațiile dintre semn și mesaj
- Modalități de comunicare prin formele de bază ale exprimării grafice și plastice.

Sem. III - 24 ore 28

- Funcția, linia, planul și volumul ca mijloace de comunicare
- Structurarea semnelor
- Studiul sistemelor de limbaj

Sem. IV - 28 ore 28

- Sistemele convenționale particulare ale comunicării vizuale.
- Dezvoltarea literii
- Organizarea suprafeței în vederea comunicării vizuale

Sem. V - 48 ore 56

- Simbologia, esențializarea mesajului, procedee analitice pentru generarea simbolurilor
- Semiotică generală
- Semiotică obiectelor

Sem. VI - 70 ore 84

- Particularizarea sistemelor de comunicare vizuală în cadrul creației de produse industriale

PROFILUL : RTE PRACTICE SI ARTE DECOATIVE
Specializarea: FORME INDUSTRIALE
Componenta specializării: FORME INDUSTRIALE

PROGRAMA ANALITICA - C.A.D.A.U

Disciplină :	CREȘTIN DE PRODUSE INDUSTRIALE SI AMBIENT	
Total ore:	1426	1236
Curs practic :	422	196
Activitate de producție artistică, proiectare, cercetare	904	800

Creștia de produse industriale și ambiant este principala disciplină, cea care dă specificul secției, și îi dă viitorului specialist direcțiile necesare pentru activitatea sa.

Acest curs practic beneficiază de o îndrumare teoretică asigurată prin cursul de " Bazele proiectării " , în plus el acumulează datele tehnico-teoretice de la cursurile de tehnologie, și pe cele de la disciplinele ajutătoare.

Creștia de produse industriale și ambiant este o sinteză, deci a tuturor cunoștințelor câștigate de studenți, o aplicare a metodelor de creștia specifice, o exercitare a viitoarei profesii. Proiectele încep la o complexitate relativ scăzută, dar la o exigență a calității care de la început se dărește maximă, el culminează cu lucrarea de diplomă, dovadă a puterii creatoare a studentului. Diploma, în funcție de capacitatea studentului, poate conține chiar și la o activitate de cercetare sfit în domeniul produselor cft și al ambiantului.

CONINUTUL CURSULUI

Sem. 2 - ~~24~~ ore 12

- Studii de corelare între formă și funcție în domeniul manabilității.
- Elementele de bază ale uneltelor; analize ale uneltelor existente, proiecte.

Sem. 3 - ~~36~~ ore 56

- Studii de corelare între formă și funcție în domeniul mecanismelor cu pluralitate de sub-ansamblu.
- Relațiile dintre creștia de produse cu cercetările ergonomice, sociologice și psihologice.

///.

Constat (și îmi reamintesc, pornind de la acest dosar) prezența câtorva zone de interes. Una dintre ele este cea față de „obiectul tehnic” și față de tentativele timpurii de a împăca inventivitatea tehnică și „forma estetică”. Îi corespund, în notițele mele, referințe precum Gilbert Simondon, *Du mode d'existence des objets techniques*; Abraham Moles, *Théorie des objets*; Jacques Meuris, *La machine et le monde des formes*; un catalog (destul de minuțios fișat) al unei expoziții organizate de Museum of Modern Art din New York, în 1968, *The Machine as Seen at the End of the Mechanical Age*; cartea lui Siegfried Giedion, *Mechanization Takes Command. A Contribution to Anonymous History*; cea a lui Lewis Mumford, *The Myth of the Machine*, și o mulțime de materiale răzlețe. Îmi amintesc că începeam cursul cu o incursiune într-o istorie ceva mai lungă (deși nu excesiv amplificată) a inventivității tehnice și că arătam apoi (de multe ori aducând cărți la cursuri, pornind de la o colecție de diapozitive pe care am constituit-o treptat) episoade ale conjuncției dintre tehnic și estetic, dintre producția industrială de serie și „nevoia de frumos”, pornind de la exemple precum expoziția universală din 1851 de la Crystal Palace din Londra și mergând înapoi și înainte de la acest reper. Încercam apoi să schițez o istorie (sau preistorie) a perioadei timpurii a preocupărilor care au dus la constituirea designului, sprijinindu-mă pe lecturi ca: *Pioneers of Modern Design și Studies in Art, Architecture, and Design*, de Nicolaus Pevsner; *Design: introduction à l'histoire de l'évolution des formes industrielles de 1820 à aujourd'hui*, de Jocelyn de Noblet; *Art et technique*, de Pierre Francastel, și pe o seamă de alte materiale legate de mișcarea Arts and Crafts, amintind de cei pe care Pevsner îi numea „pionieri” ai designului, apoi de preocupări de acest ordin în cadrul mișcărilor europene de avangardă, *Werkbund* și, firește Bauhaus, asupra căruia poposeam cu stăruire, pornind de la variate lecturi, între care cartea lui Giulio Carlo Argan, *Walter Gropius e la Bauhaus* (tradusă de pe atunci în românește), texte de Gropius, Schlemmer, Moholy-Nagy etc. Problematika raportului dintre formă și funcție ocupa – cum e de așteptat, mai ales în acei ani – un loc important, și ea era urmărită atât istoric, cât și pornind de la lecturi privind „forma” (Rudolf Arnheim, Lancelot Whyte, Christopher Alexander, seria de volume editată de Gyorgy Kepes). O urmăream în obiecte singulare, dar și în arhitectură, care ocupa, îmi amintesc, un loc destul de important în acest curs. Regăsesc, de pildă, notițe la Manfredo Tafuri și Francesco Dal Co, *Architettura Contemporanea*, dar și pe marginea unor scrieri de și despre Frank Lloyd Wright, Le Corbusier, apoi Buckminster Fuller, Yona Friedman și alții. Acordam o oarecare atenție și imaginii orașului în ansamblu; corespund acestei zone de interes notițele mele la cărți precum cea a lui Lewis Mumford, *The Decline of Cities*, lectura unor studii de Françoise Choay, a cărții lui Georges, Patrice *Design et environnement*, a celei a lui Pierre Sansot, *Poétique de la ville*, și poate

I discover (and I remember, starting from this file) the presence of a few areas of interest. One of them is towards the 'technical object' and towards the early attempts to reconcile technical inventiveness and the 'aesthetic form'. In my notes, it corresponds to references such as Gilbert Simondon, *Du mode d'existence des objets techniques*; Abraham Moles, *Théorie des objets*; Jacques Meuris, *La machine et le monde des formes*; a (rather minutely annotated) catalogue of an exhibition organized by the Museum of Modern Art of New York, in 1968, *The Machine as Seen at the End of the Mechanical Age*; Siegfried Giedion's book, *Mechanization Takes Command. A Contribution to Anonymous History*; Lewis Mumford's one, *The Myth of the Machine*, and a wealth of random materials. I remember starting the lecture by an incursion in a somewhat longer (yet not excessively amplified) history of technical inventiveness, and that I would then go on to show (often by bringing books to the lectures, later starting from a collection of slides I built over time) episodes of the conjunction between the technical and the aesthetic, between serial industrial production and the 'need for beauty', starting from examples such as the 1851 Great Exhibition of London's Crystal Palace, then zig-zagging to and fro around this landmark. I would then try to sketch a history (or prehistory) of the early period of the attempts that led to the establishment of design, based on readings such as: *Pioneers of Modern Design and Studies in Art, Architecture, and Design*, by Nicolaus Pevsner; *Design: introduction à l'histoire de l'évolution des formes industrielles de 1820 à aujourd'hui*, by Jocelyn de Noblet; *Art et technique*, by Pierre Francastel, and a number of other materials related to the Arts and Crafts movement, to those Pevsner called 'pioneers' of design, then by similar concerns within European avant-garde movements, *Werkbund* and, of course, Bauhaus, upon which I would insistently dwell, starting from various readings, including Giulio Carlo Argan's book, *Walter Gropius e la Bauhaus* (then translated into Romanian), texts by Gropius, Schlemmer, Moholy-Nagy, etc. The issue of the relationship between form and function would take on—as it was to be expected, especially back then—and important tole, and it was traced both historically, and starting from readings on 'form' (Rudolf Arnheim, Lancelot Whyte, Christopher Alexander, the series of volumes edited by Gyorgy Kepes). I would trace it in singular objects, but also in architecture, which took, I remember, a rather important place in this lecture. I find, for instance, notes on Manfredo Tafuri and Francesco Dal Co, *Architettura Contemporanea*, but also on writings by and about Frank Lloyd Wright, Le Corbusier, then Buckminster Fuller, Yona Friedman and others. I would also pay some attention to the overall image of the city; this area of interest is covered in my notes by books such as Lewis Mumford, *The Decline of Cities*, the reading of studies by Françoise Choay, Patrice Georges' book *Design et environnement*, Pierre Sansot's

mai ales a celei a lui Kevin Lynch, *The Image of the City*. Unor considerații de cuprindere mai generală le corespund notițe la cartea lui Gillo Dorfles, *Il Disegno Industriale e la sua estetica*, de pildă. Câteva dintre lecturi indică un interes – împărtășit, firește, studenților (ca și toate celelalte mai sus-pomenite) – față de aspectele de ordin comunicațional ale designului de obiect, de ambient și grafic (spre exemplu, Bruno Munari, *Disegn e comunicazione visiva*, sau Abraham Moles, *L'affiche dans la société urbaine*). Chestiuni mai specific legate de procesul de design erau atinse prin referință la Christopher Jones (a cărui carte *Design. Metode și aplicații* a fost tradusă în românește în 1975, la Editura Tehnică) sau Victor Papanek, *Design for the Real World. Human Ecology and Social Change*, o carte (și un demers în domeniul designului) care țin minte că m-a impresionat în mod special.

Cum se vede, inspirațiile mele porneau în special de la cărți publicate în anii '60–'70, uneori mai devreme, alteori un pic mai târziu, dobândite cu oarecare efort prin consultarea tuturor bibliotecilor la care aveam acces; în alcătuirea cursului porneam de la zero, căci nu exista (din câte îmi amintesc) un precedent pentru acest curs, în orice caz nimic de natură să constituie un fundament solid. Unele dintre aceste cărți sunt azi desuete, altele cred că și-au păstrat interesul. N-am fost probabil omul cel mai potrivit pentru a ține un astfel de curs: absența oricărui înclinații și deprinderi tehnice s-a tradus prin insuficienta competență în a acorda atenție unor aspecte mai practice ale domeniului, corelându-le – într-un mod mai util studenților – cu considerațiile de ordin istoric sau teoretic; pregătirea mea în istoria și teoria artei m-a făcut atentă la chestiuni care plasează designul într-o oarecare continuitate cu o astfel de formație. De altfel asta a fost, cred (alături de un interes manifestat pentru acest domeniu, materializat prin contribuții la seria de publicații *Estetica Industrială* apărute sub egida CIDSP, la începutul anilor '70), premisa care a dus la faptul că mi s-a încredințat acest curs și cea care i-a făcut pe fondatorii secției să depună eforturi pentru înființarea unei secții de design într-o școală de arte. Am convingerea că aceia care mi-au urmat în predarea acestui curs au putut corecta astfel de neajunsuri.

Poétique de la ville, and, perhaps, especially that by Kevin Lynch, *The Image of the City*. More general considerations are covered by notes from Gillo Dorfles' book, *Il Disegno Industriale e la sua estetica*, for instance. A few readings show an interest—which I, of course, shared with my students (like I did all of the above)—towards the communicational aspects of object, ambient and graphic design (for instance, Bruno Munari, *Disegn e comunicazione visiva*, or Abraham Moles, *L'affiche dans la société urbaine*). Issues that were more specifically related to the design process were touched upon by reference to Christopher Jones (whose book *Design Methods. Seeds of human future* was translated into Romanian in 1975, at Editura Tehnică) or Victor Papanek, *Design for the Real World. Human Ecology and Social Change*, a book (and an initiative in design) that I remember particularly impressed me.

As you can see, my inspirations would start primarily from books published in the '60s-'70s, sometimes earlier, sometimes a bit later, acquired with some effort by referring to all the libraries I had access to; in creating my lecture I would start from scratch, as there was (as far as I can remember) no precedent for this course, in any case, nothing likely to constitute a solid foundation for the one with which I had been entrusted. Some of these books are now obsolete, others I believe have retained their interest. I was probably not the best fit for this lecture: the absence of any technical velleity and skills was translated by the insufficient competence to pay attention to more practical aspects of the field, correlating them more usefully for the students to historical or theoretical considerations; my training in art history and theory made me pay attention to issues placing design in a certain continuity with such a track record. In fact, this was, I believe (together with a manifest interest in this field, materialized by contributions to the *Estetica Industrială (Industrial Aesthetics)* series of publications, printed under the aegis of the CIDSP in the early '70s) the premise that led to my being entrusted this course: it was, in fact, the one that led the department's founders to strive to set up a design department in a school of arts. I am sure that those following me in teaching this course could correct such deficiencies.

Școala de design de la București la vremea schimbării

121–157

O discuție despre Secția/Catedra/Departamentul Design din Institutul de Arte Plastice „N. Grigorescu”/Academia de Artă/Universitatea Națională de Arte din București se dezvoltă în jurul cuvântului *școală*, care a devenit termen de referință deopotrivă în abordările libere și textele de specialitate. Cuvântul *școală* adună în el o sumă de atribute, începând de la cel instituțional și organizatoric, la cel educativ, modelator de gândire și atitudine profesională. Pe parcursul celor 50 de ani de existență a *Școlii de design de la București*, aceste valori s-au consolidat, indicând mai clar și nuanțat sensul de fundament educativ și deschizător de drumuri noi.

The Design School in Bucharest at the Time of Change

122–158

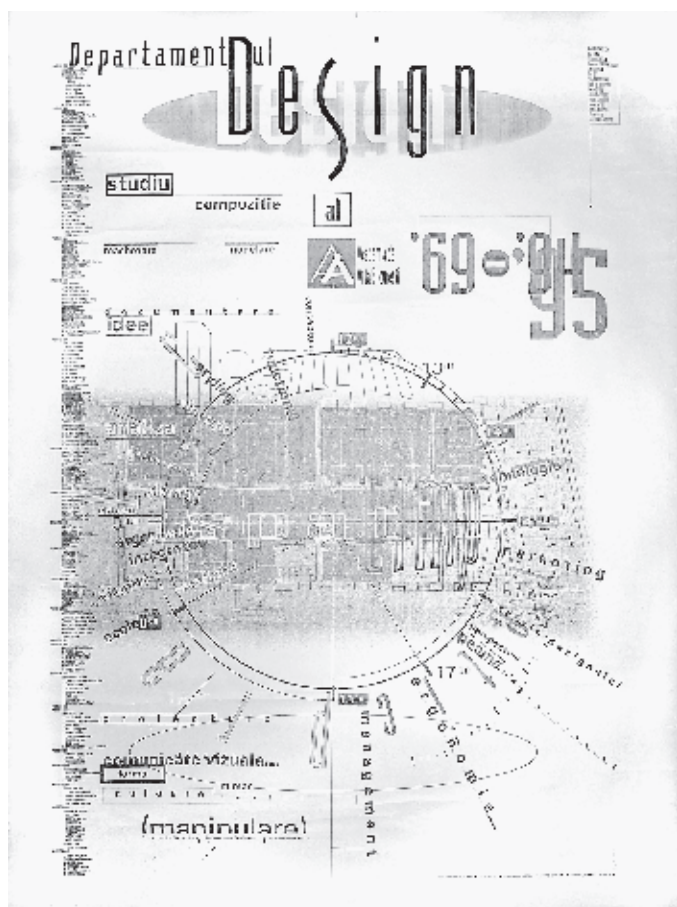
A discussion about the Division/Chair/Department of Design at the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts/Academy of Art/National University of Arts in Bucharest is carried out around the word *school*, which has become a benchmark term both in free approaches, and in specialised texts. The word *school* gathers a sum of attributes, starting from the institutional and organizational one, and up to the educational one, shaping thinking and professional attitude. Over the 50 years since *the Bucharest School of Design* was established, these values consolidated, indicating in a more clear and nuanced way the meaning of educational, road-opening foundation.

Așa cum nu se poate vorbi despre design în afara contextului său, nici despre instituția din București care școlește designeri de cinci decenii nu trebuie vorbit altfel. Cu bune și mai puțin bune, cu împliniri și carențe, *Școala de design de la București* a încercat mereu să-și depășească condiția, conștientizând unde se plasează și spre ceea ce trebuie să tindă, dar considerând totodată că oferă ce are mai bun.

Pentru învățământul de design, anul 1990 a fost momentul mult-așteptat al schimbării; se dorea un suflu nou, un nou început în practica profesiei. Schimbarea trebuie privită așadar din mai multe unghiuri. Însemna că multe dintre constrângerile cauzate de contextul politic și economic specific României socialiste să fie eliminate acum. De exemplu, venise momentul ca legătura reciproc benefică cu industria să funcționeze și să dea roade. Un alt aspect, reiterat aproape obsesiv, privea recuperarea decalajului profesional față de occident, o diferență care era vizibilă chiar și în raport cu vecinii, în ciuda faptului că împărțiserăm metehnele aceluiasi regim socialist. Sincronizarea cu ceea ce se întâmpla la vest de România, chiar dacă nu a fost rostită ca un principiu director, a devenit un scop în sine. Sincronizarea cu lumea occidentală se putea împlini mai repede, consistent și viabil prin învățământ; *școala* devenea acum un motor de acțiune și un reper în demersul uneori anevoios al afirmării profesionale.

De-a lungul acestor ani, schimbările prin care Catedra Design a trecut aveau menirea să îmbunătățească mai multe zone: s-a încercat să se găsească o formulă administrativ-organizatorică corespunzătoare, să se adopte o durată de studii eficientă, să se alcătuiască o componentă adecvată a corpului profesoral și să se asigure cu funcțiuni și dotări un spațiu insuficient și impropriu învățaturii actuale de design.

Imediat după 1990, membrii Catedrei Design au dorit să obțină o poziție distinctă a acesteia, în structura universitară, intenție care transpunea dorința de delimitare a învățământului de design față de celelalte specializări din Facultatea de Arte Decorative, în cadrul căreia funcționa. Prindea contur ideea de a crea o facultate de design de sine stătătoare, cu trei specializări – design de produs, design grafic, design interior –, acestea devenind catedre ale noii facultăți. Chiar dacă desprinderea din ansamblul facultăților a rămas un deziderat, intenția a avut efect „vizual”, fără rezultate în plan administrativ, devenind numai o entitate nominală: Facultatea de Arte Decorative și Design (FADD). Denumirea *design* a fost din acel moment distinctă, clar exprimată. Privită din afara școlii, evidențierea a asigurat o mai bună percepție a educației de design și, implicit, a profesiei pentru care studenții se pregăteau. Începând cu anul 2005, Catedra Design poartă titlatura *Departamentul Design*.

Afiș, *Memoria reversibilă*, expoziție aniversară, 25 de ani de la înființarea Catedrei de Design, Galeria Etaj 3/4, TNB, București, 1995. Design grafic: Romulus Agiu; concept expoziție: Cristina Sabău. Arhiva Cristina Sabău Gabriel Cojoc, Logo Academia de Artă, 1992. Proiect câștigător al unui concurs studențesc

Poster, *The Reversible Memory*, anniversary exhibition, 25 years since the foundation of the Design Department, Etaj 3/4 Gallery, National Theater, Bucharest, 1995. Graphic design: Romulus Agiu; exhibition concept: Cristina Sabău. Cristina Sabău's archive Gabriel Cojoc, Logo of the Art Academy, 1992. Winning project of a student competition

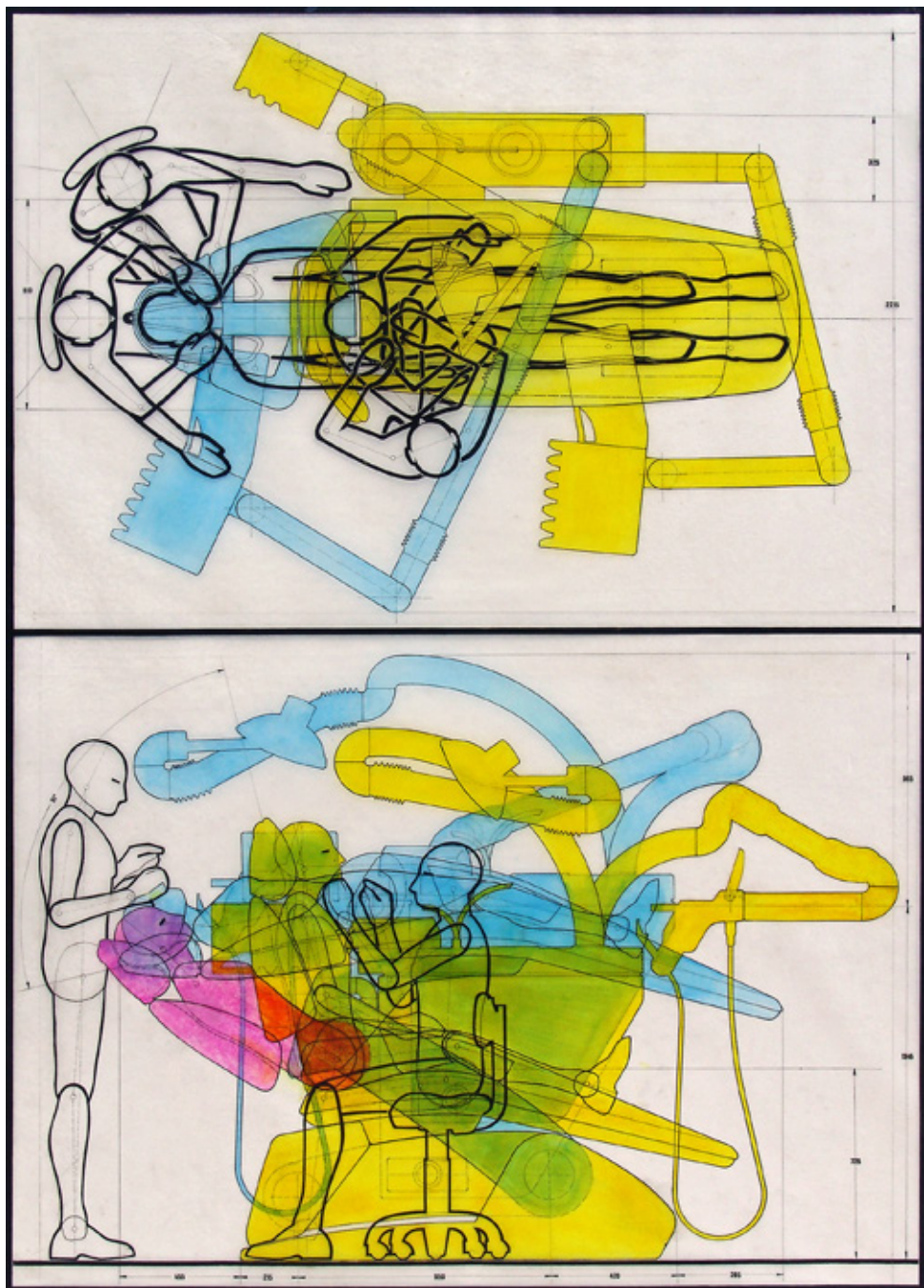
Carla Szabo, Profesorii Academiei de Artă (1864–1995), afiș și insignă aniversare, temă de atelier, an II, 1995, coord. Ion Bitzan

Carla Szabo, Teachers of the Art Academy (1864–1995), anniversary poster and badge, workshop theme, 2nd year, 1995, coord. Ion Bitzan

Dieter Penteliuc, Fotoliu stomatologic, lucrare de diplomă, planșă prezentare (vedere laterală) și studiu de ergonomie, 1992, coord. Dragoș Gheorghiu

Dieter Penteliuc, Dental armchair, BA project, presentation board (side view) and ergonomics study, 1992, coord. Dragoș Gheorghiu

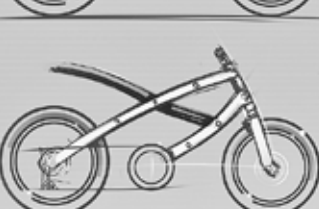
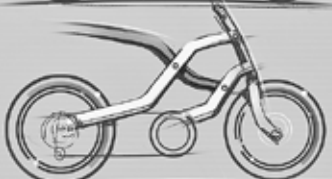
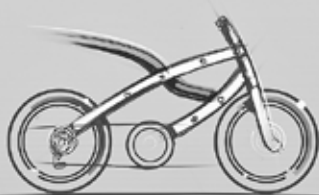

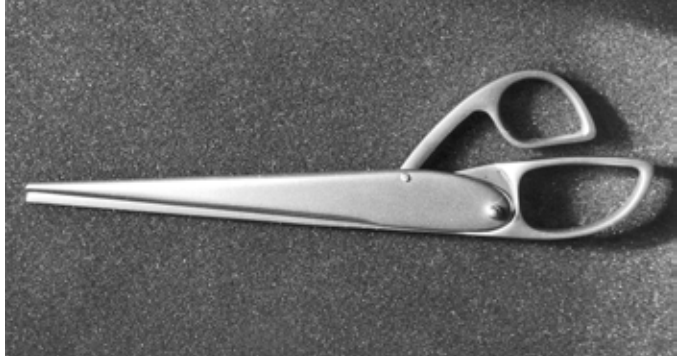
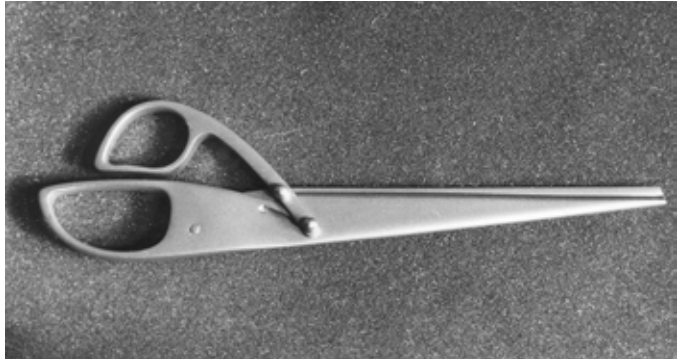

Ștefan Barutciuff, Bicicletă cu geometrie variabilă, lucrare de masterat, machetă (scara 1:3) și planșă, 2000, coord. Cezar Șuteu. Proiect finalist la 4th International Bicycle Design Competition, Taiwan
Kurkó János, Mixer multifuncțional, proiect de semestru, machetă, an II, 1998

Ștefan Barutciuff, Bicycle with variable geometry, MA project, model (scale 1:3) and board, 2000, coord. Cezar Șuteu. Finalist project at the 4th International Bicycle Design Competition, Taiwan
Kurkó János, Multifunctional mixer, semester project, model, 2nd year, 1998

Ionel Stoica, Foarfecă, temă de atelier, machetă, scara 1:1,
an III, 1992, coord. Dragoș Gheorghiu

Ionel Stoica, Scissors, workshop theme, model, scale 1:1,
3rd year, 1992, coord. Dragoș Gheorghiu

Adelina Ivan, Coș de gunoi, temă de atelier, machetă, an I, 1994, coord. Vladimir Șetran
Adelina Ivan, Trash can, workshop theme, model, 1st year, 1994, coord. Vladimir Șetran

Romulus Agiu, Fotoliu, lucrare de diplomă, machetă funcțională, scara 1:1, 1994, coord. Alexandru Ghiiduș
Romulus Agiu, Armchair, BA project, functional model, scale 1:1, 1994, coord. Alexandru Ghiiduș

As one cannot speak of design out of its context, one should not speak otherwise of the Bucharest institution which has been schooling designers for the past five decades. With its ups and downs, with its successes and its faults, *the Bucharest School of Design* has always attempted to overcome its condition, being aware of its position and of its goals, convinced that it was offering the best it could.

For the design education, 1990 was the much-awaited moment of change; a new life and a new beginning in the practicing of this craft. Change should therefore be regarded from several angles. It meant that many of the restraints of those times because of the political and economic context, specific to Socialist Romania, would disappear. For instance, it was high time for the mutually beneficial cooperation with the industry to work and bear fruit. Another aspect, that was almost obsessively reiterated, was about recovering the professional drawback as compared to the West, a difference that was visible even when considering our neighbours, although we had shared the shortcomings of the same socialist regime. Synchronization to whatever was going on west from Romania, even if not stated as a guiding principle, became a purpose in itself. Synchronization with the western world could be achieved faster, consistently and sustainably, through education; *school* was now meant to become a driving engine and a landmark in the sometimes difficult endeavour of professional affirmation.

Along these years, the wave of changes that the Design Department underwent, was aimed at improvement: it attempted to find the adequate administrative and organizational formula; to adopt an efficient duration of studies; to compose the adequate faculty; to provide functions and endowments to a meagre space, insufficient for today's design education.

Right after 1990, members of the Chair of Design wished to obtain a distinct position of their department in the academic structure, an intention to delimit the design education from the other specialties within the Faculty of Decorative Arts it belonged to. There was shaped the idea of creating an autonomous design faculty, with three specialties—product design, graphic design, interior design, with the three becoming Chairs. Even if the separation from the rest of the faculties remained a desideratum, the intention had a 'visual' effect, without administrative results becoming a nominal entity: The Faculty of Decorative Arts and Design. The name of *design* was, as of that moment, a distinct one, clearly expressed. Seen from the outside, the highlight led to a better perception of the design education and, implicitly, of the profession for which students would be

Din peisajul schimbării a făcut parte și înnoirea corpului profesoral. Unii dintre absolvenții secției au fost invitați să formeze o nouă echipă alături de foștii lor profesori, o atitudine regăsită nu doar la București, ci și la Cluj, iar la Iași și Timișoara a reprezentat baza creării noilor catedre de design. Cei chemați, fără excepție, aveau experiența lucrului în proiectare industrială⁰⁹⁰, unii chiar mai mult de zece ani, și doreau să împărtășească din cunoștințele și experiențele acumulate. Aceștia erau convinși că pot contribui la crearea și funcționarea unei legături reale și eficiente între nevoile industriei și temele de atelier prin proiectele studenților. Dintre primii veniți au fost Cezar Șuteu și Alexandru Ghilduș, din primăvara anului 1990, iar, din toamna aceluiași an, Dragoș Gheorghiu, Dinu Dumbrăvician și Marina Theodorescu s-au alăturat grupului.

Schimbarea majoră din această perioadă, așa cum o definește și directorul de departament, Dinu Dumbrăvician, a fost „trecerea de la un învățământ general, când se făcea din toate câte ceva, la un învățământ specializat”. Astfel, din 2005⁰⁹¹, studentul optează pentru una dintre cele trei specializări – design de produs, design grafic, design interior –, chiar de la admitere.

Durata anilor de studiu constituie în sine o istorie. Imediat după 1990, studenții puteau opta pentru 5 sau 6 ani de studiu, iar între 1993 și 2001 au avut opțiunea pentru un an de Master sau Studii aprofundate, cum a mai fost numit ciclul de studii. Această formulă 5+1 ani, însemnând Licență+Master, a fost apoi schimbată cu 5+2 ani, varianta parcursă de absolvenții din 2002 și 2003. Ulterior, și aceasta se schimbă în 4+2 ani pentru o scurtă perioadă de timp, până la absolvenții din 2007. Studenții admiși în 2005 reprezintă prima serie în formula 3+2 ani, însemnând studii de Licență+Master. De acum înainte, ciclurile de studiu au o structură tripartită, cu etape distincte – 3+2+3 ani, însemnând Licență+Master+Doctorat –, marcate de examene specifice fiecărei specializări. Admiterea constă dintr-o probă generală de crochiuri, urmată de o probă specializată care presupune un proiect, apoi un interviu și prezentarea unei mape cu lucrări. Pentru a trece în al doilea

⁰⁹⁰ De exemplu, dintre absolvenții care au lucrat în industrie și, după 1990, s-au alăturat Catedrei de Design se numără: la București: Alexandru Ghilduș, Cezar Șuteu, Dragoș Gheorghiu, Marina Theodorescu, Dinu Dumbrăvician; la Cluj-Napoca: Alexandru Alămoreanu, Rodica Alămoreanu, Cristian Cheșuț, Paul Cheptea; la Iași: Magda Sficlea, Dan Micu; la Timișoara: Adrian Marian; la Oradea, în 1996: Dorel Găină Gerendi.

⁰⁹¹ Aderarea la consensul european, prin semnarea Declarației de la Bologna de către ministrul Educației din 29 de europene (la 18–19 iunie 1999), a avut ca efect structurarea învățământului superior în două etape distincte de studii: colegiu și master. Din anul universitar 2005, la Catedra Design, studiile de Licență, echivalentul colegiului, se desfășoară pe durata a 6 semestre, iar studiile de Master durează 4 semestre.

trained. Afterwards, as of 2005, the official denomination would be *Department of Design*.

The renewal of the faculty members was also part of the changing landscape. Some of the section's alumni were invited to form a new team with their former professors, an attitude which was not to be found only in Bucharest, but also in Cluj, while in Iași and Timișoara it was the grounds of creating new Chairs of Design. Those called, without exception, had the experience of working in industrial design⁰⁹⁰, some for more than ten years, willing to share the knowledge and experience they had gained. They were confident they could make the connection between the industry needs and the workshop themes, through the students' projects. The first to come included Cezar Șuteu and Alexandru Ghilduș, since the spring of 1990, and, in the autumn of the same year, Dragoș Gheorghiu, Dinu Dumbrăvician and Marina Theodorescu joined the group.

The major change occurring over this period and defined by Head of Department Dinu Dumbrăvician, was "switching from a general education, when people would do a bit of everything, to a specialised education". Thus, as of 2005⁰⁹¹, the student would follow one of the three specializations—product design, graphic design, interior design—, from their very admission.

The duration of studies is a history in itself. Right after 1990, students could choose 5 or 6 years of study, and from 1993 to 2001, they could choose a year in Master's, or Advanced Studies, as the study cycle was also called. This formula of 5+1 years, namely BA+MA, was then changed to 5+2 years, version attended by the classes of 2002 and 2003. Afterwards, this, too, changed to 4+2 years for a brief period of time, until the class of 2007. Students admitted in 2005 were the first class with the 3+2 years formula, namely BA+MA studies. From then on, study cycles had a three-fold structure, with distinct stages—3+2+3 years, namely BA+MA+PhD—marked by specialty-specific exams.

⁰⁹⁰ For instance, the graduates who came from the industry field, after 1990, and joined the faculty of design departments in Bucharest were: Alexandru Ghilduș, Cezar Șuteu, Dragoș Gheorghiu, Marina Theodorescu, Dinu Dumbrăvician; in Cluj-Napoca: Alexandru Alămoreanu, Rodica Alămoreanu, Cristian Cheșuț, Paul Cheptea; in Iași: Magda Sficlea, Dan Micu; in Timișoara: Adrian Marian; in Oradea, in 1996: Dorel Găină Gerendi.

⁰⁹¹ The accession to the European consensus, on European higher education, following the signing of the Bologna Declaration by the ministries of Education of 29 European countries, on 18–19 June 1999, resulted in the structuring of higher education in two distinct study stages: college and master. Since the 2005 academic year, the Design Department, BA studies, the equivalent of college degree, include 6 semesters, and Master's studies take 4 semesters.

ciclu, cel masteral, care se finalizează cu examenul de Disertație, trebuie susținut un examen, unde studentul propune un proiect de design pe care să îl dezvolte în următorii doi ani. Parcursul actual al studentului-designer este sintetizat astfel de șeful departamentului:

„Diferența între cele două stadii este că, dacă la primul se consideră că studentul știe ce vrea, dar nu e prea sigur, la al doilea stadiu, se consideră că studentul este tânăr profesionist: acesta are bazele necesare și o gândire strategică, deține instrumentele de analiză a informațiilor pe care le poate sintetiza și apoi folosi în proiectele sale”.

Astfel, după o perioadă de modificări frecvente, structura învățământului de design a devenit stabilă, având ca rezultat „specializarea și eficientizarea”, cum afirmă Dinu Dumbrăvician. Termenul „specializare” definește acum ariile largi de acțiune ale designului, acoperind cele trei mari domenii.

Spre jumătatea anilor '90, Cezar Șuteu dorise să implementeze în programa Catedrei specializarea studenților, pornind de la discipline opționale, în domenii cum ar fi: design auto, design de aparatură medicală, design pentru electrocasnice etc. Chiar dacă instituțional era aproape imposibil de realizat, acest demers ar fi fost deopotrivă un răspuns la previziunile pieței de la acel moment și împlinirea unei dorințe mai vechi de specializare, exprimată încă de la sfârșitul anilor '70.

Temele de atelier reflectă etapele pe care Catedra Design le-a parcurs, reflectând evoluția pieței de design și răspunsul la cerințele acesteia⁰⁹². Adaptarea învățământului de design la piața de design a fost o preocupare reală și permanentă. Temele date studenților la atelier au ținut pasul cu schimbările pieței și au încercat să răspundă unor posibile cerințe ale acesteia, dar și să anticipeze altele noi. S-a crezut că din contactele pe care Catedra le avusese cu industria până în 1990 vor apărea cereri de colaborare și proiecte reale, ca urmare a deschiderii piețelor⁰⁹³. Profesorii erau conștienți că venise momentul unei afirmări reale și că studenții trebuie să fie pregătiți să facă față

092

Până la momentul disocierii structurii catedrei în specialități, au fost încercate diferite modalități de concepere a cursurilor. De exemplu, la începutul anilor '90, a fost experimentată o variantă „integratoare” a problematicii de design prin teme de atelier, care să confere o unitate cursurilor, de la cele practice, de atelier, la cele teoretice, asemenea unui „fir roșu” director.

093

Dintre aceste colaborări, menționăm: Uzina „Tractorul” și Uzina de Camioane „Roman”, Brașov; ARO, Câmpulung-Muscel; Întreprinderea „Autobuzul” și Întreprinderea de Echipamente Periferice, București etc.

Admission consists of a general test in sketches, followed by a specialized task consisting of a project, then an interview, and the presentation of a portfolio. To graduate to the second cycle, the Master, completed by a Dissertation exam, the student needs to pass an exam, where they will suggest a design project that they need to develop over the next two years. The yearly track of the designer-student is summarized by the head of the department as follows:

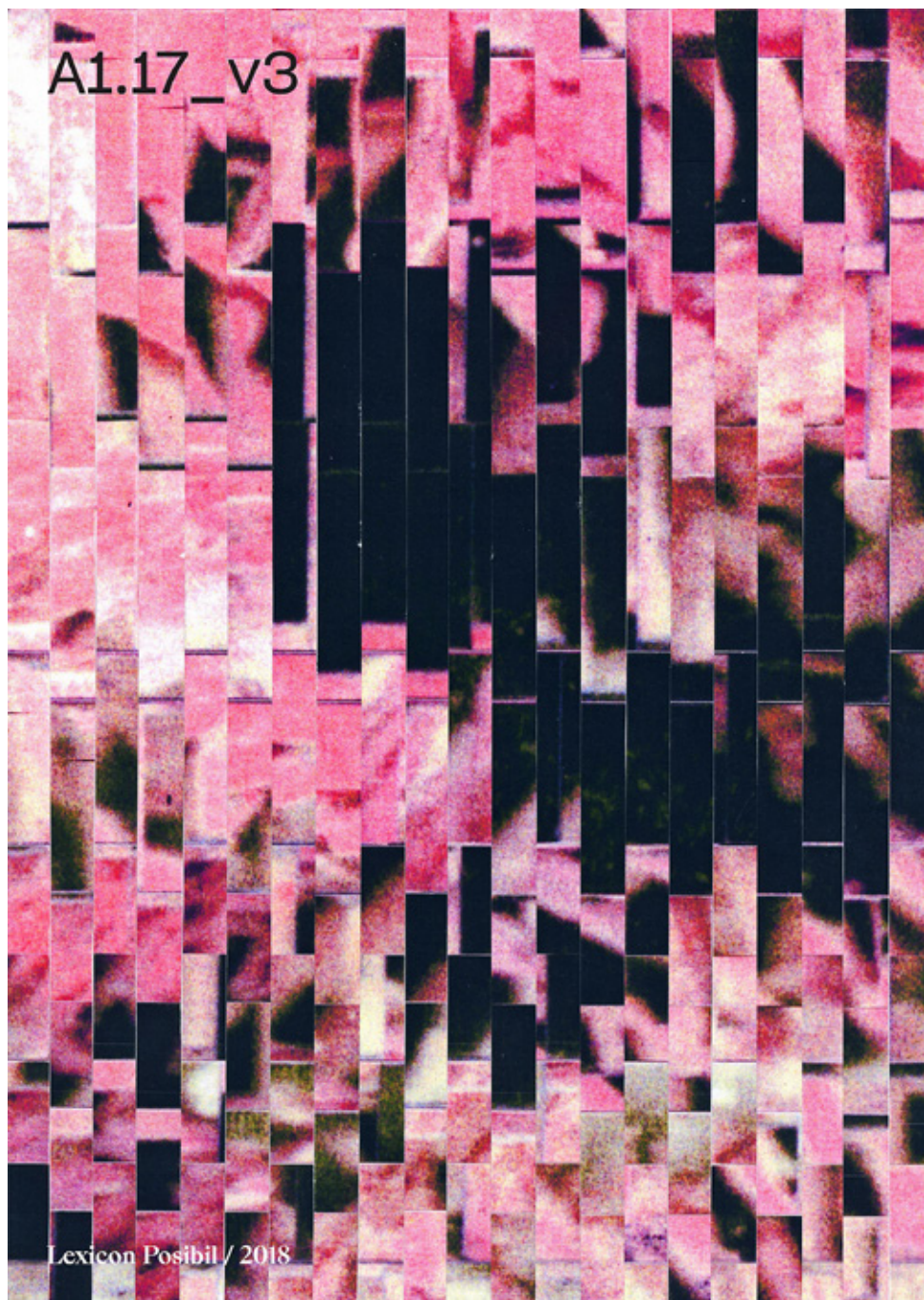
“The difference between the two stages is that, in the first one, it is considered that the students know what they want, but are not very confident in themselves, in the second, the students are considered young professionals: they have the necessary basic knowledge and a strategic thinking, they hold the instrument to analyse the information, that they can then synthesize and use in their projects.”

Thus, after a period of frequent changes, the structure of design education became stable, resulting in ‘specialization and efficiency’, as Dinu Dumbrăvician puts it. The term ‘specialization’ used now defines the wide areas of action of design, covering the three main fields.

Towards the mid-’90s, Cezar Şuteu intended to implement the idea of student specialization within the Department’s curriculum, starting from elective classes, in fields such as: car design, medical equipment design, household appliances design, etc. Even if it was nearly impossible to accomplish institutionally, this endeavour would have been an answer to market forecasts at the time, and the fulfilment of an older desire for specialization, expressed ever since the end of the ’70s.

Workshop themes are a marker of the Design Department’s existence, reflecting the evolution of the design market and the answer to its needs⁰⁹². The adaptation of the design education to the design market was a real and permanent concern. The themes given to students in the workshops kept pace with the market changes and tried to provide answers to its possible requirements, but also to anticipate new ones. It was believed that the contacts the Department had had with the industry until 1990 would generate requests of collaboration

Until the moment when the chair’s structure was dissociated into specialties, various ways of creating courses were attempted. For instance, in the early ’90s, an ‘integrating’ version was attempted for design issues, through workshop themes, that should give classes unity, starting from the practical, workshop classes, to the theory ones, like a guiding ‘red thread’.

Alice Voinea, *Lexicon posibil*, proiect de masterat, afiș și carte, 2018

Alice Voinea, *Possible Lexicon*, MA project, poster and book, 2018

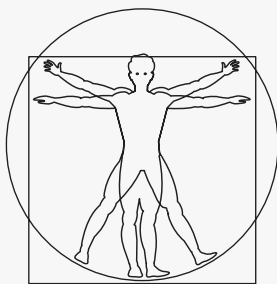
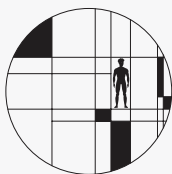
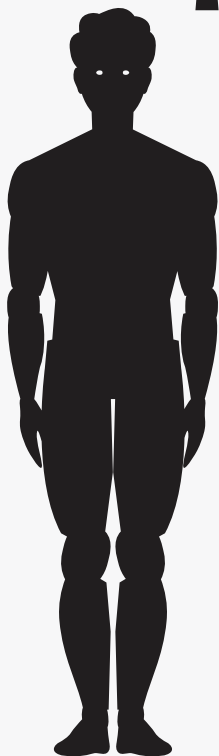
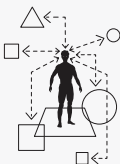
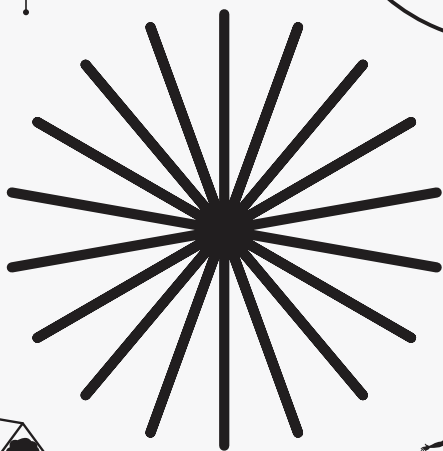
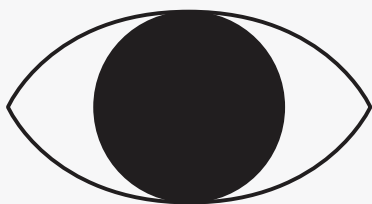
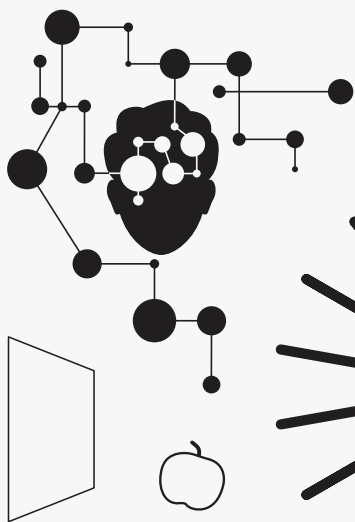

Claudia Draghia, *Exerciții în spațiul public*, proiect de licență, 2017. © Cătălin Georgescu
Andrei Măceșanu, *Grafosofie. O introducere vizuală în istoria ideilor*, proiect de licență, 2017

Claudia Draghia, *Exercises in Public Space*, BA project, 2017. © Cătălin Georgescu
Andrei Măceșanu, *Graphosophy. A Visual Introduction to the History of Ideas*, BA project, 2017

due to the free market economy⁰⁹³. Professors were aware that it was time for real affirmation, and that students needed to be ready to face current issues and competition. Unfortunately, it was not the Romanian industry the one to benefit from the design school, but a new field that would also contribute to the introduction of the term ‘creative industry’: advertising. The benefit was mutual. The first advertising agencies, set up as early as 1991, affiliated to international agencies or branches of the latter, would bring along both the *know-how*, and a western way of doing things⁰⁹⁴, while creation departments also employed designers⁰⁹⁵. From the school’s perspective, the appearance of these new jobs had an effect on the themes, workshop projects, and especially on the choice of BA topics.

Product design themes prevailed over the first decade, then the graphic design ones took precedence, starting with the second decade. Over the last years, new themes have emerged, like interface and web app design, or graphic design for electronic games—border areas of interference with design.

Exercises of thought transposed in design projects revealed the students’ interest in providing original ideas and in finding the best solutions. From the series of projects, a few examples are worth mentioning, starting from everyday objects—trash bin, chair, scissors, flat iron, mixer⁰⁹⁶, etc.—to specific objects, such as car design ones. This field was updated and expanded by new themes, concerning, for instance, mobility—caravan, leading to the theme of minimal habitat; ski jet; bicycle⁰⁹⁷, etc.—and benefitted from the guiding of Cezar Șuteu,

093 Among these collaborations, we mention: The “Tractorul” factory and the “Roman” truck factory, Brașov; ARO, Câmpulung-Muscel; the “Autobuzul” factory and the Peripherals Enterprise, Bucharest, etc.

094 Among these, we name a few: Graffiti/BBDO Leo Burnett&Target, Saatchi&Saatchi, D’Arcy, Tempo Advertising, Scala/J. Walter Thompson, etc.

095 Design graduates were appreciated for their vision, for their efficient solutions and the creative ideas they brought forth, for their perseverance and the desire of surpassing themselves. Consequently, they were often appointed creative directors for the respective departments.

096 As workshop themes we mention: Adelina Ivan, *Coș de gunoi (Trash Bin)*, 1994; Kurkó János, *Mixer*, 2000, etc. See Cristina Sabău, “Proiecte de atelier”, *Design Buletin* 5, 1997. Many of the designer-students’ projects were showcased in the *Design Buletin* magazine, which regularly presented information on the topic of design education. See magazine issues 1–15, 1997–2004.

097 We mention here: Bogdan Lazăr, *Habitat mobil tractabil (Mobile tractable habitat)* workshop project, 1995; Dan Mihailovici, Alina Nedelcu, Elena Baboi, Ștefan Barutcieff, *Rulotă (Caravan)* team project, 1998; Ștefan Barutcieff, *Bicicletă cu geometrie variabilă (Variable geometry bicycle)*, MA project, 2000; the team consisting of Lucian Simion, Florin Alexa, Bogdan Dănăilescu, the *Eccentric bicycle*, competition project, 2000; *Zimbru* off-road multifunctional vehicle, Kurkó János, 2001.

problemelor actuale și concurenței. Din păcate, nu industria românească avea să fie beneficiara școlii de design, ci un nou domeniu care urma să contribuie și la introducerea termenului de industrie creativă: publicitatea. Beneficiul a fost reciproc. Primele agenții românești de publicitate, apărute chiar din 1991, care s-au afiliat la agenții internaționale sau erau deja filiale ale acestora, aduceau deopotrivă *know-how* și un mod de lucru occidental⁰⁹⁴, iar în departamentele de creație erau angajați și designeri⁰⁹⁵. Din perspectiva școlii, apariția acestor noi locuri de muncă a avut efect asupra temelor, proiectelor de atelier și în special în alegerea subiectelor de Licență.

Temele de design de produs au prevalat în prima decadă, apoi, cele de design grafic, începând cu a doua decadă. În anii din urmă au apărut noi teme, cum sunt designul de interfață și pentru aplicații web sau design grafic pentru jocuri electronice – domenii de graniță sau de interferență cu designul.

Exercițiile de gândire transpuse în proiecte de design au relevat interesul studenților de a oferi idei originale și de a găsi cele mai bune soluții. Din evantaiul de proiecte sunt de amintit câteva exemple, de la obiecte curente – coș de gunoi, scaun, foarfecă, fier de călcat, mixer⁰⁹⁶ etc. – la obiecte specifice cum ar fi cele de design auto. Acest domeniu a fost reactualizat și extins cu teme noi care vizau, de exemplu, mobilitatea – rulotă, din care a derivat și tema habitat minimal; ski jet; bicicletă⁰⁹⁷ etc. – și a beneficiat de îndrumările lui Cezar Șuteu, Dragoș Gheorghiu, Radu Zaharescu (a. 1995)*. Temele de atelier au însămânțat adânc pasiunea pentru design de produs multor studenți, aceștia dorind să activeze după absolvire ca designeri în domeniu, cum sunt Mugurel Popescu (a. 1994), Mihai Fetcu (a. 2002), Ștefan Barutcieff (a. 1999) pentru a-i aminti aici doar pe câțiva dintre ei. Alții – Daniel Toma (a. 1994), Dan Moldovan (a. 1999), Kurkó János (a. 2001), Florin Alexa

⁰⁹⁴ Dintre acestea, amintim câteva: Graffiti/BBDO Leo Burnett&Target, Saatchi&Saatchi, D'Arcy, Tempo Advertising, Scala/J. Walter Thompson etc.

⁰⁹⁵ Absolvenții de la Design erau foarte apreciați pentru viziunea lor, pentru soluțiile eficiente și ideile creative oferite, pentru perseverență și dorința de autodepășire. Ca o consecință, aceștia erau adeseori numiți directori de creație ai departamentelor respective.

⁰⁹⁶ Amintim câteva teme de atelier: Adelina Ivan, *Coș de gunoi*, 1994; Kurkó János, *Mixer*, 2000 etc. A se vedea Cristina Sabău, „Proiecte de atelier”, *Design Buletin* 5, 1997. Multe dintre proiectele studenților-designeri au fost prezentate în revista *Design Buletin*, care avea ca politică editorială prezentarea de informații având ca subiect învățământul de design. A se vedea numerele revistei 1–15, 1997–2004.

⁰⁹⁷ Amintim aici: Bogdan Lazăr, proiect de atelier *Habitat mobil tractabil*, 1995; Dan Mihailovici, Alina Nedelcu, Elena Baboi, Ștefan Barutcieff, proiect de echipă *Rulotă*, 1998; Ștefan Barutcieff, proiect de master *Bicicletă cu geometrie variabilă*, 2000; echipa formată din Lucian Simion, Florin Alexa, Bogdan Dănăilescu, proiect de concurs bicicletă *Eccentric*, 2000; vehicul multifuncțional de teren *Zimbru*, Kurkó János, 2001.

Dragoș Gheorghiu, Radu Zaharescu (g. 1995)*. But workshop themes awakened a deep passion for product design in many students, and they wanted to work, after graduation, as designers in this field. For instance, Mugurel Popescu (g. 1994), Mihai Fetcu (g. 2002), Ștefan Barutcieff (g. 1999), Daniel Toma (g. 1994), Dan Moldovan (g. 1999), Kurkó János (g. 2001), Florin Alexa (g. 2000), Lucian Simion (g. 2000), Sebastian Dragu (g. 2008), Anca Fetcu (g. 2008)⁰⁹⁸, *inter alia*— saw their employment with advertising companies as a temporary one, a necessary passage, both financially but also as an-adequate working method, so they could afterwards dedicate themselves to product design.

We also need to mention the professional emulation among students, for the benefit of workshop projects results. This state was also transferred to design competitions, where students were invited to participate through the school, and which would often provide them with the opportunity to work in a team.

Unfortunately, collaborations with the industry remained at illusion level so that, although it was high time for actual projects, those were late to show up, as Dinu Dumbrăvician bitterly puts it:

“Even those forced and unnatural connections to the industry, before 1990, disappeared. In fact, this is a totally different industrial landscape. But there are signs that things are changing”.

Graphic design requests had no better fate, despite momentary encouraging signs. “Even if there were requests for graphic design projects, they were not constant and they did not turn into a relationship that the Chair could count on”, says Marina Theodorescu.

Graphic design projects made their way among workshop projects, their weight increasing over time. If, until 1990, visual identity projects were scarce, approached accidentally, afterwards they became frequent, especially towards the end of the decade. Bitay András (g. 1991), Gabriel Cojoc (g. 1993), Leo Gherasim (g. 1994)⁰⁹⁹ were among the first students to suggest visual identity programs for their BA projects. Packaging projects followed the same trend, being approached both

⁰⁹⁸ Anca Fetcu is among the rare examples of graduates who, after a short stint working in an advertising agency, set up her own product design studio.

⁰⁹⁹ We mention the projects made by students: Bitay András, visual identity for the new *son* TV station, 1991; Gabriel Cojoc, visual identity for the *Design Department*, 1993; Leo Gherasim, visual identity for the *Aquila* rock band, 1994.

(a. 2000), Lucian Simion (a. 2000), Sebastian Dragu (a. 2008), Anca Fetcu (a. 2008)⁰⁹⁸ ș.a. – vedeau temporară angajarea lor în agenții de publicitate, un pasaj necesar atât financiar, cât și pentru imprimarea unui mod de lucru adecvat profesiei, pentru ca ulterior să se dedice designului de produs.

Trebuie amintită aici emulația profesională care s-a stârnit în rândul studenților, în beneficiul rezultatelor obținute în proiectele de atelier. Această stare a fost transferată și concursurilor de design, la care studenții erau invitați să participe prin școală și care, adesea, le ofereau prilejul lucrului în echipă.

Din păcate, colaborările cu industria au rămas la nivelul iluziilor, astfel că, deși venise vremea proiectelor reale, acestea au întârziat să apară, așa cum cu amărăciune Dinu Dumbrăvician precizează:

„Chiar și acele legături cu industria, impuse, nu firești, de până în 1990, au dispărut. De fapt, este un alt peisaj al industriei care nu mai seamănă deloc cu ceea ce era înainte. Dar sunt semnale că lucrurile se schimbă”.

Nici cererile de design grafic nu au avut o soartă mai bună, în pofida unor semne încurajatoare de moment. „Chiar dacă au fost solicitări pentru proiecte de design grafic, acestea nu au dat o constantă și nu s-au transformat într-o relație pe care Catedra să se bazeze”, precizează Marina Theodorescu.

Proiectele de design grafic și-au făcut loc în ansamblul temelor de atelier, ponderea acestora crescând cu timpul. Dacă până în 1990, proiectele de identitate vizuală erau rare, accidental abordate, după acest moment acestea devin frecvente, mai ales spre sfârșitul decadei. Bitay András (a. 1991), Gabriel Cojoc (a. 1993), Leo Gherasim (a. 1994)⁰⁹⁹ sunt printre primii studenți care propun programe de identitate vizuală pentru proiectele de diplomă. Proiectele de ambalaj cunosc aceeași ascensiune, fiind tratate deopotrivă din perspectiva designului de produs și a celui grafic. Frecvența crescută a temelor de design grafic trebuie pusă și în legătură cu interesul pieței pentru unele subiecte – ambalaje pentru: ceai, lactate, cosmetice etc.; etichete –, pentru a menționa câteva dintre acestea. Treptat, însă consecvent și

⁰⁹⁸ Anca Fetcu se numără printre exemplele rare de absolvenți care, după un scurt pasaj de lucru într-o agenție de publicitate, și-a înființat propriul studio de design de produs.

⁰⁹⁹ Amintim proiectele realizate de studenții: Bitay András, identitate vizuală pentru noul post tv *SOTI*, 1991; Gabriel Cojoc, identitate vizuală pentru *Catedra Design*, 1993; Leo Gherasim, identitate vizuală pentru formația de muzică rock *Aquila*, 1994.

from the perspective of product design, and from the graphic one. The increased frequency of graphic design themes needs to also be correlated with the market interest in some topics—packaging for: tea, dairy products, cosmetics, etc.; labels—, to name just a few. In time, yet consistently and in a diverse manner, themes included “working with types”¹⁰⁰ as Dinu Dumbrăvician, initiator of the curriculum trend, defines it, who also states the purpose and benefit of this approach:

“(...) you cannot speak of graphic design if you don't know how to work with type, if you don't know those fine relationships established within the construction of glyphs, the basic principles, what is it that makes one text legible, and another difficult to read, how the text must be laid out on a page and communicate. You can't be a graphic designer and not know how to work with type!”

In time, typographic design has also become the Chair's main strength, being the differentiator in its design education offer. A position that kept on strengthening through numerous projects and BA or MA works and through the workshops for students, plus the type design exhibitions¹⁰¹ made so far. A relevance for the new direction impressed by the Graphic design specialty of the Chair is the *Tipografica*¹⁰² exhibition, which can be seen as a 'show of force' in preparing students, beyond showcasing a selection of works of typographic design, made between 2007–2014.

100 During a discussion on the Graphic design specialty, Dinu Dumbrăvician stated: “This is not about typographic design as typeface design, it needs to be understood as *working with type: what type is and how to organize a surface using type, and so on.*”

101 This is about the *Atelier tipografic (Typographic Workshop)* events. The one in November 2007 was organized with the participation of Romanian and Dutch designer-students, and the one in 2010 saw the participation of Romanian, Austrian, and Dutch designer-students, both carried out with the participation and co-organization of the Chair of Design, alongside designers. They included: workshops, exhibitions, discussions, lectures; the action centred on typographic design, typeface design, and various aspects related to printing.

Between July–August 2014, the *Tipografica* exhibition was held at the Galateca Gallery, the *first* major exhibition dedicated to typographic design, which included works made by the Graphic Design students, from 2007 to 2014.

In April 2019, the Chair of Design hosted, over 5 days, the typography workshop held by Dutch type designer Fred Smeijers, aimed to be an introduction to the principles of type construction, an event within the CMFC of Romania.

102 The exhibition included a selection of 70 works created by 1st and 2nd year students, plus a few BA and MA projects, under the coordination of Dinu Dumbrăvician and Radu Manelici, within the discipline of Visual Communications, specialty of Graphic Design.

divers, temele au cuprins „lucrul cu litera”¹⁰⁰ cum îl definește Dinu Dumbrăvician, inițiatorul direcției în programul de studii, care precizează rostul și beneficiul acestei abordări:

„(...) nu poți vorbi despre design grafic dacă nu știi să lucrezi cu litera, nu știi acele raporturi fine care se stabilesc în construcția literei, principiile de bază, ce face ca un text să fie lizibil, iar altul greu de citit, cum trebuie să stea pe o pagină și să comunice. Așadar, nu poți să fii designer grafic și să nu știi să lucrezi cu litera!”

Cu timpul, designul tipografic a devenit și atributul forte al Catedrei, reprezentând diferențiatorul în oferta învățământului de design a acesteia. Poziție întărită prin tot mai numeroasele proiecte și diplome de licență sau de masterat și prin atelierelor pentru studenți, la care se adaugă și expozițiile de design de literă¹⁰¹ realizate până acum. Relevantă pentru noua direcție imprimată de specialitatea Design grafic a Catedrei este expoziția *Tipografica*¹⁰² ce poate fi considerată o „demonstrație de forță” a pregătirii studenților, dincolo de etalarea unei selecții de lucrări de design tipografic, realizate în perioada 2007–2014.

În procesul educativ de design, computerul a avut un rol important, fiind deopotrivă un instrument indispensabil în procesul de creație și un mijloc eficient de reprezentare, dincolo de unul de modernizare a învățământului. Adus în universitate prin programul de burse *Tempus*, Marina Theodorescu a fost desemnată de către conducerea

100 Într-o discuție despre specialitatea Design grafic, Dinu Dumbrăvician precizează: „Aici nu este vorba despre design tipografic ca design de tip de literă, ci trebuie înțeles ca *lucrul cu litera: ce înseamnă litera și organizarea unei suprafețe unde urmează să folosească litera ș.a.m.d.*”

101 Este vorba despre evenimentele *Atelier tipografic*. Cel susținut în noiembrie 2007 a fost organizat cu participarea studenților-designeri români și olandezi, iar cel din 2010 a beneficiat de participarea studenților-designeri români, austrieci și olandezi, ambele desfășurate cu participarea și coorganizarea Catedrei Design, împreună cu designerii. Acestea au cuprins: ateliere, expoziții, discuții, prelegeri; acțiunea având în centru designul tipografic, designul de tip de literă și aspecte variate legate de tipografie.

În perioada iulie–august 2014, a avut loc expoziția *Tipografica*, la Galeria Galateca, prima expoziție de amploare dedicată designului tipografic, care a cuprins lucrări realizate de studenți de la specialitatea Design grafic, realizate între 2007 și 2014.

În aprilie 2019, Catedra Design a găzduit timp de 5 zile atelierul de tipografie susținut de designerul olandez de literă Fred Smeijers, care a avut ca scop o introducere în principiile construcției literelor, manifestare din cadrul CMFC din România.

102 Expoziția a cuprins o selecție de 70 de lucrări realizate de studenții anilor I și II la care se adaugă și câteva lucrări de licență și de disertație sub îndrumarea lui Dinu Dumbrăvician și Radu Manelici, în cadrul disciplinei *Comunicare vizuală*, specialitatea *Design grafic*.

In the design educational process, computers played an important role, being both indispensable tools in the creation process, and an efficient method of representation, beyond simply ones of modernization in education. Brought to the university through the *Tempus* scholarship program, Marina Theodorescu was appointed by the university management to train the students in the new discipline, after a brief training period with the College of Bath, in 1991. Since the autumn of 1992, courses dedicated to computer graphic software training were introduced in the curriculum, despite the reluctance of the management of that time, but with increasingly higher support from the professors¹⁰³. Marina Theodorescu remembers:

“It was pretty difficult, because it was a pioneering period. Taking over the *British model* of conducting class, students needed to know the software used in graphic design: *PageMaker*, *Freehand*, then *Quarkxpress*, *CorelDraw*, *Photoshop*, and later *Illustrator*. Depending on the Chair, the course would spread over one or two years, as it was the case with Design. I brought with me all this knowledge of how the software worked, as well as the teaching method.”

Even if less mentioned, the training of future designers also benefited from the classes and workshops with guest designers or specialists, as well as the scholarships, all showcasing the training role of *school* in many of their professional tracks. From the students receiving *Tempus* scholarships¹⁰⁴ during the first years after 1990, to *Erasmus* scholars in the second part of the 2000 decade, but also for the students paying for MA studies in European universities, *the Bucharest school of design was a bridgehead* in their professional career, a launching point, like a *block start*, in achieving a higher level

103 See Raluca Popa, “Învățămintul de design de la artă la inginerie”, in *Design Buletin* 1, 1997.

104 From among the *Tempus* scholars, we list a few of the students: Mugurel Popescu, Cristian Petre, Romulus Agiu, Ștefan Barutciuff. From the *Erasmus* scholars, we remind a few names of students: Anca Fetcu, Adelina Butnaru, Andrei Olingheru, Ana Maria Bureștea, and many others. Anca Fetcu received a scholarship during her final year in product design, between 2007 and 2008, from the University of Wolverhampton, United Kingdom. Mădălina Andronic received, through personal efforts, a MA scholarship in illustration, defended from 2010 to 2011, from the Camberwell College of Arts, London. Mihai Panaitescu, while a 1st year student with the Chair of Design, was admitted at the Istituto Europeo di Design, Turin, and shortly after, he also won the 2006 Peugeot International Design Competition, with the *Flux* Project, selected from among 4 000 submissions. Sabina Chipară received a MA scholarship in typographic design from the EINA School, Barcelona, Spain, 2012.

Vlad Butucariu, *Monstrul*, proiect de masterat, afișul proiectului de animație tipografică, 2010

Vlad Butucariu, *The Monster*, MA project, poster of the typographic animation project, 2010

una sans

una sans

una sans

una sans

una sans

una sans

una sans

140 pt

una sans

120 pt

una sans

100 pt

una sans

80 pt

una sans

60 pt

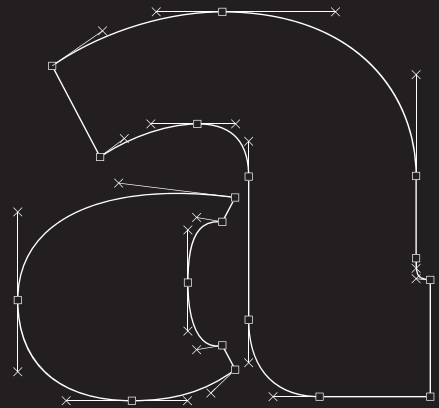
una sans

40 pt

una sans

20 pt

una sans

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

1234567890

ă â î ș ț Ă Ă Î Ș Ț

...!?

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

ă â î ș ț

...!?

universității să se ocupe de instruirea studenților în noua disciplină, după o scurtă sesiune de pregătire la Colegiul din Bath, în 1991. Din toamna anului 1992, au fost introduse în programa de învățământ cursuri dedicate învățării programelor de grafică pe computer, cu toată reticența conducerii de atunci a universității, dar cu susținerea tot mai mare a profesorilor¹⁰³. Marina Theodorescu își amintește acele începuturi:

„A fost destul de greu, pentru că a fost o perioadă de pionierat. Preluând *modelul britanic* în modul de desfășurare a cursurilor, studenții trebuiau să știe programele folosite în design grafic: *PageMaker*, *Freehand*, apoi *QuarkXpress*, *CorelDraw*, *Photoshop*, mai târziu *Illustrator*. În funcție de catedră, cursul dura de la un an la doi ani, așa cum a fost la design. Am venit cu aceste cunoștințe despre cum se folosesc programele, dar și cu metoda de predare.”

Chiar dacă sunt mai puțin invocate, la formarea viitorilor designeri au contribuit concursurile, atelierile cu designeri sau specialiști invitați și bursele de studii, toate completând rolul formator al *școlii* în parcursul profesional. De la studenții care au primit burse¹⁰⁴ *Tempus*, în primii ani după 1990, la bursierii *Erasmus* din a doua parte a anilor 2000, dar și pentru studenții care și-au plătit studii de masterat în universități europene, *Școala de design de la București* a însemnat un „cap de pod” în devenirea lor profesională, un punct de lansare, asemenea unui blocstart, în dobândirea unui nivel mai înalt de cunoștințe și abilități, o evoluție care evidențiază fundamentul pe care îl avem.

La rândul lor, atelierile de design, din păcate prea puține la număr, au oferit studenților participanți șansa întâlnirii cu designeri activi, specialiști în domeniile lor, care au condus la experiențe unice, dar și la acumulări de cunoștințe și informații, altfel foarte greu de găsit.

103

A se vedea Raluca Popa, „Învățământul de design de la artă la inginerie”, în *Design Buletin* 1, 1997.

104

Dintre bursierii *Tempus*, îi enumerăm aici pe câțiva dintre studenți: Mugurel Popescu, Cristian Petre, Romulus Agiu, Ștefan Barutcieff. Dintre bursierii *Erasmus*, amintim câteva nume de studenți: Anca Fetcu, Adelina Butnaru, Andrei Olingheru, Ana Maria Bureștea. Anca Fetcu a primit bursă în ultimul an de licență la design de produs, între 2007 și 2008, la Universitatea din Wolverhampton, Marea Britanie. Mădălina Andronic a obținut, printr-un efort personal, o bursă de masterat în ilustrație, susținută între 2010 și 2011, la Camberwell College of Arts, Londra. Mihai Panaitescu, când era student în anul I la Catedra Design, a fost acceptat la Istituto Europeo di Design, Torino, iar la scurt timp a câștigat și Concursul Internațional de Design Peugeot, ediția 2006, cu proiectul *Flux*, selectat dintre 4 000 de propuneri. Sabina Chipară a obținut o bursă de master în design tipografic la EINA School, Balcelona, Spania, 2012.

of knowledge and abilities, an evolution which underlines the bases that the students had.

In their turn, design workshops, unfortunately too few in number, provided participating students with the opportunity to meet active designers, specialists in their field, and led to unique experiences, but also to accumulations of knowledge and information, otherwise very hard to come by. An example is the *Renault-Design* workshop which, for the participating students, such as Sebastian Dragu¹⁰⁵, interested in auto design, meant “an opening to the industry”. A special place is taken by the series of design workshops held by graduates, such as Ștefan Barutcieff (g. 1999)¹⁰⁶ and Nicolae Ciuchindel (g. 1988). These were joined by the punctual meetings with reputed Romanian designers, whose professional experience was shared with students. The guest graduates include Mihai Maxim (g. 1973), Marcel Klamer (g. 1980), Ion Șetran (g. 1984), Alexandru Manu (g. 1978).

Beside these achievements we mentioned, there are also drawbacks of which the faculty is aware. “Perhaps the most painful aspect is the lack of flexibility, of resonance, of the new ARACIS regulations, in relation to the students’ aspirations and the evolution of the specialized market. The system of credits that a student must fulfill and within which they must fit, often limits alternatives, while optional classes are practically no longer an offer”, Dinu Dumbrăvian believes. Thus, he says, “after a naively-optimistic openness in the ’90s, we are practically back to the rigid and cumbersome situation before 1989. The school has not become what everyone hoped in the ’90s”. Beyond the return to a rigid system, often leading us to speak of involution, this condition is supplemented by the financial and economic crisis of the last decade, which Romania continues to experience, with an effect on discouraging initiatives, but also on limiting projects and collaborations.

105 The passion for auto design resulted in the BA project, consisting of a new Dacia model—*Zamolxe*. Many of the projects created within the *Renault-Design* workshop, led by Stephan Barral in Bucharest, went into the portfolio presented for the student’s admission to the *Transportation Design* MA studies, at the Umea Institute of Design, Sweden. This emphasizes the benefits of the workshops he attended for his professional evolution, through the chance of having worked with real situations, a complex exercise which required a lot of work and dedication.

106 Workshops initiated by Ștefan Barutcieff would focus on prospective and anticipative thinking in design. The themes were: Object to improve the shopping experience, 2006; Digital imagery, 2008; Electrolux Appliances, 2009; Mobility of the Future, workshop with Dacia—Pilotfish, 2011; interactive installations for the MNAR, 2012.

Un exemplu este atelierul *Renault-Design* care, pentru studenții participanți, așa cum este și Sebastian Dragu¹⁰⁵ interesat de designul auto, a însemnat „o deschidere către industrie”. Un loc aparte îl constituie seria de ateliere de design susținute în Catedră de către absolvenți, cum sunt Ștefan Barutcieff (a. 1999)¹⁰⁶ și Nicolae Ciuchindel (a. 1988). La acestea se adaugă și întâlnirile punctuale cu designeri renumiți a căror experiență profesională a fost împărtășită studenților. Printre absolvenții invitați se numără Mihai Maxim (a. 1973), Marcel Klamer (a. 1980), Ion Șetran (a. 1984), Alexandru Manu (a. 1978).

Dincolo de împlinirile menționate până acum, există însă și goluri de care colectivul didactic al Catedrei Design este conștient. „Poate cel mai dureros aspect îl constituie lipsa de flexibilitate, de rezonanță a noilor reglementări ARACIS la aspirațiile studenților și evoluția pieței de specialitate. Sistemul de credite pe care un student trebuie să le îndeplinească și în care trebuie să se încadreze limitează adesea alegerile, în vreme ce cursurile opționale nu mai reprezintă, practic, o ofertă”, apreciază Dinu Dumbrăvician. Astfel, spune acesta, „după o deschidere naiv-optimistă din anii '90, ne-am întors efectiv la situația rigidă și greoaie dinaintea lui 1989. Școala nu a devenit ceea ce se spera în anii '90”. Dincolo de revenirea la un sistem rigid, care adesea ne face să vorbim despre o involuție, la această stare se adaugă criza financiară și economică, din ultima decadă, pe care România continuă să o parcurgă, și care are ca efect descurajarea inițiativelor, dar și limitarea proiectelor și colaborărilor.

În acest succint inventar de reușite și eșecuri cu care am încercat să configurăm portretul actual al Catedrei Design, cuvântul *școală* nu și-a pierdut prețuirea. Dimpotrivă. Atitudini, cuvinte și gânduri exprimate vin să confirme această afirmație.

Văzută din interior, dinspre absolvenți, Catedra Design a însemnat primul loc în care aceștia au aflat lucruri specifice, asemenea lecturării

105

Pasiunea pentru design auto s-a concretizat în proiectul de Licență, care a constat în proiectul unui nou model Dacia intitulat *Zamolxe*. O mare parte dintre proiectele realizate în cadrul atelierului *Renault-Design*, condus de Stephan Barral la București, au alcătuit portofoliul cu care absolventul a fost admis la master în *Transportation Design*, la Umea Institute of Design, Suedia. Aceasta subliniază beneficiile atelierelor la care a participat, asupra evoluției sale profesionale, prin șansa de a fi lucrat cu situații reale, un exercițiu complex care i-a solicitat multă muncă și dăruire.

106

Atelierele inițiate de Ștefan Barutcieff puneau accentul pe gândirea prospectivă și anticipativă de design și s-au desfășurat în cadrul Catedrei. Temele urmărite au fost: Obiect care să îmbunătățească experiența de cumpărături, 2006; Imagistică digitală, 2008; Aparate electrocasnice pentru Electrolux, 2009; Mobilitatea viitorului, atelier cu Dacia – Pilotfish, 2011; Instalații interactive pentru MNAR, 2012.

In this brief inventory of successes and failures, by which we have attempted to draft the current picture of the Chair of Design, the word *school* has not lost its value. Quite the contrary. Attitudes, words, and expressed thoughts come to confirm this statement.

Seen from the inside, from the graduates' point of view, the Chair of Design meant the first place where they learned specific things, like when reading a specialty book; a place where they were shown new avenues of interest, challenging by context and circumstances; a place of beginning, a basis in their chosen profession; for very few others, an uncomfortable place, unfit for their interests. Add to this the external reaction, of the direct and indirect beneficiaries, for whom the Chair of Design has always compelled admiration, often up to the point of envy; a name guaranteeing performance and quality of teaching, good training; a place drawing attention, where the word *design* would carry a special aura. To support this, we bring two examples, two graduates of the Chair of Bucharest, evoking the *school* in their memories, which leads us to consider that, in the view of several graduates, the Chair of Design remained a benchmark they have always referred to, through its professors and specific classes a model that could be taken over and improved, adapted to the place and time.

One of them, who speaks of the Chair of Design as a *school*, is Mihai Maxim (g. 1973). Asked¹⁰⁷ whether he had a model in his becoming, he answers:

“I do have, in fact, two names. One is Paul Bortnowski who tried to make us think towards this profession. The other, Hainoroc Constantinescu. They instilled us with the specificity of this profession: how to bend an object, how to pour, how to connect, how to inject and take things out of the mould, etc. They impressed us with the stages of the design process: how to analyse and understand a project step by step.”

Another example is Marcel Klamer (Puțoreanu), (g. 1980). Asked¹⁰⁸ about what the school meant for him, this “world apart” where he was trained, he says:

“The professors I met and from whom I wanted to learn as many things as possible, they left a mark on me. (...) I, when working on a project, would think of how Mr. Șetran or Bitzan's hand

unei cărți de specialitate; un loc în care li s-au înfățișat căi noi de interes, provocatoare prin context și conjunctură; un loc al începutului, o bază în profesia aleasă; pentru alții, foarte puțini, un loc disconfortant, nepotrivit intereselor lor. La acestea se adaugă reacția din exterior, a beneficiarilor direcți și indirecti, pentru care Catedra Design mereu a stârnit admirație adesea dusă până la invidie; un nume care gira performanța și calitatea învățăturii, buna pregătire; un loc care atrăgea atenția, în care cuvântul *design* purta o încărcătură aparte. Aducem ca argument două exemple, doi absolvenți ai Catedrei de la București, care evocă *școala* în amintirile lor, ceea ce ne îndreptățește să considerăm că, în percepția acestor absolvenți, Catedra Design a rămas un reper la care s-au raportat mereu prin profesorii și cursurile specifice acesteia, un model care putea fi preluat și îmbunătățit, adaptat momentului și locului.

Unul dintre aceștia, care vorbește despre Catedra Design ca despre o *școală*, este Mihai Maxim (a. 1973). Întrebat¹⁰⁷ dacă are un model în devenirea sa, acesta răspunde:

„Am, de fapt, două nume. Unul este Paul Bortnowski care a încercat să ne facă să gândim în direcția acestei meserii. Celălalt, Hainoroc Constantinescu. Ei ne-au insuflat specificul acestei profesii: cum se îndoiește un obiect, cum se toarnă, cum se prinde, cum se injectează și iese din matrită etc. Ei ne-au imprimat etapele procesului de design: cum să analizăm și să înțelegem pas cu pas un proiect.”

Un alt exemplu este Marcel Klamer (Puțoreanu), (a. 1980). Întrebat¹⁰⁸ ce reprezenta *școala* pentru el, această „lume aparte” în care s-a format, Klamer spune:

„Profesorii pe care i-am cunoscut și de la care am vrut să aflu cât mai multe lucruri cu puțință m-au marcat. (...) Eu, când făceam un proiect, mă gândeam cum ar arăta mâna domnului Șetran sau Bitzan în relație cu obiectul. Eu gândeam și lucram pentru acest nivel înalt, pretențios, așa spune. (...) Profesorii și atmosfera din facultate m-au marcat profund.”

Probabil, Catedra Design nu reprezintă modelul ideal, perfect de *școală*. Nici pe departe. Ci unul perfectibil. Însă, pentru toți cei care au trecut prin acest loc, fie și pasager, acesta va rămâne *școală*.

would look in relation to the object. I would think and work for these high, demanding even, standards. (...) The professors and the atmosphere within the college left a deep impression on me.”

The Chair of Design is not the perfect, ideal model of school. Far from it. But a perfectible one. However, for all those passing through this place, even in transit, it will remain *THE school*.

Privind înapoi, cu nostalgie

159–171

În urmă cu cincizeci de ani, un grup de artiști și arhitecți, cei mai mulți profesori ai Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, s-au apucat de o treabă oarecum ciudată: să-i învețe pe câțiva tineri cum să devină ceva ce ei înșiși nu erau.

Studii de fezabilitate, de piață sau alte asemenea despre cum să facă așa ceva mă îndoiesc că aveau. Aveau, în schimb, câteva intuiții, ceva informații și destul de mult curaj. În plus și mai presus de toate, aveau ceea ce uneori pare să lipsească din bagajul contemporanilor; aveau o viziune.

Looking Back with Nostalgia

160–172

Fifty years ago, a group of artists and architects, mostly teachers at the “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts, set on a rather unusual task: teaching a handful of young people how to become something they themselves weren't.

I doubt they had any feasibility studies, market studies or other similar things on how to do it. What they did have, were a few intuitions, some information and considerable courage. Besides and above all, they had something that seems to go missing sometimes in their contemporaries' portfolio: they had a vision.

Atelier Tipografic, a doua ediție, proiect internațional,
Olanda-România, Amsterdam, 2010

Atelier Tipografic, 2nd edition, international project,
The Netherlands-Romania, Amsterdam, 2010

Expoziția *Tipografica*, Galateca, București, 16.07–3.08.2014,
organizată de Departamentul Design, FAD Design, UNArte

Tipografica exhibition, Galateca, Bucharest, 16.07–3.08.2014,
organized by the Design Department, FAD Design, UNArte

Poate un pic zănateci¹⁰⁹, membrii acestui grup se gândeau la *The Shape of Things to Come*, și nu vorbesc despre opera omonimă a lui H.G. Wells, ci doar despre design.

Prin urmare, au purces să facă, în cadrul școlii superioare de arte din București, o mai mică școală de design¹¹⁰.

Ușor n-a fost.

Deși societatea tocmai ce străbătuse câteva perioade, nicidecum plăcute sau stimulante (un război urmat de instalarea unui regim totalitar, experiențe care, în sine, aveau destul potențial demoralizator), acești profesori s-au încumetat să pornească totuși la drum.

De ajutor le-a fost adierea de normalitate a acelei perioade de deschidere a regimului comunist – anii '60. Cu siguranță, peste alți câțiva ani, nu mulți, o întreprindere ca a lor n-ar mai fi fost, foarte probabil, posibilă.

Mai trebuie spus că, pe lângă vremurile grele, nici „genele naționale” nu păreau a se compune în cine știe ce alele potrivite unei asemenea întreprinderi. Când spun lucrul acesta mă gândesc că, deși în România, racordarea culturală cu avangardele artistice europene a existat, pe multiple planuri (dadaism, suprarealism etc.), ea nu a funcționat prea bine și în ceea ce privește tipurile de avangardă funcțională și utilitaristă. Nici la Bauhaus n-au prea fost studenți români, și nici prin De Stijl sau pe la Constructiviști sau alți modernisto-funcționaliști nu prea găsim nume de conaționali.

Exagerând și glumind, așa zice că, în România, arta adevărată este doar cea care atârnă în ramă și în sala de expoziție. Dar, dincolo de glumă, nu e deloc greu de constatat că vizitarea unui muzeu de artă – să zicem, olandez – și a unuia autohton ne înfățișează două discursuri, două viziuni despre domeniile artelor vizuale destul de diferite.

Glumind iarăși, mai putem zice că astfel de evoluții nu sunt cu totul întâmplătoare, pentru că, adeseori, gândirea practică, predictivă, nu pare prea temeinic înrădăcinată în firea românilor.

Maybe a bit away with the fairies¹⁰⁹, the members of this group were thinking of *The Shape of Things to Come*, and I don't mean H.G. Wells' namesake work, but just design.

They therefore proceeded to make, within the university of arts of Bucharest, a smaller school of design¹¹⁰.

It was anything but easy.

Although the society had just gone through a few periods that had been neither pleasant, nor supportive (a war followed by the emergence of a totalitarian regime, experiences with a sufficiently disheartening potential), these teachers nevertheless dared to set off on this road.

They were aided by the breath of normality of that period of openness of the communist regime—the sixties. It is safe to say that after few years, and not too many, for that matter, an endeavour such as theirs would not have been possible, in all likelihood.

It also needs to be said that, besides the hard times, the “national genes” themselves seemed to be devoid of too many things appropriate for such an enterprise. And when I say this, I am thinking that, although, in Romania, the cultural connexion to artistic European avant-gardes was there, on many levels (Dadaism, Surrealism, etc.), it was not functioning so well with respect to the functional and utilitarian types of avant-garde. Bauhaus did not quite have Romanian students, and we also do not find our co-nationals' names among the De Stijl or the Constructivists or other Modernist-Functionalists.

Exaggerating and joking, I could say that, in Romania, true art is the one hanging in frames and on exhibition walls. But, beyond the jokes, it is not very difficult to see that visiting an art museum—let's say, a Dutch one—and a Romanian one, shows us two quite different discourses, two visions on the visual arts' fields.

Again, jokingly, we could say that such evolutions are not at all by chance, because practical, predictive thinking often seems not to be firmly underpinning the Romanian way of being.

109

110

As in “taken by fairies”, source: *Scriban* (1939)

If the School of Design of Bucharest turns 50, maybe it would be appropriate to note that Bauhaus, another school higher up North, is also turning 100.

Poate și de aceea, chiar și azi, după 50 de ani de existență a școlii, designerii, și nu doar ei, mai au destul de muncit pentru aducerea acestui domeniu la un statut nu atât prestigios, cum poate se pomenește adeseori, cât, mai ales, integrat firesc și funcțional unei societăți moderne.

Luarea în considerare a unei recuperări rapide și depline sună probabil ușor prezumțios.

Mi se poate reproșa că momentul aniversar nu e cel mai potrivit pentru astfel de considerații. Eu cred că tocmai acest moment e potrivit nu doar pentru celebrare, ci și pentru o privire retrospectivă. O privire care poate fi, în același timp, recunoscătoare, îngăduitoare, mulțumită, dar și, totodată, una care înțelege, analizează și evaluează.

Revenind la arhitecții și artiștii amintiți la început, aceștia s-au încumetat, cu toate greutatele, să treacă la treabă și, în destul de scurt timp, au început să formeze designeri. Numărul absolvenților a crescut constant, absolvind până în prezent în jur de 1.000 de designeri.

Deși este un număr destul de mare, deocamdată se pare că nu alcătuim o comunitate foarte funcțională ci, mai degrabă, doar un grup de profesioniști, destul de amestecat. Găsim între designerii generaliști ai primelor generații și designerii relativ specializați ai ultimelor generații, o serie întregă de variante intermediare.

Am putut vedea lucrul acesta cu ocazia întâlnirilor recente: unii vin pe motocicletă, alții cu mașina, cu bicicleta sau cu ajutorul picioarelor din dotare. Unii sunt deja seniori, nu se știe dacă și înțelepți, alții în plin avânt profesional. Unii sunt cam prea tineri, să sperăm că și neliniștiți, alții par atâteștiutori și prea liniștiți, ca să nu le zicem blazați. Unii se gândesc la școală cu bucurie, alții cu furie (să sperăm că nu prea multă și nici proletară).

Pe grupurile de socializare, unii împărtășesc rețete de sarmale, alții de culori. Dacă i-am zice grup eterogen, ar suna poate prea sofisticat. Să-i zicem, mai degrabă, oglindă a celor formați în această școală. O oglindă în care se pot privi alături de o societate și un sistem educațional aflate, de prea mult timp, în tranziție. Cei mai mulți se consideră designeri, iar dintre aceștia, unii se bucură și sunt recunoscători pentru că sunt absolvenți ai acestei școli.

Nutrind speranța că aceștia nu sunt puțini, mă număr printre ei.

—

This is perhaps why, even today, 50 years from the establishment of the school, designers, and not only designers, still have plenty to work to bring this field to a status that is not just prestigious, as it may sometimes be said, but, mostly, to one that is naturally and functionally integrated in a modern society.

To consider a quick and full recovery may sound somewhat presumptuous.

I could perhaps be criticised that the anniversary moment is not the most adequate one for such considerations. Yet I believe it is a good moment, not just for celebrating, but also for a retrospective look. A look that can also be grateful, permissive, content, but, at the same time, one that understands, analyses and evaluates.

Going back to the architects and artists mentioned in the beginning, they dared, despite all hardships, to set on to work, and they started training designers rather soon. The number of alumni increased constantly, with some 1,000 designers graduating so far.

Although relatively numerous, we do not seem to be a very functional community right now, but, rather, just a rather eclectic group of professionals. Among the generalist designers of the first generations and the relatively specialized designers of these last generations, we find a whole range of intermediary variants.

We could see this in recent meetings: some come riding their motor-bikes, some drive, some ride a bicycle, and some use their own two feet. Some are already seniors, it is unclear whether also wise, others are still in full professional momentum. Some are a bit too young, let's hope that also restless, others seem all-knowing and too quiet, not to say bored. Some are thinking of school with joy, others with wrath (let's hope it's not that kind of excessive, too proletarian wrath).

On social media, some share cooking recipes, other share colour recipes. If we were to call them a heterogeneous group, this may sound a bit too sophisticated. Let us rather call them a mirror of those trained in this school. A mirror they can see themselves in, alongside a society and an educational system that has been in a transition period for too long. Most see themselves as designers, and, among them, some are happy and grateful for being alumni of this school.

Nurturing the hope that they are not too few, I am one of them.

—

Pentru a continua să funcționeze, școala a avut și are viziuni și planuri. S-a străduit, cu mai mult sau mai puțin succes și în pofida obstacolelor de tot soiul, să le aducă la îndeplinire.

La început a plănuit să pregătească specialiști pentru o industrie socialistă care, teoretic cel puțin, părea să funcționeze și care avea nevoie și părea interesată (mai degrabă în declarații) de design. Apoi, după încheierea coșmarului socialist, școala și-a imaginat că acea industrie, cu toate păcatele ei, se va transforma, cât mai iute, într-un alt tip de industrie, una funcțională. Și-a proiectat dorințele asupra unei povești de succes virtuale care, speram noi, va conlucra, la rândul-i, cu absolvenții noștri. Industria s-a transformat într-adevăr, dar nu peste noapte și nici din cenușăreasă într-o prințesă binevoitoare ci, mai degrabă, într-o mulțime de indivizi grăbiți, cu un ochi pe ceas, cu celălalt pe agendă, în drum spre mai multe direcții simultane. De fapt, foarte probabil, cam asta este normalitatea și acesta este locul în care trebuie să activăm.

Dincolo de planuri și viziuni, inevitabil, școala a învățat și continuă să învețe.

În primii douăzeci de ani, a învățat despre obiecte. Și-a cultivat preocuparea față de acestea. A făcut-o poate și cu un pic de escapism, încercând să realizeze proiecte de design fără, sau cu cât mai puțină, politică. În timp, treptat, a descoperit că obiectele nu sunt doar materiale, tehnologii și funcțiuni, ci și comunicare, psihologie, economie, administrare, structuri și multe altele.

Nu în ultimul rând, a învățat și continuă să învețe, de la propriii ei studenți.

Toate aceste lucruri, pomenite mai sus, fac parte din povestea școlii de design, despre care, după cum se vede, am putea povesti destul, pentru că e alcătuită din foarte multe alte povești.

Din poveștile foștilor studenți. Din poveștile celor care sunt studenți acum, a foștilor și actualilor profesori, a tehnicienilor și a tuturor celor care ne-au ajutat, îndrumat sau sfătuit. Din poveștile despre programele de învățământ, despre examene, expoziții de sfârșit de semestru, reușite, încrâncenări, recunoștiințe sau laude. Din poveștile despre legături, cooperări și colaborări, despre clădiri și locuri, despre responsabilități, egoism sau generozitate.

Precum și despre multe, multe altele.

In order to continue to function, the school had and has visions and plans. It endeavoured, with more or less success and despite all types of obstacles, to make them happen.

In the beginning, it planned to train specialists for a socialist industry that, at least in theory, seemed to work and which needed and seemed interested (at least declaratively) in design. Then, after the end of the socialist nightmare, the school imagined that the respective industry, with all its sins, would quickly turn into a functional one. It projected its desires on a virtual success story which, we were hoping, would work together, in its turn, with our graduates. The industry did transform, but not overnight, and not from a Cinderella to a benevolent princess, but, rather, into a multitude of hurried individuals, keeping one eye on their watch, and the other on their agenda, on a path to several simultaneous directions. In fact, and very probably, this is normality and this is the place where we need to work.

Beyond plans and visions the school has unavoidably learned and continues to learn.

During the first 20 years, it learned about objects. It cultivated its concern with objects. It may have also done so with a bit of escapism, attempting to create design projects that were free of politics, or having as little of it as possible. In time, step by step, it found out that objects are not only materials, technologies, and functions, but also communication, psychology, economy, management, structures, and many others.

Not last, it learned and continues to learn, from its own students.

All of the above are part of the story of the school of design, about which, as one can see, we could tell plenty, as it consists of very many other stories.

The stories of its former students. The stories of its students now, of its former and current teachers, of the auxiliary staff and of all those who have helped, guided or advised us. The stories of curricula, of exams, end-of-semester exhibitions, successes, recriminations, acknowledgments or praises. The stories of connections, cooperation and collaboration, of buildings and places, of responsibilities, selfishness or generosity.

And of many, many others.

We can unfortunately provide but a small part of all these stories.

Din păcate, putem oferi doar o mică parte a tuturor acestor povești.

Pentru cele care lipsesc, care sunt înfățișate incomplet sau dintr-un singur punct de vedere, poate părtinitor, sau despre cele care ar fi putut fi povestite mai bine, nu putem decât să ne cerem iertare.

Iar pentru cele prezentate, după puterile și priceperea noastră, suntem recunoscători și le mulțumim tuturor celor care au colaborat la acest catalog.

Expoziția de la Muzeul Național de Artă al României și catalogul aferent vă invită să urmăriți istoriile devenirii acestor oameni care, la București și nu numai, au optat pentru profesia de designer. Cu ajutorul lor încercăm să contribuim la alcătuirea istoriei școlii românești de artă și, totodată, a unei istorii culturale mai cuprinzătoare care, cred, ne implică pe toți, designeri sau nu.

For those missing, shown incompletely or from a single, maybe biased, point of view, or for those that could have been told better, we can only apologise.

And for those presented, according to our skill and ability, we are grateful, and we wish to thank all those who have contributed to this catalogue.

The exhibition of the National Museum of Art of Romania and the related catalogue invite you to follow the histories of becoming of these people who, in Bucharest and not only, chose the profession of designer. With their aid, we attempt to contribute to the creation of the history of the Romanian school of art, and, at the same time, of a more comprehensive cultural history that, I believe, involves us all, whether designers or not.

Secția Forme Industriale/Departamentul Design
Profesori (1969–2019)

1969 — 1989 — 2019

BITZAN, ION (1924, Limanu, jud. Constanța–1997, București). Pictor, absolvent al Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București (1951). Multiplu premiat, expoziții naționale și internaționale, expune la Bienala de la Veneția (1964, 1997) și la Bienala de la Sao Paolo (1967, 1969, 1981), prezent cu numeroase lucrări în colecții publice (Museum of Modern Art/New York, The Kunsthal/Hamburg etc.). Lucrări de pictură, colajie, instalații-obiect, cărți-obiect etc. Recuperat recent din perspectiva neo-avant-gardei, a conceptualismului și minimalismului internațional/expoziția retrospectivă *Prizonierii avangardei. O retrospectivă Ion Bitzan*, curator Călin Dan, MNAC, București (23 noiembrie 2017–01 aprilie 2018). Inițial lector la Catedra de Scenografie; alături de arh. Paul Bortnowski, pictorul Vladimir Șetran și graficianul Hainoroc Constantinescu, Bitzan pune bazele Secției de Forme Industriale/Design, în 1969, la Institutul de Artă „N. Grigorescu” din București, unde coordonează lucrări de atelier și de diplomă. Șef de catedră în perioada 1977–1990, apoi decan al Facultății de Arte Decorative și Design în perioada 1990–1997. Profesor remarcabil și dedicat, Ion Bitzan a marcat prin pedagogia sa numeroase generații de absolvenți de design.

BORTNOWSKI, PAUL (1922, Sinaia–2007, București). Arhitect (absolvent al Facultății de Arhitectură din București, 1949), designer și scenograf, a avut o contribuție esențială în apariția și dezvoltarea designului din România: a fost promotorul înființării învățământului superior de design; inițial membru al Catedrei de Scenografie, el a pus bazele Secției de Forme Industriale/Design, în 1969, la Institutul de Artă „N. Grigorescu” din București, unde a condus Secția de Forme Industriale (1969–1974?), a predat, a îndrumat ateliere și a coordonat lucrări de diplomă; a formulat o politică coerentă de dezvoltare a designului în calitate de președinte al Comisiei de Design a Uniunii Artiștilor Plastici. Președinte al Centrului Român de Design, înființat în 1979. Activitate de excelență în scenografie de film (din 1951) și tehnică teatrală (din 1956).

The Section of Industrial Forms/The Design Department
Professors (1969–2019)

1969 — 1989 — 2019

BITZAN, ION (1924, Limanu, Constanța County–1997, Bucharest). Painter, graduate of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (1951). Multiple awards, national and international exhibitions, exhibits at the Venice Biennale (1964, 1997) and the Sao Paolo Biennale (1967, 1969, 1981), present with numerous works in public collections (the Museum of Modern Art/New York, The Kunsthal/Hamburg, etc.). Paintings, collages, object installations, object books, etc. Recently recovered from the perspective of neo-avant-garde, of conceptualism and international minimalism/the retrospective exhibition *Prizonierii avangardei. O retrospectivă Ion Bitzan (The Prisoners of the Avant-garde. A Ion Bitzan Retrospective)*, curator Călin Dan, MNAC, Bucharest (23 November 2017–01 April 2018). Originally a Lecturer at the Set Design Department, together with Architect Paul Bortnowski, painter Vladimir Șetran and graphic artist Hainoroc Constantinescu, Bitzan laid the groundwork for the Department of Industrial Forms/Design, in 1969, at the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest, where he coordinated workshop and graduation projects. Head of Department between 1977–1990, then Dean of the Faculty of Decorative Arts and Design between 1990–1997. A remarkable and dedicated teacher, Ion Bitzan left, through his pedagogy, his mark on numerous generations of design graduates.

BORTNOWSKI, PAUL (1922, Sinaia–2007, Bucharest). Architect (graduated the Faculty of Architecture in Bucharest, 1949), designer and scenographer, he was instrumental for the emergence and development of design in Romania: he was the promoter of setting up higher education in design; initially a member of the Set Design Department, he set the bases of the Department of Industrial Forms/Design, in 1969, at the “N. Grigorescu” Institute of Art of Bucharest, where he managed the Department of Industrial Forms (1969–1974?), he taught, he coordinated workshops and graduation projects; he formulated a coherent policy for the development of design, as President

Lucrări de arhitectură în București: reamenajarea sălii Studio a Teatrului Bulandra (1965, în colaborare cu Liviu Ciulei). Lucrări în țară: amenajarea Muzeului Arheologic și Acvariu din Constanța (1957, în colaborare cu arh. Stan Bortnowski); vilă la Predeal (1968); pavilioane de expoziții la Budapesta, Beijing, Moscova, Salonic, Milano. Publicații: *Studiul asupra spațiilor teatrale variabile* (1973); *Studiul ciclului Urbanism-artă monumentală-land art* (1977).

CALBOREANU, VLAD ION (n. 1946, București). Arhitect, absolvent al Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” din București (1970, prof. Anton Dâmboianu), arhitect la Institutul de Studii și Proiectări pentru Construcții pentru Agricultură și Industrie Alimentară/ISPCAIA din București (1970–1978). Membru al studioului de design „DA” alături de arhitecții Romeo Simiraș, Francisc Echeriu și Ion Popa (1974–1977). Din 1978, cadru didactic la Secția de Forme Industriale/Design, Facultatea de Arte Decorative și Design, Institutul de Artă „N. Grigorescu” din București, unde îndrumă ateliere, studii și proiecte de diplomă. După 1990, designer liber-profesionist, membru al Secției de Design a UAP.

CONSTANTINESCU, ION HAINOROC (NOROC) (1929–2011, Suedia). Grafician, a predat la Secția Grafică din cadrul Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București; alături de arh. Paul Bortnowski, pictorii Vladimir Șetran și Ion Bitzan, Constantinescu pune bazele Secției de Forme Industriale la IAP din București (1969), ținând cursuri de bazele designului și furnizând bibliografii de specialitate. A emigrat în Suedia, în 1978, unde a predat arte vizuale la o școală de artă.

DÂMBOIANU, ANTON (TONY) (1925–1993). Arhitect de orientare funcționalistă, studiază la Facultatea de Arhitectură din București (1950), activitate didactică la Institutul de Arhitectură „Ion Mincu” din București (unde conduce atelierul de design/mobilier/decorație) și la Secția de Forme Industriale/Design a Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București. Lucrări în București: teatru în aer liber și turn de parașutism în Parcul Național, fost 23 August (1953, în colaborare cu arh. W. Juster); ansamblul de locuințe P+1 în Cartierul Cățelu (1954–1956, autor arh. T. Niga), blocuri P+3/5 în B-dul Basarabiei (1955–1958, în colaborare cu arh. T. Niga, I. Florea ș.a.). Lucrări în țară: Institutul de Științe Economice din Iași; Institutul de Mine din Petroșani (1950–1953, autor arh. R. Bordenache, în colaborare cu arh. St. Catina), club muncitoresc la

de the Design Commission of the Visual Artists Union. President of the Romanian Centre for Design, established in 1979. Activity of excellence in film set design (as of 1951), and technical theatre arts (as of 1956).

Architecte works in Bucharest: redevelopment of the Studio Hall of the Bulandra Theatre (1965, in collaboration with Liviu Ciulei). Works in Romania: layout of the Archaeological Museum and the Aquarium in Constanța (1957, in collaboration with Architect Stan Bortnowski); villa in Predeal (1968); exhibition pavilions in Budapest, Beijing, Moscow, Thessaloniki, Milan. Publications: *Studiul asupra spațiilor teatrale variabile* (Study on Variable Theatrical Spaces), 1973; the study in the cycle *Urbanism-artă monumentală-land art* (Urbanism-Monumental Art-Land Art), 1977.

CALBOREANU, VLAD ION (b. 1946, Bucharest). Architect, graduate of the “Ion Mincu” Institute of Architecture of Bucharest (1970, Professor Anton Dâmboianu), Architect at the Institute of Studies and Design for Constructions in Agriculture and Food Industry/ISPCAIA of Bucharest (1970–1978). Member of the “DA” design studio, together with Architects Romeo Simiraș, Francisc Echeriu and Ion Popa (1974–1977). Since 1978, teacher at the Department of Industrial Forms/Design, the Faculty of Decorative Arts and Design, the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest, where he is coordinating workshops, studies and graduation projects. After 1990, freelance designer, member of the Design Department of the Visual Artists Union.

CONSTANTINESCU, ION HAINOROC (NOROC) (1929–2011, Sweden). Graphic artist, he taught at the Graphics Department of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest; together with Architect Paul Bortnowski, painters Vladimir Șetran and Ion Bitzan, Constantinescu sets the grounds of the Department of Industrial Forms at the Institute of Fine Arts of Bucharest (1969), giving lectures on Basic Design and providing specialized bibliographies. He emigrated to Sweden, in 1978, where he taught visual arts at an art school.

DÂMBOIANU, ANTON (TONY) (1925–1993). Functionalism-oriented Architect, he studied at the Faculty of Architecture in Bucharest (1950), teaching activity at the “Ion Mincu” Institute of Architecture of Bucharest (where he managed the design/furniture/decorations workshop) and at the Department of Industrial Forms/Design of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest. Works in Bucharest: open air theatre and parachuting tower in the National Park, formerly known as 23 August (1953,

- în colaborare cu arhitectul W. Juster); clubul G+1 de dezvoltare în cartierul Cătelea din vecinătate (1954–1956, arhitect T. Niga), G+3/5 blocuri de apartamente în B-dul Basarabiei (1955–1958, în colaborare cu arhitectii T. Niga, I. Florea a.o.). Lucrări în România: Institutul de Științe Economice de Iași; Institutul de Științe Miniere (1950–1953, arhitect R. Bordenache, în colaborare cu arhitectul St. Catiina), clubul lucrătorilor în Valea Jiului; clubul și medicamentul în Moreni. Alături de alții, autorul cărții *Arhitectura din Muzeul Satului (The Architecture of the Village Museum)*, 1955, în colaborare cu Paul Petrescu și Paul Stahi; *Amenajarea Locuinței (Interior Design)*, Editura Tehnică, 1962.
- POPA, ION (1944, Crețești, Ilfov County–1990). Arhitect, absolvent al Institutului de Arhitectură din București, Departamentul de Arhitectură Interioară (1972, coord. Prof. Anton Dâmboianu), arhitect la Centrul de Consultanță și Producție de Ambalaje și Promovare a Produselor, Facultatea de Comerț Exterior, Academia de Studii Economice (1972–1976); membru al studioului de design DA alături de arhitectii Romeo Simiraș, Francisc Echeriu și Vlad Calboreanu (1974–1977?). Din 1977, cadru didactic la Institutul de Artă „N. Grigorescu” din București, Secția Forme Industriale/Design.
- ȘETRAN, VLADIMIR (n. 1935, Dăncăuți, ținutul Hotinului). Pictor, absolvent al Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București (1957, clasa Ion Marșic), cadru didactic al atelierelor de creație din 1964. Are în palmares expoziții în România și în străinătate – de la Paris la Praga, de la Moscova la Viena și Ulan Bator și cu o remarcabilă participare în 1971 la Festivalul Internațional de la Edinburgh. Lucrări în colecții private în România, Franța, Austria, Germania, SUA, Turcia, Liban sau Marea Britanie. Expoziția *Sânziene* în 2012, apoi *sezonul Șetran: Jurnal deschiș*, în 2013, *Fără titlu și Etcetera*, în 2014, și *Cahiers du Cinema*, în 2016, la Galeria Annart. Decorat cu Ordinul Meritul Cultural și Ordinul Serviciului Credincios în grad de Cavaler; Șetran este totodată laureat al Marelui Premiu pentru Pictură UAP (1964), al Marelui Premiu pentru Artă Monumentală UAP (1984) și al Premiului UAP 2017.
- „A făcut de toate. Nu din superficialitate, nu din orgoliu de a afișa dexterități multiple, nu dintr-o juvenilă nevoie de experiment, ci dintr-o vitală voință de a face», din dorința de a onora oferta infinită a lumii și de a explora potențialul nelimitat al creativității. Vladimир Șetran este un euforic al senzației, un năvălit al lacomiei de a vedea și de a da de văzut.” Andrei Pleșu, „Inepuzabilul Șetran” (*Dilema Veche* 494, august 2013)
- Alături de arh. Paul Borthnowski, pictorul Ion Bîțan și graficianul Hainoroc Constantinescu, pune bazele Secției de Forme Industriale/Design, în 1969, la Institutul de Arte Plastice „N. Grigorescu” din București, unde a predat desen, studiul culorii și a coordonat lucrări de atelier și de diplomă.
- Șef al Catedrei Design până în 2004.
- „He did it all. Not out of superficiality, not out of the pride of displaying multiple dexterities, not out of a juvenile need to experiment, but out of a vital 'appetite for doing', out of the desire to honour the world's infinite offer and to explore the unlimited potential

TEODORESCU, RADU ALEXANDRU (n. 1950, București). Designer, absolvent al Secției de Forme Industriale/Design a Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București (1979). Lucrează la Institutul de Cercetare Științifică și Tehnologică pentru Industria Construcțiilor de Mașini/ICTCM București, apoi la Institutul Național de Motoare Termice/INMT București (1981–1985); se va alătura Secției de Forme Industriale de la Institutul de Arte Plastice „N. Grigorescu” din București (1985–1990). Este autorul designului de caroserie pentru autoturismul de foarte mic litraj Dacia 500, model „Lăstun”. Lector universitar asociat la Secția Design, UNARTE București, unde a predat Design ambiental (2005–2016).

VIȘAN, ADRIAN (?). Arhitect, pasionat de design de caroserie de autovehicule (subiect de diplomă), absolvent al Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” din București (1961). Lector la Secția de Forme Industriale/Design din Institutul de Artă „N. Grigorescu” din București (1971–1973?). Autorul designului de caroserie pentru autoturismul de teren ARO (?). În 1973 emigrează în SUA și apoi în Franța, până atunci făcând parte, pentru scurt timp, din Comisia de estetică industrială a Municipiului București condusă de ing. Iulian Crețu. Autor al unor cărți din domeniul artistic.

of creativity. Vladimir Șetran is an euphoric of sensation, vitiated by the greed to see and to give to be seen.” Andrei Pleșu, “Inepuizabilul Șetran” (*Dilema Veche* 494, August 2013)

With Architect Paul Bortnowski, painter Ion Bitzan and graphic artist Hainoroc Constantinescu, he laid the groundwork for the Department of Industrial Forms/Design, in 1969, at the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest, where he taught drawing, the study of colour and he coordinated workshop and BA works. Head of the Design Department up to 2004.

TEODORESCU, RADU ALEXANDRU (b. 1950, Bucharest). Designer, graduate of the Department of Industrial Forms/Design of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (1979). He worked at the Institute of Scientific and Technological Research for the Machine Building Industry/ICTCM of Bucharest, then at the National Institute of Thermal Engines/INMT of Bucharest (1981–1985); he would go on and join the Department of Industrial Forms of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (1985–1990). He is the author of the car body design for the very small capacity car Dacia 500, the Lăstun model. Associate University Lecturer at the Department of Design, UNARTE Bucharest, where he taught Ambient Design (2005–2016).

VIȘAN, ADRIAN (?). Architect, passionate about car body design (BA topic), graduate of the “Ion Mincu” Institute of Architecture of Bucharest (1961). Lecturer at the Department of Industrial Forms/Design of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (1971–1973?). Author of the car body design for the ARO SUV (?). In 1973, he emigrated to the USA and then to France, until that moment being part, for a short time, of the Commission for Industrial Aesthetics chaired by Engineer Iulian Crețu. Author of art-related books.

Secția Forme Industriale/Departamentul Design Profesori (1969–2019)

1969 — 1989 — 2019

BARB, MARIUS (BARBONE) (n. 1968, Lupșa, jud. Alba). Pictor, absolvent al Academiei de Artă din București (1996) Secția Pictură, din 2009 Doctor în Arte Plastice și Decorative al Universității Naționale de Arte București cu teza *Reinterpretări ale artei antice grecești*. Numeroase expoziții personale și de grup în țară și străinătate, începând cu *Turkey on My Mind*, la Muzeul de Artă din Ankara, în 1985. Premiul I pentru pictură la Bienala de pictură „Gheorghe Pătrașcu”, Târgoviște (1998). Premiul special acordat de Ministerul Culturii (1998) și Premiul UAP (2004). Președinte al Secției de Pictură a UAP – filiala București. Din 1996, predă la Secția Design a UARTE București; în prezent lector universitar, predă cursurile Basic Design și Bazele construcției imaginii.

BRANEA, ADRIAN (n. 1955, Bretea-Română, jud. Hunedoara). Absolvent al Secției de Forme Industriale/Design a Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București (1980, prof. Ion Bitzan și Vlad Calboreanu), doctorat în Arhitectură la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” cu teza *Tendințe în dezvoltarea design-ului contemporan* (2005). Autor al cărților *Design – o abordare din perspectivă istorică* (2005) și *Design – o abordare din perspectivă tipologică* (2006). A lucrat la Institutul de Cercetări pentru Tehnologii Avansate București (1980–1989). Din anul 1991 a predat Geometrie Descriptivă în cadrul catedrei tehnico-teoretice a Facultății de Arte Plastice, din 2008 la Departamentul Design al Universității Naționale de Arte București, în prezent lector universitar, predă cursul de Design Geometric.

BUTMARU, ADELINA (n. 1991, Tulcea). Designer grafic și ilustrator, a absolvit Universitatea Națională de Arte București (2015) Secția de Design grafic, din 2015, doctorand al aceleiași universități cu proiectul de cercetare *Cărți neconvenționale*. În 2017 câștigă Marele Premiu la concursul Cele mai Frumoase Cărți din România, pentru cartea *Sfaturi pentru fețe*, de Mark Twain (Tzum Tzum Books). Din 2016 este asistent universitar, în cadrul Secției de Design a Universității de Arte București, unde predă Comunicații vizuale.

The Section of Industrial Forms/The Design Department Professors (1969–2019)

1969 — 1989 — 2019

BARB, MARIUS (BARBONE) (b. 1968, Lupșa, Alba County). Painter, graduate of the Academy of Art in Bucharest (1996) Painting Department, since 2009 PhD in Fine and Decorative Arts from the National University of Arts in Bucharest, with the thesis *Reinterpretări ale artei antice grecești (Reinterpretations of Ancient Greek Art)*. Numerous personal and group exhibitions in Romania and abroad, starting with *Turkey on My Mind*, at the Art Museum of Ankara, in 1985. First prize in painting at the “Gheorghe Pătrașcu” Biennale of Painting and Sculpture of Târgoviște (1998), Special Prize awarded by the Ministry of Culture (1998) and the UAP Award (2004). President of the Painting Department of the UAP (Visual Artists Union)—Bucharest branch. Since 1996, he has been teaching at the Design Department of UARTE in Bucharest; currently a University Lecturer, he is teaching Basic Design and Basics of Image Construction.

BRANEA, ADRIAN (b. 1955, Bretea-Română, Hunedoara County). Designer, graduate of the Department of Industrial Forms/Design of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (1980, professors Ion Bitzan and Vlad Calboreanu); PhD in Architecture at the University of Architecture and Urbanism “Ion Mincu” with the thesis *Trends in the Development of Contemporary Design* (2005). Author of the books *Design—an Approach from a Historical Perspective* (2005) and *Design—an Approach from a Typological Perspective* (2006). He worked at the Research Institute for Advanced Technological Perspectives of Bucharest (1980–1989). Since 1991 he has been teaching the Descriptive Geometry class in the technical-theoretical chair of the Faculty of Fine Arts; since 2008 at the Design Department, currently a university lecturer, he teaches the Geometric Design course at the Design Department of the National University of Arts in Bucharest.

BUTMARU, ADELINA (b. 1991, Tulcea). Graphic designer and illustrator, she graduated from the National University of Arts in Bucharest (2015), the Department of Graphic Design, and as of 2015 she is a PhD student, with the research project

CHITEA, COSTICĂ (n. 1958, Găești). Designer, absolvent al Academiei de Artă București, Secția Design (1996), doctor al Universității Naționale de Artă (2014) cu teza „Culoarea, textura și lumina în designul contemporan al spațiului de locuit”. Activitate în design, realizează amenajări și design de stand pentru Sony Vaio. Premiul UAP pentru Design (2002). Activitate didactică începând cu anul 1996, șef de catedră al Secției Design UNARTE (2006–2009), lector universitar, predă cursurile Tehnologiile de specialitate pentru design de ambient și Modelare machetare.

CLONDIR, RĂZVAN (n. 1976, Călărași). Designer, absolvent al Universității Naționale de Artă București și al Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative cu un masterat în Comunicare și Relații Publice, în prezent doctorand al Universității Naționale de Artă. Din 2002, activitate în design de ambient în cadrul UBQ SRL, proiecte de cercetare, amenajări de expoziții, între care *In memoriam Ion Sălișteanu* (Muzeul Dunării de Jos, Călărași, 2011) și *Hărțile timpului* la Biblioteca Academiei Române, Sala Theodor Pallady (2016). Din 2011 predă cursurile Organizarea Spațiului și Design Ambiental în cadrul Departamentului Design al Universității Naționale de Artă București.

COMȘA, RADU MIRCEA (n. 1971, București). Designer, absolvent al Universității Politehnice (1995), doctorat în Arhitectură la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” cu teza *Geometria hiperbolică în arhitectură și design* (2014). Activitate în design de obiect, câștigător al concursului 100%Folding Chairs (Designboom Milano, 2003), a expus la 100%Design Londra, Triennale Milano și Victoria & Albert Museum Londra (2009). Inclus în *top projects* la „European Design Award for a sustainable present” (2009), Premiul UAP pentru Design (2006). Activitate didactică la UAUIM începând din 2005, din 2017 la Departamentul Design al UNARTE, conferențiar universitar, predă cursul Creație de produs industrial.

DUCULESCU, MIRELA (n. 1972, București). Istoric de artă, doctor cu teza *Designul românesc – între problematica designului democratic și practica socialistă (1970–1990)*, UNARTE București, 2014; master cu tema designului democratic în perioada Războiului Rece, University of Alberta, Canada, 2008; licență, UNARTE București, 2000; alumnus al Colegiului Noua Europă din București, 2013. Activitate de cercetare în istoria arhitecturii și a designului, autor și editor de cărți: organizare de expoziții naționale și internaționale, jurizare de concursuri de design. Interesată de revitalizarea patrimoniului

Cărți neconvenționale (Unconventional Books). În 2017, she won the Grand Prize at the Most Beautiful Books in Romania competition, for Mark Twain's book *Advice to Little Girls (Sfaturi pentru fetițe)* (Tzim Tzum Books). Since 2016 she has been assistant at the Design Department of the National University of Arts in Bucharest, where she teaches Visual Communications.

CHITEA, COSTICĂ (b. 1958, Găești). Designer, graduated the Academy of Art in Bucharest, Design Department (1996), PhD from the National University of Art UNARTE (2014) with the thesis *Culoarea, textura și lumina în designul contemporan al spațiului de locuit (Colour, Texture and Light in Contemporary Living Space Design)*. Activity in design, he makes ambient developments and stand design for the Sony Vaio. Visual Artists Union Design Award (2002). Teaching activity since 1996, head of department of the Design Department of UNARTE (2006–2009), has been giving lectures on Specialised Technologies for ambient design and Models and Simulations.

CLONDIR, RĂZVAN (b. 1976, Călărași). Designer, graduated the National University of Arts of Bucharest, with a BA in design, and of the National University of Political Studies and Public Administration, with a MA in Communication and Public Relations, currently a PhD student at the UNARTE National University of Arts. Since 2002, activity in ambient design within UBQ SRL, research projects, exhibition ambient development, including *In memoriam Ion Sălișteanu* (Muzeul Dunării de Jos, Călărași, 2011) and *Hărțile timpului (Maps of Time)* at the Romanian Academy Library, the Theodor Pallady Hall (2016). Since 2011, he has been teaching Space Organization and Ambient Design at the Design Department of the National University of Arts in Bucharest.

COMȘA, RADU MIRCEA (b. 1971, Bucharest). Designer, graduate of the Politehnica University (1995), PhD in Architecture from the “Ion Mincu” University of Architecture and Urbanism, with the thesis *Geometria hiperbolică în arhitectură și design (Hyperbolic Geometry in Architecture and Design)*, 2014. Activity in object design, the only winner of the 100% Folding Chairs Competition (Designboom Milano, 2003), he exhibited with 100% Design London, Triennale Milano and Victoria & Albert Museum of London (2009). Included in *top projects* for the “European Design Award for a sustainable present” (2009), UAP Award for Design (2006). Teaching activity with UAUIM as of 2005, since 2017 at the Design Department of UNARTE, University Associate Professor, he is teaching Industrial Product Creation.

- de arhitectură, design, meșteșuguri și regenerare urbană, Mirela Duculescu este și inițiator de proiecte și intervenții de impact privind arhitectura și designul în spațiul public urban (Street Delivery București). Contribuții la revistele *Igloo*, *Arhitectura*, *Zeppelin*; redactor-șef *Design Bulletin* (2001–2003), director executiv Editura Simetria (2011–2016); coordonator programe Fundația Pro Patrimonio (din 2016), vicecomisarul Pavilionului României la Bienniala de Arhitectură de la Veneția, 2008; premiul *ex aequo* la Bienniala Națională de Arhitectură 2012, pentru volumul *Cui i-e frică de cartierul Matache? Principii de regenerare urbană pentru zona Matache–Gara de Nord din București* (Pro Patrimonio, București, 2012). Din 2002, activitate didactică la Secțiile Design de produs și Mobilier, UAUIM București; din 2011, cadru didactic asociat la Secția Design, UNARTE București, din 2017 lector universitar; predă cursuri de Habitat în context, Istoria și Teoria Designului.
- DUMA, CORINA GABRIELA (n. 1966, Giurgiu). Designer grafic, a absolvit Facultatea de Arte Plastice a Universității Naționale de Arte, Secția Grafică (clasa prof. Mircea Dumitrescu), în anul 1999. Din 2014 este doctor în Arte Plastice și decorative al UNARTE, cu teza *Design de informație pentru un sistem de semnalezare culturală în spațiul public din București*. Semnează conceptul grafic pentru cărți, cataloage de expoziție și albume de artist editate în țară și străinătate și pe cel al revistelor *ARTA* (serie nouă) a Uniunii Artiștilor Plastici din România și *Igloo. habitat & arhitectură*. Premiul pentru curatoriat al Uniunii Artiștilor Plastici din România (2017). Autoare a cărților: *București. Orașul simțurilor* (c&n Verlag, Berlin, 2014) și *Sertarul de la Giurgiu* (c&n Verlag, Berlin, 2015). Din 2009, activitate didactică în cadrul Departamentului Design al UNARTE, lector universitar, predă cursurile de Tehnologii de specialitate pentru design grafic și Programe grafice pentru design 2D.
- DUMBRĂVĂCIAN, DINU (n. 1961, Arad). Absolvent al Liceului de Arte Plastice din Timișoara (1980), Designer, absolvent al Secției de Forme Industriale/Design a Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București (1985). Lucrează la Selium (Steaua Electrică) Fieni, jud. Dâmbovița (1985–1987) și la Biroul de design al Institutului de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Mașini-Unelte (icsirmu) Titan din București (1987–1989). Post Experience Programme la Royal College of Arts, Londra, 1996. Bursier al TTTI, Chennai, India, 1997. Doctorat în arhitectură la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” cu teza *Literă și comunicare* (2009). După 1990, activitate în designul editorial (începând din 2003 prin propriul birou de design
- DUULESCU, MIRELA (b. 1972, Bucharest). Art historian, PhD with the thesis *Designul românesc între problematica designului democratic și practica socialistă (1970–1990)* (Romanian Design Between Democratic Design and Socialist Practice (1970–1990)), UNARTE Bucharest, 2014; MA on democratic design during the Cold War period, University of Alberta, Canada, 2008; BA, UNARTE Bucharest, 2000; alumna of the New Europe College in Bucharest, 2013. Research activity in the history of architecture and design, book author and editor, organizing national and international exhibitions, member jury of design competitions, interested in reviving architectural heritage, design, crafts, and urban regeneration, initiator of important projects and interventions on architecture and design in the urban public space (Street Delivery Bucharest). Contributions for the *Igloo*, *Arhitectura*, *Zeppelin* magazines; chief editor of the *Design Bulletin* (2001–2003), Executive Manager of Editura Simetria (2011–2016); program coordinator at the Pro Patrimonio Foundation (since 2016); Vice-Commissioner of the Romanian Pavilion at the Venice Architecture Biennale, 2008; *ex aequo* award at the National Architecture Biennale 2012 for the volume *Cui i-e frică de cartierul Matache? Principii de regenerare urbană pentru zona Matache–Gara de Nord din București* (Who's Afraid of Matache Neighbourhood? Urban Regeneration Principles for the Matache—Gara de Nord Area of Bucharest) (Pro Patrimonio, Bucharest, 2012). Since 2002, teaching activity at the Product and Furniture Design Departments, UAUIM Bucharest; since 2011, Associate University Lecturer at the Design Department, UNARTE Bucharest; University Lecturer (2017); has been teaching Habitat in Context, the History and Theory of Design.
- DUMA, CORINA GABRIELA (b. 1966, Giurgiu). Graphic designer, graduated from the Faculty of Fine Arts of the National University of Arts, Graphic Arts Department (Class of Professor Mircea Dumitrescu) in 1999. Since 2014, she holds a PhD in Fine and Decorative Arts from UNARTE, with the thesis *Design de informație pentru un sistem de semnalezare culturală în spațiul public din București* (Information Design for a Cultural Signage System in Bucharest Public Space). She signs the graphic concept of books, exhibition catalogs and artist albums published in the country and abroad and of magazines: *ARTA* (new series) of the Visual Artists Union of Romania and *Igloo. habitat & arhitectură*. Award for curating, from the Visual Artists Union of Romania (2014). Author of the books: *București. Orașul simțurilor* (Bucharest. City of Senses) (c&n Verlag, Berlin, 2014) and *Sertarul de la Giurgiu* (The Giurgiu Drawer) (c&n Verlag, 2015).

Faber Studio); coorganizator al manifestărilor Atelier Tipografic 2007 și 2010; coorganizator al expoziției *Tipografica*, Galeria Galateca, 2015. Activitate didactică la Secția de Design a UNARTE București din 1990, profesor universitar, predă Comunicații Vizuale. Din 2004 până în prezent, Director al Departamentului Design, cu întrerupere între anii 2006 și 2009.

ERHAN, EUGEN (n. 1980, București). Designer grafic, absolvent al Universității Naționale de Arte cu licență în design grafic, în 2003 și Masterat în Arte Vizuale în anul 2005, din 2018 doctor în Arte Vizuale la UNARTE cu teza *Elemente de design grafic în creația personajelor*. Brand designer la Brandient (2007–2011), din 2011 în cadrul studioului propriu. Coautor al benzilor desenate *Fredo & Pid'jin* și *Not Making This Up (Mad Magazine)*, Premiul pentru ficțiune și Premiul Special al Jurului DaKino pentru scurtmetrajul *Iluzii Optice*, lucrare de licență. Premiul Best Use of Typography al Festivalului AdPrint 2005. Din 2005 predă la Universitatea Națională de Arte unde este în prezent lector universitar în cadrul Departamentului Design, predă cursurile Computer Graphics și Design de personaje și ambient.

GEORGESCU, DAN ȘTEFAN VLADIMIR (n. 1951, Petroșani). Arhitect, absolvent al Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, doctor în arhitectură al aceleiași universități (2011) cu teza *Arhitectura interioară a construcțiilor mobile*. Atestat ca proiectant de mobilier de artă, activitate în design, interioare de ambarcațiuni, între care navele prezidențiale (fluviulă și maritimă), și interioare de tren (tren prezidențial Irak), decoruri de film (*Profetul, aurul și ardelenii*, regia Dan Pita, *Urgia*, regia Andrei Blajer, *Râul care urcă muntele*, regia Malvina Urșianu etc.) Autor al câștigător *laht design* (Editura UAUIM, 2011) și *Fix mobil* (Editura UAUIM, 2011). Activitate didactică, inițial la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” și Universitatea „Spiru Haret”, din anul 2009 este lector universitar asociat în cadrul Departamentului Design al UNARTE, unde predă cursul de Ergonomie.

GHEORGHIU, DRAGOȘ (n. 1953, Giurgiu). Designer, absolvent în 1979 al Secției de Forme Industriale a Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București, cu specializare (1980, prof. Vladimir Șetran); absolvent al Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” din București (diploma de arhitectură, 1995). A lucrat ca designer la atelierul de proiectare din cadrul Întreprinderii Industrii Tehnico-Medicale din București (1979–1990) unde a proiectat instrumente și echipamente medicale. Premiul de arhitectură la Milano

Since 2009, teaching activity at the Design Department of the National University of Arts, University Lecturer, she has been teaching Specialised Technologies for Graphic Design and 2D Design Graphic Software.

DUMBĂRĂVICIAN, DINU (b. 1961, Arad). Graduate of the Fine Arts High School of Timisoara (1980). Designer, graduate the Department of Industrial Forms/Design of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (1985). He worked at Selum (Steaua Electrică) Fieni, Dâmbovița County (1985–1987) and at the Design Office of the Titan Institute of Scientific Research and Technological Engineering for Machine-Tools (Icstrmu) of Bucharest (1987–1989). Post Experience Programme at the Royal College of Arts, London, 1996. Fellow of TTTI, Chennai, India, 1997. PhD in architecture from the “Ion Mincu” University of Architecture and Urbanism with the thesis *Literă și comunicare (Letter and Communication)* (2009). After 1990, activity in editorial design (since 2003 through his own design office, Faber Studio); co-organizer of the Atelier Tipografic 2007 and 2010 events; co-organizer of the *Tipografica* Exhibition, the Galateca Gallery, 2015. Teaching activity at the Design Department of UNARTE in Bucharest since 1990, University Professor, he is teaching Visual Communications. Head of the Design Department from 2004 to present, with a break between 2006 and 2009.

ERHAN, EUGEN (b. 1980, Bucharest). Graphic designer, graduate of the National University of Arts with a BA in Graphic Design in 2003 and a MA in Visual Arts in 2005, since 2018 PhD in Visual Arts from UNARTE, with the thesis *Elemente de design grafic în creația personajelor (Elements of Graphic Design for Character Creation)*. Brand designer with Brandient (2007–2011), since 2011 working in his own studio. Co-creator of comics *Fredo & Pid'jin* and *Not Making This Up (Mad Magazine)*. Award for fiction and the DaKino Jury Special Award for the short film *Iluzii optice (Optical Illusions)*, BA project. Best Use of Typography Award of the AdPrint Festival, 2005. Since 2005, he has been teaching at the National University of Arts, where he is currently a University Lecturer at the Department of Design, he is teaching Computer Graphics and Character and Ambient Design.

GEORGESCU, DAN ȘTEFAN VLADIMIR (b. 1951, Petroșani). Architect, graduate of the “Ion Mincu” University of Architecture and Urbanism, PhD in architecture from the same university (2011) with the thesis *Arhitectura interioară a construcțiilor mobile*

(1980), brevete de invenții (1983–1985, brevete internaționale pentru prese de modelat implanturi, SUA, Europa), participă cu lucrări la expoziții de design în Japonia, comunicări la congrese și simpozioane. Între 1980 și 1990, colaborator permanent la revista *Artă*; în 1985 a editat două reviste despre design *Mobila-Design* și *Mobila: Obiect și Spațiu* în care i-a prezentat pe designerii activi la acea vreme. După 1990 și-a îndreptat activitatea teoretică spre antropologia culturală și arheologia experimentală; doctorat în antropologie culturală-istorică având tema *Probleme de design în cultura neolitică. Exemplificare în cultura Cucuteni* (Universitatea din București, 1992), bursa post-doctorală Fulbright, la Universitatea California din Berkeley (1992–1993), Departamentul de Antropologie. În prezent, profesor univ. dr. arh., titular al Școlii Doctorale UNARTE București, asociat la Secția de Design a UNARTE București și la Institutul Politehnic din Tomar, Instituto Terra e Memória – Centro de Estudos Superiores de Mação, Centro de Geociências da Universidade de Coimbra și Fellow la CASVA – Centrul de Studii Avansate în Arte Vizuale de la National Gallery of Art, Washington, D.C.

GHILDUȘ, ALEXANDRU (n. 1952, București). Designer, absolvent al Secției de Forme Industriale a Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București (1978, prof. Ion Bitzan), diplomă de specializare (master) în design industrial (1979), cu Premiul I la Conferința Națională a Cercurilor Științifice Studentești, 1979. Muncitor la Uzina Autobuzul din București (1970–1971), grefier la Judecătoria sector 1, București (1972–1974), designer la Întreprinderea Optică Română din București (1979–1989) unde proiectează produse optico-mecanice și medicale intrate în fabricație de serie. Deschide propriul atelier de design – Ghilduș Design System. Membru în jurii internaționale de design: Stuttgart (2005); BRAUN, Germania (2005). Membru Roster of Experts, ICSD (International Council Societies of Industrial Design), Helsinki, 1999. Din anul 2007, doctor al Universității Naționale de Artă cu teza *Vocația plastică a sticlei*. Premiul Salonului Național de Design (1982, 1985), premiul UAP pentru design (1990). Președinte al Secției Design a UAP (1996–1999), președinte UAP (1998–2002), președintele Societății Designerilor Profesioniști din România (din 2005). Din 1990, activitate didactică la Secția de Design a Universității Naționale de Arte din București; decanul Facultății de Arte Decorative și Design, UNARTE (2004–2012); conducător de doctorate; profesor universitar dr. până în anul 2018. Președintele de Onoare al Uniunii Artiștilor Plastici din România, din 2017.

(*The Interior Architecture of Mobile Constructions*). Certified as a designer of art furniture, activity in design, boat interiors, including the presidential ships (river and maritime), and train interiors (the presidential train of Iraq), film sets (*Profetul, aurul și ardeleni*), directed by Dan Pița, *Urgia*, directed by Andrei Blaiet, *Râul care urcă muntele*, directed by Malvina Urșianu, etc.). Author of the book *light design* (Editura UAUIM, 2011) and *Fix mobil* (Editura UAUIM, 2011). Teaching activity, initially at the “Ion Mincu” University of Architecture and Urbanism and at the “Spiru Haret” University, since 2009 he has been an Associate University Lecturer at the Design Department of UNARTE, where he teaches the Ergonomics course.

GHEORGHIU, DRAGOȘ (b. 1953, Giurgiu). Designer, graduate in 1979 of the Department of Industrial Forms/Design of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest with specialisation (1980, Professor Vladimir Șetran); graduate of the “Ion Mincu” Institute of Architecture of Bucharest (diploma in Architecture, 1995). He worked as a designer in the design workshop of the Enterprise for Technical Medical Industry in Bucharest (1979–1990) where he designed medical tools and equipment. Architecture award in Milan (1980), patents (1983–1985, international patents for implant-modelling presses, USA, Europe), he presented works in design exhibitions in Japan, addresses at congresses and symposia. Between 1980 and 1990, permanent collaborator at the *Arta Magazine*; in 1985 he edited two design magazines—*Mobila-Design* and *Mobila: Obiect și Spațiu* where he presented the designers that were active at the time. After 1990, he directed his theoretical work towards cultural anthropology and experimental archaeology; PhD in cultural-historic anthropology, with the topic *Probleme de design în cultura neolitică. Exemplificare în cultura Cucuteni* (*Design Issues in the Neolithic Culture. As Illustrated in the Cucuteni Culture*), University of Bucharest, 1992, Fulbright postdoctoral fellowship at the University of California of Berkeley (1992–1993), the Department of Anthropology. Currently a University Professor and Architect, full-time employee of the Doctoral School of UNARTE Bucharest, Associate Professor of the Design Department of UNARTE Bucharest and of the Polytechnic Institute of Tomar, Instituto Terra e Memória—Centro de Estudos Superiores de Mação, Centro de Geociências da Universidade de Coimbra and a Fellow with CASVA—Center for Advanced Study in the Visual Arts with the National Gallery of Art, Washington, D.C. GHILDUȘ, ALEXANDRU (b. 1952, Bucharest). Designer, graduate of the Department of Industrial Forms of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest, Professor Ion Bitzan), specialization (Master) diploma in industrial design (1979),

GHILDUȘ, MIHNEA (n. 1982). Designer, absolvent al Universității de Arte București, licență în design (2005) și masterat în design la Academia de Artă și Design Stuttgart (2007). Doctorat la UNARTE cu teza *Designul ca factor social în România* (2013). Premiul II la Electrolux Design Lab pentru conceptele *Oval* și *Picnic* (2007). Premiul pentru eficiență energetică (proiectul PRISPA) la Solar Decathlon Europe 2012. În anul 2010 înființează *hub-ul* de design Dizainăr (participant la Salonul Internațional de mobilitate de la Milano 2013–2017) și agenția dZNR Design Studio. Cadru didactic asociat, lector universitar la Universitatea Națională de Arte, specializarea Design de produs (2008–2016).

HASNAȘ, ANDREEA (1949–2018). Arhitectă și scenografă, absolventă a Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” București, promoția 1974, a primit din partea UCIR diploma de Scenograf în anul 1981, iar în 2001 devine doctor în arhitectură la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București cu teza *Spirit și grafie în arta spectacolului*. A realizat, în afară de opere de arhitectură, scenografii și costume pentru filme (*Marfa și banii*, 2001) și piese de teatru. Premiul UNITER (1994). Premiul UCIN (1978, 1982, 1983, 1985, 1986, 1987, 1982, 1994, 1995); Premiul Special Fișeci, Troia, Portugalia (1994); Premiul Targa d'Oro la Festivalul de Film Avelino (1984); Premiul Juriiului la Festivalul Filmului San Remo (1983). Carieră universitară din 1994, inițial la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, apoi la Universitatea Națională de Arte București, unde a predat cursuri în cadrul specializării Design ambiental.

KUNST, ADRIAN ROLAND (n. 1975, Deva). Arhitect, absolvent al Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București (1999), doctor în arhitectură al aceleiași universități (2013) cu teza *Nicolae Curcu în contextul românesc și european al arhitecturii anilor '30-'70*. Activitate în arhitectură și design, director de creație la Adhoc Advertising, fondator Die Kunstfabrik. Identitate vizuală, package design (Prigat, PepsiCo). Carieră universitară din 1999, lector universitar la UAUIM și, din 2017, conferențiar universitar la Universitatea Națională de Arte București, unde predă Design ambiental.

LUCACI, PETRU (n. 1956, Arad). Pictor, absolvent cu diploma de merit al Institutului de Arte Plastice „N. Grigorescu” București, Secția Pictură (1982), doctor în Arte Vizuale al Universității Naționale de Arte București (2006) cu teza *Despre negru*. Numeroase expoziții personale și de grup în țară și în străinătate, între care *Out of Surface*, Muzeul

1st prize at the National Conference of Student Scientific Workshops, 1979. Worker at the Autobuzul Factory of Bucharest (1970–1971), registrar at the Court House of Sector 1, Bucharest (1972–1974), designer at the Romanian Optics Enterprise of Bucharest (1979–1989) where he designed mass-produced optical-mechanical and medical products. He opened his own design studio—Ghidulush Design System. Member of international design juries: Stuttgart (2005); BRAUN, Germany (2005). Member of Roster of Experts, icSID (International Council Societies of Industrial Design), Helsinki, 1999. Since 2007, PhD from the National University of Arts with the thesis *Vocația plastică a sticlei* (*The Plastic Vocation of Glass*). Award of the National Design Exhibition (1982, 1985), UAP prize for design (1990). President of the Design Department of the UAP (1996–1999), President of the UAP (1998–2002), President of the Society of Romanian Professional Designers (since 2005). Since 1990, teaching activity at the Design Department of the National University of Arts of Bucharest; dean of the Faculty of Decorative Arts and Design, UNARTE (2004–2012); PhD supervisor; University Professor until 2018. Honorary President of the Visual Artists Union of Romania, since 2017.

GHILDUȘ, MIHNEA (b. 1982). Designer, graduated the National University of Arts in Bucharest, BA in design (2005) and MA in design from the Stuttgart Academy of Art and Design (2007). PhD from UNARTE with the thesis *Designul ca factor social în România* (*Design as a Social Factor in Romania*), 2013. 2nd place at the Electrolux Design Lab Awards for the concepts *Oval* and *Picnic* (2007). Prize for energetic efficiency (the PRISPA project) at Solar Decathlon Europe 2012. In 2010, he established the “Dizainăr” design hub (participating in the Milan International Furniture Exhibition 2013–2017) and the company dZNR Design Studio. Associate professor, university lecturer at the National University of Arts, specialization of Product Design (2008–2016).

HASNAȘ, ANDREEA (1949–2018). Architect and set designer, graduate of the “Ion Mincu” Institute of Architecture of Bucharest, class of 1974, she received her set designer diploma from UCIR in 1981, and in 2001 she received her PhD in architecture from the “Ion Mincu” University of Architecture of Bucharest, with the thesis: *Spirit și grafie în arta spectacolului* (*Spirit and graphics in performance arts*). Besides architectural work, she also created film (*Marfa și banii*, 2001) and theatre sets and costumes. UNITER Award (1994); UCIN Award (1978, 1982, 1983, 1985, 1986, 1987, 1992, 1994, 1995); Fișeci Special Award, Troia, Portugal (1994); Targa d'Oro Award at the Avelino Film

Festival (1984); Jury Prize at the San Remo Film Festival (1983). University career since 1994, initially at the "Ion Mincu" University of Architecture and Urbanism, then at the National University of Arts of Bucharest, where she gave lectures within the Ambient Design specialization.

KUNST, ADRIAN ROLAND (b. 1975, Deva). Architect, graduate of the "Ion Mincu" University of Architecture and Urbanism of Bucharest (1999), PhD in architecture from the same university (2013) with the thesis *Nicolae Cucu in contextul românesc și European al arhitecturii anilor '30-70 (Nicolae Cucu in the Context of Romanian and European Architecture in the '30s-70s)*. Activity in architecture and design, creative director of Adhoc Advertising, founder of Die Kunstfabrik. Visual identity, package design (Prigat, Pepsico). University career since 1999, University Lecturer with UAUIM and since 2017, Associate Professor at the National University of Arts of Bucharest, where he teaches Ambient Design.

LUCACI, PETRU (n. 1956, Arad). Painter, graduate with diploma of merit of the "N. Grigorescu" Institute of Fine Arts of Bucharest, Painting Department (1982), PhD in Visual Arts from UNARTE Bucharest (2006) with the research project *Despre negru (About Black)*. Numerous personal and group exhibitions in the country and abroad, including *Out of Surface*, National Museum of Art, Bucharest, 1995, *Nocturnes*, Art Present Gallery, Paris, France, 2000, *Black-Based Cocktail*, Cluj-Napoca Art Museum, 2013. Since 2010 he has been President of the Union of Plastic Artists from Romania. Prize for the Visual Arts of the Ministry of Culture and Religious Affairs (2007), Award for Painting, Union of Plastic Artists of Romania (2006), Award for Excellence, Union of Plastic Artists of Romania (2006); Prize for Excellence, the Union of Plastic Artists of Romania (2006); Order of Cultural Merit in the rank of Officer (2004). Since 1995, teaching activity at the National University of Arts of Bucharest, initially at the Design Department, then at the Painting Department, university professor (2007).

MANELICI, RADU (b. 1985, Bucharest). Graphic designer, graduated the National University of Arts in Bucharest, with a BA in graphic design received in 2008, and a MA in Visual Arts in 2011. PhD in Visual Arts from the same university, in 2018, with the thesis *Poliamori. O rețetă matematică pentru nouitate (Poliamori. A Mathematical Recipe for Newness)*. Co-organizer of the *Tipografica* exhibition, the Galateca Gallery, 2015. Currently, an associate designer with Faber Studio. Since 2010, working on

Național de Artă, București, 1995, *Nocturnes*, Galeria Art Present, Paris, Franța, 2000, *Black-Based Cocktail*, Muzeul de Artă Cluj-Napoca, 2013. Din anul 2010 este Președinte al Uniunii Artiștilor Plastici din România. Premiul pentru Arte Vizuale al Ministerului Culturii și Cultelor (2007), Premiul pentru Pictură, Uniunea Artiștilor Plastici din România (2006), Premiul pentru Excelență, Uniunea Artiștilor Plastici din România (2006); Ordinul Meritul Cultural în rang de ofițer (2004). Din 1995, carieră didactică în cadrul Universității Naționale de Arte București, inițial în cadrul Secției Design, apoi în cadrul Secției Pictură, din 2017 profesor universitar.

MANELICI, RADU (n. 1985, București). Designer grafic, absolvent al Universității Naționale de Arte București cu licență în design grafic, în 2008, și masterat în Arte Vizuale în anul 2011. Doctor în Arte Vizuale al aceleiași universități, din anul 2018, cu teza *Poliamori. O rețetă matematică pentru nouitate*. Coorganizator al expoziției *Tipografica*, Galeria Galateca, 2015. În prezent, designer asociat la Faber Studio. Din 2010, realizează concepția grafică a revistei *Zeppelin*. Premiul Rectorului UNARTE (2011), Design Angels Award la AdPrint Festival (2012), Marele Premiu al concursului Cele mai Frumoase Cărți din România (2014, 2015, 2017), Premiul pentru cea mai frumoasă carte a anului – Gala Bun de Tipar, 2015. Începând cu anul 2009, activitate didactică la Universitatea Națională de Arte unde este în prezent lector universitar, predă cursul de Comunicații Vizuale.

MLADIN, VALERIU (n. 1958, Lipova). Artist vizual, absolvent al Institutului de Artă „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca (1982), doctor în arte vizuale al Universității Naționale de Artă București (2011) cu teza *Aspecte ale reprezentării Edenului în Artă*. Numeroase expoziții personale și de grup și performance, între care *Zece ani după* la Muzeul Național de Artă din București (1999), *Political Bestiary* la Galeria Galateca (2014) și *Oglindiri* la Institutul Cultural Român Lisabona (2019). Premiul Ministerului Culturii și Artelei la iv-a Trienală Internațională de Artă – Majdanek, Polonia (1994). Decorat cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavalier (2004). Carieră didactică în cadrul Universității Naționale de Arte București, inițial cadru didactic asociat la Secția Design, în prezent conferențiar universitar în cadrul Departamentului de Imagine Dinamică și Fotografie.

MOTOC, BOGDAN (n. 1947, București). Designer, absolvent al Secției de Forme Industriale/Design a Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București (1973, prof. Ion Bitzan și Paul Bortnowski). Lucrează la Centrul de Cercetare și Inginerie Tehnologică pentru Articole Casnice din București, derivat din ICIEP și CEPIU (CCSITAC, 1973–1991), unde proiectează ceasuri, jucării, obiecte casnice din inox și sticlă. Activitate didactică până în anul 2017, asistent universitar asociat, Secția Design a Universității Naționale de Arte București.

OLTEANU, IOAN (n. 1986, Ploiești). Designer grafic, absolvent al Universității Naționale de Arte București cu licență în design grafic, în 2011, și Masterat în arte vizuale în anul 2013. După absolvire devine designer la Faber Studio unde realizează design editorial și de coperta pentru editurile Trei, Humanitas, Univers, Litera ș.a. În perioada 2011–2017 realizează concepția grafică a Revistei *Arhitect*. Începând cu anul 2013, predă la UNARTE cursul de Computer CAD și 3D.

OPRESCU, IOSIF (n. 1978, București). Designer grafic, absolvent al Universității Naționale de Arte București, cu licență în Design (2002) și masterat în Arte Vizuale (2004), doctorat în Multimedia la Universitatea de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale” (2009) cu teza *Spectacolul publicității*. După absolvire devine Art Director la Media Pro Studios și Senior Art Director la Saatchi & Saatchi. În 2006 înființează agenția de branding și comunicare Logo Bigger (proiecte pentru Ambasada Regală a Norvegiei, Elmplant, Wálmak Romania, Unilever, Maped, Prisma, Fundația Donatorilor Benevoli de Sânge etc.). Lector universitar la Universitatea Națională de Arte București (din 2007), predă cursuri în cadrul specializării Comunicării Vizuale/Publicitate.

RĂDUCANU, ANDREI (n. 1984, București) Arhitect, absolvent al Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” (2010) cu un stagiu Erasmus la Dessau Institute of Architecture (atelierul Prof. Neil Leach, 2007). Activitate în arhitectură și în cercetare, articole, prezentări și proiecte de cercetare în proiectare algoritmică aplicată în știința materialelor. Doctor al Universității Politehnice București, ingineria materialelor (2014), cu teza „Proiectarea generativă a sistemelor structurale metalice spațiale cu geometrii complexe”. Din anul 2014, lector universitar asociat la Departamentul de Design al UNARTE, unde predă cursul Computer CAD și 3D pentru design ambiental.

the graphic concept of the *Zeppelin* Magazine. The UNARTE Rector's Award (2011), Design Angels Award at the AdPrint Festival (2012), Grand Prize for the competition The Most Beautiful Books in Romania (2014, 2015, 2017), the Award for the most beautiful book of the year—the Ready for Print Gala, 2015. Since 2009, teaching activity at the National University of Arts, where he is currently a University Lecturer, teaching the Visual Communications course.

MLADIN, VALERIU (n. 1958, Lipova). Visual artist, graduated the “Ion Andreescu” Institute of Fine Arts of Cluj-Napoca (1982), PhD in Visual Arts from the National University of Arts of Bucharest (2011) with the research project *Aspecte ale reprezentării Edenului în Artă (Aspects of the Representation of Eden in Art)*. Numerous personal and group exhibitions and performances, including *Zece ani după (Ten Years Later)* at the National Museum of Art of Bucharest (1999), *Political Bestiary* at Galateca Gallery (2014) and *Oglindiri (Mirrors)* at the Romanian Cultural Institute in Lisbon (2019). Award of the Ministry of Culture and Art at the 4th International Triennial of Art—Majdanek, Poland (1994). Decorated with the Order of Cultural Merit in the rank of Knight (2004). Teaching activity at the National University of Arts in Bucharest, initially at the Design Department, currently a Associate Professor at the Dynamic Image and Photography Department.

MOTOC, BOGDAN (b. 1947, Bucharest). Designer, graduated the Department of Industrial Forms/Design of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (1973, professors Ion Bitzan and Paul Bortnowski). He worked at the Centre for Research and Technological Engineering for Household Items of Bucharest, derived from ICIEP and CEPIU (CCSITAC, 1973–1991), where he designed watches, toys, stainless steel and glass household items. Teaching activity until 2017, Associate University Assistant, the Design Department of the National University of Arts in Bucharest.

OLTEANU, IOAN (n. 1986, Ploiești). Graphic designer, graduated the National University of Arts in Bucharest, with a BA in graphic design in 2011 and a MA in Visual Arts in 2013. After graduation he became a designer at Faber Studio where he made editorial and cover design for the publishing houses Trei, Humanitas, Univers, Litera, etc. In the period 2011–2017 he realizes the graphic conception of the *Arhitect* Magazine. Since 2013, he teaches at the National University of Arts the Computer CAD and 3D course.

RĂDUȘILĂ, EMIL (n. 1957). Designer, absolvent al Secției de Forme Industriale/Design a Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București (1983). Până în 1988 (?), activitate la Uzina de Autoturisme Pitești și Întreprinderea Autobuzul din București. Înființează în 1993 firma EMD (Emil Rădușilă Design) dedicată în special creației de mobilier și amenajări interioare. La sfârșitul anului 1999 se stabilește în Canada, unde înființează biroul Emil Design Studio din Toronto. Cadru didactic asociat, Secția Design, în cadrul specializării Design de produs (1991–1993).

RUȚĂ, LAURENȚIU (n. 1955, Biled, jud. Timiș). Designer, absolvent al Secției de Forme Industriale/Design a Institutului de Arte Plastice „Ioan Andreescu” din Cluj-Napoca (1979). Doctor al Universității Naționale de Artă București, cu teza *Convertirea dinamică a formelor spațiale*. Din 2005 consilier în proprietate intelectuală al OSIM în domeniul Design. Expoziții de grup la București și Brașov (2010). Expoziția personală *Patefier deschis*, în 2008, la Cluj-Napoca. În prezent lector universitar asociat la Secția de Design, UNArTE București, unde predă cursul de Basic Design.

SABĂU, CRISTINA ALEXANDRA (n. 1962, București). Istoric de artă, doctor în istoria și teoria arhitecturii, jurnalist de design. Parcursul său în istoria și teoria designului începe odată cu subiectul tezei de licență *Probleme contemporane de design cu aplicare în designul românesc de mobilier* (ITA, IAP „N. Grigorescu”, 1988). Studiile postuniversitare în Istoria și Teoria Artei și Arhitecturii (ceu, Praga, 1993) și bursa de cercetare, având ca subiect *Locuința colectivă și locuirea în perioada socialistă* (Praga, 1994–1996), îi aprofundează și îi largesc preocupările legate de design cu teme de interferență din istoria artei și arhitecturii moderne și contemporane. Studiile doctorale, având ca subiect *Designul în România după 1990: tendințe, caracteristici, evoluție* (ISTA, UAUIM, 2017), reprezintă cea mai recentă etapă în parcursul academic. Activitatea de jurnalist de design debutează odată cu lansarea revistei *Academ Buletin* (1997) ca redactor-șef, alături de Gabriel Cojoc (designer și director al revistei), și continuă cu numeroase colaborări, având ca subiect principal designul, cu revistele: *Arhtext, Arhitectura, Observator cultural*. A predat cursurile de Istoria și Teoria Designului (Catedra Design, UNArTE 1991–1996; 2004–2007). Teoria designului (specialitatea Design de produs, UAUIM, 2006–2017).

OPRESCU, IOSIF (b. 1978, Bucharest). Graphic designer, graduate of the National University of Arts of Bucharest, with a BA in Design (2002) and a MA in Visual Arts (2004), PhD in Multimedia from the “I.L. Caragiale” National University of Theatre and Film (2009) with the thesis *Spectacolul publicității (The Advertising Show)*. After graduation, he became Art Director for the Media Pro Studios and Senior Art Director for Saatch & Saatchi. In 2006 he set up the branding and communication agency “Logo Bigger” (project for the Royal Embassy of Norway, Elmplant, Walmark Romania, Unilever, Maped, Prisum, Fundația Donatorilor Benevoli de Sânge, etc.). University Lecturer at the National University of Arts in Bucharest (since 2007), he teaches courses within the Visual Communications/Advertising specialization.

RĂDUCANU, ANDREI (b. 1984, Bucharest). Architect, graduate of the “Ion Mincu” University of Architecture and Urbanism (2010), with an Erasmus scholarship at the Dessau Institute of Architecture (workshop of Professor Neil Leach (2007). Activity in architecture and research, articles, addresses and research projects in algorithmic design applied to materials science. PhD of Politehnica University in Bucharest, materials engineering (2014) with the thesis *Proiectarea generativă a sistemelor structurale metalice spațiale cu geometrii complexe (The Generative Design of Spatial Metal Structural Systems With Complex Geometries)*. Since 2014, Associate University Lecturer at the Design Department of UNArTE, where he teaches the “Computer CAD and 3D for ambient design”.

RĂDUȘILĂ, EMIL (b. 1957). Designer, graduated the Department of Industrial Forms/Design of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (1983). Until 1988 (?), activity in the Pitești Car Factory and the Autobuzul Enterprise of Bucharest. In 1993, he set up the EMD (Emil Rădușilă Design) company, dedicated mainly to the creation of furniture and interior decoration. At the end of 1999, he left for Canada, where he set up the “Emil Design Studio” office in Toronto. Associate professor, Department of Design, specialization of Product Design (1991–1993).

RUȚĂ, LAURENȚIU (b. 1955, Biled, Timiș County). Designer, graduated the Department of Industrial Forms/Design of the “Ioan Andreescu” Institute of Fine Arts of Cluj-Napoca (1979). PhD from the National University of Arts in Bucharest, with the thesis *Convertirea dinamică a formelor spațiale (The Dynamic Conversion of Spatial Forms)*. Since 2005, intellectual property adviser for OSIM in the field of Design.

STANCIU-ANTONESCU, SIMONA (n. 1982, București) Designer grafic, absolventă a Universității Naționale de Arte București, licență (2005) și masterat (2007) în Design, susține doctoratul la aceeași universitate, în 2012, cu teza *Sisteme de comunicare vizuală în București*. Head of Design Department – McCann Erickson București (2008–2013); din 2008, designer asociat la Spiral Design. Autoare a numeroase proiecte pentru Nestle, Coca-Cola, Servier Pharma etc., dintre care: design de ambalaj și comunicare de brand pentru Dorna (2004–2012), branding & environmental graphics – Prime Telecom sediu (2016), identitate vizuală Radio Romania (2008) și Centrul Educațional Nordic (2018). Începând cu 2013, cadru didactic asociat și, din 2017, lector universitar la Universitatea Națională de Arte București, unde predă Basic Design.

SZABO, CARLA (n. 1973, Oradea). Designer, a absolvit Academia de Artă „N. Grigorescu” (1998), în prezent doctorand al Universității Naționale de Artă București cu proiectul de cercetare *Efeca în design*. Art Director la ELLE România (1998), Young&Rubicam (1996) și Tempo advertising (1997). Din 2004 creează design de produs și bijuterie conceptuală sub brandul propriu, Carla Szabo. Participări la expoziții de design, între care YDEY Hong Kong (2006), Wood & Wool Icr Stockholm 2014, Design Week Budapest (2018), Young Design Entrepreneur of the Year, British Council (2005), Premiul UAP pentru Design (2015). Din 2017, lector universitar asociat la Universitatea Națională de Arte București.

ȘUTEU, CEZAR PAUL (n. 1953, Brașov). Designer, absolvent al Secției de Forme Industriale/Design a Institutului de Arte Plastice „N. Grigorescu” din București (1976). După absolvire, lucrează în calitate de cercetător științific la Institutul Național pentru Creație Științifică și Tehnică/INCREST – Institutul de Aviație din București (1976–1989) – unde proiectează, printre altele, simulatoare de zbor. Premiul pentru design interior Whirlpool Philips Center (1993), Premiul pentru Design al UAP (1993). Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofițer (2004). Coordonează teme de practică pentru studenți pe bază de contract economic (1980–1982). Din 1990, activitate didactică la Secția Design a Institutului de Arte Plastice „N. Grigorescu” unde a predat Design Industrial, profesor titular din 2007. Prorector unvarte (2002–2006). În prezent, cadru didactic asociat la Departamentul Design al Universității Naționale de Arte, unde predă cursul aplicativ de Creație de Produs Industrial.

Group exhibitions in Bucharest and Brasov (2010). Personal exhibition *R-atelier deshis*, in 2008, in Cluj-Napoca. Currently Associate University Lecturer at the Department of Design, unARTE Bucharest, where he teaches Basic Design.

SABĂU, CRISTINA ALEXANDRA (b. 1962, Bucharest). Art historian, PhD in the history and theory of architecture, design journalist. Her track in the history and theory of design started with her BA thesis, *Probleme contemporane de design cu aplicare în designul românesc de mobilier (Contemporary Design Issues with Applicability in Romanian Furniture Design)*, ITA, the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts, 1988. Her postgraduate studies in the History and Theory of Art and Architecture (CEU, Prague, 1993) and her research fellowship on the topic *Collective Housing and Living in the Socialist Period* (Prague, 1994–1996) enhanced and broadened her pursuits related to design with interfering themes from the history of modern and contemporary art and architecture. Her doctoral studies, with the topic of *Designul în România după 1990: tendințe, caracteristici, evoluție (Post-1990 Romanian Design: Tendencies, Characteristics, Evolution)* (SITA, UAUMM, 2017), are the latest stage in her academic track. Her activity as a design journalist started with the launch of the *Design Buletin* Magazine (1997), as chief editor, together with Gabriel Cojoc (designer and manager of the magazine), and continued with numerous collaborations, focused on design, with the magazines: *Arhitectura, Observator cultural*. She taught the classes of History and Theory of Design (the Design Department, unARTE 1991–1996; 2004–2007); the Theory of Design (Product Design specialization, UAUMM, 2006–2017).

STANCIU-ANTONESCU, SIMONA (b. 1982, Bucharest) Graphic designer, graduate of the National University of Arts in Bucharest, BA (2005) and MA (2007) in Design, she would defend her PhD thesis at the same university, in 2012, on the topic *Sisteme de comunicare vizuală în București (Visual Communication Systems in Bucharest)*. Head of Design Department—McCann Erickson București (2008–2013); since 2008, associate designer with Spiral Design. Author of numerous projects for Nestle, Coca-Cola, Servier Pharma, etc., of which: packaging design and brand communication for Dorna (2004–2012), branding & environmental graphics—Prime Telecom headquarters (2016), visual identity for Radio România and Centrul Educațional Nordic (2018). Since 2013, associate teacher and, since 2017, University Lecturer at the National University of Arts in Bucharest, where she teaches Basic Design.

- THEODORESCU, MARINA (n. 1958, București). Designer, absolventă a Secției de Forme Industriale/Design a Institutului de Artă „N. Grigorescu” din București (1981, prof. Ion Bitzan), doctor în Arte Vizuale la Universitatea Națională de Arte București (2011) cu teza *Identitatea vizuală în designul grafic la începutul secolului XXI – direcții, perspective*. Activitate în design după absolvire, inițial la întreprinderea Textilă Maratex Baia Mare, apoi la Centrula Electronică și Tehnică de Calcul din București. Din 1990 lucrează ca designer grafic liber-profesionist, din 2004 asociat și director de creație la Spiral Design. Participări remarcabile la expoziții de design, între care *Design din România* (1987, Berlin) și *Prototip* (2005, București). Din 1990, activitate didactică în domeniul comunicațiilor vizuale, în prezent este conferențiar la Departamentul Design al UNArte, unde predă cursurile Comunicații vizuale și Identitate vizuală.
- ZAHARESCU, RADU (n. 1969, București). Designer, absolvent al Academiei de Artă „N. Grigorescu” (1995), bursă Tempus la Bath (UK), doctorand la Universitatea Națională de Arte. Activitate în publicitate începând cu 1994, campanii recente pentru branduri ca Mercedes-Benz, Cersanit, Selgros, Kafune etc. Premiul I Golden Beach Umbrella Adv. Fest, David Awards – Gold la categoria print (2009), EFFIE Awards Silver (2006, 2011). Din 1998, carieră universitară la Departamentul de Design al Universității Naționale de Arte București, în prezent lector universitar asociat, predă cursurile Comunicații vizuale și Programe 2D pentru design grafic.
- ZGONDIOU, MIHAI (n. 1982, Mediaș). Artist vizual, absolvent al Facultății de Arte și Design al Universității de Vest din Timișoara, licență (2004) și masterat (2006) la Secția Grafică. Doctor al Universității Naționale de Arte București cu teza *Matrife vizuale și noile media* (2016). Din 2005, designer grafic/Art director al Teatrului de Comedie București. Inițiator (2009) și coordonator al galeriei Atelier 030202. Numeroase expoziții personale și de grup, activitate curatorială, între care *BITZAW. Carte-obiect 79–97* (BCU, 2017) și *Young Blood* la Art Safari 2019. Premiul Graficianul de carte al anului, APLER (2005, 2012, 2015), Premiul UNAP pentru Artă în spațiul public (2016), Premiul JCE (Jeune Création Europ ene) Art Biennale 2019. Activitate didactică începând cu 2014, lector universitar asociat la Universitatea de Vest din Timișoara și lector universitar asociat la Universitatea Națională de Arte București, unde predă Bazele construcției imaginii.
- SZABO, CARLA (b. 1973, Oradea). Designer, she graduated from the “N. Grigorescu” Academy of Art (1998), currently a PhD student at the National University of Arts in Bucharest, with the research project *Erica in design (Ethics in Design)*. Art Director for ELLE Romania (1998), Young&Rubicam (1996) and Tempo advertising (1997). Since 2004 she has been designing product design and conceptual jewellery under her own brand, Carla Szabo. Participation in design exhibitions, including ysey Hong Kong (2006), Wood & Wool Ica Stockholm 2014, Design Week Budapest (2018). Young Design Entrepreneur of the Year, British Council (2005), the UAP Award for Design (2015). Since 2017, Associate University Lecturer at the National University of Arts in Bucharest.
- ȘUTEU, CEZAR PAUL (b. 1953, Brașov). Designer, graduated the Department of Industrial Forms/Design of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (1976). After graduation, he worked as a scientific researcher at the National Institute for Scientific and Technical Creation/INCREST—the Aviation Institute in Bucharest (1976–1989), where he designed, among others, flight simulators. Whirlpool Philips Center Award for interior design (1993). UAP Award for Design (1993). Order for Cultural Merits to the rank of Officer (2004). He coordinated practical themes for students under economic contract (1980–1982). Since 1990, teaching activity at the Design Department of the Institute of Fine Arts of Bucharest, where he taught Industrial Design, full-time professor since 2007. UNARTE Pro-rector (2002–2006). Currently, an Associate Professor at the Design Department of the National University of Arts, where he teaches the practical course Industrial Product Creation.
- THEODORESCU, MARINA (b. 1958, Bucharest). Designer, graduated the Department of Industrial Forms/Design of the “N. Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest (1981, Professor Ion Bitzan), PhD in Visual Arts at UNARTE (2011) with the research project *Identitatea vizuală în designul grafic la începutul secolului XXI – direcții, perspective (Visual Identity in Graphic Design at the Beginning of the 21st Century – Directions, Perspectives)*. Activity in design after graduation, initially at the Maratex Textile Enterprise of Baia Mare, then at the Electronic and Technical Computing Centre of Bucharest. Since 1990, she has been working as a freelance designer, and since 2004 she has been an associate and creation director with Spiral Design. Outstanding participations in design exhibitions, including *Design din România* (1987, Berlin), and *Prototip* (2005, Bucharest). Since 1990, teaching activity in the field of

visual communications, currently an Associate Professor at the Design Department of the National University of Arts of Bucharest, where she teaches courses of Visual Communications and Visual Identity.

ZAHARESCU, RADU (b. 1969, Bucharest). Designer, graduate of the “N. Grigorescu” Academy of Art (1995), Tempus scholarship at Bath (UK), PhD student at the National University of Arts. Activity in advertising since 1994, recent campaigns for brands such as Mercedes-Benz, Cersanit, Selgros, Kafune, etc. First Prize at the Golden Beach Umbrella Adv. Fest, David Awards—Gold in the print category (2009), EFFIE Awards Silver (2006, 2011). Since 1998, university career at the Design Department of the National University of Arts of Bucharest, currently an Associate University Lecturer, he is teaching Visual Communications and 2D Software for Graphic Design.

ZGONDROIU, MIHAI (b. 1982, Mediaș). Visual artist, graduated the Faculty of Arts and Design of the West University of Timisoara, BA (2004) and MA (2006) from the Graphics Department. PhD from the National University of Arts of Bucharest with the thesis *Matrițe vizuale și noiile media (Visual Moulds and the New Media)*, 2016. Since 2005, graphic designer/art director at the Comedy Theatre in Bucharest. Initiator (2009) and coordinator of the Atelier 030202 Gallery. Numerous personal and group exhibitions, curatorial activity, including *BITZAM. Carte-obiect '79–'97* (bcu, 2017) and *Young Blood* at Art Safari 2019. The APLER Award for Graphic artist of the Year (2005, 2012, 2015), UAP Award for Art in the public space (2016), JCE (Jeune Création Européene) Award, Art Biennale 2019. Teaching activity since 2014, Associate University Lecturer at the West University of Timisoara and Associate University Lecturer at the National University of Arts of Bucharest, where he teaches Basics of Image Construction.

Mulțumiri absolvenților care au furnizat materiale pentru expoziție și catalog
 Many thanks to the graduates who provided materials for the exhibition and catalogue

Lucrările studenților și ale absolvenților (scheițe, studii, teme, proiecte de licență și disertație etc.) care apar în expoziție și/sau catalog au fost finalizate în timpul studiilor la Secția de Forme Industriale/Design a Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București/UNARTE București.

The works of students and graduates (sketches, studies, themes, bachelor and dissertation projects, etc.) that appear in the exhibition and/or catalogue were completed during the studies at the Department of Industrial Forms/Design of the “Nicolae Grigorescu” Institute of Fine Arts of Bucharest/UNARTE Bucharest.

Romulus Agiu	Valentina Datcu	Cristian Ion	Cătălin Pădurețu	Ion Șetran
Bianca Albu	Cristian Dinculescu	Adelina Ivan	Dieter Penteliuc	Claudiu Ștefan
Mihai Albu (Barabulă)	Sebastian Dragu	Claudia Lazăr	Cristian Petre	Cezar Șuteu
Florin Alexa	Andreea Dumitrescu Dobreci	Răzvan Lazăr	Tiberiu Pop	Radu Teodorescu
Sebastian Anastasiei	Dinu Dumbrăvician	Radu Manelici	Cătălin Mugurel Popa	Marina Theodorescu
Mădălina Andronic	Radu Dumitriu	Alina Manole	Alexe Popescu	Andrei Turenici
Ștefan Barutciuff	Claudia Drăghia	Alexandru (Șura) Manu	Lavinia Popescu	Gabriel Turtureanu
Bitay András (via Raluca Bitay)	Eugen Erhan	Mihai Maxim	Mugurel Popescu	Adrian Țuchendrea
Ana Maria Bureștea	Livia Fălcaru	Eliza Măciuceanu	Marcel Puțureanu (Klamer)	Roland Vasiliu
Viad Butucariu	Gianinio Georgescu	Andrei Măceșanu	Cornel Rădulea	Beatrix Vele
Andreea Castrîș	Dragoș Gheorghiță Caragiu	Dan Mihailovici	Emil Răgușilă	Dan Velescu
Silvana Cătălinescu	Dragoș Gheorghiu	Andreea Mihaiu	Matei Salomia	Radu Vișan
Costel Chitea	Leo Gherasim	Mihaela Moțianu	Vasile Savitchi	Oana Viziteu
Ionuț Cîrstea	Alexandru Ghilduș	Mugur Nazarie	Corina Sârbu	Andreea Viľu
Sabina Chiparăș	Mihnea Ghilduș	Ștefan Alexandru Niță	Decebal Scriba	Alice Voinea
Răzvan Clondir	Georgiana Ghiț	Andrei Olingheru	Lucian Simion	Ștefan Zecheru
Gabriel Decebal Cojoc	Constantin Grigoruță	Iosif Oprescu	Alina Stoica	
Cristina Corobleanu	Anna Grozavu	Gabriela Oprîța	Ionel Stoica	
Andrei Damian	Tibi Hegyesi	Maria Pandele	Bogdan Stroescu	
Florin Darie	Emil Huștiu	Artemisa Pascu	Carla Szabo	

Mulțumiri speciale

Special acknowledgments

Irina Bitzan
Viad Bortnowski
Emil Huștiu

Marcel Klamer
Decebal Scriba
Viadimir Șetran

Piet Gerards
Maud van Rossum

comunității Design 50
(inițiatori Bogdan Stroescu
și Mihai Arizan)

to the Design 50 community
(initiators Bogdan Stroescu
and Mihai Arizan)

Mulțumiri

Acknowledgments

Membrilor Departamentului Design care au sprijinit
constant și cu discreție întregul proces de organizare
a expoziției și apariția prezentului volum

To the members of the Design Department who have
constantly and discretely supported the entire process of
organizing the exhibition and the publication of this volume

Titi Amzăr

Andreea Barbu
Andrei Borțun
Irina Cărăbaș
Natalia Chinschi
Gabriela Chiriță

Cristina Dinu
Darie Dup
Crăița Frunză
Antoaneta Gheorghe
Florentina Ivașcu
Constanța Lipan

Eugeniu Lupu
Ana Maria Parnavel
Mihai Păunescu
Roxana Pleșca Rauțchi
Mugurel Popescu
Nicoleta Radu

Monica Roman
Florentina Stan
Alina Vasilescu

Local Design Circle
Uniunea Artiștilor
Plastici din România
Uniunea Arhitecților
din România

Prezentul volum însoțește expoziția aniversară *50 Design unarte. O istorie vizuală a școlii de la București (1969–2019)*, organizator: Universitatea Națională de Arte București (Muzeul Național de Artă al României, 24 oct.–29 nov. 2019).

This volume accompanies the anniversary exhibition *50 Design unarte. A Visual History of the Bucharest School (1969–2019)*, organized by the National University of Arts, Bucharest (National Museum of Art of Romania, 24 Oct.–29 Nov. 2019).

Coordonator proiect Project Coordinator	Curatori Curators	Comunicare Communication	Design expoziție Exhibition Design	Modelare 3D 3D Modelling
Dinu Dumbrăvician	Mirela Duculescu Cristina Sabău	Aurora Király	Radu Manelici Roland Kunst	Ioan Olteanu
Identitate vizuală Visual Identity	Design grafic Graphic Design	Procesare imagini Image Processing		
Radu Manelici	Faber Studio	Aurelian Ardeleanu Faber Studio		

Coordonator volum Volume Coordinator	Cuvântul Rectorului The Rector's Foreword	Texte Texts by	Cronologie Timeline	Design grafic Graphic Design
Mirela Duculescu	Cătălin Bălescu	Ruxandra Demetrescu Mirela Duculescu Dinu Dumbrăviciu Anca Oroveanu Cristina Sabău	Mirela Duculescu Cristina Sabău	Faber Studio
Procesare imagini Image Processing	Biografii narative Narrative Biographies	Redactor Editor	Corectură Proofreading	Traducere Translation
Aurelian Ardeleanu Faber Studio	Radu Mircea Comșa Mirela Duculescu	Ioana Gruenwald	Dușa Udrea-Boborel Ioana Gruenwald	Anamaria Sasu Cristina Petrescu
Litere Typefaces	Hârtie Paper	Producție Production	Tiraj Print run	Parteneri Partners
d50 Neue Haas Unica	Cyclus Offset GardaGloss Art Nautilus Classic	Fabrik	800	MINAR The Institute